גלובס

פרויקט מיוחד

50 השכירים שמרוויחים הכי הרבה בישראל

הרשימה המלאה של כל הבכירים שמשכורתם גבוהה מ-100 אלף שקל בחודש (כולל בונוסים ואופציות)

יהודה שרוני • עמ' 36-45

629,000 ש'

משה פרג', מנכ"ל לח-לסינגל

513,667 ש'

יאיר פודים, מנכ"ל לידר

437,500 ש'

אליעזר פישמן, יו"ר החברה הכלכלית

425,087 ש'

שלמה גרופמן, מנכ"ל אפריקה ישראל

362,500 ש'

יצחק שרם, יו"ר לידר

318,750 ש'

אלי הורוביץ, מנכ"ל טבע

296,573 ש'

אבי אולשנסקי, יו"ר כלל ישראל

294,073 ש'

דוד ויינטל, מנכ"ל כלל ישראל

255,083 ש'

קותי גנוט, מנכ"ל איכות

253,000 ש'

ראובן שולשטיין, מנכ"ל טמבור

VOLVO
850

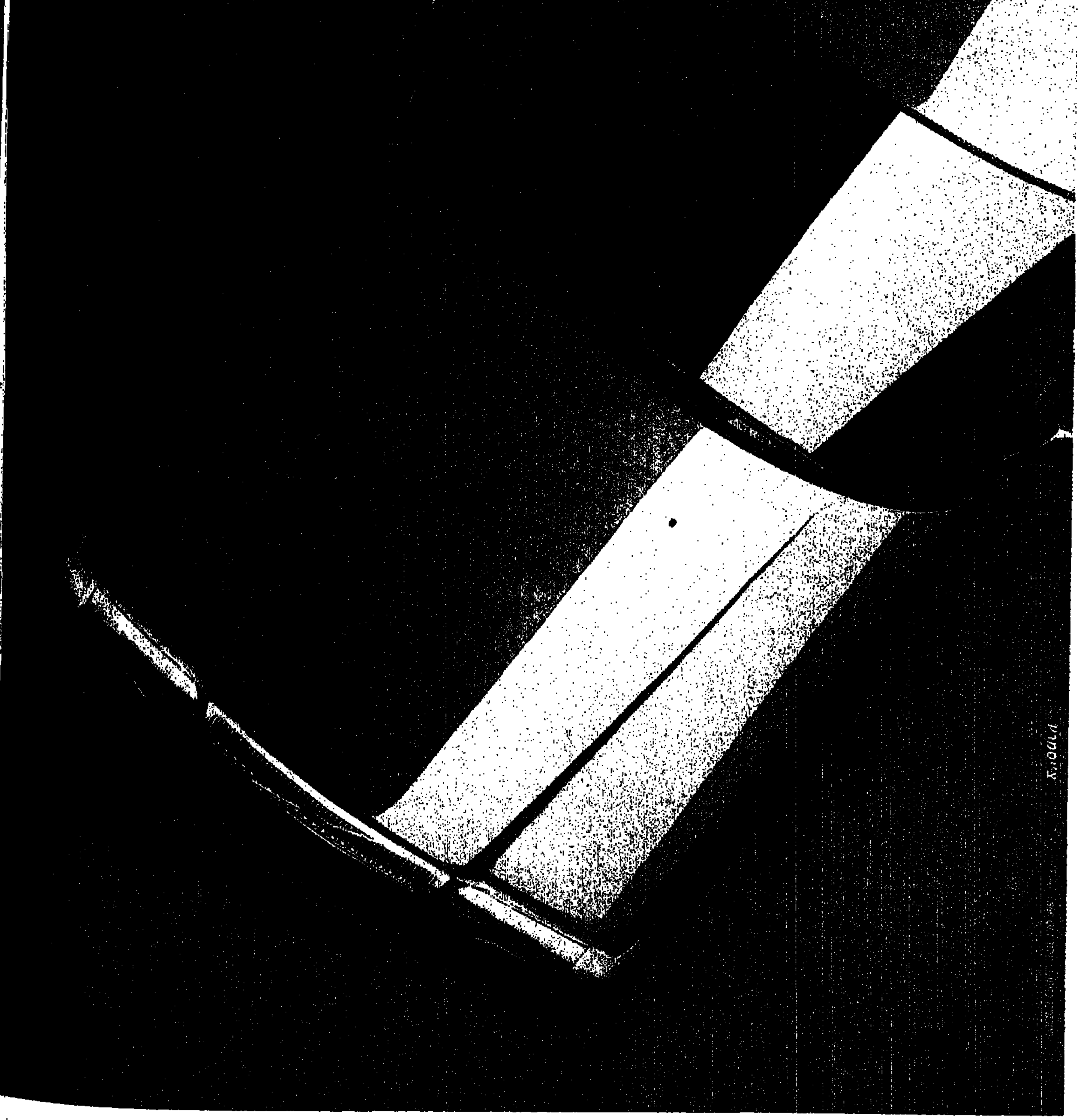

וולוו 850. כבר מזמן לא מדובר רק במכונית

וולוו 850 נועדה לאוהב נהיגה אמיתי, המחפש במכונית שילוב של ביצועים, נוחות, תחכום וחדשנות טכנולוגית עם מסורת הבטיחות רבת השנים של וולוו. וולוו 850, מצויידת במנוע רב עוצמה, 5 צילינדרים, 20 שסתומים, תזניק אותך בביטחה לחווית נהיגה מענגת.

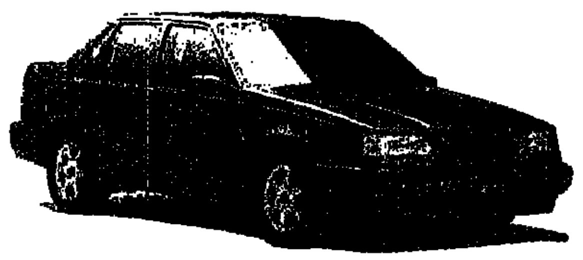

וולוו 850 מצויידת כסטנדרט במערכת בלימה ABS מתלה אחורי ייחודי DELTA-LINK, מערכת SIPS ייחודית לוולוו, להגנה מפני פגיעות צד, כרית אויר לנהג (בהזמנה גם לנוסע לידו). לאנשים שאינם מתפשרים - וולוו 850 GLT מנוע 2.5 ליטר, 170 כ"ס. וולוו 850 GLE: מנוע 2.0 ליטר, 143 כ"ס.

"מאיר" חברה למכוניות ומשאיות בע"מ • תל-אביב: קרליבך 23, טל. 03-5614433 • ירושלים: האומן 16, טל. 643486, 02-781382-4 • חיפה: דרך יפו 137 א', טל. 04-510511 • מוסך ארז, טל. 04-410346 קריית ביאליק: רכב הצפון - דרך עכו 192 (קריון), טל. 04-772999 • כפר-סבא: סוכנות השרון - רח' טשרניחובסקי 28, טל. 09-915811 • רחובות: מוסך רפי את רפי - אזור התעשייה, דרך יבנה, טל. 08-469575 • באר שבע: א.ל. שרותי רכב הנגרים 9 (בית היוצר), טל. 278235, 057-276382 • נצרת: ג'וניקאר-כביש עוקף נצרת, טל. 06-556966 • אשקלון: מוסך בני את דוד-א.ת. הצפוני, טל. 750399, 07-750649 • אשדוד: סוכנות אשדוד, רח' האורגים 12, א.ת. אשדוד, טל' 08-523440

סופשבוע

22.4.94

4 האבות של ארי וסער. מפגש
סימה קדמון

10 ח"כ באבו־כביר. מסמך
אלי גולדשמידט

16 לא סופי
יאיר לפיד

18 ספר חדש לגרוסמן. ראיון
אורנה קדוש

25 ימי הכלא של מאיר שמגר
גדעון צור

26 שיפודים
מאיר עוזיאל

28 יוסי כהן מצא את יעודו
משה גורלי

30 פתרון תעלומת איש הקרח
אלכס דורון

32 מוחם המשתלם של הרוקרים
רענן שקד

36 50 השכירים היקרים בישראל
יהודה שרוני

46 גלעד שמחוני רוצה אליפות
אבנר אברהמי

50 "אי־הבנות קטנות". פרק מספר
אורית הראל

52 להקת המחול "וירסקי"
יוסי אלוני

54 יפה פדידה, סבתא בת 33
ליאת רון

56 סועד
רון מיברג

57 מבשלת
שרי אנסקי

58 תשאל את לאה אתגר

60 חוכמולוגי

63 אסטרולוגיה
טובה ספרא

64 רכילותי

67 יומן גבע
דודו גבע

עורך: אמנון רבי
עורך משנה: אמיר רותם
עריכה: ירון בלוך, אמיר בן־דוד
עיצוב: אורנה אושרי

© כל הזכויות שמורות ל"מעריב"

This Magazine Is a Supplement to
Maariv International Edition

יהונתן גבן

הייתי ממלכתי

לאה ויצחק

מאז סיימתי בהצלחה חלקית את בית הספר הממלכתי, הידרתי את רגלי הקצרות מכל טקס ממלכתי. אני מאמין שסופרים ובעלי טורים אישיים, עם או בלי מרכאות, צריכים תמיד לעמוד מהצד, ובמשך השנים גם למדתי שמהצד אתה רואה הכי טוב מה קורה על הבמה.

כדי לראות שאני צודק (היש הנאה גדולה מזאת?) החלטתי לשנות את מנהגי, ולהשתתף בטקס אחד, ממלכתי מאין כמוהו. שיקול נוסף: קיבלתי את ההזמנה מראש הממשלה ומרעייתו, שאחרי החיכוך אצל דן שילון, אני מרשה לעצמי לקרוא להם לאה ויצחק, ואני מאמין שבימים אלה יש לתת לרבין את מלוא התמיכה, כדי שיהיה לו את מלוא האומץ להמשיך בחזון השלום, למרות שהפנאטים, שלנו ושלהם, יעשו הכל כדי להמשיך את מעגל הדמים, שבלי שאף אחד שם לב כבר הפך לריבוע.

כדי לסגור את חג העצמאות, כי פה אם אתה לא סוגר חג הוא נמשך לעולם, ערך ראש הממשלה מסיבת קוקטייל למשרד הביטחון ולזרועות צה"ל. על מרשאה בקריה היו כל אלה שאתה בדרך כלל רואה רק את הראש שלהם בתוך קופסת השוטים. התהלכתי לי שם, לבוש מחלצות, כאילו גם אני איזה חשובצ'יק, ושברתי את הראש איפה ראיתי אישיות זאת או אחרת, האם כדן מרגלית או שמא ב"פופוליטיקה"? רק את רפול לא ראיתי על הדשא הממלכתי, והנחתי שבוודאי גם כעת הוא מצטלם שלוב ידיים, ומעלה את הרייטינג של עצמו.

לא אלאה אתכם בשמות, אבל היו שם כולם וגם יעקב אגמון. נספחי הביטחון של ארצות חסרות ביטחון, נכבדים ערביים, כמרים נוצריים, נציגי העדה האתיופית, מנכ"לים ומפכ"לים כמו פטריות אחרי ועדת חקירה, ובטוח שהיו שם רבים שישבו שעות עם כוסית שמפניה בג'קוזי, אבל שכחו לצלם אותם.

לא מצאתי את מקומי, ומעט רווח לי כשראיתי שגם הסופר האהוב עלי חיים באר לא מוצא את מקומו, ואני לא הייתי היחידי שנקלע לממלכתיות הפתאומית הזאת. אם זה לא מספיק לכם, זיקו כבר על הבמה והתזמורת מנעימה "ואם עוד לא מחר, ואם עוד לא מחר אז מוחר־תא־אה־אימו".

אחרי שראיתי את הכיבוד, והבנתי שאוכל חם לא יהיה פה, התכוונתי לעשות יו־טרן וכמו שאמרו חז"ל (חיפושיותינו זכרונן לברכה) "לחזור לאן שאני שייך". כבר הראיתי את פרצופי הממלכתי, תמכתי במאמץ השלום, שמעתי את נאום ראש הממשלה, ראיתי את הבלונים הכחולים־לבנים עפים מעל הקריה ונותנים גז לכיוון אבן־גבירול, ובהחלט אפשר לעלות על טי־שירט וג'ינס ולחזור לאזרחות.

התחלתי ללכת בעיגולים, כל פעם שראיתי את יענקל'ה אגמון אמרתי לו "אהלן יענקל'ה", ואז – כשכבר הייתי עם רגל אחת בשער ויקטור, התחיל החידון הצבאי, והסתבר לי שבעצם מנסים לגייס אותי שוב, למרות ששירתתי די והותר, ובהחלט הגיע הזמן שישרתו אותי.

אחרי כל כך הרבה שנים, מלחמה ושלום, ראיתי באמצע כל הממלכתיות הזאת, את כל ידידי מהשירות הצבאי, ששכחו להשתחרר והיום הם לפחות תת אלופים. אני לא יודע אם שפר חלקי מחלקם, שכן מצד אחד איני מאמין שמישהו ממש רוצה להחזיק בתואר שמתחיל במילה "תת", אבל מצד שני גם לחוסר קידום יש גבול. כמה שנים עוד אהיה סגן (מיל'), ואם אני נחות דרגה עד כדי כך, למה מזמינים אותי לסגור חג עצמאות עם צמרת צה"ל, כשאני עדיין מחפש את השורשים שלי?

ליד שולחנות ארוכים כעזר ויצמן, הוגש הכיבוד העלוב ביותר שראיתי מעודי: פיצוחים שהתחזו למזון, ולאן שלא הלכת ראית חתיכת בצק שבתוכה תקועה נקניקיה עבשה. המזון היחידי שא... אה לי לא קטלני זרם מברז הבירה, ואמנם עמדתי לי שם, כחלק בלתי נפרד מהחבית הממלכתית, ואז ראיתי את הרב גורן עומד מאחורי, בלי השופר, אבל עם פנים של נפט, כאילו הוא אומר לעצמו: "מה אני עושה פה, הרי אין כאן שום קברי אבות, וגם מה כבר ייתנו פה לאכול?".

ידידי מכיר אותי כשופך לא קטן, ואמנם חצי מהבירה נשפכה לי בשוגג על נעליו המוצקות של הרב גורן, שנתן בי את מבט הכותל שלו, וזהו, גם ברז הבירה היה מחוץ לתחום בשבילי.

ואז זה התחיל. קבוצה של קצינים גבוהים יותר מהג'רמק התגודדה סביבי, אולי בגלל שאני בגובה של אהוד ברק כשאני עם המגפיים האלה, וכל אחד מהם זורק לי בחברמניות מוגזמת "אש־יא־יוני, שנים, אהז"

זאת השפה האלחוטית שנכנסה לעברית בלי בעיות. "שנים אהז", שתי מילים שאומרות את כל הדברים האלה: "כל כך הרבה שנים לא ראינו אותך, ותאמין לי שהיינו יכולים להמשיך עם זה עוד כמה שנים טובות, בכלל מה אתה עושה פה? אתה הרי תמיד כותב נגד הכל, ואם עוד פעם תשפוך בירה על הרב, תחפור בור חמש על חמש מטר ותתחיל לרוץ סביב ראש הממשלה".

פתאום אני לוחץ ידיים כמו משוגע, ולא מבין מי הם חושבים שאני, בקיצור, עצם נוכחותי שם הופכת אותי לממלכתי. "אתה זוכר אותי?", שואל אלוף הפיקוד שהיה מ"כ שלי. "רק רגע", אני אומר, מנסה לעקוף את הרב גורן שהזקן שלו שוב נכנס לי לעין, ואז אני נתקל במתן וילנאי, שבאמת בעבר היה מ"פ שלי, ובעתיד הוא יהיה האיש שיוציא אותנו מעזה וההיפך. מתן מציג אותי בפני הרל"ש שלו, ושמא היה זה המת"ש או הקמ"ש: "אתה מכיר את יונתן מפלוגה ד' 202?". והנה לכם, למרות כל הישגי וכשלונותי במהלך שנים רבות של סיכויים וסיכונים, כשאתה נתקל בזרועות הביטחון, שוב אתה מסתכם כאות שמחוברת למספר.

כך פגשתי שם שועים ואלופים, כל אחד עם הנקניקיה שלו, עם או בלי סלט של חסה אפרורית, המחוברת לספל בירה שעדיין לא נשפך על שום רב. שמחתי לראות את הלוחמים והחולמים שאולי הגיעו לאן שהגיעו רק בגלל שהשתחררתי בזמן ופיניתי להם את הדרך למעלה. אל תשאלו אותי איך, אבל חוץ משמעון פרס כולם שם היו חיילים שלי או שאני הייתי חייל שלהם, ובמקרים חריגים קרו שני הדברים גם יחד. בערב מלחמת יום כיפור אמר דדו ז"ל: "זרועו של צה"ל ארוכה ובסופה אגרוף". בערב הממלכתי הזה הרגשתי שזרועו של צה"ל ארוכה ובסופה יונתן.

שמחתי להיות ממלכתי לערב אחד, אבל אל תבנו עלי, כי בלבי כבר התגבשה ההחלטה לחזור לעממי.

התחלתי להתחמק החוצה, מחפש לי פירצה ביער המכוצר שבין הכוחות לביטחון, והרגשתי איך סוגרים עלי מהאוויר ומהים, ובעיקר מהיבשה היבשה. זיקו המשיך עם "מחר, כשהצבא יפשוט מדיו לבנו יעבור לדום", נתן לי רקע ארום עם תזמורת צה"ל.

אף אחד שם לא פשט מדים או עבר לדום, אבל אני שיחררתי את העניבה ורצתי לחניון, חזרתי לעצמי. כשיצאתי משם, הרגשתי שהזדכיתי על הממלכתיות הזמנית, ושוב השתחררתי, ואני בהחלט מצטער בקשר להרטבת הרב גורן, אבל שלא ידאג, בירה לא עושה כתם. זה יורד כמים, ממש כמו חברון.

אתה טס במחלקת העסקים של סוויסאיר וממריא מציריך בטיסת המשך לכל מקום בעולם... כמעט.
120 יעדים שונים פתוחים בפניך לעסקים!

swissair

ATW Awards 20
שנות שרות מצטיין
מהמגזין הבינלאומי
AIR TRANSPORT WORLD

הגורל האכזר של ארי וסער

ארי פרלמוטר וסער עוזיאלי היו חברים קרובים ■ לפני שנתיים נפצע סער בתאונה בכרתים, וניצל ממוות בזכות עקשנותו של ארי ■ ביום הזיכרון נהרג ארי בפיגוע הרצחני בחדרה ■ סימה קדמון תיעדה מפגש מרגש בין אבותיהם: שמחה פרלמוטר, שמאמין שבנו יתגבר על המוות ויקום מקברו בעיר אובות, ונחמן עוזיאלי, שמאמין שבנו יתעורר ויקום ממיטתו בבית לוינשטיין

האבות

נחמן עוזיאלי ושמחה פרלמוטר, אפריל 94', עיר אובות

צילום: משה שי

סימה קדמון

בערב יום העצמאות, קצת לפני כניסת החג, ירד נחמן עוזיאלי לעיר אובות שבערבה, אל משפחת פרלמוטר. כמה שעות קודם, ביום הזיכרון, איבדו שמחה ורחל פרלמוטר את בנם, ארי, צנחן בן 19 וחצי, בפיגוע בחדרה.

"נסעתי אליהם מתוך תחושה עמוקה של הזדהות", אומר עוזיאלי. "אני מכיר את שמחה פרלמוטר הרבה שנים, אבל לא היינו ממש חברים. הקירבה בין הילדים שלנו, היא שקירבה בינינו. החברות העמוקה בין בנו, ארי, לבין בני, סער. והיתה לי תחושה פנימית שאני חייב לרדת אליו ולתמוך בו. לעזור לו. בגלל נקודת המפגש הזאת שבינינו, ובגלל מה שהילד שלו עשה בשביל הילד שלי. ידעתי שאם סער היה על הרגליים, הוא היה עושה את זה. הרגשתי שבינתיים אני מחליף אותו. עד שהוא יוכל לקום ולעשות את זה בכוחות עצמו".

סער עוזיאלי, חברו הטוב ביותר של ארי פרלמוטר, לא יודע על מות חברו. כמעט שנתיים הוא שוכב בבית לוינשטיין, במצב שאבא שלו מכנה בעקשנות "הכרה עם קשר חלקי". כמעט שנתיים, לפחות ארבע פעמים בשבוע, לפחות ארבע שעות כל פעם, יושב עוזיאלי מיטת בנו הבכור ומחכה שיתעורר. הוא אותו, מדבר אליו, מתייעץ איתו. מספר לו התוכניות שיש לו בשבילו. והוא גם מטפל הרגליים הרקות האלה, המונחות ברממה המזרון. כדי שכשיקום, הוא אומר, יהיו לו ים שיוכל ללכת איתן.

הפציעה של סער

ב־16 באוגוסט 92' יצאו ארי פרלמוטר אובות וסער עוזיאלי מחצבה, שני חברי לטיול של לפני גיוס. בנמל חיפה הם עלו אוניה והפליגו. ב־30 באוגוסט, בדרך במרכז האי כרתים, מרחק שעה נסיעה הרקליון, נפצע סער בתאונת דרכים. עליו רכב התנגש בחוזקה במשאית, והוא ממנו. הוא לא חבש קסדה.

במשך שעה ארוכה ישב לצידו חברו והחזיק אותו בחיים. דיבר אליו, צעק אליו, אותו. "אל תירדם", הוא צרח לתוך פניו, מעמד. אתה חייב להישאר ער, אתה חייב, חייב, אתה חייב". בספסל האחורי של שאספה אותם, הוא אחז בו בכוח, לא לדבר אליו. ממרפאה מקומית הם נשלחו באמבולנס לבית חולים בהרקליון. וכל הזמן הזה החזיק ארי פרלמוטר את חברו בחיים. לא נתן לו לעצום את עיניו. לא נתן לו למות. למחרת הגיע מהארץ מטוס עם רופא, שהטיס את סער לבית החולים תל־השומר. סער לא התעורר מאז. הוא שוכב עם עיניים פקוחות לרווחה, כמו שארי ביקש. לפעמים הוא מגיב במצמוץ, בהזזת יד. כבר תקופה ארוכה הוא שוכב בבית לוינשטיין, במחלקה ללא תקווה. הוא עבר עשרות ניתוחים. לאחרונה חלה הידרדרות במצבו. "אבל אף אחד לא יכול לסתום את הגולל", אומר אבא שלו. "אף אחד גם לא רשאי לעשות את זה. יכולים לדבר על אחוזי סבירות, אבל זה לא מעניין אותי. בקטע הזה, הקשור לבני, אני חדור אמונה".

ארבעה ימים לפני שנהרג בא ארי לבקר את אביו של סער. זה היה אחרי ארבעה חודשים קשים בלבנון, וארי הבטיח לנחמן עוזיאלי שיבוא לבקר את סער. תמיד כשהיה מגיע לבית החולים, היה מבקש להיות עם סער לבד.

– "אני לא יודע על מה ארי היה מדבר עם סער", אומר נחמן. "אני מניח שיש להם נושאים משותפים. היו פעמים שהוא חשב שנוצר קשר. שסער הגיב אליו טוב. סובב את הראש, מצמץ בעיניים, הרים קצת את היד. תגובות שמראות שהוא מבין".

הבנים

סער עוזיאלי וארי פרלמוטר, אוגוסט 92', בטיול הגורלי לכרתים

– סיפרת לו על ארי?

"בשום אופן לא. ביום שישי אחרי הלוויה נסעתי לבית החולים. מנעתי מהאחיות לדבר על זה לידו. שלא יידע. יש לו מספיק בעיות משלו. אני בטוח שיקבל את זה קשה מאוד".

– נחמן, אתה באמת מאמין שהוא יכול להבין את כל זה?

הוא שותק. "אני משוכנע. אין לי שום בסיס רפואי לזה, אבל אני משוכנע בזה".

ההישגים של ארי

ביום ראשון השבוע, בעיר אובות, על כסאות פלסטיק שרהו ונסדקו מחום ויובש, ישבו אבא של ארי ואבא של סער. שני אנשים שטרגדיה קשרה את נפשותיהם. ברחבה הצחיחה שבין כמה קרוואנים נפרשה רשת דקה, להגן מפני החום על היושבים שבצה. ברממה הגדולה של המדבר נשמעו רק קולות הציפורים, עשרות ציפורים, שמצאו את ביתן על צמרות העצים הגבוהים, דווקא שם, בסוף העולם.

בשנת 66' עלה שמחה פרלמוטר, יהודי דתי המאמין בביאת ישו המשיח, מפלורידה שבארצות הברית לישראל. הוא הקים את ביתו בעיר אובות שבערבה, משום שמשם, כך האמין, יגיע המשיח. מכאן, מהרי ארום, מהמקום שבו נצפות הזריחות היפות ביותר בעולם. למרגלות ההרים האלה קבר פרלמוטר לפני שבוע את בנו. מצבה אחת בלבד יש שם, בבית הקברות הזה. זאת של אביו של שמחה. שני קברים בודדים, סב ונכדו, המחכים לבואו של המשיח שיגשים את חזון העצמות היבשות, ויקים אותם מקבריהם.

11 משפחות התגוררו באובות בימיה הראשונים של העיר, ובימיה הטובים ביותר ישבו שם 25 משפחות. בגלל בעיות כלכליות וחברתיות עזבו כולם, ומשפחת פרלמוטר, רחל, שמחה ובניהם ארי ודרי, הם המשפחה האחרונה. שמחה פרלמוטר, שהיה נשוי לאשה נוספת ושיש לו ילדים המתגוררים בקיבוץ לביא, דיבר השבוע רק על המשפחה הקטנה הזאת – רחל, שמחה, ארי ודרי – שחום המדבר והבדידות הגדולה קשרו את נפשותיהם זו בזו.

"יש לי שתי רגליים", הוא אומר, טופח כשתי ידיו על רגליו. "אחת מהן זאת ארי. השנייה היא בני השני, דרי. עכשיו לקחו לי רגל אחת, ואיפה אניז אני כמו שחקן במגרש. אני יודע את הכשימה, ואין לי את הכוח לעשות את זה".

נחמן עוזיאלי יושב בדממה ומקשיב לשמחה פרלמוטר המדבר על בנו. מפעם לפעם מתמלאות עיניו של עוזיאלי בדמעות. זה מראה קשה, לראות אותו נחנק בנסיונו לא לבכות. השנים הקשות האלה במחיצת בנו בבית לוינשטיין שינו אותו. הוא היה בגרעין הנח"ל שהקים את היאחזות גולן, ובמחזור הסליקי של מתיישבי חצבה שבערבה. אדם חילוני, בן 44, שמאז פציעת בנו התקרב לכיפה ולסידור. בעזרת השם, כך הוא אומר כל פעם שהוא מזכיר את בנו, ככה מתוך איזה צורך שאסור לוותר עליו.

על כיסא נוסף יושב אלכס זהר, מורה בן 35, שהגיע להתגורר במרכז ספיר הסמוך לפני שש שנים. הוא היה מחנך הכיתה של ארי וסער כשלמדו בי"א וי"ב. הוא מספר על ארי, ילד הישגי שהיה תמיד עם הכוכבים, שבתחרויות ספורט גרף תמיד את כל המדליות, שאהב מוסיקה ומחשבים והיה ילד שמח.

את הקשר העמוק בין ארי לסער, הוא מספר לאבות שלהם, גילה רק אחרי האסון של סער. "כשהגעתי הנה קיבלתי כיתה של ילדים טובים, שהיו זקוקים למירה רבה של משמעת. החזקתי אותם קצר. לא הייתי פנוי לרדת לעומקם של יחסים. ניסיתי לשמור על דיסטנס ביני לבין התלמידים, דבר שהיה מאוד לא מקובל בבית הספר. כשהם חזרו מכרתים וסער היה מאושפז בבית החולים, ארי הגיע הנה. אני זוכר את אותו ערב שבו נסעתי לחצבה לאסוף כמה ילדים. ארי

המשך בעמ' 7 ◄

המשך מעמ' 5 ◄

שמחה פרלמוטר. לא הייתי מתחלף עם נחמן וזה לא בגלל שהאסון שלו גרוע מהאסון שלי

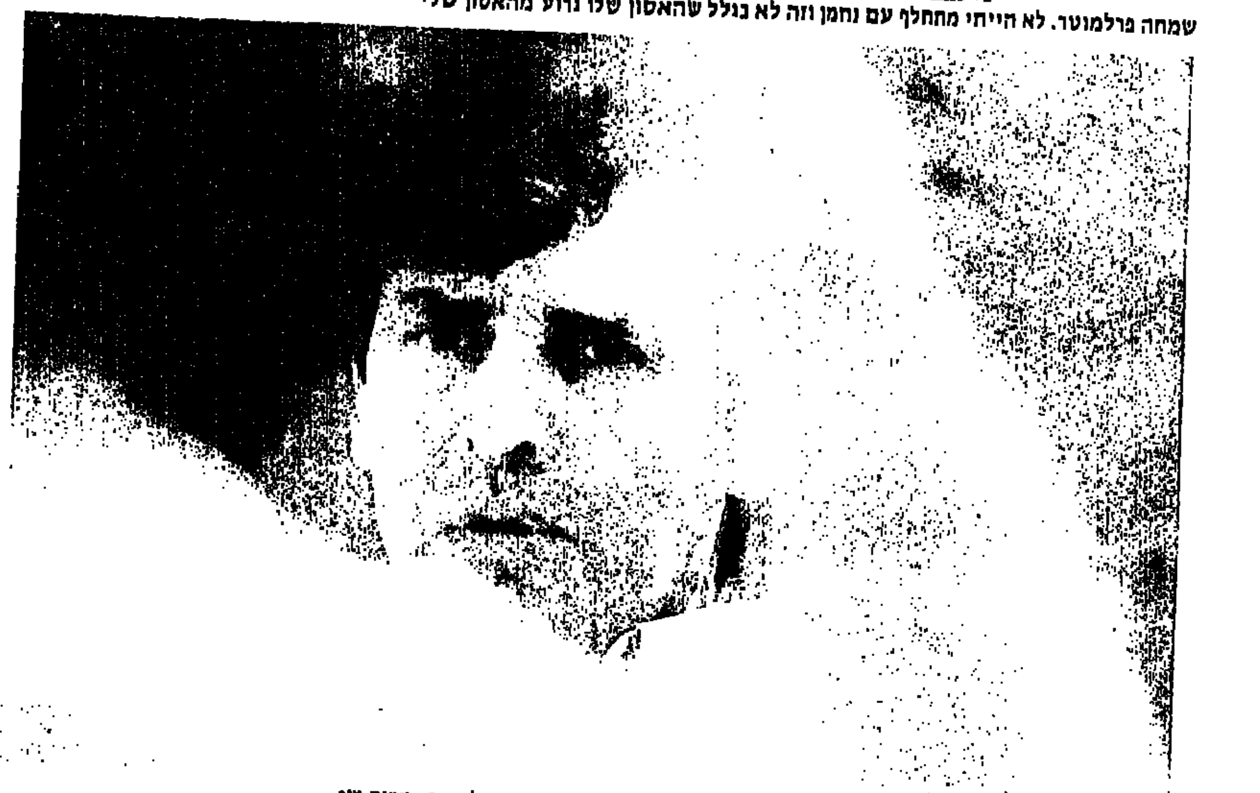

נחמן עוזריאלי. לא הייתי מתחלף עם שמחה, כי אני בטוח שסער עוד יקום • צילומים: מטה שי

שמע שאני שם, ונסע מולנו. נפגשנו בצומת חצבה, על כביש הערבה. היה חשוך, ועמדנו מול פנסי המכונית. הוא סיפר לי בהתרגשות את כל הסיפור. יומיים אחרי זה נסעתי עם אשתי לבית החולים לבקר את סער. כשחזרנו, באתי הנה, לעיר אובות. אני זוכר שישבנו פה וסיפרתי לארי את מה ששמעתי, אמא של סער, אמרה לנו. היא אמרה שארי הציל את חייו של סער. שאם ארי לא היה שם, לא היה מתעקש, סער היה מת. כשסיפרתי את זה לארי, הרגשתי שמאוד הוקל לו. שהוא הרגיש אשם בכל מה שקרה. יכול להיות שהוא חשב שהוא לא עשה מספיק. אולי הוא חשב שיכול היה לעשות יותר. הרגשתי שרווח לו כשסיפרתי לו מה אמרה אמו של סער. כל האירוע הנורא הזה היה צמוד לבחינות הבגרות. אני זוכר שאמרתי לו שאת הבגרות שלו הוא כבר עבר, והוא הסתכל עלי ואמר: 'אתה לא יודע כמה אתה צודק. רק חבל שהייתי צריך לעמוד בכזה מבחן'".

בית ספר התיכון "שיטים" שבמרכז ספיר איבר בשלוש השנים האחרונות שלושה בוגרים. "האזור מלא צער", אומר אלכס זהר. "כל התושבים שחיים כאן נכנסים בעיר לחמישה רבי קומות. כל מה שקורה כאן, זה כמו צעקה בחדר סגור. כולם שומעים ולכולם כואב באוזניים".

שמחה פרלמוטר: "ארי ברח מהמוות בכרתים, הוא ברח ממנו בלבנון, והיו עוד מקרים. ואני יודע מה זה מזל. אם המוות רודף אחריך, קשה לנצח את הריצה הזאת. יום אחד הוא ישיג אותך. אבל אפילו אם המוות תפס אותו, אני לא מאמין שהמוות יכול להחזיק בו. וזה לא דמיון. אני יודע שזה נשמע מטורף, אבל אני יודע את זה"

ארי פרלמוטר וסער עוזריאלי תכננו ללכת יחד לשייטת. בשנה האחרונה לפני גיוסם הם עבדו על הכושר הגופני שלהם. בעקשנות הם רצו יחד קילומטרים בחום המדבר, התעמלו וטיילו. לפני הגיוס נסעו לטיול בכרתים. עבדו במשך חודש וחצי, 16 שעות ביום, כדי לחסוך כסף. לא נפרדו לרגע. אחרי התאונה ארי כבר לא רצה ללכת לשייטת. זה היה דבר שהוא וסער התחילו ביחד, וארי לא רצה לעשות אותו לבד

את ההודעה על הפציעה של סער דאג שמחה פרלמוטר להעביר לנחמן עוזריאלי. נחמן היה אז בקפריסין. ארי התקשר לשמחה וסיפר לו, והוא ניסה לאתר את אביו של סער.

אל תוך הדממה, מתחת לעלי העצים היבשים, אומר עוזריאלי בקול שבור: "אני רוצה להודות לשמחה על כך שעשה כל מה שביכולתו שאגיע לסער מהר ככל האפשר".

ושמחה אומר בשקט: "זה מה שנשאר בזיכרון של ארי. הוא ראה את סער עם דם שיוצא לו מהאף, ומהפה, ומהאוזניים, מכל מקום. הוא פחד שימות. והוא לא יכול היה לעשות כלום. רק לצעוק: אל תישן, כך הוא צעק. אל תעצום את העיניים. אל תאבד את ההכרה. זה ארי. ילד עם אופי נאמן, חזק מאוד. אני לא יכול לדבר עליו בלשון עבר. אי אפשר. הוא חי. אני יודע. ראיתי אותו מת, אין פה טעות, אבל האופי שלו היה כל כך דומיננטי, שהוא עדיין איתי. אני מריח אותו. אני שומע אותו. כשאני רץ בבוקר, הוא רץ לידי. אני יכול לדבר איתו. וזה לא דמיוני. אני לא איש של דמיון. אבל הוא היה ענק כזה. גבוה, וחזק ורחב. כשהיה חוזר הביתה מהבסיס היה לוקח את אמא שלו בידיים וזורק אותה באוויר. ילד חם כזה, שכל ג'סטה שלו היתה גרנדיוזית. הבחור הזה חי. הוא יותר מדי גדול למוות. מוות לא מתאים לו. אני קברתי את אבי כשהיה בן 88 וזה היה כואב, אבל טבעי. אבל זה שובר את סדר העולם כשאב קובר את בנו. ותורה זה סדר. זה ממשלת השם. ואין שחיטה. הכל צריך להיות על פי סדר".

– איך מסתדרת לך התורה עם מיתי של ארי?

"אמונה זו לא דעה, מחשבה. אמונה זה אמונים. זה אדם שיום אחרי יום ממשיך וממשיך עד שהוא יודע מה הוא צריך לעשות. ואז, באופן אינסטינקטיבי, הוא עושה את זה. כשאומרים 'אמן' לא מתכוונים לומר 'אני מסכים', אלא 'אני אעשה את מה שאני צריך לעשות'. האמונה מושכת אותך אחריה, אתה לא צריך לשבת ולחשוב אם יש או אין. זה אינסטינקטיבי. אולי קודם הייתי יותר מדי שמח. לאדם אסור להיות יותר מדי שמח. אולי לא היתה לי זכות להיות כל כך שמח. עברנו הרבה שנים קשות, הרבה לחץ, אין לי רכוש, אבל יכולתי לקום בבוקר ולהגיד שאני הכי עשיר בעולם. אנשים היו באים הנה, רואים איפה ארי גדל, ואומרים: איך ממקום כזה יצא ילד כל כך מוצלח. לא אהבתי לשמוע את זה. אתה לא צריך לגדל ילד בארמון. הוא לא צריך להיות בעל רכוש. הערכים שהיו לארי מדברים בעד עצמם. הוא היה נותן את מקסימום כוחו בכל דבר שעשה. באהבה. אף פעם לא ראיתי אצלו שנאה. פשוט לא היה מתאים לו. ברוגז לרגע וזהו. סוף".

– שמחה, אני רוצה לשאול אותך שאלה מאוד קשה. היית מתחלף עכשיו עם נחמן?

דממה. שמחה פרלמוטר שותק. עיניו של נחמן שוב רטובות, והוא אינו מסתכל על שמחה. הוא מסתכל רחוק־רחוק, אל הים הצהוב והמתעתע שבו גידלו הוא ושמחה את בניהם. שמחה עדיין שותק.

"אני אשאר עם הצער שלי", הוא אומר בשקט. "ואני אנסה לרחם ולנחם אותו בצער שלו. אני מבין את הצער שלו. יום־יום, לילה־לילה. לעשות דרגות לצער זה לא פייר. גם אי אפשר. הכאב שלו זה הכאב שלו. הבן שלו לא בקבר, אבל הוא בכלא. הנשמה שלו נסגרה בפנים. והבן שלי, הנשמה שלו חופשית עכשיו, אבל כלי גוף. הרכב שלו איננו. אז לא הייתי מתחליף. אבל לא בגלל שהאסון שלו יותר גרוע מהאסון שלי, אלא מפני שזה הגורל שלי ואני אחיה איתו. וזה הגורל שלו, ואני אעזור לו לחיות עם זה".

נחמן עוזריאלי: "אני מאמין באמונה שלמה שסער עוד יקום. לא רק מאמין, אני בטוח. אז אולי בעניין הזה אני כמו שמחה. אנחנו באים ממקומות שונים, אבל שנינו חדורי אמונה. אני מאמין שסער יקום לא מתוך משהו רפואי, אלא בזכות הכוח העצום שלו"

הכריזמה של סער

אחר כך אני שואלת את נחמן עוזריאלי את אותה שאלה. אם הוא היה מתחלף עם שמחה. "אני חושב שארי היה מה שהוא היה, בגלל החינוך המיוחד של שמחה", הוא אומר. "שמחה היה אמא שלו ואבא שלו והמורה שלו. הוא לא נולד ככה. הוא קיבל חינוך כזה. להסתפקות במועט. לערכים. אני מכיר את שמחה מנובמבר 68', כשבאתי לערבה לסייע בהקמת מושב חצבה. אני זוכר אדם עיקש, עם אמונה חזקה, שיודע להילחם. את כל זה הוא העביר לארי. ארי וסער נקברו אחד לשני כשהיו בתיכון. אני זוכר שהתפעלתי מאוד מהקשר הזה. הם חונכו אחרת. ארי חונך להיות דתי, סער חילוני. ארי הסתפק במועט, סער דרש. הם באו ממקומות אחרים. אבל היו להם המון דברים משותפים". הוא שותק. "אני יודע שלא עניתי לך על השאלה", הוא אומר. "אני אענה לך אחר כך. רציתי רק לדעת", הוא פונה לשמחה בעדינות רבה, "מה ארי הרגיש כלפי סער. אני יודע שהקשר ביניהם היה חזק מאוד. כמעט הקשר היחידי שלהם".

שמחה: "לא רציתי לחקור ולשאול. מה שארי רצה לספר, סיפר. ידעתי שזה קשר מיוחד, יקר מאוד. לא שאלתי: למה אתה הולך לחצבה, למה אתה הולך לסער, על מה אתם מדברים. הם החליטו שניהם לפני הגיוס לצאת לטיול בכרתים. פחדתי. על שניהם. הבן הקטן שלי, רוי, מתכוון עכשיו גם כן ללכת באותן עקבות. ואני

המשך בעמ' 8 ◄

המכונית שמשגעת את העולם
עכשיו בישראל

קדימה, צאו מהריבוע ובואו לראות את מכונית המאה שמשגעת את העולם - רנו טווינגו. היא צעירה, היא שובבה, היא צבעונית, היא שונה, היא פשוט בינגו! שימו לב לחידוש העולמי המדליק של הטווינגו: המושבים הקדמיים והאחוריים מתרחקים, מתקרבים, מתקפלים, מה שתרצו. זה נותן לכם מרחב פנימי מדהים בגודלו ואם תרצו - תוכלו להפוך את המושבים כולם למיטה זוגית אחת גדולה! משהו, לא! ועוד לא דיברנו על יכולת התמרון, העיצוב המדליק והצבעים המטריפים שלה... לא להאמין שיש מכונית כזו בארץ. אבל יש!

בואו תראו את הטווינגו - ותבינו: זה בינגו!

רנו "וויליאמס" מס' 1 בעולם (FORMULA 1)

במוצאי שבת 23.4.94 אולמות התצוגה בתל-אביב, ירושלים, חיפה, באר-שבע והרצליה יהיו פתוחים לקהל הרחב.

■ תל אביב - ריבל 22 טל' 03-6394848 ■ חיפה - צומת וולקן שדרות ההסתדרות 163 טל' 04-723294-5

■ ירושלים - רח' הרכבים 15 אזור התעשיה תלפיות טל' 02-786633 ■ רכב חיפה - יפו 32 חיפה טל' 04-510296-8 ■ טבריה - א.ד. אוטוסטרט בע"מ, יהודה הלוי, אזור התעשיה טל' 06-790483

■ באר שבע - עמינב רח' הפלדה, אזור התעשיה עמק שרה טל' 07-270911-3 ■ הרצליה-קרמר, סוקולוב 99 טל' 09-572911,584686 ■ רחובות - טל' 08-362002/5 ■ ק. גת - טל' 07-811534

■ נצרת-אליאס ב. זהר בע"מ בנין פנורמה טל' 06-571305 ■ נתניה - אזור התעשיה רח' פנקס טל' 09-340404 ■ אשקלון-אלבי את מנוחה בע"מ א.ת. צפוני טל' 07-750757 ■ אילת - טל' 07-378025

■ חדרה - "חיים בורקין" תחנת דלק פז, צומת חדרה טל' 06-337699 ■ כפר סבא - מוסך רון התע"ש פינת הראשונים 6 א.ת. ב' טל' 09-956764,956827 ■ אשדוד - טל' 08-521713

בני משה קרסו:
לרסוחות רנו
אחה מקשר - אנחנו מעשים
(177) 0224848

RENAULT

ראית פעם מוסכניק יפני?

במחיר היכרות
החל מ־ 5940 ש"ח
(כולל מע"מ)

שנתיים אחריות!

...גם הקטנועים של ימאהה לא ראו.

קח לך קטנוע של ימאהה וסע... וסע... וסע...
הקטנועים של ימאהה פשוט לא רואים מוסך.
תן לעניבה לעוף ברוח, תעקוף עוד פקק תנועה
ותנוח. תחסוך לעצמך כסף.
תחסוך לעצמך זמן.
הקטנועים של ימאהה כאן. קח לך אחד וסע.

הקטנועים של
YAMAHA
לא רואים מוסך!

יבואן בלעדי: כלל שיווק ומסחר (1964) בע"מ. אולם תצוגה: רח' שוקן 7 ת"א טל. 03-6819993
מפיצים: ת"א – מרכז TRADE IN מוטורד, שלבים 12 טל. 03-6825684 ברוז אופנועים, צ'לנוב 36 טל. 03-384504-5 נתניה – מוסך אלכס שכטרמן 16 טל. 09-621934 חיפה – אופנוען בע"מ, דרך בן יהודה 194 נשר טל. 04-324186
באר-שבע – מוטוכל, רח' טרומפלדור 81 טל. 07-276388 פתח-תקוה, קרן סוכנויות ימאהה, רח' ז'בוטינסקי 112 טל. 03-9246048 מושב ניאה (אשקלון) – בר חן, טל. 07-725546 ירושלים – רמזור י.ש בע"מ, רח' התעשיה 3 טל. 02-733863
רחובות – סרוסי אופנועים, רח' הרצל 105 טל. 08-455504 מושב מרחביה – אביב סוכנויות טל. 06-522186 הוד השרון – אופנועי ימאהה השרון, רח' היובלים 26 נווה נאמן טל. 09-402143 מושב רשפון מטיק-בן מושב רשפון טל. 09-588157
חדרה– עופר אופנועים א.ת. ב' טל. 06-333936 ראשון לציון-אופנועי ימאהה ראשון רח' רוטשילד 114 טל. 03-9677101 אילת-שלומי אופנועים, אזור התעשיה טל. 07-333231 בית זית– ב.ק. סוכנויות טל. 02-346082

שמחה פרלמוטר: "אני לא יכול לדבר עליו בלשון עבר. אי אפשר. הוא חי. אני יודע, ראיתי אותו מת, אין פה טעות, אבל האופי שלו היה כל כך דומיננטי, שהוא עדיין איתי. אני מריח אותו. אני שומע אותו. הבחור הזה חי. הוא יותר מדי גדול למוות. מוות לא מתאים לו"

▶ המשך מעמ' 7

רועד בפנים. ואני לא יכול להגיד לו: אל תעשה את זה. אני צריך להחזיק את השפתיים שלי סגורות, ולהגיד לו רק שייסע לשלום. לתת לו ברכה.

"אחרי ארי רדף המוות. הוא ברח ממנו בכר־תים, הוא ברח ממנו בלבנון, והיו עוד מקרים. ואני יודע מה זה מזל. אם המוות רודף אחריך, קשה לנצח את הריצה הזאת. יום אחד הוא ישיג אותך. אבל אפילו אם המוות תפס אותו, אני לא מאמין שהמוות יכול להחזיק בו. וזה לא דמיון. אני יודע שזה נשמע מטורף, אבל אני יודע את זה. אני מאמין בביאת המשיח, וכשהוא יבוא, תבוא גם תחיית המתים. זה ההרגל. והאמונה הזאת מאמינה בי ומושכת אותי אחריה. אבל מעבר לזה, כשאני רואה שארי נמצא בקבר, אני אומר: הוא יתגבר על זה".

– איך?

"אני לא יודע. אני לא מבין בדברים על־טבעיים. מעולם לא ראיתי מישהו שחזר מהמוות. אבל אני מאמין שיתגבר, אולי בגלל שהאמונה שלו היתה כל כך טהורה. בלי סופיסטיקציה. בגלל זה הוא הצליח כל כך בצבא. על המצבה של אבא שלי כתבתי: 'יקום בביאת משיחנו ישוע'. אולי ארי, בגלל הרצון החזק שלו, עוד יקום לפני כן. ואולי הוא יקום כדי להביא את המשיח".

בצהריים נהיה חם מאוד. יש משהו בנוף הזה, בחום הנורא ובשקט, שנוסך בך עייפות גדולה. יש משהו מדויק באמירה שאת המדבר אפשר או מאוד לאהוב, או לשנוא. שמחה פרלמוטר ונחמן עוריאלי מאוהבים בו. במדבר הזה נולדו בניהם, במרחבים האלה גדלו והתבגרו. ביחד יצאו לטי־יולים על טרקטורונים, על ג'יפים, ברגל. מתחת לשמים האלה, שבלילות בהירים פורחים בהם אלפי כוכבים, דיברו ביניהם על מה שיהיה. על הצבא, על אהבות שתהיינה להם, על כל הדב־רים שמדברים נערים מתבגרים. מתחת לשמים האלה סיפר ביום ראשון ע', חבר משותף של סער וארי, על החברות הזאת בין שניהם. על ארי, שהיה משכמו ומעלה, חכם, שקט, שקול. על סער, שהיה מלא מרץ, אקטיבי, כריזמטי, שמשהו בער בו כל הזמן, שאף פעם לא מצא מנוחה. אולי הם השלימו אחד את השני, אמר ע', מרגע שהיו יחד, הם לא נפרדו. אהבת הארץ היתה הקשר הכי חזק ביניהם.

שמחה פרלמוטר ונחמן עוריאלי מקשיבים לו בדממה. מפעם לפעם קם שמחה, נכנס לקרוואן שבו גידל את בניו, וחוזר לשבת ליד נחמן. שני אנשים שהאהבה והידידות של בניהם קושרת אותם בקשר כל כך טרגי. שני אבות רציונאליים, אינטליגנטיים, שאולי יש קו נוסף שמחבר ביניהם: האמונה חסרת הגבולות.

שמחה פרלמוטר, שמאמין שבנו יתגבר על המוות ויקום מקברו בעיר אובות, ונחמן עוריאלי, שמאמין שבנו יתעורר ויום אחד יקום ממיטתו בבית לוינשטיין.

החברים של ארי

בשעת צהריים מאוחרת פוסעים במדבר חמישה צנחנים. בתוך האובך והאבק, כמדיהם המגוהצים והכומתות האדומות, הם נראים כמו תעתוע. הצוות של ארי פרלמוטר, מיחידה קרבית מובחרת. חוד החנית. יחידת עילית של הצנחנים. בארבעת החודשים האחרונים היו בקו הצפוני ביותר, במוצב הכי קשה בלבנון. גזרת ריחן. קו האש מול החיזבאללה. עבודה יומיומית מפרכת של מארבים, היתקלויות עם מחבלים, פתיחות ציר, מטעני צד. זאת השגרה בגיהנום הזה. חיים תחת פצצות מרגמה, תחת אש מתמדת. חיי היומיום מחייבים. ישנים עם נעליים, לא מחליפים מדים שבועות. ארי היה המודל לבחור שמסוגל לעמוד בלחץ לטווח ארוך, אומר ע', הוא התנדב לצאת למארבים, לפתיחות ציר. הוא התנדב תמיד להכל. למעלה, בגזרה הצפונית ביותר, צריך לפקוח עיניים. להיות ערני. לא להוריד את הראש. רק בשנה האחרונה נהרגו שם יותר מעשרים לוחמים, והדבר הקשה ביותר זה כשחבר צוות נופל. וכשמספק נופל.

ע', גם הוא מהצנחנים, גדל בחצבה, אומר שקשה לו להתמודד עם זה שארי נהרג בפיגוע בחורה. במעשה פחדני ושפל כל כך. זאת לא לחימה, הוא אומר. ארי לא היה צריך ליפול ככה. בקרב ממשי, כזה של פנים אל פנים, זה קרב שבו לוחמים נופלים.

חמישה צנחנים יפי תואר מתיישבים על ספסל העץ, לא רחוק מקברו של חברם. לא, תודה, הם לא רוצים לאכול. לא, תודה, הם לא צמאים. עד לפני שנה היו ילדים. קשה לדמיין מה השנה הזאת, מול אש החיזבאללה, עשתה להם.

שמחה מתקרב אליהם. הם נעמדים. "חבר'ה", הוא אומר, "אני יכול לתת לכם שתי דקות של נאום?". הם מחייכים. "אמרו לי שיש חשש שהצוות יתפרק. חס וחלילה. אסור בשום פנים ואופן שזה יקרה. אם יש לכם כבוד לארי, תגמרו את מה שהוא התחיל. אני סומך עליכם. מה נשאר לי? אתם. תחזיקו מעמד ותמשיכו. עד סוף הדרך. עם עוד יותר כוח. וגם עם שמחה. אם אני יכול, גם אתם יכולים. תעשו את זה, ובכבוד. ואחר כך, כשתסיימו, תחזרו אלי ותג[...] סיימנו. תעשו את זה בשבילי וגם בשבילו. [...] קר בשבילו".

הם שותקים. רציניים מאוד. בני 19. [...] מושיט את ידו. הם מניחים יד על יד על יד [...] יד על יד. שש ידיים, אחת על השנ[...] כמו איזו ברית.

תגידו, אני שואלת, מקלים עליכם קש[...] שיו, אחרי האסון הזה?

הם מסתכלים בריחוק, בזרות. יש משהו [...] גלוי לעין בקשר ביניהם. משהו אינטימי, [...] חק, שאין בו מקום לאף אחד שאינו מבינ[...] "צריך להמשיך", עונה לי מישהו. "אין [...]

– הביאו לכם מישהו לדבר איתכם?

"כמו מי?"

– פסיכולוג.

"אנחנו לא צריכים שום פסיכולוג. יש [...] אחד את השני". ואז אומר מישהו בשקט: "[...] נלך לקבר".

בשעות אחר הצהריים עוד יושבים הצנח[...] בבית משפחת פרלמוטר. שמחה מראה להם [...] טקס הלוויה של ארי, שצולם בווידיאו יומ[...] קודם. בחדר קטן בתוך הקרוואן הם מצטופפ[...] על מיטת ברזל. כתף אל כתף. אחד יושב [...] הרצפה, נשען על חברו. אחד הוריד את חולצ[...] הצבא. הוא לובש טי־שירט לבן. כתוב על[...] "צעירים עם מרץ".

על הקירות תעודות הצטיינות רבות בסט[...] של ארי. על המסך הם רואים את עצמם חנוק[...] בוכים. "אנחנו צוות שידע שכול", מספר אח[...] מהם על המסך. הם מסתכלים בדממה. מפע[...] לפעם מרכינים ראש. מישהו מנגב את העיני[...]

"את יודעת", אומר לי שמחה, "את יודעת [...] כואב לי? שלא היה פה נציג לא של הממשל[...] ולא של האופוזיציה. אף אחד. לא בהלוויה ול[...] עד לרגע זה. תיראי את הצבא, מה הם עושים", הוא מצביע על הצנחנים, "אבל איפה המנהיגים? איפה הם? איפה מישהו שבא לנחם? הרי זה לא דבר שקרה בחור קטן, נשכח. זה היה אירוע גדול. אף לא מילה אחת של נחמה. מישהו שבא להרגיע. לא כלום. כאילו שלא אכפת להם".

הצנחנים מהצוות של ארי יושבים בשקט ומקשיבים בפנים מתוחות. "שמחה", אומר אחד, "ברגילה שלנו אנחנו נבוא הנה. ככה תכננו עם ארי. לבוא לטייל פה עם ג'יפ".

הם מסתכלים בתמונות. מדברים רק ביניהם, לפעמים צוחקים. כמה זכרונות שיש לאנשים כל כך צעירים. נחמן עוריאלי יושב לידם ומסתכל בתמונות מהטיול בכרתים. ארי וסער בטיול משותף. שני ילדים שמחים, בבגדים בהירים, ליד ים כחול. זה היה לפני פחות משנתיים.

"אתה יודע", אומר פתאום אחד הצנחנים, "ארי סיפר לנו על הבן שלך. על סער".

עוריאלי נדרך. עיניו שוב מצטעפות. "מה הוא סיפר?", הוא שואל בקול חנוק.

"רק לפני שבוע הוא הזכיר אותו", אומר החייל. "הוא אמר שהוא צריך ללכת לבקר אותו".

דממה. ציוץ הציפורים נשמע לפעמים כמו צווחה. נחמן שואל בשקט: "וזהו?"

החייל שותק. אחר כך הוא אומר בשקט, בעדינות: "הוא אמר שאין טעם לבקר אותו. הוא אמר שסער לא מזהה אותו".

נחמן מסובב את הראש. ראשי החיילים רכונים שוב על אלבומי הצילומים, ונחמן אומר בשקט: "זה מה שקורה. זו הבעיה עם החברים שלו. קשה להם לראות אותו ככה".

– אתה יודע, עוד לא ענית לי על השאלה, האם היית מתחלף עם שמחה.

הוא שותק. "תיראי, אני מאמין באמונה שלמה שסער עוד יקום. לא רק מאמין, אני בטוח. אז אולי בעניין הזה אני כמו שמחה. אנחנו באים ממקומות שונים, אבל שנינו חדורי אמונה. אני מאמין שסער יקום לא מתוך משהו רפואי, אלא בזכות הכוח העצום שלו. ויש לו כוח עצום. אחרת הוא לא היה עומד במה שהוא עומד. אז אם זאת השאלה שלך, התשובה שלי היא שלא הייתי מתחלף עם שמחה, כי אני בטוח, בעזרת השם, שסער עוד יקום. כשארי מת הרגשתי כאב עצום. ארי עשה כל כך טוב, ודווקא הוא נלקח. זה פשוט לא הוגן".

– זה שהוא הציל את החיים של הילד שלך והוא עצמו מת?

הוא שותק. בשנתיים האחרונות התרגל לבכות בלי קול. רק בדמעות. כאלה שנעצרות לו בעיניים. ובגרון.

"הוא אדם שהיה כל כך קרוב לסער", הוא אומר בקול סדוק. "שני חברים שהיו כל כך קרובים, אחד נפצע ככה והשני נהרג. יש את השיר הזה, 'היה היו שני חברים'. ארי וסער". ■

שמחה פרלמוטר וחבריו הצנחנים של ארי. שמו ידיים אחת על השנייה, כמו ברית • צילום: משה שי

נחמן עוריאלי: "אני לא יודע על מה ארי היה מדבר עם סער. אני מניח שיש להם נושאים משותפים. היו פעמים שהוא חשב שנוצר קשר. שסער הגיב אליו טוב. סובב את הראש, מצמץ בעיניים, הרים קצת את היד. תגובות שמראות שהוא מבין"

לילה באבו־כביר

ח"כ אלי גולדשמידט נכנס ביוזמתו לבית המעצר המשטרתי באבו־כביר. חלק תא עם שבעה עצירים, על מצוקותיהם, אכל בחברתם ביצה קשה ויצא לחופשי כשהוא נחוש לשנות את המצב. מיוחד ל"סופשבוע"

ח"כ אלי גולדשמידט. תא המעצר לוקח חלק ניכר מכבודך האנושי • צילומים: מוטי קמחי

אלי גולדשמידט

לפני מספר חודשים התקיים בוועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, בה אני מכהן, דיון בנושא מעצרים ובאנשים שהורשעו והסתבר לאחר מכן שהיו חפים מפשע. במהלך הדיון אמרתי שלא היה מזיק לו האנשים העוסקים במערכת אכיפת החוק היו חווים על בשרם את חווית שלילת החופש, את חווית המעצר, ולו לזמן קצר בלבד. חברי הוועדה והאורחים שהשתתפו בדיון התייחסו להערתי בהומור סלחני. הדבר הטריד אותי. אמרתי לעצמי שאדם, ככל שיהיה אינטליגנטי ונבון, לא יוכל לחוש ולהבין כהלכה את משמעות שלילת החופש, ללא חוויה כלתי אמצעית של שהות במתקן כליאה, מאחורי סורג ובריח.

לאחר זמן, פניתי לשר המשטרה, משה שחל, בבקשה לאשר לי שהות בת שבוע במתקן כליאה, כאסיר מן המניין. שחל התייחס לפנייתי בפתיחות. לאחר התייעצויות שקיים עם השב"ס וגורמים אחרים, קיבלתי תשובה שלילית. הנימוקים: קשה יהיה לערוב לבטחוני האישי, ועלולות לצמוח בעיות משפטיות מורכבות. בקשתי נדחתה. לא אמרתי נואש, וקיימתי שיחה נוספת עם שחל. סוכם, על פי הצעתו, שאשהה בבית מעצר במשך לילה ויום. הסכמתי לפשרה.

התייצבות

לאחר תיאום עם ניצב דני ברינקר, מלשכת שר המשטרה, ועם עוזר המפכ"ל נצ"מ גלעד ברטוב, הייתי אמור להתייצב בבית המעצר באבו־כביר ביום ראשון, ה־10 באפריל 94'. סוכם שאבלה את הלילה בתא מעצר יחד עם עצירים נוספים בתנאים אותנטיים.

ב־15:30 התייצבתי באבו־כביר עם סדין, כלי רחצה וטריינינג, על פי המלצת סגן מפקד בית המעצר, אבי קנדל. לאחר הזדהות בשער הכניסה הובלתי ללשכתו של מפקד הכלא, סנ"צ שמעון ברקוביץ. היו לי פרפורי בטן קלים. ביקרתי בעבר בבית הסוהר ובבית המעצר כעורך דין הפוגש את לקוחותיו, אולם הידיעה שהפעם מדובר בכניסה לתא המעצר עצמו גרמה לתחושה מוזרה.

סנ"צ ברקוביץ תיאר בפני באריכות את מבנה בית המעצר. הוא סיפר לי שידע על הגעתי רק יומיים קודם לכן. ברקוביץ הרשים אותי בכנותו ובפתיחותו. המציאות, בה כ־60 אחוז משוכני בית המעצר נמצאים ב"העמדה לדין" (מעצר עד תום ההליכים, העלול להימשך חודשים ארוכים), לא קלה עבורו.

כאן המקום להבהיר: בית המעצר נמצא בשליטת המשטרה ולא בשליטת השב"ס. בתי הסוהר ערוכים ובנויים לקליטה של אסירים לתקופה ארוכה. לא כן בית המעצר. מעצם מהותו זהו מתקן שאמור לשמש לשהות של פרקי זמן קצרים. התנאים בבית הסוהר מתאימים יותר לשהות ארוכה: האסיר נהנה מאפשרות לעבוד, משירותי שיקום ועובדים סוציאליים ומהטבות נוספות. התנאים בבית המעצר גרועים בהרבה.

סיור

ארבע שעות סיירתי יחד עם מפקד בית המעצר במתקן. כדרך כלל שוהים בין שישה לשמונה עצירים בתא. באחד התאים משוכנים 25 עצירים. יש ימים שמספרם מגיע ל־30. תארו לכם: 30 איש חיים בצפיפות ומשתמשים בבית שימוש אחד.

באחד התאים אני פוגש את ר.ס. המגדיר את עצמו כנרקומן. הוא מספר לי שלא מקבלים טיפול גמילה בבית המעצר, ושהפסיקו לחלק אדולן. הוא מתאר את הקריז שעבר ואת התחושות הקשות שעד היום מלוות אותו. נותנים לו כדורי הרגעה – נומבון. הוא עדיין סובל משלשולים והקאות.

בתא אחר אני פוגש בעצירים בטחוניים תושבי עזה החשודים ברצח. הם מבקשים לעבור לכלא המיועד לאסירים בטחוניים, כי שם מקבלים טיפול של הצלב האדום.

העצירים מתרגשים מאוד. רבים מהם מנסים בדקות ספורות לתנות בפני את מצוקותיהם. ס.פ. עלה ארצה לפני כעשר שנים. הוא יוצא ובא בשערי הכלא מאז שהגיע לארץ. לטענתו, לא ניסו לשקמו. הוא אדם בודד, ללא משפחה, ונמצא במעגל קסמים ללא סיכוי לצאת ממנו.

י.כ. חשוד בסחר בסמים. הוא מכחיש את האשמה. הוא מספר על קשיין בעשיית הצרכים בשירותים שבתאו. השירותים בבית המעצר מצויים בלב התא. הם מורכבים ממה שכינינו בצבא "שירותי צליפה". יש צורך לכרוע בעת עשיית הצרכים. רגליו אינן עומדות בכך. אני מעביר את בעייתו לברקוביץ, והוא [illegible] לטפל בכך.

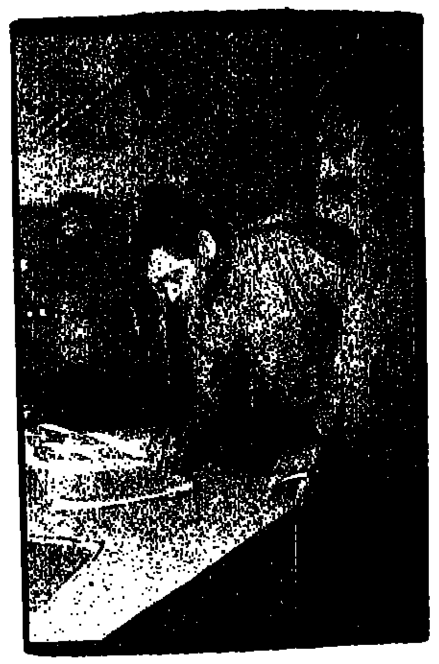

באחד התאים אני פוגש בחור כבן 40. מה אתה עושה כאן? אני שואל אותו. הרגתי את אשתי, הוא עונה. אני בהלם. מולי עומד אדם שחזותו רגילה ושגרתית, ומספר לי כי לפני כשבועיים גרם למות אשתו במכות מוט. אין לו כסף לעורך דין

באחד התאים אני פוגש בחור כבן 40. מה אתה עושה כאן? [illegible] שואל אותו. הרגתי את אשתי, הוא עונה. אני בהלם. מולי [illegible] אדם שחזותו רגילה ושגרתית, ומספר לי כי לפני כשבועיים [illegible] למות אשתו במכות מוט. אין לו כסף לעורך דין. הוא [illegible] שחזר, לדבריו, את המעשה הנורא. הוא מדבר בשטף על [illegible] שאחד מהם משרת ביחידה מובחרת, על הבעיות שהיו [illegible] אשתו, על הרגע הנמהר, על הטרגדיה. אני מקשיב ולא [illegible] עומד אדם שביום אחד, ברגע אחד, עשה את המעשה הנורא [illegible] נטל את חיי אשתו, הרס את חיי ילדיו ואת חייו שלו.

ממשיכים בסיור. אני פוגש בחצר הטיולים מספר עצירים [illegible] נוער. הם בוהים בי. ברקוביץ לוחש: קשה לי תמיד, מחדש, [illegible] את הילדים הללו כאן.

אנחנו חוזרים לחדרו של ברקוביץ. הוא מראה לי תצוגה [illegible] כלי נשק מאולתרים שיוצרו בתאי המעצר. פגיונות חדים [illegible] ממצקות מרק ומסכו"ם. אני מספר לו שבתודעתי נכנסים [illegible] המעצר ללא שרוכי נעליים, מחשש להתאבדות, והנה אני [illegible] כלי גילוח בחדרים וחפצים שקל להפוך אותם לכלי [illegible] ברקוביץ מסביר שמי שחפץ להתאבד יכול בקלות לעשות [illegible] באמצעות בגד. הוא מספר על מקרי אלימות בין עצירים [illegible] באמצעות פגיונות דו־להביים. "נועצים את הפגיון ומסובבים אותו, כדי לרטש את איבריו הפנימיים של העציר".

עד עתה, מאז שהחל בכהונתו, הצליחו להציל את הנפגעים. [illegible] קצב פעימות לבי עולה כשאני רואה את תערוכת הנשק. ברקוביץ [illegible] אומר לי שהוא מעדיף, כדי שהוא יישן טוב הלילה, שאשהה [illegible] עם חייבי מזונות ועצירי צווארון לבן. תבין, הוא אומר לי, [illegible] שאתה בפנים והדלת נסגרת, אנחנו מוגבלים ביכולת לספק [illegible] הנעשה. קיבלתי את הצעתו, למרות שבאחד התאים חשודים בסחר בסמים הציעו לי באדיבות רבה לחלוק את התא איתם.

תא המעצר

ב־19:30 מתחיל תהליך הקבלה שלי. פקד בן הרוש בודק את התיק שהבאתי איתי. הבדיקה יסודית. למעט ארנקי, שמוכנס למעטפה כפיקדון, אני מורשה להכניס את כל חפצי. אחד [illegible] הוא הספר "ויקטוריה" של סמי מיכאל, שאני בעיצומה של קריאתו. אין זה סביר שאמשיך הלילה בקריאה. הטרנזיסטור מאושר להכנסה לתא. אסור להכניס פלאפון או רשמקול.

אחר כך אני עובר בדיקה גופנית בפישוק רגליים. בסיום הליך הקליטה אני מצולם ב"פוטו רצח" בשלוש תמונות. לא נלקחו ממני טביעות אצבעות. נותנים לי מזרון ושמיכות. אני מלווה לתא המעצר, השוטר פותח את מנעול הדלת, אני נכנס פנימה והדלת נסגרת מאחורי. אני מרגיש בהמחשה רבה את משמעות המושג "סורג ובריח". שומעים את הבריחים ומרגישים את הסורגים. זהו. אני בפנים ללילה.

תא המעצר לוקח חלק ניכר מכבודך האנושי. אתה מצטוות לשבעה עצירים אחרים. התא קטן וצפוף מאוד. במרכזו דלת ברזל הסוגרת על השירותים. בקיר אחר של השירותים יש חרך וה[illegible] הפתח מופנה לתא המעצר. המקום המוצנע ביותר בחייו של אדם, תא השירותים, חשוף לעין זרה. כהמה עושה את צרכיה בפומבי [illegible] מאדם בבית המעצר – ולהזכיר, מדובר בחפים מפשע בהגדרה – ניטל הכבוד האנושי. על פי תפיסתי, גם מי שמרצה עונש וכו'

המשך בעמ' 12

ס י ה י י מ ן - ז מ ר ת
חולצת משבצות ויסקוזה 109 ש"ח. חצאית משבצות • כפתורים קדימה 179 ש"ח.

ת"א- גן העיר, מרכז דיזנגוף סנטר, כיתן סנטר פנחס רוזן 57 הדר יוסף ■ **רמת גן-** קניון איילון ■ **נת-ים-** קניון חדש יוספטל 92 ■ **ראשל"צ-** קניוכל, איתן אליהו 10 ■ **פ"ת-** קניון כרוך ■ **חיפה-** קריון דרך עכו, מגדל כמורסה, קניון לב המפרץ ■ **ירושלים-** קניון ירושלים, בן יהודה 23 ■ **נצרת-** קניון לב העיר ■ **חדרה-** קניון חדרה ■ **נתניה-** קניון השרון ■ **כפר סבא-** קניון ערים ■ **רעננה-** אחוזה 117 ■ **נס ציונה-** קניותר ■ **אשדוד-** קניון לב אשדוד. ■ **באר שבע-** קניון הדרום **אילת-** שער העיר-בית הארז.

► המשך מעמ' 10

שלא ייפגע כך כבודו. קל וחומר עציר לפני משפט.

המיטות בקומות. כשאין מקום, מוסיפים מזרונים על הרצפה. שולחן צר ושני דרגשים המחוברים אליו הם פינת האירוח. שם מחממים את המים לתה, שם יושבים ומעשנים. אין ארונות לבגדים – הכל בחוץ. אין פרטיות.

לילה

שוחחתי עם העצירים במשך כארבע שעות. נכון לומר: הקשבתי. הם לא מחייכים. לא מספרים בדיחות. הם מדברים על מצוקותיהם. אחר חצות אני עובר לטריינינג ושוכב על דרגשי (מעניין שהדקויות הלשוניות מקבלות משמעות רבה: אני מבין את ההבדל בין דרגש למיטה).

ריח דק של שתן עולה מהשירותים, אור הניאון דולק כל הלילה. אני מנסה להירדם ולא מצליח. העצירים בתאים האחרים דופקים על הסורגים ויוצרים רעש תמידי. העצירים בתא מסתובבים. לא ממהרים לישון כי ישנו ביום. אנשים שסדר היום שלהם משובש לחלוטין, לא יום ולא לילה, ללא קימה לעבודה וגמר עבודה. המזרון דק וגופי כואב. לפתע מגיע אחד השוטרים לתא וקורא לאחד העצירים חייבי המזונות. העציר מתבשר שהגיעו ארבע פקודות מאסר חדשות עבורו – כל אחת של 21 יום. ביחד 84 יום. הוא ידע שהוא יוצא עוד עשרה ימים, ועכשיו האריכו לו את הסיוט ב־84 יום נוספים. הוא מקבל את הידיעה כמו חבטה של פטיש בטון. מסתגר בשירותים ובוכה.

חייבי המזונות

אם קיימת שערוריה מבחינה זכויות אזרח, אלמנטריות, היא שהותם של חייבי המזונות בבית המעצר ולא באגף המיועד להם בבית הסוהר, בתנאים סבירים. חייב מזונות אינו מרצה עונש. הוא מרצה מאסר הקרוי "מאסר אזרחי". המצב אבסורדי – הם יושבים 21 יום, ועוד 21 יום, ועוד 21 יום, אינם מתפרנסים, וכך אינם יכולים לשלם את המזונות. מבוי סתום. המשפחה, קרי הילדים והאשה, אינם מקבלים דמי מזונות. והאב/הבעל יושב בכלא, בתנאים קשים ומשפילים. את מי זה משרת? עדיף שהאנשים ייצאו לעבוד ביום כדי להיות מסוגלים לשלם חלק מהמזונות לפחות, ובערב יחזרו לתא המעצר. מה הטעם במצב האבסורדי הנוכחי. כך או כך, מקומם של חייבי המזונות במקום אחר, לא בבית המעצר, בתנאים הקשים כל כך.

סמים

מספרים לי על קיומו של סחר בסמים. אני שואל – איך מחדירים סם לכלאו? אחת התשובות: אדם נעצר בכוונה על רכוש

ריח דק של שתן עולה מהשירותים. אור הניאון דולק כל הלילה. אני מנסה להירדם ולא מצליח. העצירים בתאים האחרים דופקים על הסורגים ויוצרים רעש תמידי. העצירים בתא מסתובבים. לא ממהרים לישון כי ישנו ביום. אנשים שסדר היום שלהם משובש לחלוטין

כשיצאתי מאבו־כביר חשבתי לעצמי, אם אחרי עשרה ימים במקום כזה הייתי מוכן להודות בכל מה שמאשימים אותי, רק בשביל לצאת. אין לי תשובה חד משמעית. מפחיד אותי שאני לא יכול לענות בהחלטיות בשלילה על השאלה הזו

נכנס לבית המעצר

[illegible] יפילו אותו בבית המשפט. [illegible] העצירים מספרים [illegible] [illegible] לא ניתנים לעצירים [illegible]

בוקר

[illegible] לבית המעצר. [illegible] עלולים [illegible] ואפילו [illegible] כשיצאתי מאבו־כביר חשבתי לעצמי, [illegible] ואפילו פחות, במקום כזה [illegible] שמאשימים אותי, רק בשביל לצאת. [illegible] מפחיד אותי שאני לא יכול לענות [illegible] השאלה הזו. איש צריך להיות [illegible] כורח תיקים.

צריך לבדוק את ההליך כולו [illegible] הלגיטימי כשלעצמו, להשיג ראיות [illegible] האם אין מי שנוטל [illegible] המשתחררים ללא משפט או [illegible] המשפילה הזאת, אינה צריכה [illegible] בטוחים שכל מי שהודה בבית מעצר [illegible] זאת מרצון חופשי ולא מחמת [illegible] המעצר.

אני מציע לכל מי שעוסק באכיפת החוק [illegible] הקשה של המעצר. יש הבדל גדול בין [illegible] הסורגים, הצד החופשי, לבין [illegible] בטוח שגם אחרי לילה באבו־כביר [illegible] הרבה יותר ממה שידעתי לפני כן.

SONY

מצלמת סוני. גונבת את ההצגה.

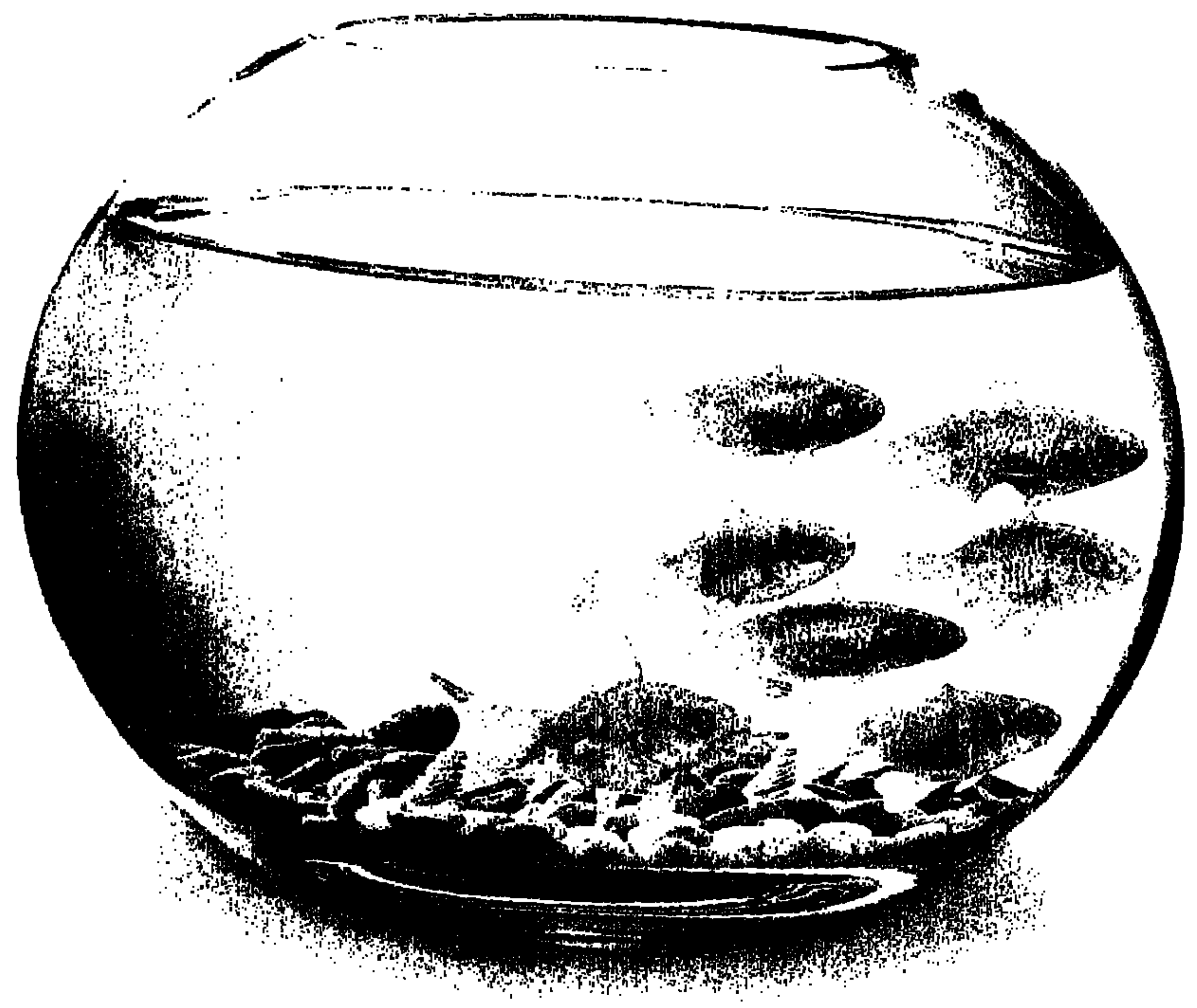

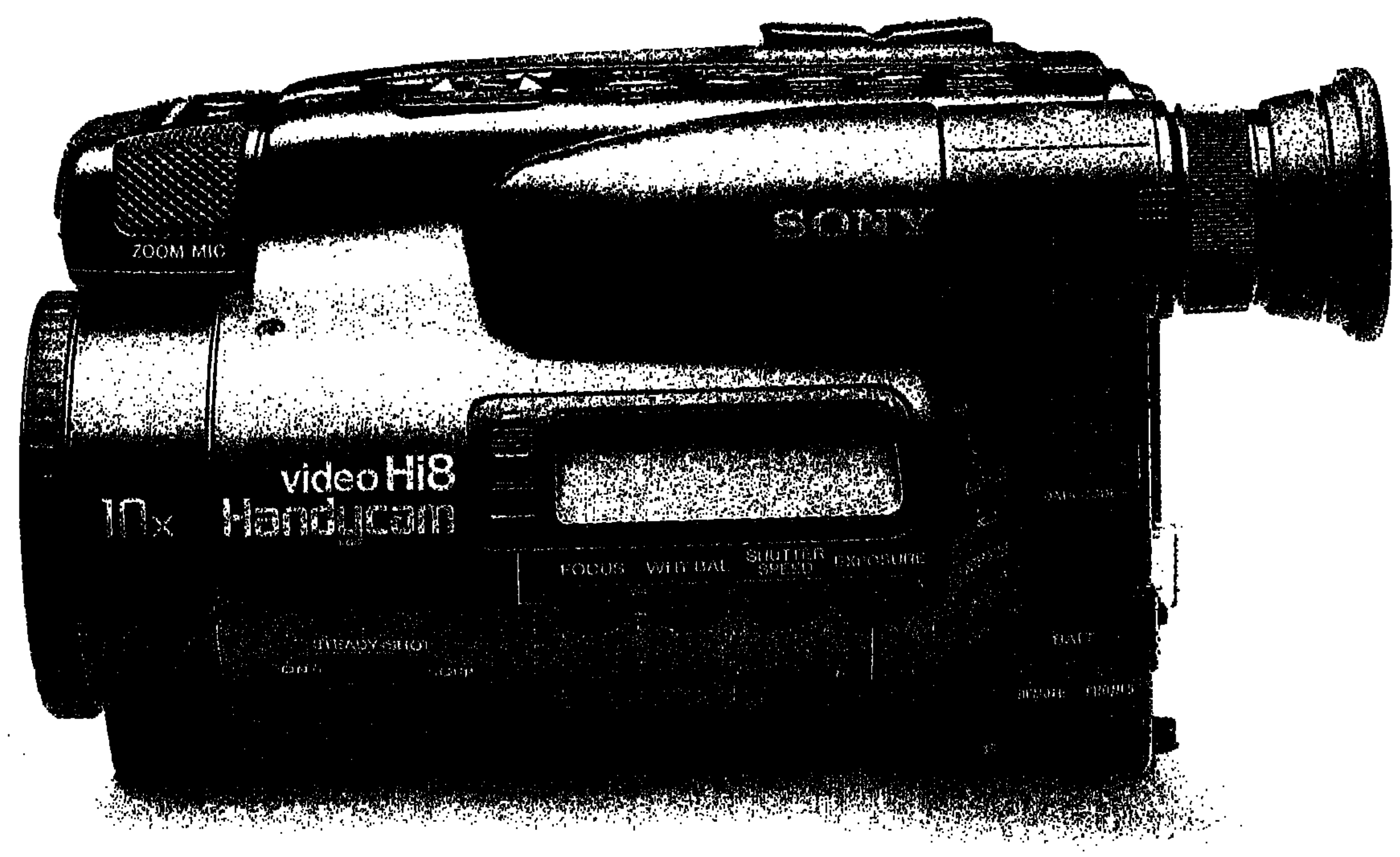

קח מצלמת סוני ליד, תתחיל לצלם וההצגה כולה שלך. התמונה איכותית יותר, הצילום קל יותר וכל אחד עם סוני הופך לצלם. חוגגים יומולדת, יוצאים לטייל, מסיבה בבית הספר, או שהתינוק שוב מייגל... זה בדיוק הרגע לקחת מצלמת סוני ליד, לצלם ולראות שהמצלמה הזו פשוט גונבת את ההצגה.

כי כשסוני מסתכלת לכיוון - כולם רוצים להצטלם... אפילו הדגים.

לפניך חלק קטן ממגוון הדגמים והתכונות בסדרת מצלמות הוידאו של סוני.

Hi8 CCD-TR805E מצלמת הוידאו הטובה בעולם

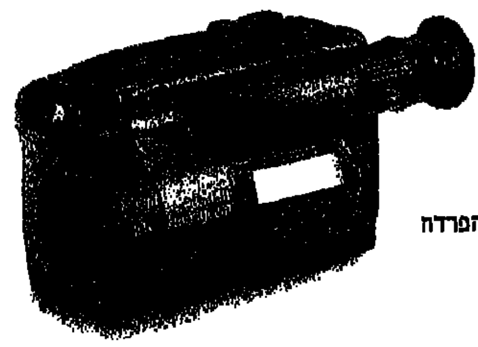

חידוש עולמי: STEADY SHOT-

- מייצב תמונה אופטי למניעת רעידות ולצילום מושלם
- X10 זום (52 מ"מ A.F.)
- מהירות תריס גבוהה עד 1/10000 ש', חיישן צבע 780H
- הקלטה באיכות של מעל ל-400 קווי הפרדה
- שלט רחוק אלחוטי + חיישן רב כיווני

ועוד תכונות רבות נוספות.

CCD-SC5E "צלם וצפה" (בחנויות מתחילת מאי)

- מסך צבעוני "3 לצפייה נוחה תוך כדי צילום
- תמונה ברורה וחדה אפילו תחת אור שמש ישיר.
- הפעלה ביד אחת
- קומפקטית וקלת משקל - 640 גר' (ללא סוללת וקלטת)
- שלט רחוק
- קלה להפעלה – הפעלה אוטומטית מלאה
- החדרת תאריך

ועוד תכונות רבות נוספות.

CCD-FX270E

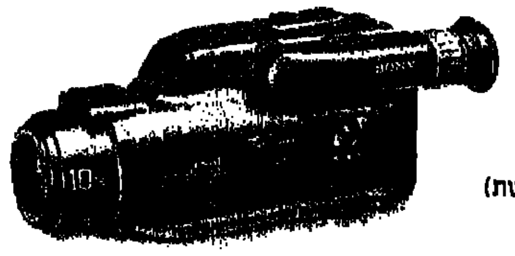

- X10 זום (37 מ"מ A.F.)
- עצמת תאורה מינימלית של 3 LUX
- 3 תכניות צילום אוטומטיות
- אפשרות להחדרת תאריך / שעה
- משקל 820 גר' (ללא סוללה ו קלטת)

ועוד תכונות רבות נוספות.

ישפאר. זה השוני בשרות של סוני.

קורס הדרכה בסיסי באמנות הצילום בוידאו– מצלמת הוידאו של סוני היא רק חלק מהתמונה. כל הרוכש מצלמת וידאו של סוני יוכל להשתתף בקורס הדרכה ללא תמורה נוספת. ישפאר – **אחריות מלאה לאיכות מושלמת.** אל תשכח לדרוש תעודת אחריות מקורית של חברת ישפאר, יבואנית סוני בישראל, המעניקה לך בטחון מלא ושירות מעולה למצלמת הוידאו הטובה בעולם.

שוני. זה כל ההבדל

- ישפאר, חברה אלקטרונית למסחר בע"מ, מגדל שלום, ת"א, טל' 03-5143266-7.
- סוני רעננה, מרכז מסחרי, פארק מול, רח' אחוזה, פינת דרך ירושלים, רעננה. טל' - 09-421349.
- סוני פוס-טוס, סוקולוב 78 חולון, טל' 03-5040341.
- סוני קלאב, מרכז שלום אילת, טל' 07-371619.
- סוני - ברנפלד, רוטשילד 39 ראשל"צ. טל' 03 - 9641046.
- סוני טרקלין חשמל, הרברט סמואל 38 חדרה, טל' 06 - 338442.
- ברשתות השיווק ובחנויות המובחרות.

ישפאר
שרות סוני בישראל

סתם מתוך יאוש ניגשתי לשולחן של הרולטה, ושמתי על 17. אפילו לא

לא ו פי

יאיר לפיד

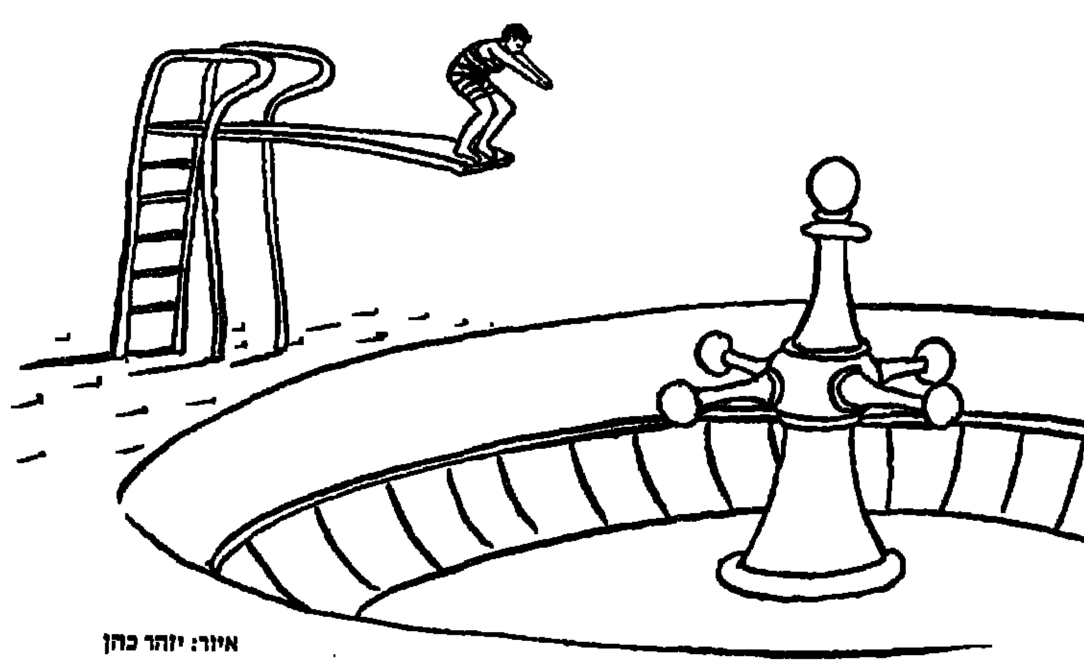

איור: יזהר כהן

הגאווה

קאסטיליאן הוא כפר קטן בפרובנס, אחד מפרחי האבן והעץ שצומחים בצרפת על צידי הדרך. בסך הכל רחוב וחצי, גגות רעפים אדומים־חומים, תחנת דלק של ELF, מסעדה לא מאווררת שאינה מופיעה במדריך של "מישלן". מעל הכפר, בקצה הדרומי, מזדקר צוק אימתני, אפור, ששום דרך נראית לעין אינה מובילה לקצהו. על פסגתו החשופה יש מנזר קטן. מגדל פעמונים צנוע, הצמוד לבניין צנוע עוד יותר. מישהו טיפס לשם כשביל עיזים נסתר, והעלה את הלבנים, את המלט, את משקופי החלונות ואת פיגומי הבנייה. מישהו חשב שלא נורא אם יעברו יומיים עד שיביא שלושה מסמרים. שאפשר לחכות חודש עד שיגיעו צירי הדלת, שאולי בשנה הבאה יסופקו חבלי המשיכה. איני יודע כמה שנים עברו מתחילת הבנייה עד סופה, אבל ברור לגמרי שהאיש שהניח את היסוד הראשון, כבר לא היה בחיים כשידיים פצועות מסתיבה תלו את פעמון הברונזה הכבד על מקומו.

בשתיים בצהריים אני יושב מתחת לצוק, שותה קפה בחלב, מעשן סיגריה עם טעם של דיוטי פרי, ולאט לאט חודרת אלי ההכרה שהמנזר הזה הוא אחד הדברים הכי מטומטמים שאי פעם ראיתי. טמטום טוטאלי, אטום, חסר היגיון עד בכי. כל המאמץ המופלא הזה, רק כדי שמישהו – נניח אני – יישב פה עוד 200 שנה ויגיד לעצמו שהם פסיכים. אני אפילו לא יודע איזה נזירים הם היו, פרנציסקנים בלויי גלימה, ישועים שחורי מבט, בנדיקטים שמנמנים. זה גם לא חשוב. לא אלוהים הביא אותם אל חור התער הסלעי הזה, אלא הגאווה. גאוותם הארורה, האווילית, של אנשים שהחליטו לא לבזבז את כוחותיהם על שטויות כמו אוכל, או חינוך, או אהבה, ובמקום זה ניסו לגעת בנצח.

הם, וכל אדם אחר שיצר משהו יפה בחייו.

מונטה קרלו

מונטה קרלו היא גבירה מכובדת, אלגנטית, שרחובותיה הם עדיי אספלט הכרוכים על זרועות השיש שלה. במרכזה (לא הגיאוגרפי, הנפשי), ניצב בית הקאזינו המפורסם שלה, שנראה כמו שילוב של עוגת גבינה וטירת "לגו". מולו "קפה דה פריז" הידוע לא פחות, וקצת מתחתם, הקאזינו של מלון "לב", בניין מודרני גדול, נוצץ מכרומו וניאון.

רוב שולחנות ה"בלק ג'ק" עמוסים באנשים. הם צועקים, פולטים קולות חנוקים, הולמים ביד מאוגרפת על הלבד הירוק. רק שולחן אחד ריק. בעצם, כמעט ריק. יש שלט שעליו כתוב "פרטי", ובלונדינית עמוסת יהלומים משחקת לבד מול הקרופייה. לפניה מונחת כוס גבוהה של ג'ין טוניק, ושפתיה עבות, מרוחות באודם מבהיק. היא משחקת על מינימום של אלף פרנק כל סיבוב, מפסידה ומרוויחה ללא תנועה, מודעת מאוד לאנשים המסתכלים בה.

מולה, בשולחן של ה־50 פרנק, משחקת בלונדינית אחרת. היא מוקפת בבני משפחתה, שמעודדים אותה בקולניות כזו, שברור לצופה שהם איטלקים. בכל פעם שהיא מנצחת, שומעים "אווו" ארוך, מתנשם. כשהיא מפסידה, הם נאנקים בצוותא. גם היא שותה ג'ין טוניק, והאודם המבהיק שלה עבר מזמן לשפתי הכוס. איש גבוה, בעלה כנראה, מחזק את כתפיה בתנועות מסאז' רכות, החברים מאחור אומרים לה כל הזמן שזה לא נורא. היא מוקפת. באהבה, בחום, בכל הדברים שהבלונדינית הראשונה השאירה בבית. היא משחקת בשביל הכיף, לא כדי להכניס ריגוש לחיים ריקים.

באחת וחצי בלילה, הכל מתערער. בעלה מפציר בה להפסיק, היא מסרבת. החברים עייפים, אבל היא כבר עמוק בתוך הסחרור הקלאסי של מי שלא מצליח להחזיר את ההפסדים. בסוף הוא מביא עליה שאגה, היא פורצת בבכי, והם נגררים משם, שבורים. לא צריך להבין איטלקית כדי לדעת שהיא כובזה את כל הטיול שלהם בערב אחד, והרסה חופשה שתוכננה זמן רב.

הבלונדינית הראשונה הרוויחה ים כסף, והלכה הביתה מבסוטית לאללה. מי אמר שאין צדק.

נ.ב. למי שסקרן: לי הלך בהתחלה קלף משוגע, והרווחתי 700, אחר כך זה התהפך, והפסדתי כמעט כל מה שהיה עלי. בדרך החוצה, כשכבר הייתי מבואס לגמרי, גיליתי בכיס ז'יטון אחרון של 50 פרנק. סתם מתוך יאוש ניגשתי לשולחן של הרולטה, ושמתי אותו על 17. אפילו לא הסתכלתי על הגלגל מסתובב ורק כששמעתי את התגובות של כולם, פניתי אחורה בהלם וגיליתי שבאמת יצא 22.

השלט

אני יושב בשדה התעופה אורלי, בדרך הביתה, תקוע בפער הזמנים המנדנד שבין ניס־פריז לפריז־ת"א. המחשב הנייד של "מעריב" מונח על ברכי, מושך מבטים משועממים. מולי יש שלט פרסומת בהיר, גדול, עם ציור אינפנטילי של מטוס צבעוני. "אוסלו", כתוב שם, "568 פרנק". בעברית צחה, זה מאה דולר. בכיס הפנימי של הז'קט שלי יש שטר מקופל של מאה. אני מהפראנואידים האלה, שנוסעים עם כסף־ביטחון. יכולתי לקום, לקפל את המחשב, להכניס אותו לתיק הקטן, לגשת לדלפק. אחר כך לנחות באוסלו, לעמוד בצד הכביש המהיר ולהרים בוהן. זה היה לוקח שעה, אולי שעתיים, ומישהו היה לוקח אותי. במעבר הגבול לשוודיה, או לדנמרק, כבר מזמן לא בודקים דרכונים. שמי היה נעלם מן המחשבים, מן הספרים, מרשימת הנמצאים. הסקנדינבים, אגב, מדברים אנגלית מצוינת, ומתייחסים יפה לזרים. אחרי יום־יומיים, מישהו היה נותן לי לעזור לו להעמיס רהיטים, או להביא לו צמיגים כבדים במוסך. בצהריים מקבלים דג מעושן ולחם שחור, לפעמים אפילו בירה. אחרי שנה הייתי מדבר דנית כמעט שוטפת, אבל המבטא שלי עוד היה מצחיק את חברי החדשים בפאב השכונתי. הייתי מגדל זקן גדול, אולי גם את השיער. אין בלש בעולם שהיה מצליח למצוא אותי. הייתי נעלם. זה עולה מאה דולר.

אשראי מוגזם

בחלק ממגרשי החנייה הגדולים של אירופה אפשר היום לשלם בכרטיס אשראי. אתה נכנס עם האוטו, מעביר את הכרטיס, בדרך החוצה מעביר אותו שוב, והמחשב מחייב את חשבונך. כל זה נחמד ויעיל, עד שבא הישראלי הראשון.

כמו בכל פשע מושלם, הרעיון הוא פשוט. אתה נכנס, מעביר את הקרדיט, יוצא החוצה ברגל, עוצר ליד המכונה, ומעביר שוב. המחשב אומר לעצמו שעברו פחות מחמש דקות, ומזכה אותך. כשאתה חוזר, אחרי יום חנייה שלם, אתה נכנס ברגל, מעביר את הכרטיס בפעם השלישית. המחשב מאמין שכרגע באת. אתה ניגש לאוטו, מתניע, וביציאה, מעביר את הכרטיס שוב. גם הפעם, המחשב מאמין שהיית במגרש פחות מחמש דקות, ושוב מזכה אותך. נכון שזה גועל נפש, אבל חינם.

(הערה: בשל קשיי התקשורת בין פרובנס לקיימברידג', לא הצלחתי לתפוס השבוע את הפרופסור וורטינגטון. בשבוע הבא הוא יחזור).

"בדעותי אני איש תנועת העבודה, אבל להסתדרות אני הולך עם יעקב שמאי.

הייתי הרבה שנים בתפקידי ניהול בכירים בתוך המערכת ההסתדרותית, ואני אומר לכם: היא בזבזנית, בלתי יעילה ופועלת לפי אינטרסים אישיים.

למרות שבדיעותי המדיניות אני איש מפלגת העבודה, אני יודע שאין היום פתרון אחר, אלא להחליף את המנהיגות בהסתדרות. רק מנהיגות חדשה של מחל, בראשות ח"כ יעקב שמאי, המכיר מקרוב את בעיות הניהול בהסתדרות, יכולה לעצור את ההתדרדרות.

יורם ברזילי (עבודה לשעבר)
כיהן כראש המכון
למחקר כלכלי חברתי בהסתדרות

ב–10 במאי יש לך רק אלטרנטיבה אחת: מחל בהסתדרות.

צריך מנהיגות חדשה להסתדרות

גרוסמן ילד

דויד גרוסמן משלח ספר תשיעי ב־10 שנים: "יש ילדים זיגזג". אחרי החומרה המעיקה של "ספר הדקדוק הפנימי" ו"עיין ערך: אהבה", נעים וקל לקרוא בספר החדש, הפורש סיפור פעולה מותח, שבמרכזו נער ירושלמי. אורנה קדוש שמעה מגרוסמן על מקומו בתולדות הספרות, על האופן שבו הוא מבין את הביקורת כלפיו ועל הילדות שלו ושל ילדיו

לא מעט פנטזיות מימש דויד גרוסמן בעת התחקיר על "יש ילדים זיגזג", ספרו החדש. למשך כמה שבועות הפך לשוטר. הוא הצטרף לבלשי מחוז ירושלים, שמע סודות מקצועיים, השתתף במארבים ובסיורים, ובאחת הפעמים לכד במו ידיו צעיר חשוד בפריצה.

הוא התארח גם אצל עובדי רכבת ישראל. אחרי שהתחנן במשך חודשים, הם אפילו נתנו לו לנהוג רכבת. הוא מספר שאחז בידיות הקטר, הגביר את המהירות, וחש פיתוי עצום להסיט את נחש הברזל הענק הצידה, ולדהור אל תוך השדות. למזלם של נוסעי הקו ירושלים־תל־אביב, שגורלם הופקד בידי ג'ינג'י מטורלל, "קשה מאוד", כדברי גרוסמן, "להוציא רכבת מן הפסים".

רק למקום אחד לא הלך, ודווקא לזה שהכי קל להיכנס אליו: בית החרושת "עלית" ברמת־גן. כאן העדיף להסתמך על דמיונו, ולתאר בריכה של שוקולד מומס, טובעני, אליה נפלו השודדת והשוטר, ובתוכה התאהבו. "אם אין בריכה כזו, אז צריכה להיות", אומר גרוסמן. "שוקולד הוא סמל לאנרכיה, להתמכרות מתוקה, לחרטה. הוא צריך להיות חלק לגמרי ועגול, לא מלבני. ובטח בלי הריבועים־ריבועים האלה שעושים עליו, כמו בית סוהר".

– אתה אוכל הרבה שוקולד?

"המון, מה זה. אני מוריק שוקולד לווריד. כמו שכתבתי מפי נונו (גיבור הספר), אני רוצה להיקבר בארון עשוי שוקולד. שימתקו לי רגבי עפרי".

ד'יאלוג פנימי

נונו, נער ירושלמי, נקלע למסע הרפתקאות, שבו הוא מגלה את סוד זהותו. עלילת הספר משתרעת על פני יומיים וחצי, שבסופם יחגוג נונו את בר המצווה שלו. רק מטוב לב אני לא מספרת יותר. המתח וההפתעות הם חלק מהכיף בספר הזה. מה שכן, הוא לא דומה לשום דבר שגרוסמן כתב. "יש ילדים זיגזג" הוא ספר מקסים. מצחיק מאוד, רומנטי, מלא שמחת חיים ועם סוף טוב. ספר שנבלע בנשימה אחת, עם חיוך על השפתיים.

– הזהו גרוסמן?

"זה צד שיש בי. גם הכתיבה שלו היתה שונה מכל ספר שכתבתי עד היום. התענגתי על כל רגע. הכתיבה על נונו היתה מין חוויה מתקנת, אחרי כל הסבל שעברתי ב'ספר הדקדוק הפנימי' וב'עיין ערך: אהבה'. תהליך שבו הגלדתי מאהרון וגם ממומיק. הספר הזה היה נחוץ לי כדי להשלים מהלך נפשי, להיזכר בתענוגות הכתיבה, בתענוג שיש בהמצאת סיפור. והיה גם הכיף של לכתוב ספר עם כל כך הרבה אקשן. חוטפים רכבות, ואקדחים ושוטרים. מאוד נהניתי לחיות את זה".

– התעלמת מהעקיצה שהיתה בשאלה.

"אין לי בעיה עם זה. אני מקווה שבעתיד ארע לכתוב גם על התרחשויות רציניות, עמוקות וקשות, בצורה שיותר אנשים יוכלו להתחבר אליהן. אבל להגיד לך שזו המטרה הנכספת שלי? לא. להפך. יש סוג מסוים של דיאלוג פנימי שהוא בהכרח לא פופולרי, וזה לחלוטין לא מפחיד אותי. אני לא יכול לחשוב על קהל, כי הרי אין לזה סוף. אני לא מכיר את הקהל. אני מכיר רק את עצמי. אז יהיו ספרים שבהם אני אכתוב על צדדים יותר קלים בעולמי הפנימי, ויהיו ספרים אחרים".

– התחלת כבר ספר נוסף?

"בטח. מה, כבר עברו שלושה שבועות מאז שגמרתי את הספר הזה, ותיכף, בהתלהבות עצומה, נכנסתי לרומן שרציתי להתחיל

המשך בעמ' 20 ◄

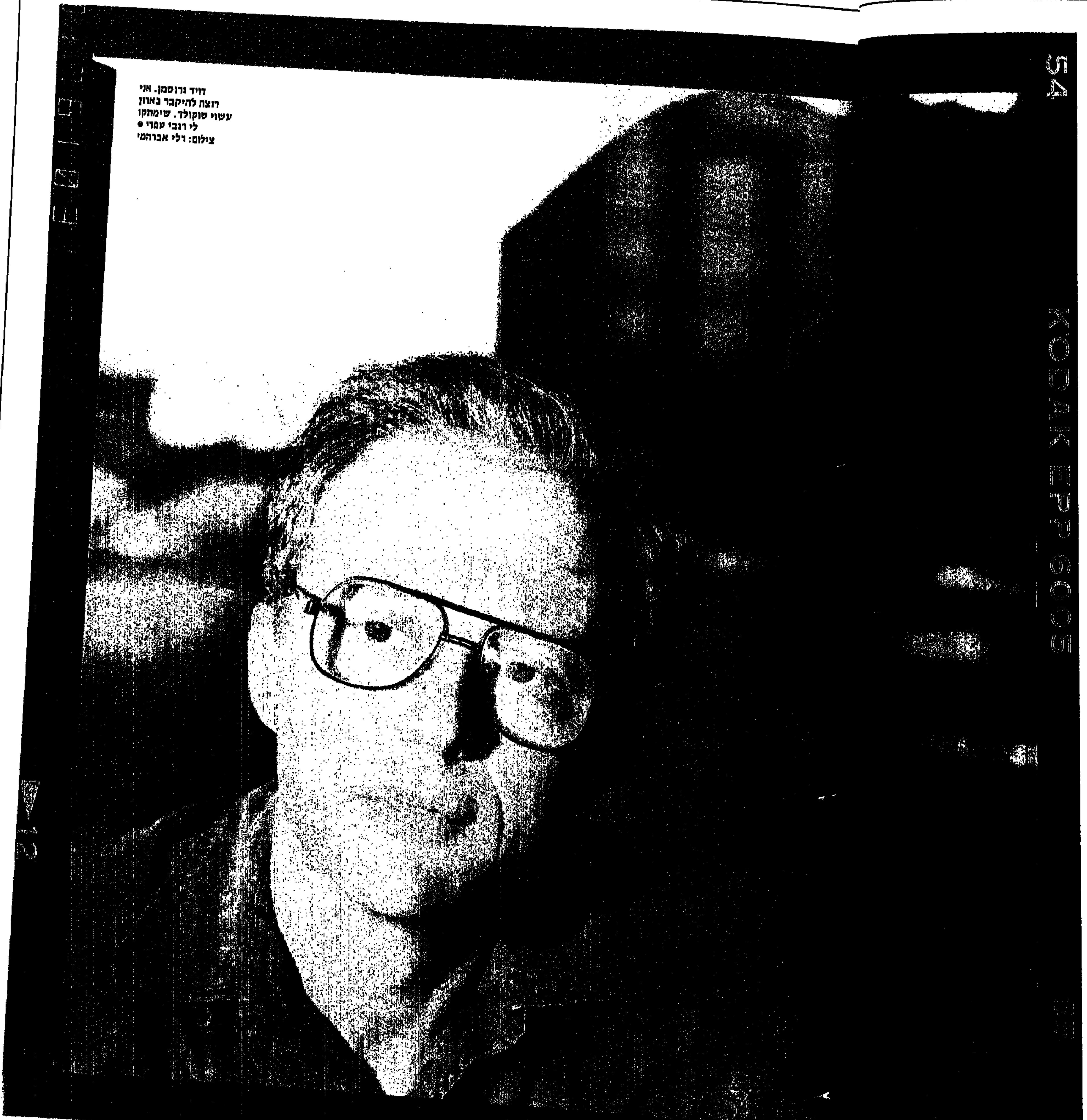

דויד גרוסמן. אני רוצה להיקבר בארון עשוי שוקולד. שימתקו לי רגבי עפרי • צילום: דלי אברהמי

צילום: רלי אברהמי

"אני מקווה שבעתיד אדע לכתוב גם על התרחשויות רציניות, עמוקות וקשות, בצורה שיותר אנשים יוכלו להתחבר אליהן. אבל להגיד לך שזו המטרה הנכספת שלי? לא. להפך. יש סוג מסוים של דיאלוג פנימי, שהוא בהכרח לא פופולרי. אני לא יכול לחשוב על קהל, כי הרי אין לזה סוף"

◄ המשך מעמ' 18

מומן, והתאפקתי בשיטת הרומן הנסוג, כי הרי צריך לגמור ספר אחר".

– על מה הרומן?

"אני מעדיף לא לדבר עליו. אני אוהב את הסוד הזה. חשוב לי שאף אחר לא יידע עליו יותר משתי מילים, ושלאיש לא תהיה דריסת רגל בסיפור. אני משער שהוא יהיה קרוב ל'עיין ערך: אהבה', יותר מלכל ספר אחר".

בבת אחת, הפילהרמונית

גרוסמן הוא סופר פורה להדהים. ב־11 השנים האחרונות, מאז התחיל לכתוב, פרסם תשעה ספרים, וזאת מבלי למנות את שלל ספרי הילדים שחיבר, ואת שני הספרים שגנז על סף ההדפסה. "עיין ערך: אהבה", ספר יומרני שעסק בשואה, יצא ב־86' והפך אותו למפורסם בישראל ובמדינות אחרות.

גרוסמן היה אז בן 32, איש רדיו צעיר שעמד פתאום במרכזו של ויכוח לוהט בעולם הספרותי. תורה לו עד היום אותו צד בוויכוח שלא קיבל אותו מיד כגאון. הוא מייחס זאת לקנאה בלבד. לרגע לא עולה על דעתו שמישהו חשב בכנות שהספר לא טוב, או שיחסי הציבור היו מוגזמים.

"אין לי ספק", הוא אומר, "שיעשו יותר צדק עם הספר ככל שיעברו השנים. אני רואה איזה הדים ואיזו תגובה עזה הוא עורר בכל מדינה שבה הוא יצא, ואיך ספר כזה קשה הפך מיד לדבר שאנשים רוצים לקנות ומדברים עליו. ההתייחסות בישראל לא היתה רק למה שמנחם פרי עשה או לא עשה".

– אלא?

"כשרון מעורר כל מיני תגובות, בחלקן גם מהסוג של 'בואו נכבה את המדורה הזאת מהר'. יש משהו בכשרון שמאיים על אנשים, מעורר בהם קנאה, מעורר רצון שהכשרון הזה ייעלם. היה להם קשה. פתאום בא ילד חצוף, וכתב ספר, וניגן בבת אחת על הפילהרמונית. אז אמרו שהכל עניין של יחסי ציבור, שאני לא מוכשר, שאני לא אצליח..."

– ושכולם קנו אותו אבל לא קראו.

"היתה תקופה שהיה מאוד אין להגיד את זה. היו המון השמצות. אני לא רוצה להגיד שמות, אבל אנשים השתלחו בי בחימה שפוכה".

– למה לא להגיד שמות? אתה טיפוס מחושב?

"מה אכפת לי מהם? אלה אנשים שלא יכולים לפגוע בי היום. אני לא אדם נקמן. אני לא מעוניין לסגור חשבון עם אף אחד. אני מרחם עליהם. אני יודע כמה עזה יכולה להיות קנאה. זה היה. זה נגמר. הספר ממשיך לחיות. לומדים אותו היום לבגרות. וחלק מזה, דווקא בגלל הדברים הלא פתורים שיש בו. כשכתבתי אותו, אמרתי לחבר שלי שאני רוצה ספר שירעד על המדף. הוא רועד. הוא שולח ויברציות. אי אפשר להתכחש לאמת שבו. כמה סופרים אמרו לי שהספר איתם, בחדר העבודה שלהם, והם חוזרים אליו. הוא עורר סחרחורת עצומה בארץ וגם בעולם".

– אתה מאמין בספר גם היום?

"מאמין בו? כן. בוודאי. הוא אני".

– לפעמים מרגישים אחרת בחלוף זמן.

"בעיני, התמצית של כל מה שאני חושב בכלל על יצירה, נמצא בפרק של ברונו והדגים. כנראה שקשה לרבים להתמודד עם תמצית שכזו. אני יכול לאחל לעצמי שאני אכתוב עוד דברים כמו החלק הזה, ואני אומר את זה לא מתוך התרסה אל קהל קוראים. לא זה העניין. העניין הוא מה אני חוויתי כשכתבתי אותו. דווקא החלק של מומיק, שאנשים כל כך אוהבים לאהוב, הוא בעיני החלק הכי חלש בספר".

מין בדיחה פנימית

רק גרוסמן יכול לומר את דברי הרהב האלה (ועוד רבים כמותם, לאורך השיחות שלנו) בלי טיפת אירוניה עצמית, ובכל זאת לא להישמע נפוח. אולי בגלל המראה שלו. עם השערות החלורות האלה והברק השדוני בעיניים, הוא נראה כמו ילד שובב מצויר בספר.

הוא גם קצת מתנהג ככה. מתנדנד על הכיסא, מפורר פרוסת עוגה ומדביק את הפירורים כרוק לאצבע לפני שהוא מכניס אותם לפה, צוחק מהדברים המצחיקים שהוא אומר (גם אני. הוא באמת איש מצחיק), וסקרן באופן נוגע ללב ("רק אני תמיד צריך לספר על עצמי?", רטן בזעף, כשהזכרתי לו מי משנינו הוא המרואיין). אי אפשר שלא לחבב אותו.

לטעמי, מעט מדי מכל זה ניכר בספרים שכתב גרוסמן עד "יש ילדים זיגזג". פה ושם היתה בהם הבלחה של הומור וחן, אבל מיד שבו הכיעור והצער, הכובד וחוסר האונים. חלקם ספרים מצוינים במובן האמנותי, אבל צריך להיות מזוכיסט בעל קיבת פלדה כדי ליהנות מהם. קל להאמין לגרוסמן כשהוא מספר על הסבל הנורא ותעוקות הלב שעבר בעת כתיבתם, ועל הימים שבהם חשב שלא יחזור לשפיותו מהטריפ הזה.

"יש ילדים זיגזג" נמצא בקצה השני. את כל כשרונו הוא השקיע הפעם כדי לשמח את הקוראים. הוא התכוון לכתוב ספר לבני נוער. כך גם נכתב בקטלוג של "הספריה החדשה" בתחילת השנה. מה שיצא הוא ספר לכל גיל, ולא רק מבחינת שטף הקריאה. הגיבורים, מלבד נונו, כולם אנשים מבוגרים.

גם הכתיבה ארכה הרבה זמן. גרוסמן מספר שאת "רץ קרב", ספרו הראשון (ספר הנעורים היחיד שלו עד כה), כתב תוך שלושה ימים. "הוא חיכה אצלי כמו ביצה עגולה שרק צריך להטיל אותה".

– והפעם?

"זה לקח יותר משנה. לא חלמתי שייקח לי כל כך הרבה זמן".

– יש בספר חומר לחוקרים?

"יש דבר אחד, מין בריחה פנימית קטנה. רמז ספרותי, שאני לא מאמין שמישהו יעלה עליו".

– נו?

"מה פתאום?".

> **גרוסמן על:**
> ### ספרות עברית
> "אני קורא כל הזמן, קורא הכל. ספרות, שירה, הכל. יודע מה קורה עד כמה שאפשר, כי אי אפשר לגמרי. הרי יש לנו נס ספרותי, הר געש שיוצא ממה, ממה נהנתי? פה אני אהיה מחושב להחריד ולא אגיד שמות. כל אחד מאלה שקראתי אותם יודע מה אני חושב בצורה גלויה לחלוטין ולעתים מכאיבה. אבל להגיד את דעתי לתיבת תהודה לא. אנשים נורא רגישים. אולי רק שם אחד של משוררת שהכתיבה שלה מאוד מאוד חזקה בעיני: תרצה פרץ כהן. הגיע הזמן שישימו לב אליה".

> **גרוסמן על:**
> ### הכרה בינלאומית
> "העולם הוא לא איש בשבילי יותר כשאני הולך ועוגם בעולם. לא בכולו, אבל בהרבה מקומות, אנשים ניגשים אלי ברחוב ואומרים 'זה אתה כתבת לי המון שכתבת' ביום, ואני עונה על כל אחד. שולחים לי מתנות. אשה בת 60 מאיטליה שמעה שנולד לי בן ושלחה לי את הרקמה שלקשר הרודות הפיוליאליות שלה לעריסה שלה כשהיתה תינוקת. או איש שהקים אגודה באירופה בעקבות 'עיין ערך: אהבה', וצי של נוגני משיאות מאירלנד שעבר. אספקת לבוסניה. יש בזה המון דברים. לא מלמדים את זה בבה"ד של סופרים. לא מלמדים איך לעמוד בכל ההצפות האלה של העולם".

בלית ברירה לחצתי את מנחם פרי אל הקיר. הוא נשבר. מי שישווה בין מה שכתוב בתחתית עמוד 82, ובאמצע עמוד 128, יגלה דבר מה מפתיע על אישיות מסוימת שעמדה מאחורי המסע של נונו.

נונו, מספר גרוסמן, החזיר אותו אל הצד המואר של שנות ילדותו. "אני יודע שאנשים שבאים אל הספר הזה אחרי 'ספר הדקדוק הפנימי' חושבים מי יודע באיזה תהומות של סבל ואור מללות אני גדלתי. האמת היא שהילדות שלי היתה מאוד מאושרת, ובמובנים רבים הייתי הרבה יותר נונו מאשר אהרון".

– בפעם הראשונה אצלך, הילד גם מדבר לפי גילו.

"נכון. הרגשתי שאת הספר הזה כותב ילד בן 13, שלא זקוק לעין שלי היום. הדברים פשוט זרמו ממני. גם הילד הזה, נונו, היה לי נורא נעים להתוודע אליו. הוא בעצם מין פרחח כזה, ילד עזוב. והוא כזאת נשמה ואביר שנלחם כל הזמן. ויחד עם זה הוא ילד. עם כל הסתירות בתוכו, הדחפים שלא מובנים לו. נכון שאני מדבר עליו כמו על בן זקונים? יש בו המון דברים שרציתי לתת לאהרון ופשוט לא יכולתי".

מתיקות של הזיה

לדויד גרוסמן ולאשתו מיכל, פסיכולוגית, יש שני בנים ובת. יונתן בן 12, אורי בן תשע ורות, בת שנה וחצי. "הספר מאוד יפה", אמר לי אורי בביישנות, כששב בצהריים מבית הספר, וסיפר שאבא שלו הקריא לו וליונתן את הספר במשך חמישה שבועות.

המשך בעמ' 22 ◄

בטיול מאורגן יש כאלה שמתחשבנים איתך על כל דבר. ויש . . .

דיזנהויז לארג'

חברה גדולה, טיולים גדולים
עם יותר אתרים, יותר ארוחות,
מדריכים יותר טובים,
ומחיר - "סמול"

זה דיזנהויז לארג' – לארג'ים איתך בכל התחומים. רק חברה גדולה כמו דיזנהויז יכולה לתת לכם: יותר אתרים הכלולים במחיר, יותר ארוחות, פשוט יותר מכל דבר... המדריכים המקצוענים שלנו ידעו להעביר לכם את כל המורשת, ההיסטוריה, הסיפורים, המראות והצלילים של המקומות בהם תהיו, אבל גם תמיד ידעו להקשיב לכל טענה ובקשה. לא חשוב איזה סוג טיול אתם מחפשים, תמצאו אותו בדיזנהויז – טיולי משפחות, טיולי יחידים, טיולים לצעירים וטיולים למבוגרים ובכלל אם יש לכם עיניים סקרניות להתבונן בעולם, דיזנהויז היא חברת הטיולים שלכם.

טיולים לדוגמא, מבין מאות הטיולים של דיזנהויז לכל העולם:

תורכיה 11 יום B.B + 7 ארוחות ערב **$460***

ספרד-פורטוגל 15 יום B.B + 5 ארוחות ערב **$970***

רומא, פריז, לונדון 12 יום כולל טיסה **$1199**

סקנדינביה 14 יום כולל טיסה **$1759**

טיולי משפחות:

ארה"ב 18 יום חוף מזרחי כולל ארוחות בוקר – מפלי הניאגרה, וושינגטון, אורלנדו, ניו אורלינס, ניו יורק **$1280*** למבוגר, $799* לילד.

פריז-לונדון 9 ימים כולל לינה ביורודיסני **$540***

* המחיר אינו כולל טיסה.

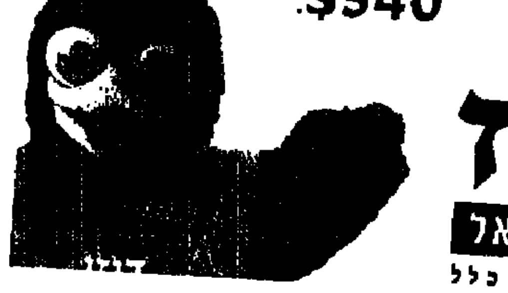

דיזנהויז
חברת התיירות מס' 1 בישראל
מקבוצת כלל

▶ המשך מעמ' 20

גרוסמן: "זו היתה חוויה משפחתית בלתי רגילה. ערב־ערב קראתי להם פרק. מימי לא קיבלתי ביקורת כל כך מיידית וחמה ופיסית, כמו שקיבלתי מהם. היו ממש ויברציות חשמליות בחדר כשקראתי להם. כשמשהו לא מצא חן בעיניהם הם צעקו וקפצו ונזעקו. קיצצתי לא מעט ממנו בעקבות ההערות שלהם. היה רגע אחד שבו הם תפסו לאן העלילה הזאת הולכת..."

– הם הבינו לפני נונו?

"הם הבינו בדיוק כשאני רציתי שיתחילו לתפוס את הדבר הזה. הם התחילו לשאול למה זה ככה, וכשתפסו את התפנית הם התחילו להשתולל עם הדף במיטה, וקפצו עלי וחיבקו אותי, וצעקו עלי 'איך הצלחת ככה לסדר אותנו'".

– התרגשת?

"מאוד. עבורי, זאת היתה התוויה הגדולה של הספר. זה מה שאני אזכור ממנו בעוד שנים. ואחרי זה, כשגמרנו את ההקראה, עשינו מסיבה משפחתית, וכל אחד אמר עם איזו דמות הוא הכי הזדהה, מה הוא אוהב ומה הוא לא אוהב בספר, שתינו לחיים, השקנו אותו, וזהו".

– איזו דמות בחרת?

"נונו וגבי".

– איך הילדים הגיבו לחלקים הלא־הגיוניים, הפנטסטיים בספר?

"ילדים מוכנים להתמכר למתיקות של הזיה. גם אני התמכרתי למתיקות הזו. זה תענוג בלתי רגיל לטוות סיפור שחלק כל כך גדול ממנו הוא הזיה, הוא כמעט אפשרי, ואם הוא מושך את הלב שלך, אתה רוצה שהוא יהיה אפשרי. זה כמו חלום, שאתה חצי ער וכבר יודע שזה חלום, ובכל זאת לא רוצה להתעורר ממנו".

– אגב, החלומות שלך השתנו מאז שאתה סופר?

"אני זוכר מעט מאוד חלומות. אני זוכר חלומות מאוד מסובכים ודרמטיים, וגם המון סיוטים. יש בספריה מדף מיוחד לקסטות סיוטים מתעללות במיוחד".

– סיוט שחוזר?

"לא, איפה? זה עלבון בשבילי לחזור על חלום. יש הרבה דברים שקשורים בחנק. בצורך לצאת ולנשום".

בנקאי או רקדנית בטן

לא פלא. גרוסמן כמעט לא יוצא מהבית. כבר חמש שנים, מאז פרשת התפטרותו־פיטוריו מהרדיו (על רקע צנזורה שהטיל אורי פורת על סיקור המועצה הפלסטינית, והדעות שהביע גרוסמן אחרי שפרסם את "הזמן הצהוב"), הוא חי מן הכתיבה. ספריו, שתורגמו ליותר מ־20 שפות (ובהן תורכית וסרבית), מכניסים די. בעזרתם גם יצאה משפחת גרוסמן מדירת שיכון צפופה בירושלים, ועברה לקוטג' במבשרת־ציון. מהגינה הקטנה שלהם נשקף עמק ענק, שמעורר בגרוסמן זכרונות מהעמק של ילדותו בבית־הכרם.

הוא מספר שהוא מסוגל לא להוציא את האף החוצה במשך שבועות. לא פעם סיפר שהוא חייב להיות לבד כמה שעות ביום. תיאר את הצעדות האינסופיות שלו בחדר העבודה, ואת כתיבה שנמשכים 18 שעות. את הגירסאות הראשונות של ספר הוא כותב בעט. אחר כך מעתיק למחשב, ומדפיס מחדש את הספר כולו בכל עריכה.

– למה אתה לא עורך במחשב?

"זה מפתה לעצלנות. בכל פעם אני גם שומע את הספר אחרת. יום אחד מיכל אמרה, למה אתה צריך לכתוב 16 פעמים את אותו הקטע. קראתי לה את כל הגירסאות של הקטע הזה. לפעמים משתנה בו רק מילת חיבור, אבל כל המצלול משתנה. זה כמו סימפוניה. יש חשיבות איפה אתה נושם. אני קורא לעצמי בקול רם כל קטע, אחרת זה מזייף".

– אתם רב עם הילדים על השימוש במחשב?

"רבנו. השבוע חנכתי מחשב חדש, ואפילו צבעוני. כל הזמן ריחמתי על המסכן הזה, שאיתם הוא צריך להתפלש בחלל וחי־צון, ואחר כך צריך להיות מחשב של סופר. זה כמו בנקאי שיש לו עבודת לילה בתור רקדנית בטן".

דגשי אשמה

יותר מכל מבוגר שפגשתי, עסוק גרוסמן בנסיונות לפענח מהי הילדות. שעות דיברנו על ילדותו שלו, על ילדיו, על הילדים שבספריו. הוא סיפר על היותו אב שמגדל את ילדיו. מחתל, מאכיל, מנחם. בכל יום הוא מכין לילדים ארוחת צהריים. מנו שני, סיפר, שהוא כותב 18 שעות ביום.

– יש פה בעיה קלה עם לוח הזמנים.

"לפעמים יש למשפחה שלי תחושה שאני נוכח־נפקד. זה נכון. אבל אני כל הזמן בבית. אני לא סוגר דלת. אם ילד רוצה משהו, הוא ניגש. אני קורא הרבה ביוגרפיות וראיונות עם ילדי סופרים שמתארים בשנאה את הגב של אבא. החוויה הזו לא תהיה לילדים שלי. אני מקבל אותם כל יום בצהריים. החלטתי עכשיו לא לכתוב יותר בשבתות. על חגים עוד נתווכח. האמת היא שכל פעם אני מחליט את זה, ולא עומד בהחלטה".

"ילדים חיים בעולם כאוטי, מלא במסתורין, מלא במבוכות. אני זוכר כשהבן הבכור שלי היה בן שש, סיפרתי לו לפני השינה שהיום 21 בדצמבר, הלילה הכי ארוך בשנה. בבוקר, כשהאירה השמש, הוא עמד ליד המיטה שלנו, כולו מיוזע, ואמר: 'אבא, זה נגמר, זה נגמר הלילה הזה'. זה הלם בי. מה עבר על הילד, בגלל דבר שסיפרתי לו בדרך אגב"

– וחי עם רגשי אשמה?

"בטח. לאיזה הורה אין רגשי אשמה? מצד שני, הבנים שלי הם אנשים כל כך עצמאיים, חקרניים, כל הזמן עסוקים. בקושי אפשר להתקבל אצלם לפגישה".

– בכל ספריך, גם בנוכחי, המבוגרים מסתירים סודות מהילדים. אתה נוהג אחרת?

"בוודאי. הדור שלנו גדל עם המון סודות והסתרות ופוריטניות והתחסדות. אני מספר הכל. גם כך הם חיים בעולם כאוטי, מלא במסתורין, מלא במבוכות. אני זוכר כשהבן הבכור שלי היה בן שש, סיפרתי לו לפני השינה שהיום 21 בדצמבר, הלילה הכי ארוך בשנה. בבוקר, כשהאירה השמש, הוא עמד ליד המיטה שלנו, כולו מיוזע, ואמר: 'אבא, זה נגמר, זה נגמר הלילה הזה'.

"זה הלם בי. מה עבר על הילד, בגלל דבר שסיפרתי לו בדרך אגב. איזה יסורים. כשיצא 'עיין ערך' באיטלקית, נסעתי כמה פעמים לאיטליה. יום אחד הבן הקטן שלי שאל, 'אבא, יש לך עוד ילד באיטליה? אתה נוסע אליו?'. מי היה מעלה בדעתו? אני חושב על הזמן שהשאלה הזו קיננה בו והוא לא העז לשאול אותה. איזה גיהנום עבר עליו. הם מסתבכים במערבולות שאתה לא יכול לדמיין, גם אם תהיה הכי פתוח. והקשר בינינו הוא כל כך פתוח, עד שזה מביך לפעמים".

– תן דוגמה.

"אני לא בטוח שילדים בשלים לקלוט כל כך הרבה מידע על מין. בילדותי, היה לנו בעיתון מדור שנקרא 'הלל המדריך משיב'. שאלו שם אם בת יכולה לבקש חברות מבן. איך לרמוז לה שאני מתעניין בה. תפתחי עיתון ילדים היום. מה שהולך שם היה נחשב בזמני לפורנוגרפיה קשה".

– שמתי לב שבספר החדש יש לך פתאום איזו הבנה לצד של ההורים.

"לפני 20 שנה, כשקראתי את 'מכתב לאבא' של קפקא, שכתב לאביו האטום, הקשה, שלא מבין אותו, הזדהיתי במאה אחוז עם קפקא. לפני כמה זמן קראתי את זה שוב, והרגשתי חמלה כלפי הרמן קפקא, האב. ראיתי איך הילדים שלי יכולים לראות אותי כהרמן קפקא, רק מעצם זה שאני ישות שמגבילה אותם, שהם צריכים להיאבק בה כדי להיות בני אדם. ככל שאני מתבגר, המניפה שהיתה חצי סגורה, הולכת ונפתחת". ■

צילום: רלי אברהמי

גרוסמן על:

קסמים ואמונות תפלות

"אין לי אמונות תפלות בכלל. אני כן חושב שיש הרבה דברים שאנחנו לא מבינים, טלפתיה, למשל, שזה דבר שאני חווה אותו לא פעם ולא פעמים. יש אנשים שחבישים יותר מאחרים לקלוט קרינה שיוצאת מבני אדם, להבין אותם בלי לדבר. אני מרגיש סוג מיני חיבורים של אנשים בראייה ראשונה, בדרך כלל, לא תמיד, אני מסתכל על אדם ויודע אותו".

הבדידות הספרותית

"אני לא יושב בבתי קפה. אני לא שייך לשום קבוצה. אני מרבה אצל מנחם פרי כי אני חושב שהוא עורך נפלא, אבל אני לא אדם של מישהו. אין מבקר שאוהב אותי. חיים של מיכל ושלי הם מאוד פרטיים, מאוד מנותקים מהזירה הספרותית, וטוב לי עם זה".

גרוסמן על:

החיים בגיל 40

"זה הגיל הראשון בחיים שלי, שאני מרגיש בגילי. בפעם הראשונה אני מרגיש כמו חתיכת פסיפס שנפלה למקום. בפעם הראשונה הרשיתי שיעשו לי יום הולדת. מפליא אותי שאני עדיין חי. מבגרים על משבר גיל ה־40. לא יודע. אולי מי שמאמן את עצמו כל החיים לשבור את עצמו במשברים קטנים, יותר מוגן מפני משברים. על פי המספר אין לי משבר. אני מסתכל קדימה בתאווה. מצטיין, הלוואי שאוכל לכתוב עוד חמישה רומנים".

אשתו מיכל

"נפגשנו בצבא, בערב האחרון שלי והראשון שלה באיזה בסיס, וזהו. אני עברתי לסיני והתחלנו להיות חברים. כשהייתי בן 23, התחתנו. זה דבר די נדיר בשאנשים יודעים כל כך צעירים מה הוא רוצה. קרה לי לגבי מיכל, גם לגבי הכתיבה שלי ועוד כמה דברים בחיים".

האסיר שמגר

נשיא בית המשפט העליון, מאיר שמגר, העומד בראש הוועדה החוקרת את הטבח בחברון, סוגר מעגל שנפתח במחנות המעצר שהקימו הבריטים באפריקה

גדעון צור

בקיץ 1948, בעיצומה של מלחמת הקוממיות, ישבו שני צעירים – רב מילמן ומאיר שטרנברג – על ספסל בשדירות רוטשילד בתל־אביב והתלבטו בשאלה, מה תהיה דרכם בעתיד. הם עדיין לא הספיקו להתחיל, שכן ימים ספורים קודם לכן הוחזרו לארץ, אחר ארבע שנות גלות באריתריאה, סודאן וקניה, לשם גורשו על ידי הבריטים.

שניהם החליטו, אחרי התלבטות ארוכה, לפנות לכיוון המשפטים. אולם בעוד שרב מילמן פנה אחר כך לפוליטיקה, נבחר כחבר כנסת ואף שימש שגריר ישראל בפורטוגל ובמטה השוק האירופי המשותף בבריסל, הלך השני לפרקליטות הצבאית, שימש כיועץ המשפטי לממשלה, ועכשיו הוא נשיא בית המשפט העליון – השופט מאיר שמגר.

כינויו המחתרתי באצ"ל של מאיר שטרנברג, לימים שמגר, היה "רם". במקרה היתה זו מילת הצופן במסמכי ההגנה לנציב העליון הבריטי. זה הנציב אשר לפני 50 שנה (ליתר דיוק: באוקטובר 1944) חתם על צו הגירוש מן הארץ למאיר שטרנברג ולעוד 250 עצורים נוספים ממחנה לטרון. בימים ההם עדיין לא היה מטוס ג'מבו, והם הוטסו ב־18 מטוסים בריטיים, כבולים בידיהם אחד לשני, למחנה מעצר סמבל באריתריאה. שטרנברג היה אחד מתוך 262 מגורשים שחזרו לארץ כחודשיים לאחר שהנציב העליון הבריטי עזב את הארץ וקם בה שלטון יהודי. את לימודי המשפטים עשה שמגר בהתכתבות עם אוניברסיטת לונדון, במהלך שנות מעצרו באפריקה.

שמגר הלך בדרכו שלו, התרחק מפוליטיקה והגיע לפסגת מערכת המשפט בארץ. חברים אחרים לגלות הגיעו לפסגת השלטון. ראש ממשלה (יצחק שמיר), שרים (שמואל תמיר. יעקב מרידור, חיים קורפו ומרדכי ציפורי), חברי כנסת ושגרירים. אחרים פנו למקצועותיהם: פרופסורים (ביניהם חיים חנני, מי שהיה רקטור אוניברסיטת בן־גוריון ועוזי אורנן), עורכי דין (בכללם מנחם כרגר, שהיה נשיא לשכת עורכי הדין), רופאים ואנשי משק וכלכלה.

לא הפגנות שמחה קידמו את פני המגורשים החוזרים הביתה. ההמונים לא יצאו לרחובות כדי להריע לכבודם בשובם מארצות גזירה באפריקה (אריתריאה, סודאן וקניה). הם לא נישאו על כתפי ההמון הצוהל, כפי שנוהגים עכשיו הפלסטינים כלפי אחיהם השבים מגלות בארצות ערב. צפירות אזעקה וקולות הנפץ של הפצצה אווירית מצרית על נמל תל־אביב קידמו את פניהם, בבוקרו של ה־12 ביולי 1948.

על שמחת שובם הביתה העיבה הידיעה כי שניים מחבריהם לגלות ומעצר מוחזקים במעצר בבניין המשטרה בבית־שאן, בפקודת הממשלה הזמנית. לבניין זה כיוון הצבא העיראקי את תותחיו מעבר לגבול. השניים היו יעקב מרידור ואליהו לנקין, אלופי הבריחות מהמחנות, שעם קום המדינה שבו לארץ ממקום מקלטם בצרפת, אליה ברחו זמן קצר קודם לכן. הממשלה הזמנית פקדה לעצור אותם יחד עם שלושה אחרים, בטענה שהם מתכננים הפיכה ושאוניית הנשק "אלטלנה" היתה אמורה להיות חלק מתוכניתם. היתה זו היתקלות ראשונה עם המציאות החדשה שנתהוותה בארץ. לא כך תיארו לעצמם את שובם הביתה מארבע שנות גלות.

את ליל הכרזת המדינה, ב־14 במאי 1948, חגגו הגולים בהרמת כוס יין לכבוד העצמאות העברית. לאחר מכן קרא מאיר שמגר את המכתב שקיבל באותו יום מאת פוסטר מאטן, הממונה על ענייני החוק והסדר בממשלת קניה, שבו נאמר: "הוסמכתי להודיע לך, כי כל העצורים הנמצאים עכשיו במחנה המיוחד גילגיל, יעזבו את קניה בדרך לארץ־ישראל, תוך חודש ימים מקץ המנדט הבריטי על ארץ־ישראל, כלומר תוך חודש אחד אחר 15 במאי 1948".

למחרת היום, במוצאי שבת, התכנסה אסיפה כללית של הגולים, שבסופה שיגר נציגם החיצוני (הסופרווייזר) את המברק הבא אל מושל קניה: "החל משעה 00:01, 15 במאי 1948, אנו רואים את עצמנו כאזרחים חופשיים של מדינת ישראל. אי לכך אין לממשלתך זכות כלשהי להמשיך ולהחזיקנו במעצר ובגלות. ממשלתך תהיה אחראית להפרת החוק הבינלאומי האלמנטרי".

הסופרווייזר היה מאיר שמגר, שבחלקו נפל הטיפול בהאצת השחרור ממחנה גילגיל, אחר קום המדינה. הנציג של הגולים הריץ מברקים אל ראש הממשלה בן־גוריון, אל הצלב האדום הבינלאומי, ובשלב מאוחר יותר גם אל נשיא מועצת הביטחון של האו"ם. עוד ב־15 במאי החליטו הגולים להסיר את סורגי ובריחי החלונות, כדי לבטא בכך את קריאת הדרור. הגולים היו בטוחים כי יום שחרורם קרב, אולם סמוך למועד השיבה הודיעו השלטונות על העיכוב בחזרה, בטענה שהמתווך של האו"ם אסר על כניסה לארץ של גברים בגיל הצבא בתקופת ההפוגה בקרבות. לכן, טענו הבריטים, על המתווך לפסוק אם איסור זה חל גם על המגורשים. לשווא זעקו הגולים שאין הם עולים אלא חוזרים. השלטונות הבריטיים התעקשו והעבירו את הנושא להכרעתו של מתווך האו"ם. ועד שהמתווך הספיק להכריע שהאיסור אינו חל על הגולים החוזרים, הם נאלצו לפתוח במאבק בינלאומי למען זכותם זו.

שמגר, על כס יו"ר ועדת החקירה • צילום: "פלאש 90"

במסגרת זו שיגר הסופרווייזר שמגר את מברקו לנשיא מועצת הביטחון. הנשיא התורן – דימיטרי מנואילסקי מאוקראינה – קרא בישיבת המועצה את המברק שבו נאמר בין השאר: "הננו מבקשים בכל הכבוד להפנות את תשומת הלב למצבם הקשה של 260 אזרחי ישראל, שגורשו ממולדתם ונעצרו במחנה מיוחד בגילגיל שבקניה, בלא שייחקרו או יישפטו. אחדים שרויים במעצר מאז 1941, לאחר שישבו קודם במחנות מעצר בסודאן, אריתריאה וקניה. למרות פסק דינו של בית המשפט הבריטי העליון, שקבע שגירוש כזה הוא בלתי חוקי".

הלחץ הבינלאומי עשה את שלו. ב־6 ביולי 1948 נערך טקס הנעילה של מחנה המעצר בגילגיל, והגיעה לקיצה פרשת הנדודים של הלוחמים מארץ־ישראל במחנות באפריקה. ביומן של המחנה נרשם באותו יום: "11 בבוקר. כולנו משתתפים בטקס בכיכר המרכזית. הדגל הכחול־לבן מורד מן התורן ונצרר להבאתו לישראל. הנציג החיצוני האחרון של המחנה, מאיר שטרנברג (שמגר), אומר דברי סיכום קצרים ומספיד חללינו שנפלו בגלות. הרב חיים דוד כהנא אומר את תפילת הדרך".

למחרת היום עלו 262 הגולים על 11 מטוסי "דקוטה" וחמישה מטוסי "לאנקסטר". הפעם הם משוחררים מהכבלים שבהם נכבלו בעת גירושם מהארץ באוקטובר 1944. רק לאחר 24 שעות של טיסה, עם חניות ביניים במדבר, הגיעו המטוסים לשדה התעופה אל־אדם שלחוף הים התיכון. משם הוסעו לנמל טוברוק, לאוניה הבריטית "אושיין ויגור", המובילה אותם עד שערי תל־אביב. הם קרנו מאושר כאשר ספינת חיל הים הישראלי פקדה על המשחתת הבריטית, שליוותה אותם לאורך כל הדרך, שלא לחדור לתחום המים הטריטוריאליים של ישראל, בהתקרבם לחופי תל־אביב.

439 איש הוגלו מהארץ ב־12 משלוחים (רק המשלוח הראשון היה גדול: 251 איש). חלקם הוחזרו לארץ אחר תקופת מעצר, בשל מחלות או סיבות אחרות. חלקם ברחו מהמחנות ואף הגיעו לאירופה. שניים נהרגו בידי חיילים סודאנים במחנה סמבל באריתריאה. לסוף המירוץ נשארו 262. יד המקרה הועידה את יום חזרתם למוחרת שחרורו של נמל התעופה בלוד, הנמל שממנו הוטסו למסעם הארוך באפריקה.

היריות שירו אליהם החיילים הסודאנים ב־4 בינואר 1946 היו אירוע טראומטי שהטביע את חותמו על ציבור הגולים. הוא הניע את הרב הראשי הרצוג לבקרם במחנה, הוא עורר את המוסדות הלאומיים (הוועד הלאומי והנהלת הסוכנות היהודית) לגנות את היריות של החיילים על עצורים בלתי חמושים. אולם מה שזעזע במיוחד את הגולים היה היחס הציני שגילו כמה קצינים בריטים כלפי ההתפרצות של חיילים סודאנים נגד היהודים מארץ־ישראל, התפרצות שבה נהרגו שניים ונפצעו למעלה מעשרה. היחס הציני מצא את ביטויו בדברי מייג'ור ג'נרל ו.ר., בשם מפקד הצבא הבריטי במזרח התיכון, בנושא הריגתם של שניים מחבריהם. על תגובה זו סופר בתזכיר שהגיש נציג הגולים לצלב האדום הבינלאומי. בתזכיר סופר כי הגנרל אמר לנציגי הגולים שהובאו לחדרו באיום של כידונים: "המפקדה הראשית בקהיר אינה דואגת כלל, אם גם כולכם תהרגו. אם אתם רוצים לעשות מעצמכם טיפשים – אין זה מעניינו של אף אחד: פרסומת זו שאתם דואגים לה כל כך לא תעזור לכם הרבה". הפרסומת שהוציאה את הגנרל משיווי משקלו היתה התהודה שקיבלה תקרית הדמים במחנה סמבל, שנתלוותה לתביעות רבות בעולם, שהצלב האדום הבינלאומי יחקור את נסיבות המקרה. המפקדה הבריטית דחתה מכל וכל תביעה זו לוועדת חקירה.

באותו תזכיר לצלב האדום מסופר גם שהחיילים הסודאנים שוסו על ידי אחדים ממפקדיהם, כי "היהודים הורגים ערבים וקצינים בריטים בארץ־ישראל, ותהיה זו פגיעה באיסלאם, אם הם יקיימו מגע כלשהו עם היהודים".

אחד משני ההרוגים באותה תקרית איומה, שבה גם נפצעו רבים מן הגולים, היה אליהו עזרא, יליד חברון. בהיותו ילד בן שבע ראה עזרא, שכונה חלילי (איש חברון בערבית), את מאורעות תרפ"ט בעיר הולדתו, את מעשי הרצח שביצעו ערביי העיר ביהודים חסרי המגן. הוא זכר מעשים אלה ועד יום מותו הזכיר אותם, תוך הבעת תקווה שביום מן הימים ישוב לחברון. הוא לא זכה לשוב לחברון. גולה אחר בא באחרונה לחברון, כראש ועדת החקירה הממלכתית לעניין הטבח במערת המכפלה. אז היה שמו מאיר שטרנברג, כיום מאיר שמגר, נשיא בית המשפט העליון. ■

ממש כמו בסרט...

החיים בהדר בכפר הם בדיוק כמו שראית בתשדיר שלנו בטלוויזיה - חברה, תרבות, בטחון, איכות חיים.

זה לא סיפור מהסרטים, זו מציאות.
הבית היפה והחם, הדיירים המרוצים, האוירה הכפרית, ריח הפרדסים, הצוות התומך ומסביר הפנים, תחושת הבטחון ושלוות הדיירים - זו מציאות.
כך זה "בבית-כפר", ביתנו הראשון, שנמכר כולו עם פתיחתו וכך יהיה גם "בהדר-בכפר", הבית החדש שהולך ומוקם בימים אלה.
ב"הדר-בכפר" מגוון טיפוסי דירות מחדר אחד עד שלושה, עם מירב הפרטיות, אבטחה והשגחה

רפואית 24 שעות ביממה, פעילות תרבותית וחברתית וקאונטרי-קלאב צמוד. עד היום נמכרו "בהדר-בכפר" מחצית מהדירות ואנו מזמינים אתכם להצטרף ולהנות מההצלחה. מיד תרגישו שאתם חלק מקבוצה של צוות ודיירים המעניקים לכם תחושת שייכות ודואגים לכם כבר מהרגע הראשון. מפגשים, טיולים ויחס חם יוכיחו שחשוב לנו הקשר עמכם והקשרים שלכם ביניכם.

התקשרו אלינו - נדבר על זה...

מדיה 88'

הדר בכפר
דיור איכותי למבוגרים

הדר בכפר: רח' בן-יהודה 77 כפר סבא 44101. משרד מכירות: בית בכפר רח' בן יהודה 71 כפר-סבא טל: 09-953133

שיפודים

משהו:
האדם נולד לחיות באייר קונדישן. כל אחר איננו טבעי.

מחלקה ראשונה

יצא ככה, שישבתי לי במחלקה הראשונה בטיסה. לא אני קניתי כרטיס כזה, יש בדי.אן.איי שלי קמצנות שלא מתירה בזבוז כזה. אבל מי שקנה את הכרטיס שסימן לי את המקומות בטיסות הפנימיות בארצות הברית ובכן....

הנה אני יושב לי בכיסא רחב במטוס. מחלקה ראשונה. והדייל לוקח את המעיל שלי, שאני רוצה לתחוב מתחת הכיסא, ובחיוך תולה לי אותו בארון מיוחד. אני מרגיש עכשיו הוא גוחן אלי, הדייל, ושואל: "תשתה קפה, אדוני?" ומגיש לי את הקפה האמריקאי המחריד בספל חרסינה.

אני בטוח שכל העניין הוא טעות, אבל, וואללה, הנה אני במחלקה ראשונה. אני מבסוט שאין איש מישראל שיכול לראות אותי בקלוני. ברוך השם, מי עוד יטוס בצ'אטנוגה, טנסי, חיוטיקה, ניו יורק, פרט למקומיים? הייתי מתבייש אם ישראלי היה רואה אותי במחלקה ראשונה. אני, שקיבלתי חינוך סוציאליסטי ועכשיו מטיף לחלוציות והתיישבות, יושב במחלקה ראשונה? באמת!

אבל אני מתחיל להתרגל לאט־לאט. שתי דקות חמש כמעט עברו מאז אני יושב במחלקה הראשונה. כמה אפשר להתייסר בחיבוטי מצפון? המושב נוח מאוד, עלי לציין, אני מתרווח לי, ומציץ אחורה. שם, מעבר למחיצה המפרידה בינינו לבין בני התמותה, אני רואה את יושבי המטוס כולו. אני מקווה שגם הם מבחינים בי. אני במחלקה ראשונה.

כדי שיראו טוב יותר את ההבדל בינינו, שאולי הם לא חשים בו די, אני מסמן באצבעי לדייל, והוא חש ושואל: "כן, אדוני?". אני מבקש מיץ עגבניות, אני עדיין לא מסוגל לבקש שמפניה, כמה שהתרגלתי. הוא מגיש לי את מיצי בכוס זכוכית.

אכן, נוסעים שעולים למטוס חולפים על פני כשאני שבקדמת כלי הטיס, ורואים אותי לוגם מכוס נאה. אני מחייך אליהם חיוך שלם שכמעט לא נראה, כדרכנו, אנשי המחלקה הראשונה. לידי יושב בחור צעיר. מעניין מה הוא עושה במחלקה הראשונה? ודאי כוכב טניס הוא, או יורש של מיליונים. מעניין מה הוא חושב עלי. כדי שלא יחשוב שזו פעם ראשונה בראשונה, אני לא מסיים את מיץ העגבניות.

אני מביט שוב אחורה לנוסעי מחלקת החיסכון, הם עסוקים בענייניהם ולא מביטים כלל לעברי. פתאום אני תופס שזה מציק לי.

ופתאום אני תופס שמציק לי לגלות כמה מהר וכמה בקלות אתה מתרגל לשבת במחלקה הראשונה.

פינת השלולית

מאיר שלום,

ישבנו בחרוי ודיברנו. יותר נכון, התפייסנו לאחר מריבונת ופתאום זה בא, והחלטנו לספר לך את הסיפור כלשונו:

הם ישבו, ודיברו ברגע של אינטימיות
על שני ילדים, שני תוכים, כלב וחתול,
ואז הנסיכה אמרה: "וגם אם נגור בפחון עלוב, תמיד ארגיש נסיכה".
והוא השיב: "כי נסיכות תמיד מרגישות נסיכות".
ותשובתה לא איחרה לבוא: "לא, נסיכות מרגישות נסיכות כשיש לידן נסיכים".
"צפרדעים", הוא תיקן.
היא: "לא! נסיך אמיתי שלא כושף כי לא היה צריך, משום שתמיד הוא היה נהדר..."

נמרוד ושרמית

מה זה שלום, מישהו יודע, בבקשה?

שאלה הוא נשאל, שמעון פרס. שאלה הוא נשאל ברדיו, אחרי עוד טבח. שאלה ממש פשוטה: מה יהיה, האם עלינו רק להמשיך ולנשוך את שפתינו?

פרס אף פעם לא עונה תשובה פשוטה. כל תשובה היא הזדמנות למכתם. אני משוכנע שהאיש הזה ממש חולם להיות מונצח בספרי ציטוטים של גדולי עולם. מי ייתן וינציחו אותו מהר, שיירגע כבר וידבר ככה שאני אבין. כי אני לא מבין עוד שום דבר מחידודיו וממכתמיו.

"אנחנו לא עושים שלום למען ערפאת", ענה פרס (מכתם 1), "אני לא זקוק לגינויים שלו לטבח, ולא למחמאות שלו" (מכתם 2), "זה לא קנה המידה שלי לשלום" (מכתם 3, נו, די כבר, זה קצת נמאס), "אנחנו רודפים שלום ועושים שלום למען עמנו ולמען ילדינו". והוא המשיך למכתם 4 ולמכתם 5, אבל אני הבנתי סופית שאין לי שום סיכוי להבין מה שהוא אומר. כי אנחנו לא מדברים באותה שפה. ברור לי גם שילדינו, בהם גם ילדי, לא יבינו כלום ממה שהוא אמר, ולא יבינו כלום ממה שהוא עשה ולמה הוא עשה זאת.

כי בשפה שאני מדבר, וילדי מדברים, יש למילה "שלום", למשל, איזשהו מובן. בשפה שפרס מדבר אין למילה "שלום" שום מובן בכלל. אין היא אלא קישוט למכתמיו, אבן נוצצת נחמדת לשבץ בתשובותיו.

חיפשתי בכל המילונים, אלקטרוניים בכלל זה, ובכולם יש למילה שלום מובן אחד – מצב שבו אין הרג. ברור לחלוטין שפירוש זה אינו חלק מעולמו החדש של מחבר "המזרח התיכון החדש". מובן הוא שהרג אינו מטריד כלל את פרס כשהוא מדבר על שלום. הוא יהיה מרוצה, ואיתו רבין ושאר חברי ממשלתו, לו רק יוכלו להמשיך ללהטט במילה "שלום", בעוד שבמציאות יירצחו יהודים ודמם יציף את הכבישים ואת הבתים.

איך זה הולך ביחד, שלום והמשך הרצח? זה הולך יופי.

חכו ותראו כמה יפה זה הולך כשהשלום יושג לשביעות רצון כל הצדדים, כל הצדדים, זאת אומרת חוץ ממני ומילדינו, אנשים מוזרים שממשיכים לקרוא לשלום – שלום.

האמת היא שנוכח השימוש של ממשלתו במילה "שלום" אני מתחיל לאבד ביטחון. אולי אני באמת לא מבין עברית. מה זה, לעזאזל, שלום? זה נשמע יפה, אבל שכחתי מה זה. האם מישהו יודע, בבקשה? עיזרו לי, כי מה שרבין ופרס קוראים לו שלום הוא בטח לא מה שכל בני האדם בעולם התכוונו לו כשהם בראו את המילה שלום.

ובכן, ישבתי וניסיתי לחבר הגדרה שתוכנס לכרך המילואים של המילון לפירוש השפה החדשה, פֶּרסית או רַבינית, שפה יצירתית יותר מן השפה שאורוול ברא בספרו הנפלא.

שלום: שפך דם בלתי מופרע. רצח גובר והולך. אין אונים, השלמת הקורבן עם גורלו. מתן בסיס נוח לטובחים. בניית כוח הרוצחים על ידי קורבנם.

■

אני זוכר יום אחד בירושלים, ממש לאחר לחיצת היד בבית הלבן, בתקופת האופוריה הקשה שעברה על הישוב. כולם חייכו שלום מאוזן לאוזן. כולם חלמו והזו וחשבו וכתבו הנה הגיעו הימים היפים.

ואני, בלי שום חיוך בכלל, עברתי את הכביש שמול התחנה המרכזית בירושלים, ועמדתי לרגע באי התנועה.

נער רץ אחרי ועצר לידי ואמר: "נו, מה אתה אומר עכשיו, כשהם מדברים איתנו?" הבטתי בו. הוא היה נער נאה, ופניו נבונות. לא היה לי הרבה זמן לדבר איתו. מיהרתי. אמרתי לו רק דבר אחד בטרם נעלמתי לתוך מונית: "עובדים עליך".

זוכר את הפגישה הזו, נער ירושלמי?

מאיר עוזיאל

רץ למרחקים, על רגל אחת

משה גורלי

יוסי כהן התרסק אל הקרקע מגובה של 70 מטר, במהלך פעולת חילוץ של פלוגת צנחנים, צפונית ליריחו, במרץ '69. סמל (מיל') כהן שולשל מוחלם לחלץ פצועים. הכבל נקרע וכהן צלל מטה. כך הפכה פעולת חילוץ נועזת־מטורפת לתאונה קשה ואולי אף מיותרת. כשמצאו חבריו את שק העצמות המרוח על קרקעית התהום, אמר אחד מהם: "מצאתי את הגופה". כשארית כוחותיו הצליח כהן לערכן: "עוד לא גופה, אריה, ותדאג לטייפ החדש שלי..."

מתוך התהום החשוכה הזו יצא כהן לאור, עם רגל אחת אמנם, אבל מאז הוא לא מפסיק לרוץ, מותיר אחריו הרבה רצים עם שתי רגליים. סיפורו הופיע בספר "שיקום למופת – מאבקם של נכי צה"ל לחיים חדשים", המכיל את סיפוריהם של 54 פצועים קשה שהצליחו לנצח ובגדול את נכותם. ביניהם, אביגדור קהלני, סורין הרשקו, מעוזיה סגל, אייל אחיקר, יקותיאל גרשוני ועוד. את סיפורו של כהן כתב ג'קי חוגי.

יוסי כהן, 45, הוא היום עורך דין מצליח, על סף סיום הדוקטורט. מרצה באוניברסיטה ובפורומים נוספים, כותב ספרים ומאמרים – בימים אלה הוא חוגג את צאת ספרו השלישי בסדרת "דיני חברות" – ובין לבין מגיח לאירופה. "אני מפריט את הונגריה", מחייך כהן, שמוצאו הסורי לא מנע ממנו להפוך למומחה לדין ההונגרי. הוא הקים בבודפשט קאזינו עבור היזם עזרא בליליוס (יבואן מרצדס), מאתר שם נכסים להשקעות ומספק חוות דעת לקולגות גם בתחום התמחותו, דיני חברות, וגם לפרקליטים ויזמים שמבקשים להיכנס לשוק ההונגרי.

"אני כמעט בטוח שאלמלא הפציעה לא הייתי מגיע לזה", אומר כהן. "לפני זה הייתי ילד של הים. מציל, דייג, גולש, צולל. ברחתי מבית הספר לנגן בלהקת רוק. לא היתה בחורה בתל־אביב שלא הכירה אותי. עממי גמרתי רק בפרוטקציה, בגלל שההורים שלי לחצו. הפציעה בהחלט היתה הטריגר".

הפציעה ניטרלה, זמנית יש לומר, את עיסוקי הים ההיפר־אקטיביים. וכשהגוף הושבת ממלאכתו, תפס הראש את מקומו כאיבר הפעיל. וכהן ידע לעשות בו שימוש מזהיר.

■

אבל לפני שגל העצמות הדווי פצח במרוץ המטורף, היה עליו לעבור גיהנום של טיפולים ושיקום מפרך. 25 ניתוחים, כולל קטיעת רגל, עבר כהן, כשלא פעם טיפול אחד מזיק למערכת גופנית אחרת. חלק מהטיפולים נעשו בגרמניה ובארצות הברית. שבור גפיים וצלעות, משותק ומתנדנד בין חיים למוות, למד כהן להעריך וליהנות מביצוע פעולות מורכבות כמו גירוד באף. בדיעבד הגיע למסקנה שאדם מבין את המשמעות האמיתית של חייו רק כשהוא נוגע בתחתית הקיום האנושי. "רק מי שהיה עם רגל וחצי בקבר, יודע להעריך את החיים, כמה הם קצרים ואיך צריך לחיות אותם בדרך הטובה והנכונה ביותר".

חצי שנה לאחר הפציעה הגיע למחלקת השיקום בתל־השומר. ידו השמאלית היתה משותקת, רגל ימין מגובסת ומקוצרת, רגל שמאל כרותה כולה והגדם מפריש מורסות, אדיש לחלוטין לאנטיביוטיקה. אבל בצד השני הפרישו הראש והלב מנות גדושות של מוטיבציה, שאפתנות ונחישות. כהן הכיר באפשרות שמציל בחוף כבר לא יהיה, והחל לחשוב על אלטרנטיבות.

"בדרך כלל פרענקים כמוני, בקושי בוגרי עממי", אומר כהן, "היו משקמים עם מונית או עם דוכן למכירת כרטיסי פיס, ולא על ידי תקציב ללימודים. 'עדיף שתלך לעבוד', אמרה לי העובדת הסוציאלית ויולט. אבל האחראי על לשכת השיקום ראה את התוצאות הפסיכומטריות שלי והמליץ על לימודים".

כהן רצה משפטים. אביו, אהרון כהן, 50 שנה מזכיר בית המשפט בתל־אביב, העריץ תמיד עורכי דין ומשפטנים. אחותו, רינה מיוחס, היא עורכת דין. הוא נרשם למכינה באוניברסיטת תל־אביב. הדיקאן דאז, פרופ' עמוס שפירא, הבטיח לקבלו אם יסיים בממוצע 90. כהן זוכר את הביקוש העצום למשפטים, אליו סוננו רק מצטייני המכינה. לתחרות הזו התייצב ללא כלים. עם תואר של בוגר־עממי־בפרוטקציה התמודד עם כאלה שבאו לשפר בגרות.

"חבל על הזמן שלך", אמר לו המורה למתמטיקה לאחר סדרת אפסים שהוציא. "עם תנ"ך לא היו לי בעיות. הייתי מוציא מאיות. אבל במתמטיקה חסרו לי יסודות אלמנטריים. המורה ההוא פשוט היה דוגרי איתי ואמר לי את האמת מכחינתו". אבל המורה, כמו העובדת הסוציאלית ויולט, הועמד חיש על טעותו. כהן החליט שמתמטיקה לא תהיה מכשול לעתידו, והתגבר עליה בדרך הדורסנית וחסרת הפשרות שכה אופיינית לו. הוא ירד לשארם־א־שייך עם חבר מהנדס, הסתגר שם שלושה שבועות ושינן מבוקר עד ערב את רזי המתמטיקה. בשחור, הוציא מאיות בשרשרת. המורה הפסימי פשוט לא האמין למראה עיניו. סיפור שמשקף את המוטו של כהן גם היום: "אם אני רוצה להשיג משהו, שום כוח בעולם לא יעצור אותי". עם ממוצע 95 במכינה, התייצב כהן בפקולטה למשפטים.

את לימודי המשפטים סיים בהצטיינות והתמחה אצל עו"ד נעמי שטרן, בפרקליטות האזרחית בתל־אביב. במקביל התפתח אקדמית כמתרגל ועוזר הוראה אצל פרופ' יוסי גרוס, בתחום התאגידים ושוק ההון. גאוותו הגדולה היא על הטרילוגיה שכתב בנושא "דיני חברות". שלושה ספרים עבי כרס, הכוללים יחד מעל 2,000 עמודים. בהחלט יבול נדיר והישג בלתי מבוטל. ספריו נחשבים לפופולריים ביותר בפקולטה למשפטים, ולא בכדי: תחום דיני התאגידים בישראל הוא שעטנז מבולגן למדי בין חקיקה אנגלית עתיקה (פקודת החברות), לבין אוסף חוקים ישראליים חדשים, ובכללם חוקי מיסוי מסובכים. כהן מצליח לארגן את הלבירינט הזה. עיקר גאוותו היא על הספר האחרון, העוסק בפירוק ושיקום חברות, תחום חדש יחסית, שעד לפני עשר שנים לא נלמד כלל. התחום הפך, למרבה הצער, לאקטואלי במיוחד בשלהי תקופת "הכלכלה הנכונה" של הליכוד. עד אז כמעט ולא התפרקו חברות בישראל.

■

"החלומות של הורי הסתכמו בזמנו לכל היותר בבית ספר מקצועי. שיהיה לי מקצוע, מוסכניק למשל. יכול להיות", אומר כהן, "שלולא הפציעה היתה האנרגיה שלי הולכת למקומות אחרים. אולי היה לי היום צי של 20 מוניות". או יכול להיות שכהן בריא היה איל מוניות, אבל לבטח לא מנצח את ראש הממשלה יצחק שמיר ושר הביטחון דאז יצחק רבין בתיק אותו הוא רואה כגולת הכותרת של מאבקיו המשפטיים.

כהן ייצג את עמותת אלמנות צה"ל, שביקשה להתנתק בארגון 'יד לבנים'. "בין אלמנות להורים שכולים קיים ניתוק. מדובר באוכלוסיות בעלות צרכים ואינטרסים כלכליים ורגשיים שונים לגמרי. להורים יש אוריינטציה של עבר והנצחה. האלמנות מסתכלות על העתיד, על הטיפול ביתומים, על שיקומן שלהן. גם ליד לבנים כגוף יש אינטרס טבעי להשקיע יותר באנדרטאות ובאתרי הנצחה מרשימים".

כהן מדגים כיצד נוצר מתח בין שתי האוכלוסיות: "נניח שהאב קנה לבנו וכלתו דירה. אחרי נפילת הבן, האלמנה ממשיכה לגור בדירה, ואולי מקימה בה משפחה חדשה. הדברים האלה היו מקור אינסופי למתחים".

למתח הזה היה ביטוי תקציבי שקיפח את האלמנות. הכוח הפוליטי שלהן במסגרת יד לבנים תאם את היחס המספרי שלהן: כ־2,500 אלמנות מול כ־170 אלף הורים שכולים. עובדה שהציבה אותן לכל היותר בראשות ועדת הקישוט.

הבולדוזר כהן, אז עורך דין צעיר, החליט להיאבק במסד ולנתק את האלמנות מהתלות, התקציבית בעיקר, ביד לבנים. בג"צים רבים הוגשו, לחצים הופעלו. "על גופתי המתה", אמר אז רבין, שהתנגד להפרדה. ראש הממשלה דאז, יצחק שמיר, זימן את כהן לשיחה.

כהן: "מדובר על 2,500 אלמנות, על שלושה מיליון שקל לשנה".

שמיר: "אין כסף".

כהן: "אין, ובכל זאת הצלחתם להעלות את משכורות השרים".

שמיר (בעצבים): "אל תדבר איתי על משכורות השרים".

כהן: "טוב, אז נדבר על בת של חבר כנסת שנסעה לחו"ל על חשבון המדינה, להחליף את ההתקן התוך רחמי שלה..."

שמיר הזועף רמז לחוצפן שבזה תם הדיון ודלתו פתוחה לפניו, הפעם בכיוון היציאה, אך כהן סירב להתפנות מהלשכה עד שלא יימצא פתרון, ואכן שמיר הסכים להקמת ועדה בראשות עוזרו, שמואל סלאבין.

מול הבג"ץ בראשותו של הנשיא מאיר שמגר, הפתיע כהן את משרד הביטחון בנתונים ובחקירות נגדיות שחשפו את ערוות המשרד. "כמה אתם מקציבים ללימודים לשנה עבור יתום?", שאל כהן. "לא יודע", השיב נציג המשרד, "אולי 2,000 שקל?". "2.5 שקל", הסיח כהן את הסכום המפתיע.

במקביל, פרט היטב על הנימות הרגשיות. הוא זוכר שהמשנה לנשיא, מנחם אלון, אף הזיל דמעות. כמו בסיפור הבא:

תקנות משרד הביטחון מאפשרות ליתום טיפול פסיכולוגי למשך 18 חודש בלבד. לפעמים, הנפש הפגועה אינה מתרפאת בפרק זמן זה. דני (שם בדוי) סירב להשלים עם מות אביו. לכל ארוחה משפחתית היה ניגש למטבח ומביא עוד צלחת, כוס וסכו"ם. "זה ... הוא עוד מעט מגיע", נהג לומר. "אבא ... יגיע". ניסתה האם להסביר. כעבור ... וחצי נטל דני אקדח, הלך לבית העלמין והתאבד בירייה בראשו על קבר אביו.

הסיפור הזה ודומיו היו חלק ... "ביקשתי עבור האלמנות והיתומים ... כשלושה מיליון שקל בשנה. כמה שילמו ... 15 מיליון שקל, שזה סכום ... שנים. אמרתי בבית המשפט שצה"ל ... זה כאילו נפל לו מטוס אחר".

כהן ניצח לאחר ארבע שנות מאבק ... והיום עמותת האלמנות היא ארגון ... בפני עצמו.

■

הקרב נגד משרד הביטחון ... עתיק של כהן, להיות קוץ בתחת ... הממסד. בתקופת השיקום הנהיג מרד ... נגד תנאי שיכונם – בצריף רעוע, ... חלונות ובלי מים חמים. כהן נזכר ... בהשכמה של הבוקר: "האחות היתה ... אותנו בצעקות בשש בבוקר, וכולנו ... מתנפלים על השירותים והמקלחות. ... לא היו נשארים מים חמים". כהן, עם ... נאלץ להתגלח עם מים קרים, והחליט ... מעשה: "עשינו אז מרד על העגלות, ... למחסן המזון והזמנו עיתונאי, את ...

אחר כך הוביל כהן מרד ... למשפטים. פרופ' יורם דינשטיין, ... לימד משפט בינלאומי, והמתרגלת ... רומב. הזוג הזה רשם לא מעט ... סטודנטים שמחו על המטלות האקדמיות ... עבורם. "התקוממנו על כך שבמבחנים ... לזכור מה כתוב בהערת שוליים 33 ... בספר דיני מלחמה. אז יום אחד דינשטיין ... לכיתה ומצא אותה ריקה. אחר כך ... לתרגל".

היום, כשאל האופי המרדני ... המשפטים, השתכללו דרכי המאבק ... בשנים האחרונות התמקד בראש ... תל־אביב, שלמה להט, בסדרת מאבקים ... רישוי, ארנונות ונגד המגמה לפנות ... עזה (בשוק הכרמל). כהן נהנה לשמוע ... להט (הבן של) קנה לאביו, לרגל ... ספריו של כהן בבחינת "זה מה ש... עכשיו, בצאתך לאזרחות ולעסקים פרטיים".

■

את הפילוסופיה שלו מסכם כהן בגאולה ... הביבים. "כדי להזדכך ולהגיע ל... משמעותיות בחייו, אדם צריך לרדת ... למעמקי הביבים. אני לא ממליץ ל... להיפצע חלילה, אבל כל אחד צריך ... גבו איזשהי 'פציעה' שתהווה קטליזטור ... למעלה. הפציעה יצרה אצלי מוטיבציה ... מאוד להצליח".

את ההצלחה המשפטית שלו הוא רואה ... בפיצוח אתגרים, ולאו דווקא בשכר ... שמשולם לו עבורם. "על העברת דירה ... שעושים אצלי במשרד, אני מקפיד ש... יותר מאשר על תפירת חוזה מיוחד או ... מסובך של חברות, שרורש התמודדות אינטלקטואלית".

אחד הפרויקטים שכהן טרוד בהם היום ... הקמת רשת "פופאי צ'יקן", חטיפי עוף ... בנוסח "קנטקי פרייד צ'יקן". קליינטים ... שלו הם "מלונות יונה", איזו שני (בתי ... "לב" בתל־אביב), "טופר" ו"ראש אינדיאני".

כהן תובעני לא רק לגבי עצמו. הוא לא ... כלל במגבלות הנכות הפיסית. "אצלי נכה ... רק בראש או נפשית. נכה גופנית תלוי אך ... בעצמו, אם ירצה ויילחם – יצליח". בבעלותו ... היום משרד עורכי דין המפרנס 12 שכירים, ... מתוכם חמישה עורכי דין. נשוי לאירים, עורכת ... דין במשרדו של עו"ד זאב פרידמן, ואב לבן ... השנתיים. בספר "שיקום למופת" בחר להצטלם ... עם איריס כשהוא חותר על חסקה בים, ולא ... חנוט בחליפת פרקליטים. לכהן שתי בנות ... בוגרות, מיכל ושרון, מנישואין קודמים.

כאמור, במקביל למשפחה, לקריירה אקדמית ומקצועית, לא שוכח כהן מאיפה בא. מהים. ... היום הוא ממשיך לצלול, לדוג ולגלוש. נכון, ... הוא אוהב לעשות את זה, אבל יותר מכל חשוב ... לו להוכיח שדבר פעוט ושולי כמו פציעה קשה ... לא ינטרל אותו מאהבותיו הישנות, מהן נבצר ... ממנו להתפרנס מכורח הנסיבות. ■

יוסי כהן נפצע קשה במהלך פעולת חילוץ של פלוגת צנחנים, במרץ 69'. הוא עבר עשרות ניתוחים, כולל קטיעת רגל. משותק ומתנודד בין חיים למוות, מצא את ייעודו. 25 שנים אחרי הפציעה הוא עורך דין מצליח, מרצה באוניברסיטה, על סף סיום הדוקטורט. בימים אלה חוגג כהן את צאת ספרו השלישי בסדרת "דיני חברות"

יוסי כהן. בדרך כלל פרענקים כמוני, בקושי בוגרי עממי, היו משקמים עם מונית או עם דוכן למכירת כרטיסי פיס ● צילום: רובי קסטרו

נפתרה תעלומת איש הקרח

למעלה מ־30 צוותי מחקר שונים מכל העולם עוסקים כשלוש שנים בגורלו של אדם שחי לפני 5,300 שנה. מי היה "איש הקרח" שגופתו, השמורה ביותר שנמצאה אי פעם, נתגלתה בתוך גומחה בקרחון בהרי טירול, בגבול אוסטריה ואיטליה?

אלכס דורון

זהו פאזל ענק. בהשלמתו עוסקים למעלה משלוש שנים מאות מדענים מכל העולם. בעבודת נמלים ותוך שימוש בטכנולוגיות המתקדמות ביותר שמצויות כיום במעבדות המשוכללות ביותר, הם מצרפים אחת לאחת את פיסות המידע שמצטבר בידם. כמעט כל יום נחשפת לפניהם עובדה חדשה ומלהיבה. בסופו של דבר, הם מקווים לקבל תמונה שלמה, ברורה, חד משמעית – מענה לכל השאלות הנוגעות ל"איש הקרח". מדובר בגורלו של אדם שחי לפני 5,300 שנה ואיש אינו יודע את שמו. הכינוי המדעי שניתן לו לצורכי הספרות המקצועית: "הומו טירולנזיס". שמותיו האחרים: "איש סימליאון" וגם "מומיית האוסלאביון".

בשנתיים הראשונות מאז שנתגלתה גופתו הקפואה – לא חלקי שלד ולא מאובן, אלא גופה שלמה, הגופה השמורה ביותר שנמצאה אי פעם בעולם – של איש הקרח במרומי הרי טירול, בגבול אוסטריה וצפון איטליה, התמקדו החוקרים בתיארוך: קבעו מתי חי ומת האיש, סרקו את בגדיו, כליו, ציודו. בחנו בקפידה כיצד ייצר אותם, כיצד תפר את מלבושיו. מדדו אותו וניסו לשייכו. לקבוע אם היה איטלקי או אוסטרי ובמה עסק, מה אכל.

לצורך המחקר המתבצע בבית הספר לרפואה של אוניברסיטת אינסברוק, הוטסה הגופה בהליקופטר, מהקרחון, כשהיא עטופה היטב בסדין פלסטיק סטרילי, בתוכה קרח יבש. היא שמורה מאז במקרר מיוחד שבו שוררים 98 אחוז לחות וטמפרטורה קבועה של שש מעלות מתחת לאפס.

באחרונה נתגלו פרטים נוספים, מדהימים, שאיפשרו להצביע על גורלו: מדוע וכיצד התגלגל עד לקרחון שבו מצא את מותו. "הגורל המרושע התאכזר אליו", פסק אחד החוקרים. "איש הקרח לא הגיע אל ההרים מרצונו החופשי. הוא אולץ, בכוח, לברוח לשם מהישוב שלמרגלות ההרים, שם חי עם משפחתו ובני שבטו". הם, או אויבים אחרים, רדפו אחריו והוא נמלט מפניהם כדי להתחבא בהרים המושלגים. איש הקרח היה הנמלט של שנת 3,300 לפני הספירה, הכריז פרופ' קונרד שפינדלר, ראש המכון לפרה־היסטוריה באוניברסיטת אינסברוק, ראש צוות החקירה בפרשה, בשעה שדבריו פורסמו, הוקרן על מסכי הקולנוע בעולם הסרט "הנמלט".

אבקני צמחים שנמצאו דבוקים לבגדיו ושלושה זרעי דגנים שנמצאו דבוקים לפרוות המעיל שלבש, מהווים את ההוכחה כי איש הקרח חי, או רק התגורר זמנית, לפני שמצא את מותו, בקהילה של איכרים שישבה בשפלה שלמרגלות ההרים. גרגרים שבשלו בסתיו שקדם לחורף בו מצא את מותו נמצאו בכליו – מה שרק סייע לחוקרים לקבוע במדויק את העונה שבה נפח את נשמתו.

החוקרים גילו בגופה הקפואה שלוש צלעות שבורות בצד ימין של הגוף, עדות להתכתשות אלימה שבה היה מעורב. "הוא היה איש נרדף ונמלט להרים כדי למצוא מחסה מפני רודפיו", קבע פרופ' שפינדלר בהודעה לתקשורת. "אדם חבול ופצוע שאיננו מצויד בכלים וצידה, לא הולך מרצונו הטוב להרים בעיצומו של החורף הקשה. מישהו אילץ אותו לכך, כפה עליו את הבריחה לשם", הוסיף החוקר.

צוות החוקרים השתמש בטומוגרף ממוחשב מהסוג שבו נערכות בדיקות לאיתור גידולים סרטניים ובציוד משוכלל לצילומי רנטגן, כדי לקבוע שלאיש הקרח היו חיים קשים, רוויים באלימות, שופעי פציעות ובניגוד להערכה שהיה בריא מאוד, הוא גם ידע הרבה מחלות.

התיק הרפואי שלו, שנחשף בחלק זה של המחקר, מרתק. אפו, למשל, נשבר כמה וכמה פעמים בתגרות – מה ששיווה לו מראה של מתאגרף בעל אף מחוץ. ארבע צלעות בצידו השמאלי נסדקו בשלב כלשהו בראשית חייו. הוא סבל מכאבים ברגליו וגם ממיחושים, אולי כרוניים, בגבו. הוא היה מוטרד מהם מאוד ומשום כך ביקש טיפול רפואי כלשהו, עזרה ותרופות, כדי להקל על מכאוביו.

סימנים שנמצאו על הגופה הקפואה ושקודם לכן חשבו החוקרים שהם כתובות קעקע חסרות פשר, אופנת הימים ההם, מוסברים כיום כעדות מוחשית למצבו הבריאותי. מדובר בברכיים תשושות, חבולות, שחוקות מאוד, בקרסוליים פגועים. ככל הנראה סבל ממחלת גידים, וכנראה גם מהתנוונות בחוליות

איש הקרח טופל כנראה באמצעות ברזל מלובן שטבע כוויה בעורו, מעל לאזור החולה. אחר כך עיסו ושפשפו את המקום באפר צמחים. לא ברור מה תפקידה של פטריה שנמצאה בכליו. החוקרים מעריכים שהיא היתה תכשיר תרופתי כלשהו, משום שהיא בעלת תכונות אנטיביוטיות מובהקות

עמוד השידרה. לא מן הנמנע שאיש הקרח טופל בקהילתו באמצעות ברזל מלובן שטבע כוויה בעורו, מעל לאזור החולה. אחר כך עיסו ושפשפו את המקום באפר צמחים, כדי להחדיר את האפר לתוך הפצע. לא נפתרה עדיין התעלומה מדוע היה איש הקרח מסורס, ללא פין וללא חלק ניכר מכיס האשכים.

■

החוקרים טוענים עתה כי בנוסף להשגחה רפואית שהיתה מקובלת באותה קהילה קדמונית, נהנו חבריה ממגוון רחב של אנשי מקצוע, מומחים בתחומם. בחינת חלקי הלבוש שנמצאו ליד הגופה הקפואה העלתה שהם נתפרו בידי חייטים־אומנים ממדרגה ראשונה. הסימנים לכך נמצאו בעבודת המחט שלהם, בתיקונים שנוספו עם הזמן, בטלאים שהונחו על הבגד המקורי. "מלאכת מחשבת של מומחה בתפירה", פסק פרופ' שפינדלר. כדי ליצור את הגרזן שהיה לו, נזקקו בני אותה קהילה לכורי נחושת מיומנים ולחרשים שידעו כיצד ליצור את הכלי הזה.

איש הקרח היה כנראה צייד מיומן שידע גם לגדל צאן ובקר. הסעודה האחרונה שלו, לפני שהוציא את נשמתו במחבואו בקרחון, כללה בשר של אקו, עז בר הררית, חשרנית מאוד, מבעלי החיים האופייניים להרי האלפים ולטירול. הוא רדף אחריה בעקשנות רבה, וראה בציד הזה ובמאמץ להכניעה אתגר מקצועי.

כיוון שהיה צייד, נהגה איש הקרח בעיקר מתפריט מזון שכלל באורח קבוע בשר, בניגוד לבני קהילתו יושבי השפלה שניזונו מצמחים וגרגרי יער. התיק הרפואי שלו גילה כי סבל, עקב תפריט הבשר הזה, מרמה גבוהה של כולסטרול, ורק העו... שהיו לו חיים שופעי פעילות ותנועה גרמה לכך שעודף ה... נשרף במהירות ונעלם. הוא היה בעל גזרה נאה וחטובה.

■

החוקרים בטוחים עתה כי הקהילה שממנה יצא איש ה... במנוסתו אל ההרים, היתה כפר בצפון איטליה. אבזרים ש... אופייניים ליושבי האזור האיטלקי, שלא היו מוכרים לשב... מעבר לגבול, בצד האוסטרי של טירול, נמצאו ליד הגופה ו... לשייכה מבחינה גיאוגרפית. בכך, אגב, גם בא הקץ למ... הפוליטית הגדולה שפרצה מיד עם גילוי הגופה, כשאיט... ואוסטריה תבעו אותה לעצמן.

בני אותה קהילה, פסקו החוקרים, היו מרוחקים מהלך את... ימי הליכה בלבד מההרים. המדענים השוו ממצאים ... לממצאים ארכיאולוגיים שנחשפו בצד האיטלקי. הם ... מצבור גדול של עצמות כבשים בכפר וקישרו לכך בינן ... הקרח, כדי לקבוע שעיסוקו היה בגידול צאן. נראה כי רעה ... צאנו בקירבת ההרים, במרחבי האחו הירוק, שם מצאו ה... שלו את מזונן. הדרך הזו היתה מוכרת לו היטב כשנמלט ... האחו אל הקרחון.

השאלה שכנראה תישאר חידה בלתי פתורה לעולם היא ... גרם לאיש הקרח להימלט מקהילתו. אולי מריבה משפח... אולי מאבק כוח פנימי כלשהו, סיבה אישית אחרת ושמא ... האיש בהתנהגותו טאבו כלשהו, עבר על מצוות לא תעשה, ... שלא נותרה לו ברירה אחרת אלא לברוח על נפשו, כדי להסת... בהרים.

אפשרות אחרת: מגיפה המונית שפרצה באותה קהילה והפי... בה חללים רבים, אילצה את כל מי שרק יכול היה לשאת ... רגליו, לברוח. עדויות שנמצאו בחפירות ארכיאולוגיות באו... אזור מוכיחות שלעתים קרובות היו הכפריים מותקפים ... שודדים, שכנים או כאלו שבאו מרחוק. אלו היו חומסים ... פריטי מזון ויבולים. במהלך ההתקפות הללו היו נרצחים ... נשים וילדים. "אלו היו אז חיים קצרים וקשים מנשוא", ... פרופ' שפינדלר את ממצאיו.

קודם לדו"ח הזה קבעו 30 צוותי מחקר שונים אחרים שטיפ...

פרופ' קונרד שפינדלר, ראש המכון לפרה־היסטוריה באוניברסיטת אינסברוק: "הוא היה איש נרדף, ונמלט להרים כדי למצוא מחסה מפני רודפיו. אדם חבול ופצוע שאיננו מצויד בכלים וצידה, לא הולך מרצונו הטוב להרים בעיצומו של החורף הקשה. מישהו כפה עליו את הבריחה לשם"

באיש הקרח – מה שהעניק לעבודה את הכינוי "התגלית האנתרופולוגית של המאה" – כי הוא היה בן 25 עד 35, גובהו 1.63 מטר, משקלו 50 ק"ג, שערו שחור־חום ומידת כף רגלו תאמה לנעל מספר 39. הנעל שלו היתה מאוד ייחודית מבחינת עיצובה. ייתכן שהיתה המילה האחרונה באופנת התקופה ההיא: עשויה משלושה חלקים – סוליה, נפה עליונה ודפנות מעור. החלק הפנימי של הנעל נראה כמו גרב, מזכיר בצורתו קן ציפורים מרופד בעלים. היו שרוכים לנעליים, עשויים חבלים צמחיים. רק אחת משתי הנעליים שלו נותרה שלמה והאחרת נהרסה כשחילצוהו, בספטמבר 1991, מתוך הקרחון. החוקרים מעריכים שלא נהג לחלוץ נעליו כשישן, ממש כמו שנוהגים הלאפים בצפון פינלנד כיום.

בעת שנמצאה הגופה הקפואה היה ראשה קירח, אבל נמצאו לידה כאלף שערות, ביניהן כאלו שאורכן תשעה ס"מ – עדות לכך שנהג להסתפר לעתים קרובות. וזו הוכחה שהתספורת היא מעשה של שגרה, קדום הרבה יותר מכפי שסברו עד כה.

■

הוא חי בסוף תקופת האבן של העידן הניאוליתי (שהחל לפני עשרת אלפים שנה). כיוון שנתגלתה בתוך גומחה בקרחון, נשתמרה הגופה להפליא, כאילו הוצאה מהקפאה ארוכה. ליד הגופה נמצאו בגדים וציוד איטי מגוון: גרזן מנחושת, אשפת חצים וחצים. הם גולפו ועוצבו במיומנות רבה.

במבדק פחמן 14 רדיואקטיבי לתיארוך, נקבע שהאיש חי בערך בין 3,000 ל־3,500 לפני הספירה. בגדיו העשויים עור צבאים נתפרו טלאים־טלאים בחוט ובגידים. הבגד נצבע בתרכובת שהתבססה על תרכיז צמחי. לא ברור אם לבש את הבגד כשסיער הפרווה צמוד לגופו או להפך. חלק מהטלאים חוברו בחיפזון, אולי בעת ששהה במחבואו בהרים וגילה שנפרמו. הוא היה מצויד בכובע רב תכליתי. לא ברור אם יועד להגנה על הראש מפני גשם או קור, או ששימש גם כר בעת שהאיש ישן. גם הכובע הוא מעשה אומן.

ליד הגופה הקפואה שנתגלתה בגובה 3,500 מטר מעל פני הים, כ־20 מטר בלבד מקצהו של מצוק הקרחון התלול סימליאון, באזור אצטאלר, מצאו תיבה מגולפת מעץ ליבנה, ובתוכה עלי עץ האדר (מייפל) שגדל רק בעמקים שלמרגלות ההרים. בתוך העלים נארזו שלוש אבני פחם קטנות, כמה גרמים כל אחת. מעריכים שנלקחו משרידי מדורה שהאיש הבעיר לעצמו כדי להתחמם וגם כדי להרחיק מעליו חיות טרף.

גרזן הנחושת שלו, העתיק ביותר שנתגלה עד היום באירופה, הוא בעל שפה חדה, לא שטוחה – סוג של גרזן שהיה מקובל בתקופת הברונזה. כן מצאו ליד הגופה פגיון שלהבו עשוי אבן צור, נדן עשוי מקלעת צמחים, ומסגרת עץ ששימשה כנראה תמיכה לתרמיל גב עשוי עור.

איש הקרח התקשט בענק עשוי אבנים ופיסות עור, וכנראה שהשתמש בעור גם לניקוי חציו. קשת שאורכה 1.80 מטר, שלא סיים להתקינה, נמצאה ליד הגופה. כן נתגלו אשפת חצים וכה שני חצים מוכנים ליד ... 12 שלא סיים את התקנתם. היו לידם ראשי אבן וגידים. החוקרים שבדקו את החצים פסקו שהיו בעלי תכונות באליסטיות טובות.

הציוד של איש הקרח כלל גם כלי אבן חדים לחיתוך עץ, לגילוף ולקריעת חורים בעור. תחילה סברו שהתכוון לשהות מכושבת ונינוחה בהרים – אך, כאמור, הערכה זו קיבלה תפנית חדה ביותר. לא ברור מה תפקידה של פטריה שנמצאה בכליו. החוקרים מעריכים שהיא היתה תכשיר תרופתי כלשהו, שהאיש נזקק לו בעצת רופאיו, משום שהיא בעלת תכונות אנטיביוטיות מובהקות. תגלית זו עשויה כנראה לפתוח פרק נוסף במחקר המקיף הזה על איש הקרח מטירול. ■

איש הקרח.
מת גרם לו להימלט
מקהילתו

הנחה: התאבדותו של קורט קוביין, סולן "נירוונה", העציבה מאוד את מעריציו, אך תשמח ביותר את מנהלי הפיננסים. עובדה: זה מה שקרה בעקבות מותם של ג'ון לנון, ג'ים מוריסון, ג'ימי הנדריקס, פרדי מרקורי, בוב מארלי, ג'ניס ג'ופלין ואלביס פרסלי. מסקנה: טוב לחיות אך לפעמים כדאי למות

ואז מגיע רגע בקריירה שבו משתלם לך למות

ג'ון לנון. מוכר מאז מותו כעשרה מיליון תקליטים בשנה

ג'ניס ג'ופלין. שחררה, מאז מותה, פי שלושה מכמות האלבומים שהוציאה בחייה

אלביס פרסלי. מכר אחרי מותו כ־300 מיליון תקליטים

רענן שקד

עד כמה שהמחשבה הזאת עשויה להיות גואלת, קשה שלא להניח כי יש בחברת התקליטים "גפן" מי שמהרהרים כעת בתזמון הוצאתו של אוסף נדירי "נירוונה" הראשון, פרויקט גירסאות הכיסוי הראשון ואופן הרפסתם המחודשת של ארבעת אלבומי הלהקה הרשמיים, פלוס תוספות ודברי הספר בחוברת הפנימית. קורט קוביין מת, החיים נמשכים, ואם תשאלו את מנהלי גפן, ודאי יאמרו לכם שהעם מחכה.

בפרפרזה על המכתם הגועני ההוא, נוכל לטעון כי אמן רוק טוב הוא אמן רוק מת, אבל נכון יותר יהיה להניח כי אמן רוק טוב הוא אמן רוק חי (חלקם הקטן לפחות), בעוד שאמן רוק מושלם הוא זה המת. ג'ון לנון מת. ג'ימי הנדריקס מת. ג'ניס ג'ופלין מתה. פרדי מרקורי, ג'ים מוריסון, מרווין גיי, בוב מארלי – מעולם לא היה מצבם התרבותי והפיננסי מחוזק יותר. מוות בטרם עת הוא עדיין המהלך המשתלם, ואולי המושלם, בקריירתו האפשרית של כוכב פופ, ואם העסק הזה של פתיל קצר המלובה בנטייה מעט מפותחת להרס עצמי נראה כמו עוד משהו שנקבר עם שנות ה־70 העליזות והאומללות, בא קוביין וסייע, בדרכו, לתחייתן המאוחרת של הסכבנטיז. הרעיון עצמו נראה דווקא נכון לעידן הנוכחי. בעשור בו נשרפים כוכבי פופ ונמאסים במהירות של אלבום בודד (שלא לומר שני סינגלים), לנוכח חשיפה שמסיבית ממנה לא הציע עולם הפופ מעולם, נראה המוות בטרם עת כאפשרות יחידה להשתמרות ולהנצחה. וכך, כפי שהבחין ה"אינדיפנדנט" הבריטי, בכתבה שפרסם בנושא רק ימים ספורים בטרם יצא קוביין לדרכו, אנו עשויים להקיא לנוכח הצורך לשמוע שיר חדש של פרינס, אבל לעולם לא נקבל די צרכנו ממשנתו של הנדריקס. עד כמה שגם המחשבה הזאת גואלת, נדמה כי בפרישתו של קוביין היה משהו שחימם יותר מכמה לבבות רוקריים ותיקים. בעשור בו התברר לכולם זה מכבר כי הפופ הופקע סופית מידי בעליו המקוריים, והועבר לידי חבורת אנשי עסקים קרי מזג המספטרים בו בגסות לב וזדון, ומשווקים מוצרי פופ שנחותים ובלתי מתחייבים מהם לא נראו ונשמעו זה שנים, בא קוביין והוכיח כי יש, עדיין, מי שמוכן למות למען רוק, ומרצונו החופשי. נאמנותו ומחויבותו של הרוקר ההולך עד הסוף להגשמה, להתיישבות ולהנצחת חזון "המי" הוורתיק, הן למעשה האופציה היחידה העשויה לשכנע את קומץ שוחרי הרוק האמיתיים – בעולם בו מגדלים מפיקי פופ ממולחים אמני פלסטיק מסודרים וקונפורמיים בתוך ערוגות עם השקיה אוטומטית.

קוביין נטל על עצמו את שימור הקוד המבטיח כי הוא הדבר האמיתי, ועשה את המעשה

המשך בעמ' 34 ◄

ג'ים מוריסון. מוכר מאז מותו כמיליון תקליטים בשנה

ג'ימי הנדריקס. מוכר מאז מותו שלושה־ארבעה מיליון תקליטים בשנה

פרדי מרקורי. הפך אחרי מותו לתעשיה

איורים: ריצ'רד קאמפס, "אונדיסקופ"

Varilux Comfort®
עדשות משקפיים
מבט לכל מרחק ורילוקס קומפורט

- נוחות מקסימלית בזוג משקפיים אחד עם העדשות הטובות ביותר בעולם.
- מבט טבעי לכל מרחק ולכל הכיוונים ללא עיוותים.
- מובטחת הסתגלות מהירה.
- גיבוי מקצועי מלא מאופטיפלס, המעבדה האופטית מספר 1 בישראל.
- אופטיפלס: יצרן מורשה בלעדי לעדשות אסילור.
- דרוש את אישור המקור של אופטיפלס-אסילור.
- להשיג אצל כל האופטומטריסטים המורשים.

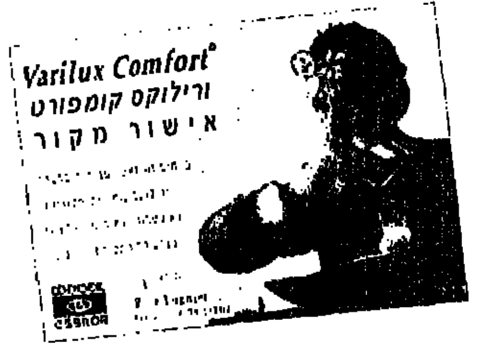

אופטיפלס
ESSILOR

▶ המשך מעמ' 32

האחר שיקנה לו יתרון נצחי לעומת, נניח, אדי ודר מ"פרל ג'אם" או כל מתחרה אחר לשעבר, המשגר כעת כמה מילים עגומות לאם.טי.וי ועובר לתיאום סיבוב ההופעות הבא. המוות הוא עדיין דרך נאה לסגור עניין בעולם הפופ – עולם שמעריך חיים צעירים והליכה על הקצה – אבל לא הקצה המזויף של אביב גפן או U2.

זה טוב לקריירה? בפירוש. זה משמח את סניף הבנק של חברת התקליטים? עד מאוד. זה מאותת לאוהדים כי היית הגדול מכולם? מאותת. אז למה לא בעצם? אה, כן. זה מונע ממך עצמך את ההשתתפות. בהחלט נראה שאם קוביין, סרוח שם בדירתו דקות ספורות בטרם נפרד סופית, היה מצליח להרהר לרגע שפוי אחד במיליונים שייעשו מעתה על גופתו, סביר שלא היה מוכן להניח לכל זה לקרות בלעדיו. אבל לקוביין כנראה לא היה רגע אחד שפוי, וקריירה נצחית נוספת נולדה בעבור חופן אבק שריפה.

האם קוביין הוא האחרון? בינתיים. נוכח ההבטחה לחיי נצח – גם בהיעדרך – אפשר לחשוב על כמה שמות נוכחיים העשויים לאמץ את ההצעה, וקשה בכלל לדמיין מה יקרה אם אחד הניתוחים ההם שמייקל כה טרוד בהם, ייכשל במקרה. בינתיים, ניסה ה"אינדיפנדנט" לענות חד־משמעית על השאלה, האם המוות הוא אמנם המהלך המועיל והאולטימטיבי לקריירה בעולם הפופ, והאם צריכים סוכנים ואמרגנים להציעו מעתה לאמניהם כאופציה ריאלית. לצורך העניין נסקר מצבם של המתים הנודעים לפני ואחרי, ושורות תמתונות צפו ועלו. הנה נצטרף עתה למסע הקטל המסתורי.

ג'ים מוריסון

האם היה מגיע לרמת פופולריותו הנוכחית במיטב הבסיסים הצבאיים ברחבי הארץ ללא עזרת מנת היתר ההיא של אלכוהול, סמים, או מה שזה לא היה?

■ מתי מת ואיך? בעיקרון, בגיל 27, שנת 71', מהתקף לב המקושר לצריכת אלכוהול, בחדר האמבטיה בדירתו הפריזאית. אבל מכיוון שרק שני אנשים ראו את גופתו אי פעם – חברתו, שנפטרה כעבור שנה, ורופא המסרב לדבר – נחלקות הגירסאות באופן הנוח הבא: 1) בעצם זה היה הרואין. 2) בעצם זה היה הרואין והדילר עצמו חיסל אותו. 3) מוריסון היה קורבן נוסף לקונספירציה המפורסמת, שחיסלה גם את ג'ון קנדי (מוריסון אמנם נחקר בחייו באף.בי.איי). 4) הוא בכלל לא מת, רק זייף את מותו כדי להימנע ממשפטו, בעוון חשיפה לא תקינת של איבר מינו בהופעה במיאמי. בליל "מותו" היו שראו אותו עולה לטיסה בפריז.

■ כמה מכר בעודו בחיים? יותר מ־20 מיליון תקליטים.

■ וכמה מאז מותו? הקצב הנוכחי עומד על מיליון בשנה.

■ המוות נראה כדאי בשעתו? דווקא כן. כל העסק נראה בוהמייני ומסתורי, ובלאו הכי התרחש אחרי שמוריסון כבר פרש מה"דלתות" ועסק בכתיבת שירה ברמה מביכה.

■ בדיעבד, היה כדאי? בפירוש. ימיו האחרונים, בהם העלה משקל והתחיל לאבד קרדיט בשוק, נשכחו מיד, ונשתמרה רק דמות המורד הצעיר במעיל העור. שלושה שערי "רולינג סטון" הצליח מוריסון לסחוט לאחר מותו.

■ מי עוד הרוויח? פרנסיס פורד קופולה החליט כי "הסוף" הולם את פתיחת "אפוקליפסה עכשיו" המופתי; ביוגרפיה רבת מכר יצאה ב־80'; מתופף הדלתות, ג'ון דנסמור, כתב את "חיי עם ג'ים מוריסון והדלתות" ב־90' ואוליבר סטון, כרגיל, לא הצליח להתאפק ויצא עם "הדלתות" ב־91'.

■ סיכום: כל העתיד לפניו.

ג'ימי הנדריקס

■ מתי מת ואיך? בשנת 70', כשהיה בן 27 (כמו מוריסון, ג'ופלין וקוביין). הוא נחנק בשנתו מקיא־הוא, לאחר שהלך לישון שיכור ונטל תשעה כדורי שינה (שמונה יותר מדי).

■ כמה מכר בעודו בחיים? לא היסטרי. עשרה מיליון.

■ וכמה מאז מותו? שלושה־ארבעה מיליון בשנה, כרגע.

■ המוות נראה כדאי בשעתו? לא ממש. הנדריקס בדיוק שחרר חומר בכמויות, הקליט כעוז ונראה מבטיח מתמיד.

■ בדיעבד, היה כדאי? מבחינה מסחרית כן, אבל כרגע, זה זמן רב, לא נותרו כל חומרים גנוזים, וחברת התקליטים מגרדת את תחתית החבית ומשחררת אוספים מביכים.

■ מי עוד הרוויח? אבא אל מכר את אחוותו למשקיעים, שמינו את אלן דוגלאס, חבר ותיק של הנדריקס, לחלוב את קרן השפע – משימה בה עומד דוגלאס בהצלחה גדולה עד היום: "טאצ'סטון פיקצ'רס" ייצאו בשנה הבאה עם פיצ'ר על חייו וכל היתר.

■ סיכום: אמן מבטיח. עוד נשמע ממנו.

ג'ון לנון

הגדיל לעשות. קריירת הסולו אליה הפליג עם תום סאגת ה"ביטלס" נעה בין הרפתקאות פופ לא משכנעות לבין שמאלץ בהשראת תאגיד יוקו. אלמלא נרצח, סביר שתוך חודשים ספורים היו מרבית מבקרי הפופ על הפלאנטה מאבדים סופית את סבלנותם בעניינו.

■ מתי מת ואיך? בגיל 40, נורה חמש יריות בניו יורק, ליד בניין דאקוטה שבו התגורר, לאחר ששב מסשן הקלטות, בידי מארק צ'אפמן, מעריץ שלא חיבב את האופן שבו התבטא לנון בעבר בעניין ישו.

■ כמה מכר בעודו בחיים? הספק לא רע: 250 מיליון עותקים.

■ וכמה מאז מותו? בערך עשרה מיליון לשנה, כולל חומרי ביטלס.

■ המוות נראה כדאי בשעתו? לא ממש. לנון סיים בדיוק שתיקה של חמש שנים, עמד לצאת עם חומר חדש, ושב להתחבק עם יוקו בנוכחות צלמים.

■ בדיעבד, היה כדאי? כנראה. "פנטזיה כפולה", האלבום האחרון, הסעיר את המצעדים זמן ארוך, למרות חומריו הירודים יחסית. בעוד הביטלס האחרים הולכים ומצטיירים כקשישים רודפי בצע ונטולי שימוש, התקבל לנון לנצח כמבריק והמוכשר מביניהם.

■ מי עוד הרוויח? קחו נשימה: ג'וליאן לנון, הבן, נהנה מפריצה מוצלחת; אלברט גולדמן עלב בלנון בהצלחה גורפת עם הביוגרפיה השערורייתית ב־88'; "קפיטול רקורדס" הזדרזו לשחרר בשנתיים הראשונות חומרים גנוזים רבים, ובשנה הבאה מתוכנן ריסק חדש של חומרי ביטלס שטרם נראו; מקרתני, האריסון ורינגו מקליטים כרגע שיר חדש עם לנון, באמצעות טכניקות אולפן נקרופיליות שנטלי קול כבר ניסתה על בשרם של מיליוני אמריקאים; "אנתולוגיית הביטלס", סדרת טלוויזיה מגאלומנית של 10־15 שעות תצא לאוויר העולם בהמשך שנה זו; "וורנר" תשחרר בקרוב סי.די.רום עם סרטים ותמונות של לנון שטרם נחשפו, והצגה על חייו מוצגת כרגע בהצלחה באוסטרליה.

■ סיכום: ותודה מיוחדת למארק, שהביאנו עד הלום.

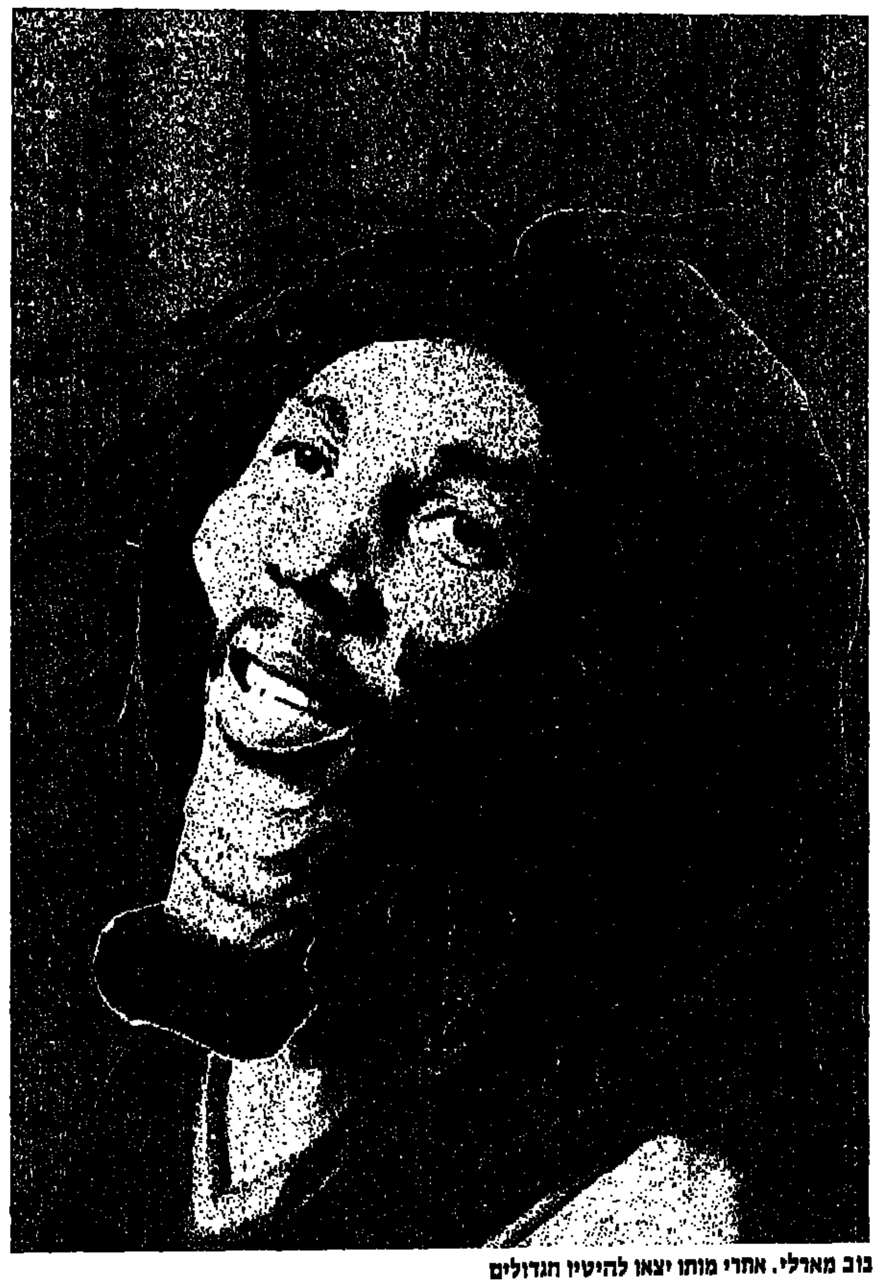
בוב מארלי. אחרי מותו יצאו להיטיו הגדולים

פרדי מרקורי

■ מתי מת ואיך? בגיל 45, שנת 91', מאיידס.

■ כמה מכר בעודו בחיים? 100 מיליון.

■ וכמה מאז מותו? הוצאה מחודשת של "רפסודיה בוהמית" נכנסה למקום הראשון במצעד הבריטי; עבודות הסולו שלו מצליחות מאוד באיטליה, ואלבום אחרון (?) של עבודות גנוזות עם "קווין" ייצא בהמשך השנה. מספרים מדויקים עדיין אין.

■ המוות נראה כדאי בשעתו? לא. קווין נהנו מהצלחה מסחרית נוספת עם "ההצגה חייבת להימשך" ומהערכה ראשונה של הביקורת מזה יובלות.

■ בדיעבד, היה כדאי? כן. מרקורי הפך ללוחם אמיץ באיידס, לנביא איידס ("קילר קווין", "עוד אחד נפל חלל"), ג'ון פיל השמיע לראשונה בחייו משהו של קווין, וכולם עכשיו אומרים שהם אוהבים, ותמיד אהבו, את קווין.

■ מי עוד הרוויח? ג'ורג' מייקל ואלטון ג'ון עם גירסאות כיסוי: פורצים שנגנבו לאחרונה מהמרכז של קווין גנוזים מביתו של גיטריסט הלהקה, בריאן מאי (אך נטשו אותם לבסוף בסמוך, אולי לאחר שהאזינו); ולהקתו החדשה של מאי, שמתכתבת בלשון עדינה, עם קווין.

■ סיכום: למה לא לקחת איתך גם את ג'ורג' מייקל?

בוב מארלי

■ מתי מת ואיך? בגיל 36, שנת 81', מסרטן מוח וריאה.

■ כמה מכר בעודו בחיים? למעלה מ־20 מיליון תקליטים.

■ וכמה מאז מותו? לא ברור, אבל אין ספק שהיו לו מאז להיטים גדולים יותר ("חייל בופאלו", למשל) מאלו שידע בחייו, וכשרונו רק הלך וגדל.

■ המוות נראה כדאי בשעתו? לא. מארלי, כוכב גדול בבריטניה ובג'מאייקה, עמד בדיוק לכבוש את אמריקה, מעמדו העולמי של הרגאיי הלך והתחזק, ומוסיקת העולם עמדה לפרוץ בכל רגע.

■ בדיעבד, היה כדאי? כן ולא. מארלי אמנם קדוש יותר עכשיו, אבל בהיעדרו, התמסחר הרגאיי והפך בלתי נחמד בעליל.

■ מי עוד הרוויח? זיגי מארלי, הבן, נבנה על השאריות, וזהו, בערך.

■ סיכום: לו היה חי, אולי היו פחות פאנים טורחים להשמיעו ברבקות הנוכחית.

ג'ניס ג'ופלין

■ מתי מתה ואיך? בגיל 27, שנת 70', ממנת יתר של הרואין.

■ כמה מכרה בעודה בחייה? שלושה־ארבעה מיליון, לא יותר.

■ וכמה מאז מותה? שחררה, מאז מותה, פי שלושה מכמות האלבומים שהוציאה בחייה (שניים), אבל הקצב הנוכחי עומד על לא יותר מ־50 אלף חתיכות בשנה.

■ המוות נראה כדאי בשעתו? לא ממש. אחרי קריירה סוערת בשנים '68־'69, היתה בעיצומן של הקלטות אלבומה המשובח ביותר.

■ בדיעבד, היה כדאי? ייתכן בהחלט. ג'ופלין הפכה לאגדה מיידית.

■ מי עוד הרוויח? אחותה, לורה, שכתבה את "באהבה, ג'ניס" – ספר בעניינה שיהפוך, עוד השנה, למיוזיקל מלווה באלבום מחווה; פגי קסרטה, שהיתה המאהבת המרכזית של ג'ופלין, כתבה גם היא ספר; ובט מידלר שנטפלה לדמותה ב"רוז".

■ סיכום: מה קורה? התעשיה בתרדמה? קדימה, להתחיל למחזר. חבל על הזמן. ב־95' ייחגג יובל הכסף למותה.

אלביס פרסלי

■ מתי מת ואיך? בגיל 42, שנת 77', מהתקף לב בעת קריאת ספר על מין ואסטרולוגיה. מצד שני, אם להאמין למיטב הטבלואידים לאורך שנים (למה לא?) פרסלי חי, ובקטן. איפה? לרוב באיזה חור נידח אי שם בדרום העמוק, עובד בתחנת דלק או בסופרמרקט. ומי מסתיר את זה מהציבור החפץ? לרוב, ממשלת ארצות הברית, חברת התקליטים או הזרים מהחלל החיצון, שחטפו אותו בעודו באיבו.

■ כמה מכר בעודו בחייו? למעלה מ־400 מיליון.

■ וכמה מאז מותו? עוד 300 מיליון בשבע השנים הראשונות לאחר מותו.

■ המוות נראה כדאי בשעתו? לא ממש – הצער רק העצים את הידיעות בדבר שקיעתו המביכה לאורך שנות ה־70.

■ בדיעבד, היה כדאי? בהחלט. המכירות והמיתוס גדלו בטור הנדסי, כמת הוא אפילו יותר מפורסם. עם מותו הצליח להשתחרר מאחיזתו הרודנית של אמרגנו קולונל פארקר, ומאז, כך נראה, לא העלה אפילו קילוגרם אחד נוסף.

■ מי עוד הרוויח? חברת "אר.סי.איי" שחררה מאז מותו לפחות 18 אלבומים נוספים, ואלברט גולדמן כתב מנשר שיטנה תחת הכותרת ביוגרפיה.

■ סיכום: אלביס איז אלייב. ■

100 אלף שקל בחודש. מינימום

כ־550 חברות ציבוריות רשומות בבורסה של תל־אביב ועל כן מחויבות לגלות את גובה השכר והתגמולים שהן מחלקות למנהליהן. 50 מעובדי החברות האלה קיבלו במהלך 1993 למעלה מ־100 אלף שקלים בחודש. הכוונה, אמנם, לכלל הסכומים ברוטו שהפריש המעסיק במהלך השנה כולה – שכר, בונוסים ואופציות – בחלוקה למספר חודשי השנה, אבל מאיזה כיוון שלא מסתכלים על הסכום הזה, מדובר בהרבה מאוד כסף. מיהם 50 המאושרים ולמה מגיע להם (ולנו לא)? כמה מהם נשים? כמה שכירים תוגמלו בשנה שעברה בלמעלה ממיליון שקלים? יהודה שרוני חקר, ועונה על שאלות אלה ואחרות

יהודה שרוני

חשיפת סכום הפנסיה האגדי של ארנסט יפת, מנכ"ל בנק לאומי לשעבר, לפני שבע שנים, סללה את הדרך להסרת טאבו חמור שהיה קיים עד אז. הכוונה ליכולת לעיין ב"לוקש" של מנהל בחברה ציבורית, ולהפיץ בדיוק כמה הוא משתכר.

מקבלי ההחלטות קבעו שלא ייתכן שתלוש המשכורת של בכירי הבכירים, על כל הצ'ופרים שבו, ימולא בכתב יד על ידי פקיד מיוחד (ושתקן), והגיעו למסקנה שיש לתת גילוי נאות גם בתחום זה. על כן, אין להתפלא על כך שבשנים האחרונות, התענגה העיתונות על פרסום גובה שכרו של מנהל זה או אחר. המיליונים שהתגלגלו מעל דפי העיתון עשו לא אחת עוול לאנשים אליהם הוצמדו. המרחק בין השכר בעיתון לשכר שהגיע באמת לכיס היה לעתים כמרחק בין שכרו של כותב הידיעה לשכר קורבנה. כך או אחרת, קשה לומר שמנהלי החברות הציבוריות מתקשים לגמור את החודש.

רשימת מקבלי השכר בכתבה זו מורכבת מכל אותם מנהלים שתוגמלו במהלך 1993 בלפחות 100 אלף שקל בחודש. 100 אלף השקלים כוללים את המשכורת בפועל, את ההוצאות הסוציאליות והנלוות ואת שווי ההטבות בניירות ערך שקיבלו כל אותם הבכירים.

חלק הארי של בעלי המיליון הם שכירים, ולא בעלי השליטה באותן חברות. בעלי החברות שגם מנהלים אותן מסתפקים, מתברר, בשכר נמוך יחסית. זה המצב, למשל,

המשך בעמ' 38

הטבלה הלאומית • 50 מקבלי התגמול הגבוה ביותר בחברות הבורסאיות ב־1993

	שם	תפקיד	שכר ובונוסים	רכב, הטבות סוציאליות ואחרות	שווי הטבות בניירות ערך	סה"כ עלות חודשית (בשקלים)
.1	משה פרג	מנכ"ל לה־נשיונל	25,000	-	604,000	629,000
.2	יאיר פודים	מנכ"ל לידר	268,250	-	245,417	513,667
.3	אליעזר פישמן	יו"ר החברה הכלכלית	437,500	-	-	437,500
.4	שלמה גרופמן	מנכ"ל אפריקה ישראל	44,407	30,680	350,000	425,087
.5	יצחק שרם	יו"ר לידר	117,083	-	245,417	362,500
.6	אלי הורוביץ	מנכ"ל טבע	94,500	-	224,250	318,750
.7	אבי אולשנסקי	יו"ר כלל ישראל	109,166	-	187,407	296,573
.8	דוד ויינשל	מנכ"ל כלל ישראל	106,666	-	187,407	294,073
.9	קותי גביש	מנכ"ל איכות	255,083	-	-	255,083
.10	ראובן שולשטיין	מנכ"ל טמבור	108,250	-	144,750	253,000
.11	דני לובין	מנכ"ל סהר ני"ע	245,555	-	-	245,555
.12	דוד בלומברג	מנכ"ל בנק המזרחי	52,600	180,300	-	232,900
.13	דב תדמור	מנכ"ל דיסקונט השקעות	113,400	16,250	100,000	229,650
.14	אהוד ליבמן	סמנכ"ל לידר	181,000	-	43,333	224,333
.15	בני גאון	מנכ"ל כור	179,166	32,916	-	212,082
.16	שלמה פיוטרקובסקי	מנכ"ל הבנק הבינלאומי	181,900	24,800	-	206,700
.17	אלי כהן	מנכ"ל אי.די.בי	149,400	-	57,000	206,400
.18	ליאון רקנאטי	מנכ"ל אי.די.בי	141,000	-	57,000	198,000
.19	נתן ניסני	מנכ"ל עלית	33,690	67,000	94,250	194,940
.20	דן פרופר	מנכ"ל אסם	179,483	-	-	179,483
.21	משה טרי	מנכ"ל החברה המרכזית	156,370	12,401	-	168,771
.22	אדי לזר	מנכ"ל פוסידון	48,334	-	104,166	152,500
.23	יוסף חכמי	יו"ר הפניקס	152,167	-	-	152,167
.24	יוסף קלושינר	מנכ"ל אלקו	116,819	33,333	-	150,152
.25	עמנואל גיל	נשיא אלביט	148,416	-	-	148,416
.26	אלי ביהרי	סמנכ"ל החברה המרכזית	127,683	6,204	-	133,887
.27	עופר נמרודי	יו"ר מעריב אחזקות	133,666	-	-	133,666
.28	אריה קלנר	סמנכ"ל טמבור	51,083	-	80,583	131,666
.29	יוסף פקר	יו"ר פקר פלדה	130,666	-	-	130,666
.30	מתתיהו צוקרמן	סמנכ"ל טמבור	51,750	-	78,167	129,917
.31	ידידיה גרינברג	מנכ"ל כלל ביטוח	68,667	9,308	49,975	127,950
.32	מרק דימנשטיין	סמנכ"ל טמבור	49,833	-	76,917	126,750
.33	יוסף גבע	מנכ"ל פרוטארום	95,000	-	31,408	126,408
.34	גיורא אקרשטיין	יו"ר ומנכ"ל אקרשטיין	125,042	-	-	125,042
.35	דוד פרידמן	מנכ"ל בנק לאומי	66,100	58,900	-	125,000
.36	עוזי שמואלי	חשב החברה המרכזית	115,283	6,204	-	121,487
.37	איתן ששינסקי	יו"ר כור	107,250	11,083	-	118,333
.38	אהרון דוברת	יו"ר דוברת שרם	117,083	-	-	117,083
.39	מאיר שמיר	יו"ר ומנכ"ל מבטח שמיר	115,000	-	-	115,000
.40	אברהם קרובינר	מנכ"ל אלקטרוניקס ליין	111,666	-	-	111,666
	גד קרובינר	מנכ"ל אלקטרוניקס ליין	111,666	-	-	111,666
.42	אמיר גבע	מנכ"ל בנק הספנות	63,374	10,409	34,993	108,776
.43	דן קרובינר	מנכ"ל אלקטרוניקס ליין	108,333	-	-	108,333
.44	יוסף ויגרצין	מנכ"ל בנק הספנות	83,661	7,505	14,930	106,097
.45	אלי יונס	מנכ"ל בנק כללי	89,223	16,586	-	105,809
.46	אלפרד סולומון	מנכ"ל א. סולומון	104,750	-	-	104,750
.47	אורי מאירי	מנכ"ל קרור ואספקה	48,333	-	55,333	103,666
.48	מאיר לייזר	מנכ"ל כלל תעשיות	100,800	-	-	100,800
.49	איתמר בורוביץ'	מנכ"ל הפניקס	100,416	-	-	100,416
.50	בר־כוכבא בן־גרא	מנכ"ל הדר ביטוח	100,397	-	-	100,397

100 אלף בחודש. מינימום

▶ המשך מעמ' 36

עם אלפרד אקירוב, המנכ"ל והבעלים של "אלרוב" (שכר של 700 אלף שקל ב־93'); דב לאוטמן, המנכ"ל והבעלים של "דלתא גליל" (שכר של 407 אלף שקל בלבד ב־93') וברונו לנדסברג, המנכ"ל והבעלים של "סנו" (שכר של 752 אלף שקל ב־93').

נכון לשבוע שעבר, 55 מנהלים, ב־500 חברות ציבוריות הרשומות בבורסה, קיבלו לפחות מיליון שקל במהלך 93'. מיליון שקל לשנה הם 2,740 שקל ליום, שהם כשני שקלים לדקה. בהנחה שקריאת כתבה זו תארך 25 דקות, הרי בסיום קריאת הכתבה כבר נוספו לכל אחד מחברי מועדון המיליון לפחות 50 שקל.

1993 חייכה אל המשקיעים בבורסה. כשהמשקיעים במניות נהנים, מנהלי חברות הברוקרים חוגגים. אין פלא, אם כן, ששכרם של מנהלי חברות הברוקרים הרקיע ב־93' לשחקים. שלושה מבין עשרת מקבלי התגמול הגבוה ביותר בשנה זו, הגיעו מעסקי הבורסה.

כשבבורסה חוגגים, מתקנאים המנהלים האחרים ומחליטים גם הם לפנק את עצמם. כך, למשל, מנהלי קונצרן "כור", שנגררו הרחק מאחור בשנים שהחברה היתה בבעלות מלאה של "חברת העובדים", זקפו השנה גב. בני גאון, מנכ"ל הקונצרן, משך משכורת עתק חודשית של 212 אלף שקל. תעשיינים כמו ראובן שולשטיין (מנכ"ל "טמבור") ודן פרופר (מנכ"ל "אסם"), יישרו קו בהתאם. גם הבנקאים המשיכו לחייך כל הדרך לבנק.

ברשימה מצויים מנהלי קונצרנים גדולים וידועים, לצד שמות שהיו עד כה אנונימיים לרבים מאיתנו. מנהלים שמקבלים שכר גבוה ויציב כבר זמן רב (כמו אמנון שדה, מנכ"ל "דלק", אריה שחר, מנכ"ל "סנונל" ודוד אלפנדרי, מנכ"ל "שופרסל") התקרבו לרשימה, אך לא זכו לבוא לתוכה. אפשר שב־94' הם יעברו את קו ה־100 אלף, כפי שיהיו כאלה המופיעים ברשימת השנה, וייעלמו ממנה. אלה בעיקר מנהלים של חברות בורסאיות קטנות, שלנוכח הבורסה הפורחת, החליטו השנה לעשות את ה"מכה".

1. משה פרג (629,000 ש')

פרג מנהל את חברת הביטוח "להנסיונל" (מקבוצת "הפניקס") זה ארבע שנים. את כישוריו הפיננסיים ניצלו קודם לכן בחברת "מנורה". הסכם העסקה שלו בחברה, בתוקף עד פברואר 2000, קובע כי כל שנה הוא יקבל 15 אחוז מרווחי החברה בביטוח חיים. חישוב פשוט מראה כי לאור רווחי ה"נסיונל" ב־93', מסתכם הבונוס של פרג ב־17.2 מיליון שקל.

ואולם מבונוס זה יש להפחית מס מעסיקים ומס הכנסה, כך שסכום הבונוס בפועל עומד על 7.3 מיליון שקל, שהם 406 אלף שקל בחודש. בונוס זה משמש את פרג להחזר הלוואה, שקיבל לשם רכישת מניות ה"נסיונל". שכרו ה"אמיתי", שאיתו הוא יוצא למכולת, עומד על 25 אלף שקל בחודש. פרג, אגב, נוסע במכונית וולבו שנת 83', נטולת פלאפון.

– איך התרגשה להיות מיליונר על הנייר?

משה פרג: "הכסף תקוע במניות. תאמין לי שכבר מבקשים ממני תרומות. מה אעשה? אמכור מניות כדי לתת תרומות. כבר הציעו לי להיות אורח כבוד בכל מיני ערבי התרמה. אני מעדיף לתרום בסתר".

– מדוע אתה מסתפק בוולבו מ־83?

"אני לא צריך אותו בשביל סימני סטטוס".

2. יאיר פודים (513,667 ש')

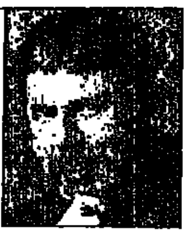

אמו של יאיר פודים היתה רופאת ילדים ידועה בתל־אביב. בנה יאיר, בחור צעיר ונמרץ, הוא דוקטור לניירות ערך, המשמש מנכ"ל חברת ההנפקות "לידר". החברה הוקמה לפני שלוש שנים, זמן קצר לאחר שפודים, יחד עם אהרון דוברת ויצחק שרם, פרשו מתפקידי הניהול בקונצרן "כלל". קודם לעבודתו בכלל, שימש פודים כאחראי על מחלקת ההנפקות בחברת "לאומי ושות'".

מומחיותו של פודים היא בסלילת דרכן של חברות ציבוריות אל גיוס ההון המיוחל בבורסה. עבור יכולתו המקצועית הניכרת בתחום זה, פודים מתוגמל בגדול. הוא קיבל השנה שכר גבוה, בזכות זכאותו לאחוזים מרווחי החברה.

שכרו הבסיסי עומד על 38 אלף שקל. אך השנה נוסף לו בונוס מיוחד של 2.76 מיליון. עוד הוא קיבל חינם אופציות, ששווין בבורסה עמד עד לפני שבועיים על 2.94 מיליון שקל. אופציות אלה חסומות לתקופה של חמש שנים, וההטבה בגינן בשלב זה היא על הנייר בלבד.

למרות ההתעשרות מהבורסה, פודים שומר על אורח חיים צנוע. לא תראו אותו נוסע במרצדס או אוכל במסעדות יוקרה.

3. אליעזר פישמן (437,500 ש')

פישמן הינו כיום, לדעתי, האדם הפרטי העשיר ביותר הפעיל בחברות הציבוריות בבורסה. הוא חולש על אימפריה של חברות בורסאיות, המתגמלות אותו בהתאם. מדובר ב"החברה הכלכלית לירושלים", "מבני תעשיה", "אליאנס", "דורבן" ועוד שורת חברות (כמו העיתון "גלובס"), שאינן רשומות למסחר.

מבין כל אותן חברות, את התגמול הכספי הוא מקבל, לפי שעה, מהחברה הכלכלית בלבד. פישמן מקבל ממנה שכר שנתי של 250 אלף דולר (כ־750 אלף שקל). מה שהקפיץ אותו השנה לצמרת הטבלה היה בונוס כספי מיוחד של 4.5 מיליון שקל, שקיבל מהחברה הכלכלית, ודיווידנדים. הבונוס הזה, שלא כבונוסים שקיבלו מנהלים אחרים ברשימת המיליונים, זורם ישר לכיסו.

אלא שהבונוס הוא כסף קטן בהשוואה לדיווידנדים שהוא מקבל מהחברות. כך למשל, העובדה שהוא מחזיק ב־22 אחוז ממניות החברה הכלכלית וב־40 אחוז ממניות אליאנס, הזרימה ב־93' לכיסו דיווידנד ברוטו של 13.9 מיליון שקל.

פישמן מתגורר בסביון, אך אורח חייו צנוע. בצורתו החיצונית הוא נראה כמו גזבר הקיבוץ. את ארוחות הצהריים שלו הוא מעדיף לאכול בדרך כלל ב"אולימפיה". פישמן: "מה זה משנה אם אני נוסע באוטו אמריקאי או לא. מה זה משנה גם איפה אני אוכל? ארוחה זה בסך הכל עניין של 100 שקל".

4. שלמה גרופמן (425,087 ש')

גרופמן הוא מנכ"ל "אפריקה ישראל". מדובר בחברה בורסאית משגשגת שסיימה את 93' ברווח נקי של 113 מיליון שקל. איתרע מזלו של גרופמן, והוא נמנה על קבוצת בנק לאומי. היות שכך, הוא אינו יכול להרוויח יותר מאשר, נניח, משה זנבר, יו"ר דירקטוריון בל"ל. לכן שכרו החודשי עומד על 44.4 אלף שקל בלבד.

איך מצילים את המצב? מתגמלים אותו באופציות חינם.. האופציות ניתנות להמרה למניות החברה עד נובמבר 99'. ערכן התיאורטי של אופציות אלה הוא 4.2 מיליון שקל לשנה, שהם 425 אלף שקל לחודש. עוד קובע הסכם העסקתו, שעם פרישתו הוא יהיה זכאי לקבל את פוליסת ביטוח המנהלים, או לצאת לפנסיה. גרופמן נוסע במכונית אוסטין רובר חדשה ולרשותו עומד נהג.

– האם אתה מרוצה מתנאי העסקתך באפריקה ישראל?

גרופמן: "מה שמדאיג אותי זה השכר הנמוך שאני מקבל ביחס לתשואה על ההון והסיכון שיש לי בחברה. זה לא הגיוני שהשף שהבאתי מחו"ל למלון 'הולידיי אין' ירוויח יותר ממני. אני מקווה שלאחר שהחברה תעבור לנ... פרטית, אתוגמל בהתאם".

5. יצחק שרם (362,500 ש')

שרם שימש עד לפני שלוש ... כמשנה למנכ"ל כלל וכאחראי ... הפעילות בשוק ההון. עם פר... הקים במשותף עם אהרון דוברת ... "דוברת שרם" ואת לידר. שרם ... מש כיו"ר דירקטוריון לידר, ומ... ליו"ר דירקטוריון דוברת שרם. הסכם העסקתו קובע כי בכל ... הוא זכאי לחמישה אחוזים מהרווח של דוברת שרם לפני מס, וכן לבונוס של כ־600 אלף שקל בשנה. לבד מ... קיבל שרם השנה, בתוקף תפקידו בלידר, אופציות, ש... התיאורטי נאמד בכ־2.9 מיליון שקל.

שרם נוסע במכונית ב.מ.וו מפוארת. הוא מתגורר בבית נאה ברמת־השרון, ומרבה לצאת לחו"ל לצורכי עבודה ו... חופשות סקי.

6. אלי הורוביץ (318,750 ש')

הורוביץ מנהל את חברת "טבע" ז... נים האחרונות. הוא התעשיין ה... שון ברשימת עשרת מקבלי ה... הגבוה ביותר. ללא קשר לפטי... הפתאומית בשבוע שעבר של ... שמיר, יו"ר החברה, הורוביץ נ... לאיש החזק בחברה בשנים האח... נות.

הורוביץ הצעיר את טבע להישגים מרשימים. היא פועל... כחברה בינלאומית, ושווי השוק של מניותיה הוא הגבו... ביותר מבין כל המניות הישראליות בוול סטריט. הי... וגישתו הבלתי אמצעית הפכו אותו לחביבם של הטעונה... הפיננסיים. הוא מרבה לשהות בניו יורק.

את שכרו הוא מקבל בדולרים, וזה הסתכם בשנה האחרו... ב־378 אלף דולר (שהם 94.5 אלף שקל בחודש). בנוס... קיבל הורוביץ שתי סדרות אופציות, ששווין התיאורט... 897 אלף דולר. אחת מסדרות אלה ניתנה להורוביץ ... בתום מאבק משפטי, שנוהל לפני חצי שנה.

משפחת הורוביץ היא גם בעלת מניות בטבע, ובתוקף ... זכאית ליהנות מחלוקת הדיווידנדים בחברה. הורוביץ מ... גורר בוילה ראויה ברמת־השרון.

7. אבי אולשנסקי (296,573 ש')

אולשנסקי מונה לפני שלוש שנ... ליו"ר דירקטוריון קונצרן כלל. קוד... למינויו בכלל, כיהן בתפקידים ניה... ליים שונים בבנק הפועלים. באחד... שבהם היה האחראי על הפעילות הבינלאומית בבנק. בנק הפועלים ה... נו אחר מבעלי השליטה בכלל.

שכרו של אולשנסקי בקונצרן כלל גבוה משמעותית מזה של עמירם סיון, מנהלו לשעבר בנ... בק הפועלים: 109 אלף שקל. בנוסף, קיבל לפני כשנתיים אופציות, שערכן התיאורטי ב־93' 2.2 מיליון שקל. אופ... ציות אלה ניתנות למימוש בשנים הקרובות. בתפקידו בכ... לל זכאי אולשנסקי לרכב צמוד ולהטבות נוספות.

מה זה?

אופציה: פטנט ישראלי לא מקורי, שנועד לתגמל מנהלים בכירים בחברות בורסאיות. אופציה היא נייר ערך, שאותו ניתן להמיר (על פי בחירת המחזיק) למניית החברה. אז מדוע כשמחלקים אופציות, מדברים על הטבה? מסיבה פשוטה: אופציה הניתנת כהטבה מחולקת במחירים נמוכים משמעותית בהשוואה למחיר המניה המומרת (או בחינם). ככל שהפער בין מחיר האופציה למחיר המניה גבוה יותר, כך עולה שווי האופציה. אלא שעל מחזיקי האופציות מוטלות מספר מגבלות. העיקרית שבהן היא חוסר היכולת לממש אותן מיידית. ברוב ככל חייבות לחלוף לפחות שלוש שנים ממועד קבלת האופציות עד שניתן יהיה להמירן, ולממש את הרווח.

דיווידנד: כסף מזומן שהחברות נוהגות להעניק אחת לשנה על המחזיקים במניותיהן. דירקטוריון החברה ממליץ לבעלי השליטה לחלק מדי שנה דיווידנד במזומן, ששיעורו נגזר מרווחיות החברה. כמובן שמי שמחזיק ביותר מניות נהנה מתגמול כספי גבוה יותר. הדיווידנד במזומן, בניגוד לאופציות, לא נועד לתמרץ את המנהלים בחברה. הוא נועד להמריץ את בעלי המניות להמשיך ולהשקיע בחברה.

עשרת מקבלי השכר והבונוסים הגבוהים ביותר ב־1993

שם	תפקיד	שכר ובונוסים לחודש (בשקלים)
1) אליעזר פישמן	יו"ר החברה הכלכלית	437,500
2) יאיר פודים	מנכ"ל לידר	268,250
3) קותי גביש	מנכ"ל איכות	255,083
4) דני לובין	מנכ"ל סהר ני"ע	245,555
5) שלמה פיוטרקובסקי	מנכ"ל הבנק הבינלאומי	181,900
6) אהוד ליבמן	סמנכ"ל לידר	181,000
7) דן פרופר	מנכ"ל אסם	179,483
8) בני גאון	מנכ"ל כור	179,166
9) משה טרי	מנכ"ל החברה המרכזית	156,370
10) יוסף חכמי	יו"ר דירקטוריון הפניקס	152,167

8. דוד ויינשל (294,073 ש')

קודם שהתמנה למנכ"ל כלל, כיהן ויינשל כמנכ"ל שופרסל. הוא נחשב למקורבה של משפחת רקנאטי. בתוקף זה ובזכות כישוריו המקצועיים, קיבל את מינויו. כשנתמנה נקבע כי שכרו יהיה זהה לזה של אבי אולשנסקי, וכך גם לגבי ההטבות האחרות. שכרו של ויינשל עמד ב־93' על 106 אלף שקל. מספר האופציות שאותן קיבל זהה בדיוק לאלה שקיבל אולשנסקי. בעברו הרחוק שימש ויינשל כיו"ר הרשות לניירות ערך.

9. קותי גביש (255,083 ש')

גביש עבד עד לפני כשנתיים כאחראי על מחלקת ההנפקות בבנק הפועלים. כשעמד לפני סיום הקריירה העסקית שלו בבנק, קיבל הצעה שקשה מאוד לסרב לה. אנשי העסקים בועז עדיני וצבי בירן (המתמחים בפעילות בניירות ערך) הציעו לו לנהל את חברת ההנפקות "איכות". הוא נענה. הסכם העסקה קובע שגביש יהיה זכאי ל־8.33 אחוזים מרווחי החברה לפני מס.

גביש נהנה ב־93' (באמצעות חברת "דנן השקעות") מבונוס של 3.061 מיליון שקל. סביר שלו היה ממשיך את הקריירה הבנקאית עד לגיל פרישה, לא היה מגיע לסכום זה.

10. ראובן שולשטיין (253,000 ש')

את העשירייה הפותחת סוגר שולשטיין, מנכ"ל טמבור. שולשטיין, 53, קיבל מטמבור ב־93' שלושה מיליון שקל. חלק הארי של הסכום (1.7 מיליון שקל) היה באופציות הניתנות להמרה במניות, והיתרה (1.3 מיליון שקל) בשכר ובבונוסים.

כפי שנראה בהמשך, טמבור, הנשלטת על ידי החברה להשקעות של בנק דיסקונט ובעלי מניות פרטיים, יודעת לתגמל את מנהליה היטב. התגמול הנדיב שולם על אף שב־93' ירד הרווח הנקי של החברה ב־22 אחוז, והסתכם ב־39 מיליון שקל. מחזור המכירות גדל, עם זאת, בשבעה אחוזים והסתכם ב־376 מיליון שקל. שולשטיין לא מנהל אורח חיים פורני. לפני שנים אחדות רכש בית במסגרת פרויקט "בנה ביתך" בקריית־ים, שבמפרץ חיפה.

11. דני לובין (245,555 ש')

לובין ניהל עד לפני כחצי שנה את חברת הברוקרים "סהר ניירות ערך". קודם לכן ניהל את סניף רמת־גן של חברת הברוקרים בטוחה. זמן קצר לאחר התפוצצות פרשת החקירות של מנהלי תיקים בחברה, פרש והקים במשותף עם "קיטאל" חברה חדשה לניהול תיקי השקעות.

פרישתו של לובין מסהר ניירות ערך עלתה לחברה הרבה מאוד כסף. עבור תשעת החודשים הראשונים של 93' קיבל לובין מענק פרישה והוצאות אחרות בסך 2.29 מיליון שקל. חישוב פשוט מראה כי מדובר בתגמול חודשי של 245.5 אלף שקל.

זאב רונן, שהחליפו בתפקיד, יצטרך להסתפק בשכר צנוע הרבה יותר.

12. דוד בלומברג (232,900 ש')

בלומברג, המנכ"ל לשעבר של בנק טפחות, הינו ראשון הבנקאים ברשימה. שכרו הבסיסי, 52.6 אלף שקל, עומד על ממוצע השכר במערכת הבנקאית. מה שהקפיצו לראשות רשימת הבנקאים היה הפרשות מיוחדות בסכום גבוה שבוצעו עבורו, למקרה שיחליט לפרוש.

בנק המזרחי נמצא בימים אלה בעיצומו של תהליך מכירה. עדיין לא ברור אם הבעלים החדשים יבקשו מבלומברג להמשיך בתפקיד. הוא מתגורר ברובע היהודי בירושלים המזרחית. לפני כחצי שנה רכש עבורו הבנק, כמו עבור חמישה מנהלים בכירים אחרים, מכונית הונדה אקורד 2000, בעלות של 100 אלף שקל. בלומברג מקיים אורח חיים צנוע. בקלות ניתן לתפוס אותו מנגב חומוס או אוכל פלאפל עם אחרון הפקידים בבנק.

13. דב תדמור (229,650 ש')

בשבע השנים האחרונות מכהן תדמור כמנכ"ל החברה להשקעות של בנק דיסקונט (והחליף בתפקיד את דן טולקובסקי). כפי שמקובל בקונצרן כלל וב"אי.די.בי", תוגמל תדמור גם באופציות בתנאים מקופרים.

ההטבה באופציות בלבד הסתכמה ב־93' בכ־1.4 מיליון שקל. אופציות אלה ניתנות למימוש החל מחודש מאי 95'. זה מגיע לתדמור: דיסקונט השקעות סיימה את 93' ברווח של 186 מיליון שקל.

יש לציין כי כל המנהלים בחברות הקשורות לדיסקונט השקעות מרוויחים היטב. מדובר במנהלי חברות "נייר חדרה", "נכסים ובניין", "רב בריח" ועוד.

14. אהוד ליבמן (224,333 ש')

ליבמן עזב את לאומי ושות' יחד עם יאיר פודים. שניהם עזבו יחד גם את קונצרן כלל והקימו את לידר, שם משמש ליבמן כסמנכ"ל. מה שקיבל פודים מלידר, קיבל גם ליבמן, אך יותר בקטן.

הסכם העסקה שלו קובע כי הוא זכאי לחמישה אחוזים מהרווח של החברה לפני מס. יחד עם משכורתו הבסיסית, נהנה ליבמן השנה מתמורה של 2.2 מיליון שקל. בנוסף, קיבל אופציות חינם ששווין התיאורטי 520 אלף שקל.

15. בני גאון (212,082 ש')

מי שלא רצה את בני גאון וג'ניוס) עם אופציות במיליון שקל, קיבל את גאון עם בונוס מיוחד של 650 אלף שקל ומשכורת שנתית של 1.5 מיליון שקל. גאון, שהצליח להבריא את כור, יודע היטב מה הוא שווה, ובהתאם לכך הוא גם מרוויח. אחרי הכל, כור היתה ב־93' חברת ההשקעות הרווחית ביותר (373 מיליון שקל רווח נקי).

גאון, כמו אלי הורוביץ בטבע, הוא האיש החזק בקונצרן. העובדה שבכור אין בעל שליטה עיקרי אחד, מקלה עליו מאוד. מעטים (ובכלל זה חברי הדירקטוריון) יכולים לומר לו מה לעשות. לפני שנתיים עזב את "בניין הקוביה" בתל־אביב ועקר למשרדים מהודרים ב"בית שרבט", שבקרבת חוף הים העירוני. הוא נוסע במכונית אאודי 100, ויש לו נהג.

אני מעריך שתוך שנה שנתיים כבר ימצא גאון את הדרך לקבל תגמול נוסף, בדרך של חלוקת אופציות.

המשך בעמ' 42 ◀

"לפעמים, יש הצגות פשוט חייבים לראות"

אמדיאוס

"הצגה יפהפייה, נוצצת ומסוגננת במיוחד"
ידיעות

"משה בקר בתפקיד סאליירי הביא לבמה את כל הכריזמה שלו, את יכולתו להקרין סכנת טירוף, את רמת המשחק ואת הקסם האישי. אלון אופיר בתפקיד מוצארט יש בו בגרות והן כאב ומקצועיות - שני הסולנים הם בהחלט ברמת האגדה".
הארץ

זעקי ארץ אהובה

"דרמה מוסיקאלית רחבת יריעה שהאקטואליות שלה לא פגה".
מעריב

"אין ספק שליוסי פולק יש יכולת ריגשית להרטיט לבבות"
הארץ

דוד דיאור שר בקול גבוה וצלול היוצא מעמקי הנשמה ועולה השמימה"
על המשמר

משרתם של שני אדונים

"הצגה זו היא הוכחה ושיעור כיצד עושים תיאטרון מעולה"
"המבקרים יצאו מגידרם כדי לשבח את גירסתו של התיאטרון הלאומי ל"משרתם של שני אדונים" של גולדוני".
"פנינה תיאטרונית שאני ממליץ עליה לא רק לחובבי התיאטרון"
"כולם עושים כאן תפקידים מעולים".
מן העתונות

העלמה והמוות

"אחד המחזות החשובים של המאה... שלושה שחקנים מצויינים... בימוי שקול ומדוייק, לאורה ריבלין יצרה תפקיד כביר. מצויינים גם אלכס פלג ואשר צרפתי... הצגת חובה חשובה ומרשימה..."
הארץ

"הצגה מעניינת ומעוררת מחשבה שיוצרת הרבה מתח".
ידיעות אחרונות

הדה גאבלר

אחת מיצירות המופת של הדרמה העולמית.
עם שובה של הדה גאבלר מירח הדבש, נוצר קרע בחיי נישואיה עם טסמן בעלה.
החזרה של דמויות מן העבר והקושי להתמודד עמן מעמידים את הדה לבדה מול חייה הבלתי אפשריים.
היא מובלת בידי הגורל והמציאות אל סופה הטראגי.

מפעל המנויים 95'-94'
יוצא לדרך!

להזמנת מנויים
צלצלו עכשיו 177-022-1177

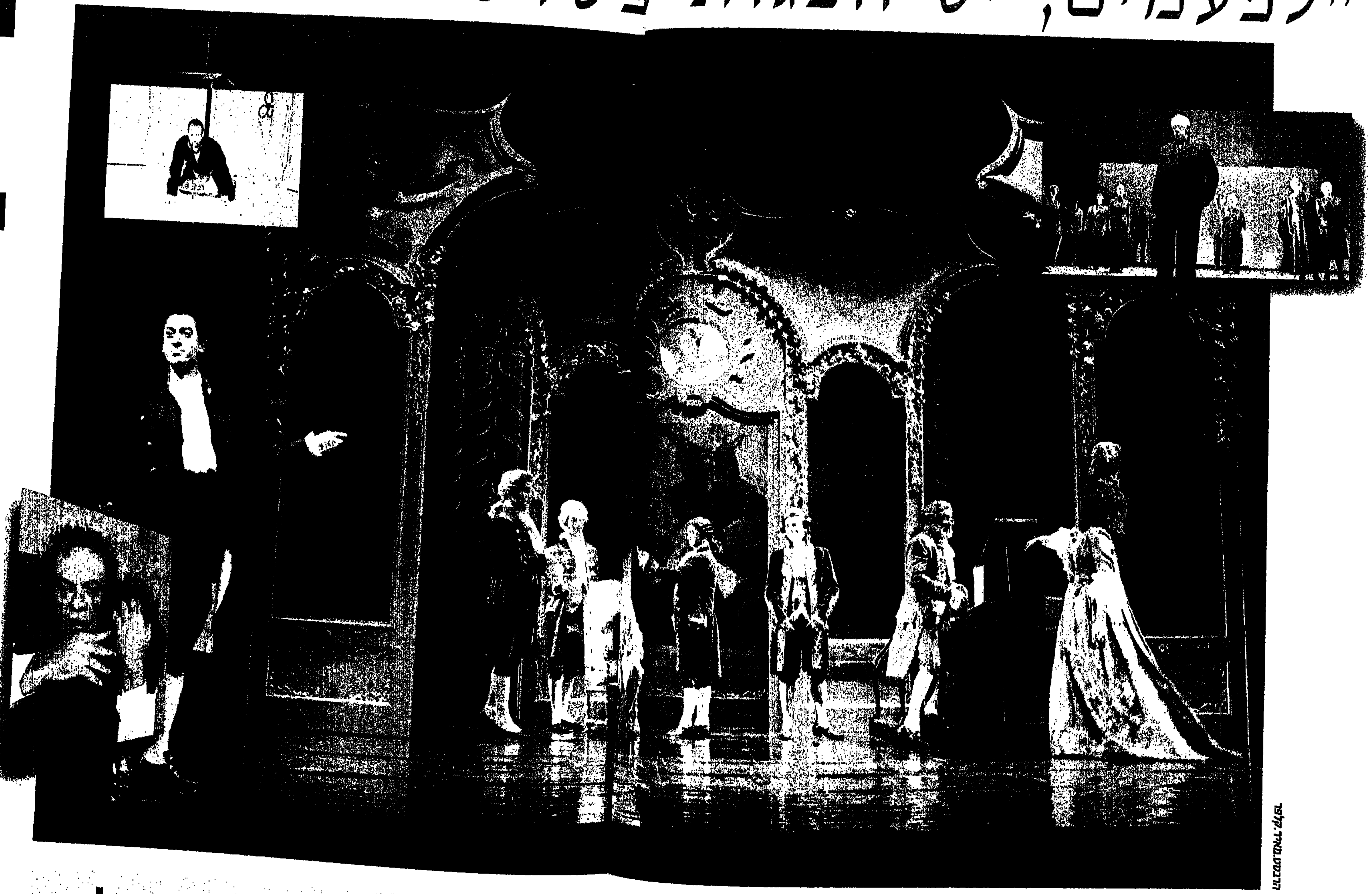

הבימה התיאטרון הלאומי. שלך.

הזמנת כרטיסים בטל' 03-296071 באמצעות כל כרטיסי האשראי. לקבוצות ומוסדות 03-5289189

◄ המשך מעמ' 39

16. שלמה פיוטרקובסקי (206,700 ש')

לפני כשנתיים, כשפורסם ששכרו החודשי של פיוטרקובסקי, מנכ"ל הבנק הבינלאומי הראשון, העומד על 154 אלף שקל, אחזה את המערכת הפיננסית תדהמה. מאז נרגעו הרוחות והמוני שקלים זרמו בסניפי הבנקים. שכרו הבסיסי עומד על 181.9 מיליון שקל, והוא הגבוה ביותר במערכת הבנקאית.
יש להניח שאם הבנק הבינלאומי הראשון ימשיך להציג את רמת הרווחיות הנוכחית, תמשיך משפחת ספרא, בעלת השליטה בבנק, לתגמל את פיוטרקובסקי בהתאם. פיוטרקובסקי חי היום היטב ומצליח, כהגדרתו, "לגמור את החודש". את מכוניתו הצרפתית המהודרת החליף לפני מספר חודשים בביואיק סנצ'ורי. אגב, עו"ד יגאל ארנון, יו"ר הבנק, נוסע במרצדס 92', ששוויה כ־300 אלף שקל, אותה העמיד הבנק לרשותו. פיוטרקובסקי מתגורר בקרבת קריון, ואשתו מנהלת באזור עסק עצמאי.

17. אלי כהן (206,400 ש')

השבוע שעבר היה קשה מאוד לכהן, מנכ"ל משותף בחברת אי.די.בי ולשעבר מנכ"ל בנק דיסקונט. השופטת מרים נאור שלחה אותו לשישה חודשי מאסר בפועל, בעקבות משפט הבנקאים. כהן יערער, ובינתיים ימשיך לנהל את אי.די.בי.
ההרשעה מלמדת כי לתנאי ההעסקה המצוינים של בכירי החברות הבורסאיות, עלול לעתים להיות מחיר. כהן, על כל פנים, נהנה בתוקף תפקידו באי.די.בי ממשכורת חודשית בסיסית של 149.4 אלף שקל. בנוסף, הוא קיבל אופציות הניתנות להמרה למניות אי.די.בי, ששווין על הנייר עומד על 684 אלף שקל.
כהן מתגורר בחווילה בהרצליה־פיתוח. כשהוטל עליו בשבוע שעבר קנס של 500 אלף שקל, הודיע על נכונותו לשלמו מיידית, ולא בתשלומים.

18. ליאון רקנאטי (198,000 ש')

רקנאטי הוא בנו של דני רקנאטי (לשעבר מנהל בנק דיסקונט), ואחיינו של רפאל רקנאטי, ממורשעי משפט הבנקאים. רקנאטי מכהן כמנכ"ל משותף בחברת אי.די.בי וכיו"ר דירקטוריון דלק ושופרסל.
חברות אלה מוחזקות בעקיפין על ידי חברת אי.די.בי. עבור תפקידיו אלה הוא נהנה משכר חודשי של 141 אלף שקל. ליאון רקנאטי, כמו כהן (קודמו ברשימה), קיבל אופציות הניתנות להמרה למניות אי.די.בי, ששווין התיאורטי 684 אלף שקל.
רקנאטי הצעיר נחשב לאיש חברה ואוהב אמנות. בעבר היה נשוי לציירת מירה רקנאטי.

19. נתן ניסני (194,940 ש')

1993 היתה שנה מתוקה עבור ניסני, מנכ"ל "עלית" עד סוף 93' (בתחילת 94' הוא הוחלף על ידי יאיר שמיר). שכרו הבסיסי של ניסני "נמוך" יחסית – 33.7 מיליון שקל. מה שהקפיץ בבת אחת את שכרו היה בונוס גבוה, שניתן במסגרת תוכנית לתגמול המנהלים הבכירים בחברה.
תוכנית התגמול קבעה שמנהלי עלית יקבלו בונוס, שייגזר לפי שווי השוק של מניות החברה בבורסה. מנכ"ל עלית לשעבר נהנה מבונוס של 2.2 מיליון שקל, שתשלומו נפרש על פני שנתיים. בנוסף, קיבל סכום חד־פעמי של חצי מיליון שקל, שהיה צריך להיות משולם ב־91'.
ניסני הוא כיום איש עסקים פרטי. הוא אוהב להשתעשע במחשבים, ונוסע בסאאב החדשה שבה נהג בעלית. ל"מעריב" אמר: "אם דבר אחד יכול אולי לשמח אותי, זה העובדה שמס ההכנסה ששילמתי ב־93' בלבד (כשני מיליון שקל) יכול להספיק לתשלום שכרם של 2,000 מקבלי שכר מינימום במשק".

לא אשת הבוס. הבוסית

65 שמות של שכירים מאושרים מוזכרים בעמודים אלה, וביניהם אף לא אשה אחת. מיהן המתוגמלות הבכירות וכמה הן מקבלות

את הנשים הספורות המכהנות בתפקידים ניהוליים בחברות הבורסאיות ניתן להכניס לפולקסווגן "חיפושית" ולנסוע לאילת. גליה מאור (המשנה למנכ"ל בנק לאומי) כבר אמרנו? מאור, עם 843 אלף שקל בשנה, רק מדגדגת את המיליון. ורות הירש, שמאז יציאתו המפוזה של זורח גהל ללונדון, מנהלת בפועל את "דובק".

הירש, על פי תקדימי העבר, עשויה היתה להיכלל השנה במסדר מקבלי השכר הגבוה, אלא שדובק עדיין לא פרסמה את דו"חותיה ל־93'. מנהלת נוספת בחברה בורסאית היא כרוריה להב (אשת השנה ב"עסקים" של "מעריב"), סמנכ"לית חברת "אפאר".

להב, המשתכרת כ־22 אלף שקל לחודש, יכולה עדיין לחלום על הצטרפות למועדון המיליונים. עלות העסקתה הכוללת נאמדת כ־400 אלף שקל לשנה. כמה בדיוק? זאת נדע זמן קצר לאחר פרסום הדו"חות הכספיים של החברה, בשבוע הבא.

חנה תדמור מנהלת במשותף עם דוד להן את "כהן פיתוח". אין פרטים על עלות העסקתם, אך לנוכח העובדה שמדובר בחברה דינידחת בקנה מידה בורסאי, אין לצפות לגדולות. במערכת הפיננסית הישראלית יש מנהלות נוספות, אך הימצאותן מחוץ למעגל החברות הבורסאיות מונעת את תענוג המפגש שלנו עם ה"לוקש" שלהן: מדובר, בין השאר, ביעל מוריץ ("מוריץ טוכלר"), גליה אלבין ("יואל" ובעבר "נחושתן") ויוכי דביר (המשנה למנכ"ל "מגדל").

שלושת מקבלי התגמול הגבוה בענפי המשק השונים (באלפים לחודש)

בנקאות וביטוח

	שם	תפקיד	סה"כ לחודש
1	משה פרג	מנכ"ל לה-נסיונל	[illegible]
2	דוד בלומברג	מנכ"ל בנק המזרחי	[illegible]
3	שלמה פיוטרקובסקי	מנכ"ל הבנק הבינלאומי	206.7

תעשייה

שם	תפקיד	סה"כ לחודש
אלי הורוביץ	מנכ"ל טבע	318.7
ראובן שולשטין	מנכ"ל טמבור	253.0
נתן ניסני	מנכ"ל עלית	194.9

השקעות

שם	תפקיד	סה"כ לחודש
אבי אולשנסקי	יו"ר כלל	296.6
דב תדמור	מנכ"ל דיסקונט השקעות	229.6
בני גאון	מנכ"ל כור	212.0

מסחר ונדל"ן

שם	תפקיד	סה"כ לחודש
אליעזר פישמן	יו"ר החברה הכלכלית	437.5
שלמה גרופמן	מנכ"ל אפריקה ישראל	425.0
ליאון רקנאטי	מנכ"ל אי.די.בי	198.0

ברוקרים

שם	תפקיד	סה"כ לחודש
יאיר פודים	מנכ"ל לידר	513.6
יצחק שרם	יו"ר לידר	362.5
קותי גביש	מנכ"ל איכות	255.0

20. דן פרופר (179,483 ש')

פרופר משמש בשנים האחרונות כמנכ"ל אסם. בין לבין הוא מכהן במספר דירקטוריונים (כמו בנק דיסקונט) וכנשיא התאחדות התעשיינים. משפחת פרופר היא מבעלות השליטה באסם, ומחזיקה ב־16 אחוז ממניות החברה.
שכרו הגבוה של פרופר (1.90 מטר) גדל בהשוואה ל־92' ב־63 אחוז, והסתכם ב־2.15 מיליון שקל (179.5 אלף שקל בחודש). בנוסף, חילקה אסם ב־93' דיווידנד במזומן של שמונה מיליון שקל. חלקה של משפחת פרופר בדיווידנד זה הוא 1.28 מיליון שקל.
דן פרופר שווה כל גרוש. הרווח הנקי של החברה ב־93' הסתכם ב־44.2 מיליון שקל, בהשוואה לרווח של 38.6 מיליון שקל בשנת 92'. גד פרופר, אחיו, המכהן כמנכ"ל "אסם אינטרנשיונל", לא נכנס לרשימת המיליונים. הוא הסתפק בשנה שעברה בשכר של 987 אלף שקל.

21. משה טרי (168,771 ש')

עד לפני קצת למעלה משנה כיהן טרי כמנכ"ל "מרכז ההשקעות". הוא היה צריך לשבור אז את הראש כיצד לגמור את החודש עם 8,000 שקל ברוטו. היום טרי נאלץ להתמודד עם 156 אלף שקל ברוטו מדי חודש.
במהלך 93' נהנה טרי מתגמול כולל של כשני מיליון שקל, בעיקר בזכות בונוס של 954 אלף שקל, שאותו קיבל מהחברה. הסכם ההעסקה שלו ב"חברה המרכזית לניירות ערך" קובע כי הוא זכאי לשלושה אחוזים מהמניות ב־50 אחוז ממחירן הבורסאי, במידה ויישאר בחברה לפחות 12 חודש.
בעלי החברה המרכזית ידעו מדוע הם מעניקים לטרי תנאי שכר יוצאי דופן. הוא שינה את פני החברה המרכזית. החברה סיימה את 93' ברווח גבוה, ודימויה השלילי בשוק ניירות הערך נעלם. השכר הגבוה לא שינה את אופיו של טרי. הוא נוסע במיצובישי ומתגורר בדירה צנועה ברחובות.

22. אדי לזר (152,500 ש')

עובדה מדהימה היא שלזר, בן 40, מנכ"ל חברת "פוסידון", העוסקת בסך הכל בייצור שימורים (עם רווח נקי ב־93' של 3.6 מיליון שקל), תוגמל ב־93' בסכום של 1.83 מיליון שקל (המהווה את מחצית הרווח). עם זאת, נדגיש, שחלק הארי של הסכום (1.2 מיליון) ניתן בהטבה בניירות ערך, שלא תחזור על עצמה השנה. פוסידון נשלטת על ידי חברת "מאיר עזרא". דודי עזרא משמש כיו"ר החברה. לזר עצמו, המנהל את פוסידון בחמש השנים האחרונות, מחזיק בשלושה אחוזים ממניותיה.
פוסידון עברה בשנתיים האחרונות תנופת פיתוח. בשבועות האחרונים היא מנהלת משא ומתן לרכישת 20 אחוז ממניות "ונלכל", תמורת שישה מיליון דולר. פוסידון גם מחזיקה בשליטה בחברת "ויליגר", שספגה מכה קשה בגלל ירידת שווי אחזקותיה במניות "איי.איי.אס".

23. יוסף חכמי (152,167 ש')

מאז נפטר אביו, לפני כשנתיים, סיים יוסף חכמי את תפקידו כמנכ"ל הפניקס ומונה לתפקיד יו"ר דירקטוריון החברה. משפחת חכמי היא בעלת השליטה בהפניקס. בשנים האחרונות הרבתה החברה לחלק דיווידנד במזומן, אך ב־93' נמנעה מכך.
ואולם חכמי כמעט ולא נפגע. החברה, הנחשבת לשלישית בגודלה בשוק הביטוח הישראלי, הכפילה השנה את שכרו, מ־871 אלף שקל הוא קפץ ל־1.82 מיליון. לחכמי יהיו השנה אמצעים כספיים נוספים למימוש התחביב היקר שלו: איסוף יצירות אמנות.
חכמי נחשב לאחד מאספני האמנות הגדולים ביותר בישראל. הוא נוסע במרצדס שנת 93'. לפני מספר חודשים הוזמן לי לנסוע במכוניתו. נדמה היה לי שהיא מנחשת את הכביש.

24. יוסף קלושינר (150,152 ש')

קלושינר הוא אחד מאותם העושים את עבודתם בשקט ואינם עולים לכותרות. השנה זכה לתגמול כספי על עבודתו הקשה, מה שהקפיץ אותו לרשימת המיליונים. ראשית, הוא קיבל בונוס מיוחד של 704 אלף שקל. בנוסף, הוא פרה חופשה ששוויה 400 אלף שקל.
קלושינר ניהל עד 90' את "אלקו שירותים". כיו"ר אלקו משמש גרשון זלקינד, שבמקרה אינו מופיע השנה ברשימת המיליונים. מה אומר קלושינר על תגמולו? "אינני רוצה להתבטא ואני לא זוכר את המספר. תשאל את החשב".

25. עמנואל גיל (148,416 ש')

גיל, נשיא "אלביט", מנהל אותה בשבע השנים האחרונות על הצד הטוב ביותר. אלביט, הנשלטת על ידי חברת "אלרון", היא חברה רווחית. מחזור מכירותיה ב־93' הסתכם ב־600 מיליון דולר. את השנה הזו סיימה ברווח של 41 מיליון דולר, בהשוואה לרווח של 31 מיליון דולר ב־92'.
רבים היו מוכנים להתחלף עם גיל בשכר, 1.8 מיליון שקל בשנה האחרונה, אך לא באחריות.

26. אלי ביהרי (133,887 ש')

ביהרי משמש כמשנה למנכ"ל החברה המרכזית לניירות ערך. הוא ותיק בתפקיד. ביהרי, כמו משה טרי, נהנה מהרווחים הגבוהים שהציגה החברה המרכזית ב־93', אם כי הוא תוגמל בסכום של 1.6 מיליון שקל, הנמוך מהסכום שאותו קיבל טרי.

27. עופר נמרודי (133,666 ש')

נמרודי הוא מנכ"ל "הכשרת היישוב לישראל", המכהן בין השאר גם כיו"ר מועצת המנהלים של הוצאת "מודיעין" וכעורך הראשי של "מעריב". תשקיף "מעריב אחזקות" מציין כי עלות שכרו החודשי ב"מעריב" עומדת על 52 אלף שקל. בנוסף הוא זכאי, בכפוף לאישור מועצת המנהלים, למענק מינימלי של שלושה אחוזים מהרווח לפני מס. בתשעת החודשים הראשונים של 93' נרשמה בספרי מעריב אחזקות הפרשה של 735 אלף שקל לצורך תשלום המענק (81.7 אלף שקל לחודש). הוצאות השכר של נמרודי אינן כוללות את השכר המשולם לו במסגרת תפקידיו כמנכ"ל הכשרת היישוב לישראל וכיו"ר החברות הבנות של הכשרת היישוב.

28. אדיה קלנר (131,666 ש')

כבר הזכרתי את העובדה שטמבור יודעת לתגמל את מנהליה היטב. קלנר, המועסק בטמבור קצת למעלה משנתיים, משמש כיום כסמנכ"ל לענייני שיווק. קודם לכן שימש כראש אגף תפעול. הוא כלכלן, שנהנה ב־93' מתגמול כולל של 1.58 מיליון שקל (מתוכם 967 אלף שקל באופציות במחירים מוזלים).

29. יוסף פקר (130,666 ש')

פקר, בן 70, משמש כיו"ר פעיל של מועצת המנהלים של חברת "פקר פלדה", הנשלטת בידי משפחת פקר. לפני כשנה נכנסה לחברה כמשקיעה אסטרטגית חברת אפריקה ישראל (רכשה 26 אחוז מהמניות). במסגרת זאת נחתם הסכם הצבעה בין שני הצדדים.
פקר הזקן נהנה ב־93' מתגמול כולל של 1.57 מיליון שקל. בנוסף, קיבל מפקר פלדה הלוואה העומדת, נכון להיום, על סכום 916 אלף שקל. ההלוואה צמודה למדד אך אינה נושאת ריבית. היא אמורה להיפרע בשנת 2001.
תנאי העסקה נדיבים אלה ניתנו לפקר על אף שהרווח הנקי של החברה ב־93' ירד ב־17.2 אחוז, והסתכם ב־15.5 מיליון שקל. במחזור המכירות, מאידך, נרשם גידול של 8.8 אחוזים, וזה הסתכם ב־348.8 מיליון שקל. פקר, המתגורר בדירת יוקרה ברחוב הגפן בתל־אביב, ממעט לאחרונה להיראות באירועים חברתיים.

המשך בעמ' 44 ◄

◀ המשך מעמ' 43

30. מתתיהו צוקרמן (129,917 ש')

צוקרמן, מהנדס תעשיה וניהול בהשכלתו, משמש כסמנכ"ל לענייני מינהל בטמבור. הוא מועסק בטמבור בעשר השנים האחרונות. ב־93' קיבל 1.56 מיליון שקל (מתוכם 938 אלף שקל כהטבות באופציות).

31. ידידיה גרינברג (127,950 ש')

גרינברג, לשעבר ראש החטיבה הבנקאית בבנק לאומי, מועסק בקונצרן כלל מתחילת 89'. גרינברג אחראי לפעילות הקונצרן בשוק ההון, ומשמש גם כמנכ"ל "כלל אחזקות ביטוח". כלל אחזקות מאגדת בתוכה את ארבע חברות הביטוח של כלל.
גרינברג קיבל ב־93' 412 אלף שקל עבור פעילותו בכלל אחזקות, ו־412 אלף נוספים על פעילותו בחברות האחרות של הקונצרן. בנוסף, קיבל 112 אלף שקל כפדיון חופשה. יתר ההטבות של גרינברג כוללות אופציות להמרה למניות כלל (בשווי של כ־600 אלף שקל).
המשנה למנכ"ל כלל גם קיבל 65.9 אלף אופציות הניתנות להמרה למניות כלל אחזקות ביטוח. שווי אופציות אלה לא נלקח לצורך חישוב שווי ההטבות שאותן הוא קיבל. כמו שאר בכירי הקונצרן, עומד לרשותו רכב צמוד.

32. מרק דימנשטיין (126,750 ש')

דימנשטיין, מהנדס תעשיה וניהול, שימש בעבר כמנהל השיווק של טמבור. כיום הוא משמש בתפקיד האחראי על הלוגיסטיקה בחברה. הוא מועסק בחברה קצת למעלה משנתיים, מה שלא הפריע לבעלי החברה לתגמל אותו ב־93' בסכום של 1.5 מיליון שקל (מתוכם 923 אלף שקל באופציות).

33. יוסף גבע (126,408 ש')

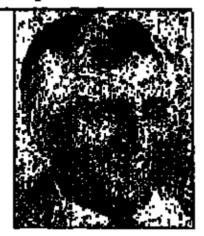

גבע שימש עד לסוף 93' כמנהל עסקים כללי של חברת "פרוטארום". בסוף השנה פרש מתפקידו לאחר שמונה וחצי שנות עבודה, ולאות הוקרה קיבל בונוס מיוחד של 250 אלף דולר. הבונוס שולם גם מכיוון שהחברה התאוששה ממצבה הקשה בשנים האחרונות, ועלתה על דרך רווחית.
התגמול הכולל שקיבל גבע מפרוטארום הסתכם ב־1.5 מיליון שקל. גבע, אלוף במיל' (לשעבר אלוף פיקוד המרכז ונספח צה"ל בארצות הברית), מתגורר כיום בצהלה. גבע: "אמשיך לשרת את פרוטארום כסגן יו"ר דירקטוריון החברה. את תפקיד המנהל הפעיל ימלא מישהו אחר".

34. ג'ורא אקרשטיין (125,042 ש')

אקרשטיין הוא הבעלים של "אקרשטיין תעשיות", וכן יו"ר פעיל ומנכ"ל החברה. חברת אקרשטיין, למי שאינו יודע, מרצפת את המדינה. המנכ"ל תגמל את עצמו ב־93' בסכום של 1.5 מיליון שקל. אקרשטיין נחשב לאיש חברה האוהב את החיים הטובים.

35. דוד פרידמן (125,000 ש')

פרידמן משמש מאז 88' כמנהל העסקים הראשי של בנק לאומי. שכרו החודשי הבסיסי נחשב לגבוה במקצת מהממוצע בבנקים (66 אלף שקל). מה שהקפיץ אותו השנה לרשימה היה הפרשות חד־פעמיות גבוהות לתנאים סוציאליים.
פרידמן שומר המסורת נחשב לאיש צנוע. הוא נוסע בהונדה אקורד (שהחליפה את הפורד סקורפיו). הוא שוהה לעתים בחו"ל לצורך ישיבות הדירקטוריון. במסעדות כמעט ולא רואים אותו, למעט ביקורים פה ושם עם לקוחות אצל שמוליק כהן בתל־אביב.
כשנשאל, עם פרסום מאזני הבנק לפני כחודש, על גובה שכרו, אמר שאינו מרגיש צורך להתנצל על כך שהוא מרוויח קצת יותר ממנהל באחד הבנקים הקטנים.

36. עוזי שמואלי (121,487 ש')

שמואלי הוא חשב החברה המרכזית לניירות ערך. למרות התפקיד הטכני בעיקרו, שאותו הוא ממלא, נהנה שמואלי ב־93' מתגמול כולל של 1.45 מיליון שקל. זה עדיין נמוך בהשוואה למשה טרי, אך גבוה משמעותית מהשכר הממוצע בחברה המרכזית, שלא לדבר על השכר הממוצע במשק.

קמתי, צחצחתי שיניים

איך נראה יום העבודה של מי שמרוויח יותר ממיליון שקל בשנה

כדי שמשה פרג יגיע לתגמול חודשי של 629 אלף שקל לחודש, הוא לא צריך לדעת בעל פה את לוח הכפל. הוא גם לא יודע איזה קו אוטובוס מגיע ל"בית גיבור" בתל־אביב, שם שוכנים משרדי "להנסיונל". בשביל זה יש פקידים.
על פרג לחיות בעל שמיעה טובה (בשביל הטלפלאפון), חסין בפני פחד מטיסות (בשל הנסיעות התכופות לחו"ל לצורך פגישות עם מבטחים), חובב אוכל (אך ללא נטייה להשמנה, שכן זו ניכרת בבדיקות הבריאות המקיפות, שנערכות לו אחת לשנה), עליו להיות חברותי מאוד, ובעיקר בר מזל. כמוהו, גם מקבלי השכר הגבוה האחרים, לא מתייצבים מדי יום בעבודה בשמונה ועוזבים בארבע. ימים מסוימים מהשבוע הם עשויים להישאר בבית. בימים אחרים הם יכולים להגיע בעשר וללכת בשתיים־עשרה. באותה מידה, בשבוע עמוס הם יגיעו כל בוקר בשש ויעזבו בחצות.
הם אינם מתעסקים בפרטים הקטנים. אליעזר פישמן, למשל, מנהל את האימפריה שלו ממגדל "דסקו" בתל־אביב בעזרת מספר מצומצם מאוד של עובדים. מקום העבודה שלו גדול יותר ממשרדיו במגדל הסקו, כלולים בו גם המושב האחורי של מכוניתו (פלאפון צמוד), או מקומו הקבוע במסעדת "אולימפיה".
יאיר פורים הוא דוגמה לבכירים שאינם עוסקים בפוליטיקה בחברת ההנפקה, שאותה הוא מנהל (הוא משאיר זאת לאהרון דוברת ולעתים גם ליצחק שרם). הוא מהבודדים שצריכים לדעת ללעוס את תשקיפי ההנפקה באותה מיומנות שבה הוא מחסל בייגלה בפגישותיו עם בעלי החברות בקפה "אולגה" או ב"אנגל" בתל־אביב. פורים חייב לדעת מהו "ערך משולש" ולחשב אותו לפחות באותה מיומנות שבה הוא מחשב את הבונוס השנתי.

37. איתן ששינסקי (118,333 ש')

פרופ' ששינסקי, יו"ר דירקטוריון כור, ידע היטב לקראת מה הוא הולך כשסירב לקבל את תפקיד יו"ר חברת העובדים, ודבק בתפקידו בכור. אם כקודמו, ארנון גפני, החזיק ששינסקי מעמד היטב מול בני גאון. במשך הדבר זה גם השתלם לו, לפחות כלכלית.
הוא תוגמל השנה בסכום של 1.4 מיליון שקל, הכולל בונוס של 460 אלף שקל. על שכר כזה הוא רק יכול היה לחלום במסגרת חברת העובדים, שלא לדבר על עבודתו כמרצה לכלכלה באוניברסיטה העברית.

38. אהרון דוברת (117,083)

מאז פרש מניהול קונצרן כלל, לפני כשלוש שנים, הפחית דוברת את תדירות הופעותיו הפומביות. את העבודה בחברת דוברת שרם הוא מעדיף לעשות בדרך כלל מאחורי הקלעים. מדובר בעיקר בפגישות עבודה עם משקיעים.
באחרונה נראה סועד במסעדה "תפוח זהב" עם ארנסט יפת, היו"ר לשעבר של בנק לאומי. דוברת, כשותפו יצחק שרם, נהנה על פי הסכם העסקתו מחמישה אחוזים מרווחי דוברת שרם לפני מס. בנוסף, הוא זכאי לקבלת בונוס שנתי של 600 אלף שקל.
אלא שהכנסות אלה הן בבחינת כסף קטן עבורו. על פי ההערכות, צבר דוברת בתקופת כהונתו כמנכ"ל כלל נכסי נדל"ן ומזומנים בהיקף של מיליוני שקלים.

39. מאיר שמיר (115,000 ש')

שמיר, טייס לשעבר, הטיס את חברת "מבטח שמיר" מסוכנות ביטוח ודו־מה, לחברה עסקית משגשגת ורווחית. החברה הינה כיום בין השאר בעלת השליטה בחברת "ליפמן הנדסה" ו"טלדור מערכות" (שתי חברות אלה הונפקו בבורסה).
שמיר, בן 43, המחזיק ב־37 אחוז ממניות החברה, משמש כמנכ"ל וכיו"ר מועצת המנהלים שלה. הוא תגמל את עצמו ב־93' בסכום של 1.38 מיליון שקל. אחותו נשואה למירון איזקסון, המכהן כדירקטור בחברה. הוא מתגורר בצהלה.

40. אברהם קרובינר (111,666 ש')

אף אחד לא היה שומע על משפחת קרובינר, אלמלא תנאי ההעסקה יוצאי הדופן שמהם נהנו בשנת 93', כבעלי השליטה בחברת "אלקטרוניקס לייין". החברה, העוסקת בפיתוח, ייצור ושיווק של מערכות התראה ואבטחה אלקטרוניות, הרוויחה ב־93' 5.5 מיליון שקל, ירידה של 31 אחוז ברווחים בהשוואה לשנה הקודמת.
הירידה ברווחיות לא הפריעה לתגמול ארבעת בני המשפחה בסכום כולל של 4.11 מיליון שקל. האב, אברהם קרובינר, המכהן כיו"ר וכמנכ"ל משותף בחברה, נהנה מתגמול כולל של 1.34 מיליון שקל (הכולל מענק של 627 אלף שקל). הוא מתגורר בדירה נאה ברמת־אביב ג'.

— . גד קרובינר (111,666)

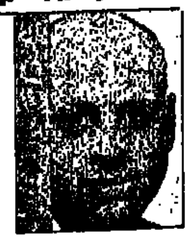

בנו של אברהם, מהנדס אלקטרוניקה במקצועו. בתוקף תפקידו כמנכ"ל משותף, קיבל מהחברה ב־93' סך כולל של 1.34 מיליון שקל. כמו אביו, מתגורר ברמת־אביב ג'.

100 אלף שקל בחודש. מינימום

42. אמיר גבע (108,776 ש')

גבע, מנכ"ל בנק הספנות, צריך היה תמריץ כספי גדול מאוד כדי לעזוב את תפקידו הבטוח בבנק כללי. הוא עשה את הצעד במאי 93', ונכון להיום לא מתחרט. גבע קיבל אופציות הניתנות להמרה למניות הבנק בתנאים מצוינים. ממאי ועד סוף 93' הסתכם תגמולו ב־910 אלף שקל (המהווים 108 אלף שקל לחודש).
בספטמבר 93' פרש מהבנק יוסף ויגרצין, והותיר את גבע כמנכ"ל יחיד. בנק הספנות הגדיל את רווחיו ב־93' בצורה משמעותית. במקביל, גדלה פעילות הבנק בעיקר בתחום ניירות הערך. גבע מתגורר בכפר־סבא. הוא אוהב את החיים הטובים, ומרבה לאכול במסעדה הסינית "יין יאנג" בתל־אביב.

43. דן קרובינר (108,333)

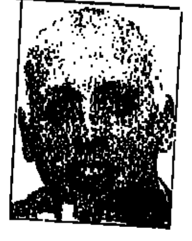

בנו של אברהם, הנדסאי אלקטרוניקה. בתפקידו בחברת אלקרוניקס ליין הוא משמש כמנכ"ל משותף. בתוקף זה, נהנה ב־93' מתגמול כולל של 1.3 מיליון שקל. אף הוא מתגורר ברמת־אביב ג'.

44. יוסף ויגרצ'ין (106,097 ש')

ויגרצין כיהן כמנכ"ל בנק הספנות עד לכניסתו של אמיר גבע לתפקיד. במשך מספר חודשים כיהנו השניים כמנכ"לים משותפים, עד לפרישת ויגרצין. בתשעת החודשים הראשונים של 93' נהנה ויגרצין מתגמול כולל של 954 אלף שקל.
כיום הוא מועסק כסמנכ"ל וכאחראי למימון פרויקטים בינלאומיים בחברת ההשקעות "מרחב". הוא נחשב לבעל ידע במימון בינלאומי, ויש לו קשרים טובים מאוד במזרח הרחוק.

45. אלי יונס (105,809 ש')

החשב לשעבר של משרד האוצר עבר לניהול בנק כללי ושכרו קפץ פי תשעה: מכעשרת־אלפים שקל לחודש לכ־90 אלף שקל לחודש. את הבנק החל לנהל ב־15 באוגוסט 93'. הפיכתו מחשב למנכ"ל לא שינתה את אורח חייו הפשוט. סביר להניח כי אם יצליח בתפקיד המנכ"ל, יקבל בעתיד תגמול נוסף בצורת אופציות חינם הניתנות להמרה למניות בנק כללי. מתגורר בירושלים.

46. אלמפרד סולומון (104,750 ש')

מאותם ברוקרים בני 40 פלוס, שגילו את הבורסה, הנפיקו את עצמם וחילקו לעצמם הטבות יוצאות מהכלל. סולומון עוסק באמצעות חברת "א.סולומון" בפעילות מגוונת בתחום ניירות הערך. לא מכבר צירף אליו את עזרא עטר, לשעבר מנהל קרנות הנאמנות של בנק הפועלים, ומיהר לתגמלו באופציות בשווי של כשלושה מיליון שקל.
חוזה ההעסקה של סולומון מקנה לו משכורת חודשית של 52 אלף שקל ברוטו. בנוסף, הוא אמור לקבל מענק בגובה חמישה אחוזים מהרווח העודף בהשוואה לשנה הקודמת. אך המענק לא יפחת בכל מקרה מ־310 אלף שקל ברוטו. עלות העסקתו המינימלית תעמוד, אם כן, על 1.26 מיליון שקל לשנה. בנוסף, סולומון זכאי לרכב צמוד ולהתקנת טלפון על חשבון החברה.

47. אורי מאירי (103,666 ש')

מאירי, בן 41, הוא מנכ"ל "קירור ואספקה" (חברת האם של "יפאורה") מאז אפריל 89'. בתקופתו השלימה יפאורה גיוס הון מוצלח בבורסה, וזה אולי מה שעודד את בעלי השליטה בחברה לתגמלו בהתאם. מאירי נהנה משכר שנתי של 580 אלף שקל, ומהקצאת מניות במחיר מופחת, המגלם הטבה של 664 אלף שקל. מאירי, המתגורר ברמת־גן, מכהן בנוסף לתפקידו בקירור ואספקה, גם בתפקיד דירקטור מטעם הציבור בחברת "רוגובין".

48. מאיר לייזר (100,800 ש')

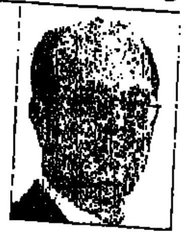

לייזר ניהל עד לפני כשלוש שנים את "כלל תעשיות אלקטרוניקה". עם פרישתו של משה סטיינגרט מתפקיד מנכ"ל כלל תעשיות, מונה במקומו. לייזר מתוגמל במיטב מסורת קונצרן כלל (אופציות בתנאים מועדפים). הוא בהחלט עונה על הציפיות ממנו. בתקופתו חל שיפור ניכר במוקדים הבעייתיים של כלל תעשיות, כמו "אורדן", "פולגת" ו"כיתן". עבור שירותיו אלה זכה ב־93' לתגמול כולל של 1.2 מיליון שקל.

49. איתמר בורוביץ' (100,416 ש')

עם פרישתו של יוסף חכמי מתפקיד מנכ"ל הפניקס, מונה בורוביץ במקומו. שכרו של בורוביץ, שב־92' עמד על 594 אלף שקל, יוכפל השנה ויעמוד על 1.2 מיליון שקל. אחרי הכל, הפניקס מצליחה לשמור על מעמדה בצמרת ענף הביטוח הרבה מאוד שנים. חלק מהצלחה זו ניתן כמובן לזקוף לזכות בורוביץ. הוא מתגורר באחד ממגדלי המגורים שבמרכז תל־אביב.

50. בר־כוכבא בן־גרא (100,397 ש')

שכרו של בן גרא כמנכ"ל חברת הביטוח "הדר" (חברת בת של הפניקס) נמוך במספר שקלים מזה של מנכ"ל הפניקס. מסתבר כי גם לסמליות יש חשיבות בענף הביטוח. בן גרא, שקיבל ב־93' 1.2 מיליון שקל, מנהל חברת ביטוח מצליחה מאוד. קשה שלא לזקוף חלק מהצלחה זו, לעובדה שהדר היא חברת האם של להינסיונל. זו החברה שמנוהלת על ידי משה פרג, בעל השכר הגבוה ביותר בחברות הציבוריות בישראל. ■

המדשדשים

חמישה נספים, המרוויחים למעלה ממיליון שקל בשנה, אך פחות מ־100 אלף בחודש

- גרשון סקופ, מנכ"ל קיטאל, 97,000
- יהושע שכטר, סמנכ"ל טמבור, 96,833
- רפאל רקנאטי, יו"ר אי.די.בי, 93,500
- אורי מנשה, מנכ"ל ויו"ר קרגל, 91,083
- יעקב רייף, מנכ"ל בנק איגוד, 85,471

כן השתתפו:

■ יהושע אל־גיא, סמנכ"ל ארגר, 83,166 ■ משה נוידורפר, מנכ"ל מרכנתיל דיסקונט, 83,111 ■ גד פרופר, מנכ"ל אסם אינטרנשיונל, 82,276 ■ אמנון שרה, מנכ"ל דלק, 82,083 ■ ארווין אייזנברג, מנכ"ל החברה לישראל, 82,000 ■ משה זנבר, יו"ר בנק לאומי, 81,000 ■ אריה שחר, מנכ"ל "סונול", 80,656 ■ גדעון להב, יו"ר בנק דיסקונט, 80,500 ■ דור אלסנררי, מנכ"ל שופרסל, 80,326 ■ גוריון מלצר, מנכ"ל חדיראן, 79,600

◄ המשך מעמ' 46

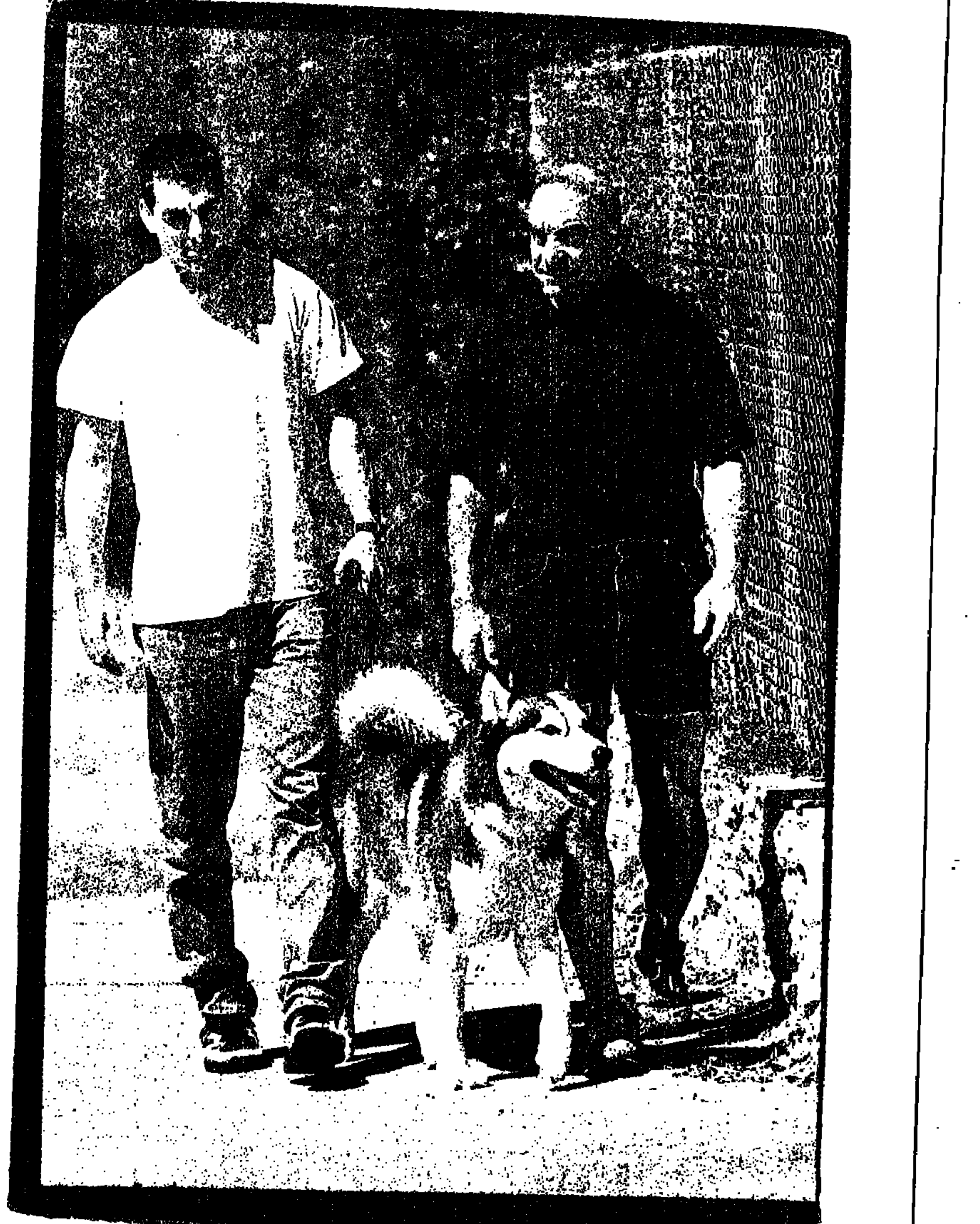

גלעד ואורי שמחוני. אני בעצם די בור במה שקשור לקריירה של אבא • צילום: עדי אבישי

בלתי המון. אבל זה היה קשה, מה גם שלא הייתי מעולם ילד פופולרי במיוחד".

– ?

"שיחקתי רק כדורסל כל הזמן. הייתי מתרוצץ כל ההפסקות, ואחרי זה מזיע כמו סוס כל השיעור, וחוץ מזה הייתי תלמיד איום ונורא".

– ובכל זאת, התקבלת למיטסטים.

"בארצות הברית עשיתי שנה קולג' והוצאתי ציונים טובים. אחרי זה, בפסיכומטרי הוצאתי ציון לא רע, וזה הספיק. אבל בבית הספר בארץ הייתי תלמיד איום ונורא. מאוד לא מסגרתי. כמו אבא שלי".

– אתה מזכיר הרבה את אבא שלך. לא היה בינך לבינו קונפליקט כלשהו, איזה מרד נעורים?

"לא. יש לנו משפחה מאוד מגובשת. גם בזמנים קשים נשארנו מאוד מגובשים. לאבא שלי ולי יש והיו תמיד יחסים מאוד טובים".

– איך זה שלא הלכת בעקבותיו?

"אני חושב שהוא לא החליט להיות לוחם גדול, הזמנים החליטו את זה בשבילו. הוא היה בחור צעיר בריא וחזק, קיבוצניק מגינוסר שהלך להיות פייטר, ולא חשב להיות גנרל. הוא נשאר בצבא כי הוא הצליח בתפקידים, וכמו שאמרתי לך קודם, אף פעם לא היו ציפיות ממנו.

"כשהייתי בן 18 שקלתי את העניין הזה. אצלנו בסביבה, בעמק חפר, מאוד מקובל ללכת לאיזו סיירת. יש מסורת מאוד מפוארת של התנדבות ליחידות קרביות. אז ישבתי וחשבתי איזה כיוון אני רוצה בחיים. רציתי לקבל החלטה קיצונית כלשהי לכאן או לכאן, כי ידעתי שאני לא יכול לעשות את שני הדברים ביחד. אז החלטתי שאני רוצה להמשיך ולשחק כדורסל בתור קריירה, וזה אומר לוותר על קריירה צבאית. עשיתי צבא שהוא בסדר, אבל בהחלט לא בסדר גודל המקובל במשפחה. כדי שתבין, גם אח של אבא שלי הוא תת־אלוף ובן דודו היה אלוף אסף שמחוני ז"ל (אלוף פיקוד דרום שנהרג בסוף מבצע קדש, 56', בהתרסקות פייפר. א.א).

"אנחנו משפחה הישגית. כולם משיגים משהו, כל אחד'בדרכו. אני חושב שמבחינה זאת אנחנו גם משפחה תובענית. אני חושב שאבא שלי לא היה מקבל את זה, אם לא הייתי עושה כלום עם החיים שלי והייתי סתם זרוק. אצלנו נהוג לתת לך לעשות מה שאתה רוצה, אבל טוב".

– אתה מדבר על בחירת הקריירה כאילו מדובר בשני עניינים שווים, כמו לבחור בין שני מקצועות אקדמיים. ובכל זאת, מעל המסלול שבחר אבא שלך ניצב כל הזמן המחיר. והכוונה במובן לחיים עצמם. לא שמת לב לזה?

"כנראה שאיפשהו אלה דברים שמרחיקים אותם. וכך זה בכל משפחה של איש קבע. אתה לא יכול לחשוב על זה כל היום".

– לא כל היום, אבל לפעמים.

"קשה לי לענות על זה. אני חושב שדברים מתגלגלים ברגע שאתה בוחר בדרך מסוימת. ברגע שהוא בחר להיות לוחם, הדברים התגלגלו מעצמם. הוא לא חשב משהו בסגנון – עכשיו אני נמצא בסכנת חיים".

– למה לא? מה, אתה לא מתאר לעצמך שהוא חשב על זה, על הסיכון, על המוות?

"אלה שאלות שצריך לשאול אותו. כל אחד עם ההוויה שהיא המאה אחוז שלו".

■

החיים עבור גלעד שמחוני נראים מלאי הבטחות. הוא אוהב אותם עם בית וחצר, עם עץ לימון ועם כלב מגזע האסקי סיבירי. לשמחתו, את התקופה הקשה ביותר בחייו כבר עבר. זה היה לדבריו בתיכון. הוא לא חושב שמדובר בבעיה אישית שלו. לדעתו, כל מי שגומר תיכון הוא גיבור. את הילדים, לדבריו, מכינים לקראת עולם המבוגרים, לכאורה לקראת העולם הקשה. אך אלה שטויות, הוא אומר, "הנעורים זה החלק הכי קשה בחיים. אתה חוטף מכל כך הרבה כיוונים בתור ילד, וכולם בטוחים שהם יודעים בדיוק מה טוב בשבילך. אפשר לחשוב – לאן הם הגיעו בדיוק, הם כל כך מדכאים אותך ומנסים להכניס אותך למה שהם מצפים ממך, וזה כל כך מובן מאליו בשבילם.

"אומרים: מה הביג דיל בלגמור בית ספר? לדעתי זה ביג דיל לספוג כל כך הרבה בולשיט, ואחרי זה עוד ללכת לצבא שכמה מטומטמים מריצים אותך, וכשיוצאים מהצבא מה מקבלים? כלום. אתה רוצה ללמוד? הם יגידו לך מה מותר, כי המדינה צריכה רק כך וכך עורכי דין, ואז רק השרפנים יכולים להיכנס".

תפסנו את שמחוני זועם, אבל כפי שניתן לשים לב, לא על המאמן ולא על ההנהלה ולא על המשכורת ולא על קולגה. הוא, אגב, חושב שאין אנשים רעים באמת, "יש רק סיטואציות שמתגמלות התנהגות שלילית".

– יש איזו דמות מופת חינוכית, איזה מורה, מאמן, שהשפיע עליך, שהיווה עבורך מודל לחיקוי?

"אני חושב שאבא שלי. זה מישהו שבהחלט אפשר ללכת בעקבותיו. מישהו שהעמיד לעצמו אתגרים ועמד בהם, ואני מאוד אוהב את הדרך שבה הוא מתמודד עם בעיות. בהחלט למדתי ממנו הרבה. אין פרפקט. אין אנשים מושלמים. אני חושב שבוב דילן אמר בזמנו משהו כמו – אל תעריץ אנשים, כי בסוף תיפול איתם".

– אפרופו דילן, איך אתה עם אלוהים?

"אני לא דתי, אבל מאוד התעניינתי בקטע של המשפט העברי כשלמדתי בבר־אילן. זה קטע שריתק אותי. אני חושב שכל אחד צריך ללמוד אותו, גם אם הוא לא דתי. ואני חושב שאנשים שכתבו את התלמוד היו הרבה יותר חכמים מהאנשים שמקבלים היום במדינה החלטות הרות גורל". ■

"אבא יותר מעורב בקריירה שלי משאני בשלו. הוא מתעניין בכדורסל ויש לו דעות מגובשות בנושא. כששיחקתי בגבת וגרתי בבית ההורים היינו נוסעים למשחקים במכוניות נפרדות, כי אם הייתי נוסע איתו הוא היה נותן לי הרצאה, ועד שהייתי מגיע לאולם היה מתפוצץ לי הראש"

"בכל שלב שהגעתי, המאמן תמיד חשב שאני בחור נחמד, חרוץ ושזה בעצם השלב האחרון עבורי. זה פרט מעניין, כי זה דבר שמקביל אצלי ואצל אבא שלי, שגם הוא לא היה מאותם חיילים שכבר בטירונות אמרו עליהם – זה יהיה רמטכ"ל. הכל בא בעבודה קשה"

"אצלנו בסביבה, בעמק חפר, מאוד מקובל ללכת לאיזו סיירת. כשהייתי בן 18 ישבתי וחשבתי איזה כיוון אני רוצה בחיים. ידעתי שאני לא יכול לעשות את שני הדברים ביחד. החלטתי שאני רוצה להמשיך ולשחק כדורסל בתור קריירה, וזה אומר לוותר על קריירה צבאית"

הדברים הטובים באים תמיד ב"דאבל"

סאיטו "דאבל אפקט" סדרת טיפוח מעולה עם הפעולה הכפולה

הדור החדש של מוצרי הקוסמטיקה
סאיטו קוסמטיקה יפנית מציגה את דור העתיד בטיפוח העור SAITO PURE DOUBLE EFFECT.

פעולה כפולה - תוצאה מושלמת
הרעיון - שילוב, התוצאה - טיפוח עור ממוקד. סידרת הטיפוח המתקדמת (HI-TECH) של סאיטו משלבת **2 פעולות משלימות בכל תכשיר.** כל פעולה משפרת ומחזקת את הפעולה הבאה אחריה וכל מוצר פועל במספר מישורים בו זמנית. כך מובטח לעורך טיפוח מתמשך ויעיל ביותר.

מהפכה - התיחסות למצב העור העכשוי
אורח החיים המודרני חושף את עורך למיכלול השפעות ושינויים כתוצאה מעייפות, מתח, תנאי אקלים, ושינויים הורמונליים, לכן איבחון מדוייק של מצב העור הנוכחי **חשוב מהתיחסות לסוג העור** (רגיל, יבש, שמן). מדעני סאיטו פתחו סידרת מוצרים חכמים ומודרנים המשפיעים על מצב עורך העכשוי.

סאיטו קוסמטיקה יפנית מתקדמת
החברה מתמידה בפיתוח תכשירים עם הפנים לעתיד. מנצלת את חידושי המדע האחרונים בשילוב עם עיסוי השיאצו היפני המסורתי ונותנת תשובה איכותית ויעילה לטיפוח העור.

עשי את הצעד שלך לעתיד
לפינוק יופי חינם ולהתרשמות מסידרת SAITO PURE DOUBLE EFFECT החדשנית, אנא פני למרכז היופי של סאיטו הקרוב לביתך.

ת"א: פרישמן 76. 03-5270965 הרצליה: סוקולוב 58. 09-560647
חיפה: דרך הים 13. 04-384820, מחניים 10. 04-382172
קריות: דרך עכו 8. 04-726333 י-ם: יפו, בנין כלל. 02-233550
ראשל"צ: רוטשילד 112. 03-9666586 נתניה: שטמפר 15(נכפסג'). 09-332256
חולון: סוקולוב 21. 12/3 03-50388 פ"ת: איכילוב 3. 03-9344749
כרמיאל: מרכז הרמתיה. 04-884385 מעלות: מרכז מסחרי סנטוריום. 04-971384
לוד: קניון לנד סנטר. 08-211955 אשקלון: קניון גירון. 07-712922
ב"ש: קק"ל 94. 16/3 07-27701 אילת: מרכז מגר. 07-370310

SAITO PURE DOUBLE EFFECT

Saito
סאיטו קוסמטיקה יפנית
מקבוצת פרפן תעשיות קוסמטיקה (91') בע"מ
PARIS • TOKYO

עפרה, קומי

יום שני

"היא עשתה לי את זה בכוונה, אני יודעת".

"אסתר באמת, תפסיקי לדבר שטויות".

"תפסיקי לקרוא לי אסתר. כבר אולי אלף פעמים לפחות אמרתי לך שאני אסתי, לא אסתר".

"זה מה שמעניין אותך עכשיו? תגידי לי, את השתגעת? הילדה שוכבת כאן פצועה, לא יודעים מה יש לה ומה יהיה איתה, ואת מתעסקת בהבדל בין אסתי לאסתר?"

"אבנר, אל תצעק עלי, אני לא אשתך".

"מזל".

אסתי נעצה בו מבט רב משמעות, ופצחה בחיטוט קדחתני בשק העור הגדול עם חותם ה"גוצ'י", שהיה תלוי על זרועה. אות ברור לכך שברגע שהיא תאתר איזה טישיו פנוי בתיק, היא תתחיל לבכות. אסתי, אשה מהוקצעת, אף פעם לא בוכה בציבור בלי לוודא קודם שיש לה טישיו בהישג יד. לא, היא מעדיפה להתאפק מאשר להיתפס עם האיפור נוזל בחוסר חן על פניה.

הטישיו נשלף.

"אסתר, אל תתחילי", אמר אבא שלי בטון עצבני.

"אבנר, אל תגיד לי מה לעשות", החזירה אסתי בטון נעלב.

"אשתך זה שמה", הוסיפה, מנפנפת ביד החמושה בטישיו, חצי קילו זהבים ויהלומים וציפורניים ארוכות ומלאכותיות צבועות בדייקנות באדום, לעבר הצד השני של המסדרון, לשם ריחפה אמא שלי בצעדי כמעט־מחול תרישיים, כמה דקות קודם־לכן, כשאבא שלי ואסתי התחילו לריב. שלושים ושש שנים שאבא שלי ואמא שלי נשואים, ועוד יותר מזה שנים שהוא גרוש מאסתי, ועדיין, נוכחותה מטילה על אמא שלי – אשה די אסרטיבית בדרך כלל – אימה מסוג מאוד מסוים. כאילו שעוד שנייה, היא, המכונה לבקשתה על ידי כל העולם חוץ מאבא שלי, אסתי (ובהטעמה, כאילו היה מרובר בראשי תיבות של האותיות האנגליות "אס־טי"), אם רק תרצה, תכבוש בסערה בחזרה את אבא שלי.

רופא ממורט, עם סטטוסקופ מציץ מכיס חלוק מקומט ורכוס עקום, הופיע משום־מקום. "מר הרמן?" פנה אל אבא שלי.

"אני אסי־תי מילר", קפצה אסתי וביצעה חסימה במסלול ההתקדמות של הרוקטור הטרוד, בדרך אל אבא שלי. "אני אמא של עפרה הרמן", אמרה, מלטפת את המילים במבטא אמריקאי קל שסיגלה לעצמה במשך השנים, ואוורה בכל הזדמנות שרצתה לעשות רושם על הילידים בארץ, ומהר. "אני מילר מבעלי השני. אנחנו", הוסיפה מצביעה על אבא שלי, "גרושים".

"מה זה מעניין אותו", מלמלה אמא שלי, שצצה לידינו באותה תרישיות שבה התרחקה קודם.

"כן, דוקטור", אמר אבא שלי בסמכותיות מעושה.

"ובכן, המצב הוא כזה: השלמנו את כל סדרת הבדיקות הראשונית. צילומים, סקירת עצמות ואיברים פנימיים. סי.טי, בדיקת פעולות חיוניות – ואין לעפרה שום פגיעות פנימיות. וזה טוב", הוא עצר לרגע וכחכח בגרונו. "אבל – היא עדיין בחוסר הכרה".

אסתי שחררה אנקה דרמטית, אבא שלי ניסה לרצוח אותה במבט, ונכשל.

הרופא המשיך. "ברגע זה, אי אפשר עדיין לדעת שום דבר נוסף. היא יכולה להתעורר מהקומה בכל רגע".

"קומה", נחנקה אסתי וחזרה על המילה בבעתה.

הרופא הביט בה לרגע, והמשיך. "כן, אז כמו שאמרתי, היא יכולה להתעורר מהקומה בכל רגע, וזה גם יכול להימשך עוד כמה זמן, לא ברור כמה", אמר בזהירות, מציץ אל אבא שלי.

"כמובן שככל שהיא תצא מזה מהר יותר, יהיה יותר טוב, אבל העובדה שכל הבדיקות שלה היו טובות, ואין לה שום פגיעות אחרות, זה סימן טוב. בינתיים, אין מה לעשות, חוץ מלחכות ולעקוב", סיכם.

אבא שאל עוד שתיים־שלוש שאלות, שנענו בתשובות בלתי מחייבות, ואחר כך נפרד בלחיצת יד מהרופא. הוא העביר יד בתנועה מודאגת על הקרחת שלו והסתכל עלינו, פורום ונשים סביבו. "טוב, אני מציע שנעשה תורנות פה ליד עפרה. מי יודע", אמר נבוך קצת, "אומרים שאם מדברים למי שבקומה, אז זה עוזר לו לצאת מזה, אז אולי..." המשפט נשאר תלוי באוויר.

"או אבנר, מיי בייבי", התפרצה אסתי ביבבה עזה שהרעידה את חישוקי הזהב הגדולים שקישטו את אוזניה, ונתלתה עליו בחיבוק תובעני. אמא זזה אחורה ברתיעה אוטומטית. אבא פשט ידיים לצדדים בתנועה של מה־אני־יכול־לעשות. אמא הסתובבה בשאט נפש. אבא חיבק את אסתי. "די, אסתר. מספיק לבכות. זה לא יעזור עכשיו לכלום", ניסה לנחם בדרכו הגמלונית.

הסתכלתי על השלישיה הבלתי אפשרית הזו. "אני אשאר עם עפרה ראשונה", התנדבתי. "תלכו".

"מייקי, את נורא אמיצה", אנפפה אסתי בין הדמעות.

"אני נורא הולכת", אמרתי, מתאפקת לא להיות נורא מגעילה.

בדרך לחדר של עפרה, עוד עצרתי להתקשר לאילן. "היא בקומה", אמרתי לו.

"ואת?"

צחקתי. "סתם בעצבים מהמפגש המשולש הזה של אבי ושתי נשותיו. זה הזכיר לי שוב למה אני לא רוצה להתחתן".

"באמת, למה את את לא רוצה להתחתן?"

"די, תפסיק. עכשיו אנחנו בעניינים של חיים ומוות. וקומה. אני נשארת כאן איתה. אבא רוצה שנעשה פה תורנות לידה. הוא חושב שאם מישהו ידבר אליה כל הזמן, פחות או יותר, היא תתעורר מהר יותר".

"ומה אומרים הרופאים?"

"לא הרבה. שאין לדעת".

"או את הולכת לשבת ולדבר עכשיו שעות למישהו שלא יענה לך בכלל?"

"אני הולכת לשבת לידה. השאר – נראה".

"ומתי תגיעי הביתה?"

"לא יודעת. כשמישהו מהם יחליף אותי פה. בטח יהיה מאוחר בלילה, חצות או משהו".

"או, ערב חופשי".

"תשתוק, או שאני אכריח אותך לבוא הנה לשבת איתי".

"אני אוהב אותך".

"גם אני אותך".

"אז בואי נתחתן כבר ודי".

"לא יכולה. אני הולכת לעשות בייבי סיטר לעפרה. ביי".

■

האחות הצביעה על המיטה שבה שכבה עפרה, מוקפת מוצגים מהבהבים ומכשירים, שבאור הניאון התוקפני נראו קצת יותר מאיימים ומנכרים ממה שהם באמת.

"אל תיבהלי מכל האלקטרוניקה הזו", אמרה האחות, כאילו קוראת את מחשבותי. "זה הכל הרבה יותר פשוט ממה שזה נראה. ואל תדאגי, אם קורה משהו – אנחנו מיד נעלה על זה בעמדת האחות ויהיה פה צוות על המקום", אמרה, נתנה לי איזו טפיחת עידוד משגרת על הכתף, ונעלמה חזרה למסדרון.

התקרבתי אל עפרה. עפרה היפה. עפרה שתמיד, אבל תמיד, היתה הילדה הכי יפה במשפחה. מכל צידי המשפחה.

עכשיו הילדה הכי יפה במשפחה היתה מונחת במיטה, בין סדינים בתכלת חיוור־חולני, עם שם בית־החולים מודפס עליהם בשורות רחבות של כחול, כמו בובה שהונחה בקופסה. השיער הבלונדיני, ארוך וישר וחלק, היה מפוזר על הכר. מעולם לא הכרתי מישהו בלונדיני יותר מעפרה. ואף אחד לא הבין מאיפה היא יצאה בלונדינית כזו, למרות שאסתי טענה בלהט שבילדותה היתה "בדיוק ככה". תמונות חומות עם שוליים לבנים, משנות השלושים, דווקא הראו שלילדה אסתר היתה רעמה כהה. מצד שני, כשאסתי דיברה על ה"ילדות", זה היה מושג די גמיש מבחינת הזמן, וכהחלט יכול להיות שהיא התכוונה לימים הראשונים לאחר לידתה, ולפלומה הראשונית הבהירה שנולדה איתה. מצד שלישי, הכל בכלל ללא משנה. העובדה היתה שעפרה, מאז ומתמיד, היתה בלונדינית מהסוג הזהוב־לבן, בלונד שנשפך תמיד על כתפיה חוץ מהשנה ההיא, כשהיתה בת שבע־עשרה, ולאות מחאה הסתפרה קצוץ, ואסתי כמעט לא הכניסה אותה הביתה בגלל זה, וגם אמרה לה שעכשיו כל השיער, וכל העבודה של שנים עם מיץ לימון על השיער "תלך לזבל, את שומעת, לזבל", ואוטוטו השיער ישחיר לה על המקום – אבל כלום לא קרה. חוץ מזה שהשיער צמח בחזרה, ישר וזהוב כתמיד.

שלחתי יד וליטפתי קצת את הזהב שעל הכר. מגע של משי, כמו תמיד. אבל משהו מהברק הישן נעלם. ואולי זה רק נדמה לי, בגלל הסיטואציה, בגלל המקום. ארבע אחרי־הצהריים, יום שני, בחוץ שמש של קיץ, שלא יודעת שכבר מזמן היתה צריכה לפנות מקום לחורף, או לפחות לתחילתו של סתיו. עד לפני כמה שעות זה היה סתם עוד יום. עוד יום של ישיבות הפקה לחוצות ודחוסות, עוד יום של רעב בלתי־נגמר, בגלל הדיאטה כמובן, עוד יום של חשבונות, וריבים קטנים, ולכידת השכן הזקן מלמטה – שוב – גונב לנו את "הארץ" בבוקר ומכחיש, עם העיתון ביד, ועוד ויכוח עם אילן על מה ניקח בנקודות של הוויזה, ונשיקה חפוזה בדרך אל האוטו, ועצבים על האין־מקום־חנייה ליד המשרד, ואיחור, ועוד גל שמועות במשרד שזכי שטרן, כמאי צמרת, שוב עוזב את אשתו לטובת איזו דוגמנית על גבול הקטינה, הפעם הג'ינג'ית המתולתלת ההיא, מההפקה שצילמנו לשוקולד.

סתם יום.

עד שבשעה שלוש בערך, אותו שלב של היום שבו אני כבר משכנעת את עצמי שלא אכפת לי בכלל מהשני קילו עודף שלי ומהדיאטה, אני עכשיו הולכת לקנות לי סנדוויץ' גדול כזה, שבקושי נכנס לפה מרוב שכבות של דברים טובים, אמא שלי התקשרה.

"מייקי", אמרה בהיסטריה, בלי הקדמות, "אחותך נדרסה".

כיוון שמעולם לא חשבתי על עפרה במונחים של "אחותי", וגם אף אחד אחר במשפחה לא דיבר עלינו ככה, לא היה לי מושג על מה היא מדברת.

"אמא, עד כמה שאני זוכרת, אין לי אחות".

"איך את מדברת?" היא השתוללה. "ומה עפרה?"

"עפרה זו עפרה", עוד הספקתי להגיד, לפני שחיברתי אותה למשפט הקודם שאמא אמרה. "נדרסה".

הרגשתי כאילו מישהו נותן לי מכה איומה בבטן, מכה שמוציאה ממני את כל האוויר בבת אחת. "מה זאת אומרת נדרסה? מה קרה להז"

"נדרסה, נדרסה. מכונית פגעה בה ברחוב ליד הבית שלה. היא בדיוק חצתה את הכביש – וזהו". אמא נאנחה.

"מתי זה קרה?"

"עכשיו. לא מזמן. אני לא יודעת. אנחנו בדרך לבית החולים. אבא שלך שבור... אסתי היסטרית", – כאילו שאת רגועה, חשבתי, אבל שתקתי.

"אנחנו נוסעים לבית החולים עכשיו. אני חושבת שכדאי שגם את תבואי".

"אבל מה קרה להז"

"לא יודעים. היא איבדה את ההכרה על המקום, את זה אנחנו יודעים בטוח. מהמשטרה דיברו עם אבא, וגם אחד השכנים מהבניין. את יודעת, הצעיר המשונה הזה, שגר למטה".

כל מי שיש לי עגיל באוזן וקוקו נחשב משונה לפי הלקסיקון של אמא שלי. "מה איתו?"

"הוא אמר שראה את התאונה ושזה בכלל לא אשמתו של הנהג. לאבא הוא אמר שכמו שזה נראה לו, עפרה קפצה לכביש. בכוונה. את מבינה מה זה אומר?" אמרה, מבוהלת מעצמה שבכלל חזרה על דבר נורא כזה.

"מה הוא טוען – שעפרה ניסתה להתאבד?"

"ששש", היסתה אותי אמא. "עוד ישמעו אותך".

"מי ישמע אותי", שאלתי בקוצר רוח. "מאזינים לך מהשב"כ או משהו, כי פה אין אף אחד איתי בחדר ואצלנו אין האזנות. אנחנו לא מעניינים אף אחד. אנחנו מתעסקים בשטויות, באים למכור צ'יפס וקרם נגד קמטים ומיץ מגעיל. שכחת?"

שמתי לב שאני בוכה.

"די, מייקי, די. ניפגש בבית־החולים", היא אמרה, עניינית פתאום, כאילו ההתפרצות שלי החזירה אותה למסלול השפוי, והיא התחילה להסביר לי איך להגיע ולאן.

הנחתי את השפופרת, ועוד דקות ארוכות בהיתי בה, לא קולטת את המידע שהרגע נפלט ממנה. לא יכול להיות שעפרה היפה והמוצלחת תנסה להתאבד. הרי אפילו על ההפלה שהיתה לה, וזה כבר היה לפני חודש, היא עברה לסדר

עפרה היפה קפצה לכביש ונדרסה. האם ניסתה להתאבד? ליד מיטתה נפגשים אחותה, אמה, אביה ואשתו. קטע מתוך ספרה החדש של אורית הראל – "אי־הבנות קטנות"

היום, כאילו כלום. "לא נורא, זה היה אימון טוב", אמרה לי אז, באותו ערב שבאתי לנחם אותה, ומצאתי אותה שמחה כמו תמיד. "תהיה עוד פעם. כי בינינו, מה הבעיה להשכיב גבר נחמד, אה מייקי? ואם ממש אף אחד לא ייתן לי", הוסיפה בטון ערמומי ומבט מלוכסן, "אני בטוחה שתסכימי שאני אעשה את זה עם אילן. רק עוד פעם אחת. נכון מייקי?"

"לא נכון", אמרתי לה, ויחד עם המילים יצא לי מין צחוק עצבני, מאוד לא חינני. עפרה עזבה את הנושא. אולי כי לשתינו היה ברור שאם זה מה שהיא תרצה לעשות, אז זה בכלל לא יהיה חשוב למה אני מסכימה, או אפילו למה אילן מסכים. מה שעפרה תרצה, זה מה שיהיה.

כי ככה התנהלו כל חייה, ובגיל ארבעים, לא נראה היה שמשהו ישתנה, כשם שלא נראה היה שהיא אי פעם תשתנה. או תתבגר.

באותו ערב של ביקור־אחרי־ההפלה, כשחזרתי הביתה, סיפרתי לאילן על השיחה עם עפרה.

אילן צחק. "אוי מייקי, עד מתי תישארי שפוטה שלה, אהז"

הרגשתי לגמרי מטופשת.

"אני לא שפוטה שלה. אבל אני גם לא עיוורת. ואני יודעת איך היא נראית, ואיך היא יודעת להקסים, ואיך היא משיגה כל מה שהיא רוצה".

"באמת?" הסרקזם נשפך ממנו בטונות. "אם כל זה היה כל כך נכון, אז עכשיו הייתי, מן הסתם, יושב איתה ולא כאן איתך. וזה לא בדיוק כך, ולא ממש בגלל שהיא לא רצתה", אמר ברברבנות בלתי מוסתרת.

אני שונאת את הביטחון העצמי הזה שלו.

"עד כמה שאני הבנתי, לה נשבר ממך כמו שלך נשבר ממנה".

"לא הכל את מבינה, מתוקה שלי".

"אל תתנשא".

"אל תדברי שטויות".

הוצאתי מולו לשון. הוא צחק, וחיבק אותי חיבוק גדול.

"לפעמים את כל כך תינוקת, שזה לא ייאמן. ואת בת שלושים וחמש, אני מזכיר לך".

"אני לא בת שלושים וחמש. יש לי עוד שבוע עד שאהיה בת שלושים וחמש. ועם כל שברון הלב הזה שאתם גורמים לי, מי יודע, אולי אני עוד אמות בת שלושים וארבע. ושלא תסבן לי בהספד, שמעת?"

"את די מופרעת, את יודעת?"

"אז מה זה אומר עליך, שאתה כבר חי איתי כמעט עשר שנים, ותשע מתוכן מתחנן להתחתן איתי?"

מאז אותה שיחה ואותו יום, לא ראיתי את עפרה ולא דיברתי איתה.

■

ועכשיו היא שוכבת כאן, בשלווה מפחידה כזו, כשטיפות קטנות של נוזל שקוף מטפטפות לה אל תוך הווריד, לא זזה ולא פוקחת עיניים, ומי יודע, אולי היא לא תקום לעולם, ואני לעולם לא אוכל להגיד לה שאני בעצם יודעת שהיא לא תפתה יותר את אילן אף פעם, ושאני כבר לא כועסת על מה שאמרה בערב ההוא.

"עפרה", אמרתי לה, ושמעתי את הקול שלי חורק. "עפרה, קומי, זאת מייקי. או.קיי, כולם כאן, כולם מכרכרים סביבך שוב, קומי. מספיק לקרקס אותנו".

עפרה נכנסה אל חיי באופן מודע, כשהייתי בת שבע. ידעתי אז במעורפל שלאבא יש עוד ילדה, לפני ולפני גילי, אחי הקטן שהיה אז בן שנתיים, כמו שלאמא היה בן, יודל'ה, שהיה של אמא, לפני שהיא התחתנה עם אבא.

אבל פריטי מידע כאלה בגיל שבע הם משהו תיאורטי, שלא ממש אפשר לגעת בו. כי הרי יודל'ה היה אחי הגדול. הוא תמיד היה שם, מיום שנולדתי, ואמא אומרת שעוד לפני. אז איך איזו ילדה שמגיעה פתאום מאמריקה יכולה להיות כמו יודל'ה, אם היא בכלל לא פה, ולא גרה איתנו, ואפילו לא על ידנו, אלא באמריקה? ואיפה זה אמריקה בכלל, יותר רחוק מירושלים, או מה?

אבל באותו קיץ של 1965, אבא לקח אותי לשדה התעופה לקבל את פניה של עפרה, אמא אספה את השערות שלי בקוקו עם סרט כחול והלבישה לי חולצה עם כפתורים וחצאית קפלים, כדי שאראה "חגיגית", כמו שהיא אמרה. יודל'ה אמר שהוא הולך לשחק כדורגל עם החבר'ה, כי "בנות לא מעניינות אותי", ונעלם לכיוון גן גורדון. ואמא, שלקחה יום חופש מהסטודיו שלה – מה שהוכיח איזו חשיבות היא ייחסה לכל העניין, כי אמא לא סגרה את הסטודיו בשביל שום דבר ואף אחד באופן עקרוני – ניסתה כל היום ללמר את גילי להגיד עפרה. "לא רה, לא רה", הדהד אחריה הילד, ואמא היתה מוכנה לחנוק אותו.

רק כעבור שנים הבנתי שזה בעצם היה המפגש הארוך הראשון של אבא עם עפרה, מאז שהוא ואסתי התגרשו. מפגש שנתי מסודר ראשון בסדרה, שלפניו היו לו רק שלוש פגישות קצרות איתה, ואחריו שום קיץ כבר לא היה כפי שהיה. לאף אחד מאיתנו.

■

היה חם בדרך לשדה התעופה. אני יודעת, כי אבא נורא הזיע, וכל הזמן שלף את הממחטה הגדולה בכל גוני הבז', ופתח אותה, והידק לעורף ולמצח, ושוב קיפל, והחזיר לכיס. הוא נאנח שוב ושוב כרמוורים, ואני חשבתי שאולי הוא קצת חולה.

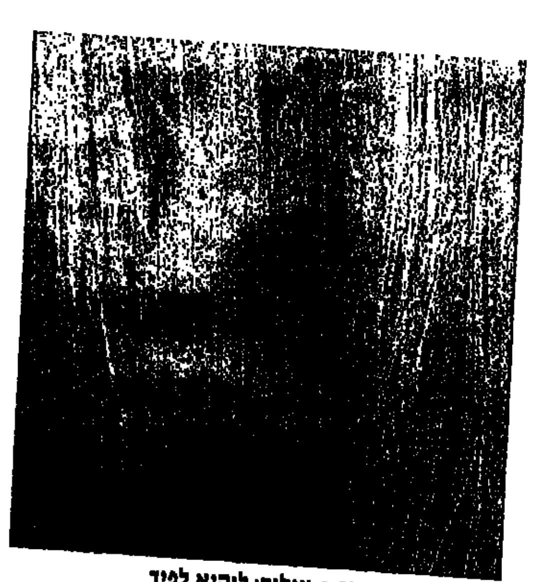

מתוך עטיפת הספר • צילום: ליהיא לפיד

"זה מה שמעניין אותך עכשיו? תגידי לי, את השתגעת? הילדה שוכבת כאן פצועה, לא יודעים מה יש לה ומה יהיה איתה, ואת מתעסקת בהבדל בין אסתי לאסתר?"

בגיל שבע, האפשרות שאבא שלי מתרגש פשוט לא היתה קיימת.

אני לא התרגשתי. רק הייתי נורא סקרנית. בתמונה האחת הקטנה של עפרה שראיתי, זו שאבא החזיק בארנק שלו, יחד עם התמונות שלנו, ראיתי ילדה קטנה, רזה, עם שיער ארוך ושמלת בובולינה כזו, עם נקודות. היא נראתה לי סתם ילדה שהלבישו יפה, בערך בגורל שלי.

ואז היא הופיעה מולנו, מלווה בדיילת חייכנית. אפילו אבא לא זיהה אותה בשנייה הראשונה, ועפרה, רגישה להפליא, קלטה את זה מיד והתעצבנה מזה. "היי אבנר", אמרה לו בהתנשאות מכוונת, הוגה את ה"אבנר" כשיא האמריקניות שיש.

על המקום היא נראתה לי כמו אלילה.

גבוהה, בלונדינית בהירה־בהירה, עם שיער ישר לגמרי ("היא בטח מגהצת אותו", לחשה חברתי דפנה בידענות, כשבאה באותו יום אחר הצהריים לראות את הפלא, ונאלצה להסתפק בהצצה, כי הפלא ישנה), עם עגילים קטנים באוזניים (לאף אחת בשכונה לא היה, חוץ מלעולה החדשה מרומניה, ואיך שהצקנו לה על זה), משקפי שמש עם מסגרת פלסטיק ארומה ביד, תיק לכה ארום מבריק תלוי לה על הכתף ונעלי לכה אדומות לרגליה. גרביים לבנים עם תחרה הציצו מהנעליים ועד לאותו רגע הייתי משוכנעת שיש חוק עולמי נגד נעילת נעליים בקיץ, ושכולם הולכים רק בסנדלים, ואם יש להם מזל, אז תנ"כיים), ומכנסי שלושת־רבעי לבנים עם נקודות אדומות, שהתחברו לחולצה ארומה, אותו אדום בדיוק.

בגיל שבע, לראשונה בחיי, הרגשתי במודע, בלי להבין מה זה ובלי לדעת איך קוראים לזה, רגשי נחיתות.

עפרה לחצה לאבא את היד, התחמקה מכוננות החיבוק שלו והתיישבה על ערימת המזוודות שלה, כאילו כדי להרגיש, אם לא שמתי לב, שהן סט תואם. סט תואם! אפילו בסרט ההוא עם היילי מילס לא היה לה סט תואם.

היא דיברה אל אבא, רק אל אבא, באנגלית, והתעלמה ממני, כאילו בכלל הייתי ילדה של משפחה אחרת שבמקרה נתקעה על ידם.

לא הבנתי כלום, אבל הייתי נרעשת לגמרי מהעובדה שמישהו, ששייך לקבוצת האוכלוסיה המוגדרת "ילדים", במרחק חצי מטר ממני, מדבר לגמרי שוטף את השפה הזו מהסרטים.

אבא חייך אליה הרבה והזיע הרבה. עפרה הרכיבה והסירה את משקפי השמש שלה, מנסה להסוות את ההתעניינות שלה בסביבה. היא, כמו שזה נראה, החליטה לשחק אותה אדישה.

וזה החזיק, עד שהגענו למכונית.

"איז דט יור קאר?" עפרה ירקה על אבא ההמום את המילים, כאילו עוד שנייה היא מקיאה.

"מה קרה, מה היא אומרת?" שאלתי בדאגה. מהצליל של הדברים חשבתי שהיא אומרת לפחות משהו בסדר גודל של "אני רוצה הביתה, עכשיו".

ואז, כשנדמה היה שתיכף עפרה מתחילה לבכות והכל אבוד, היתה לאבא הברקה. הוא ענה לה בעברית.

"כן, זה האוטו שלי, עפרה", אמר לה בשקט וחייך. "תצטרכי להתרגל לכך שבישראל, הכל יותר קטן מאשר באמריקה. אבל לא פחות טוב", הוסיף בפטריוטיות.

"מה, היא לא אוהבת את החיפושית שלנו?" שאלתי אותו.

"תשאלי אותה", אמר אבא, לוחץ, בלי חמלה, את הסט התואם, בין ג'ריקן המים המלוכלך תמיד שלו לערכת המברגים.

"היא מבינה עברית, וגם מדברת. נכון עפרה?"

עפרה שחררה אוויר בהפגנתיות.

אחר כך הסתכלה עלי, כאילו רואה אותי בפעם הראשונה. "אתה – את – מייקי?" שאלה, כאילו היא לא משקיעה מאמץ בבניית המשפט הזה, אבל בעצם משקיעה המון.

הנהנתי בראש, אילמת, וואו, גם מדברת את השפה מהסרטים, האנגלית הזאת, גם מדברת עברית, וגם ילדה, וגם יש לה עגילים ומשקפי שמש. וואו.

חייכתי אליה וסימנתי לה ביד להיכנס לאוטו מהצד שלי. כי בחיפושית שלנו אפשר היה להסיט קדימה רק מושב קדמי אחד. כלומר, ההשתחלות אחורה הוגבלה לצד אחד בלבד. עפרה נכנסה והתיישבה בזהירות, על קצה הספסל, כאילו שבריפוד שוכנת איזו מהלה מידבקת ומסוכנת.

התכופפתי קדימה ושלפתי מתחת למושב של אבא שקית קטנה וכה ממתקים. אמא נתנה לי אותה בחשאי, כשיצאנו מהבית. "שיהיה לך, לכבד, אם תראי שעפרה מתגעגעת לאמא שלה או משהו. הרי ממתקים מנחמים, נכון מייקי?"

אין דבר בעולם שהאמנתי בו יותר באותה תקופה בחיי, מאשר סגולות הניחום של ממתקים.

הושטתי לעפרה את השקית הפעורה. ריח של שוקולד רך, על גבול הנמס, התפשט בחלל האוטו החם. עפרה הציצה לשקית, עיוותה את פניה והסתכלה עלי בכוז. "אני בדיאטה", הודיעה לי חד־משמעית.

וואו, גם ילדה, גם אנגלית, גם עברית, גם משקפי שמש, גם דיאטה. אני חושבת שזה הרגע המדויק שבו הפכתי לפודל של עפרה.

"אבל, או.קי, איי גס," התרצתה האלילה שלי, שלחה יד מאוד ילדותית לשקית, ושלתה מתוכה ופל ציוני אחד, סוכריה אחת מחליפה צבעים, ואחת חמוצה עם פסים ושלוש קוביות שוקולד חלב פרה־אדומה, מחוברות בשרשרת. ■

קוזאקים סוערים

צילומים: יוסי אלוני

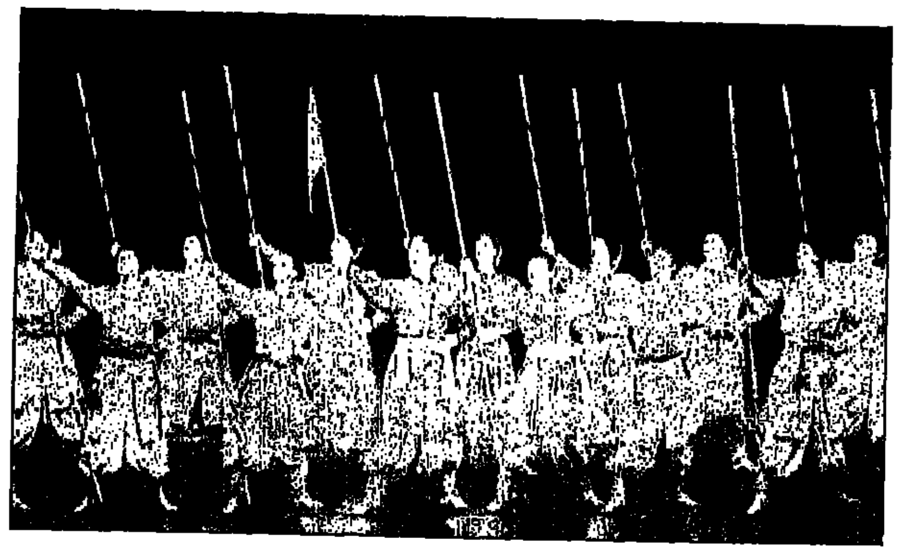

"וירסקי", להקת המחול הלאומית של אוקראינה, בדרכה להופעות בישראל. צלם "סופשבוע", יוסי אלוני, צפה בהופעתה בצרפת ואף תיעד אותה

להקת המחול הלאומית של אוקראינה קרויה על שם מייסדה, פאבל וירסקי. בשיחה שקיימנו לפני הופעתם בפני קהל איכרים משולהב בקן, נורמנדי, סיפרו שהלהקה

מתקיימת בזכות פטרון חצי יהודי ממוסקבה, בשם פוליאנין. הלהקה כוללת כמאה רקדנים ו־30 נגנים. להופעה בארץ יצטרפו גם 26 רקדנים צעירים בני שבע עד תשע. המופע מרהים. במהירות מתחלפות התלבושות והמנגינות, והתנועה משתנה ממחולות רכים וענוגים לריקודי מלחמה קוזאקים סוערים. הכל מבוסס על הריקוד העממי האוקראיני, משולב בנגיעות של בלט קלאסי.

יוסי אלוני, נורמנדי

בית חם ב"בית"

מאת טלי גורן

מאות הזוגות המאושרים שנישאו דרך "בית" מצביעים על סגנון חברתי חדש: מוסד שידוכים שנשא שנים חטוטרת של מוסד גלותי ומיושן עשה קפיצת דרך. את המהפך הזה יכולה רק אילנה גוטמן לזקוף לזכותה. רחלי ויובל שנישאו לא מכבר הם אחד מאותם זוגות מאושרים שבנו בית ב"בית". אומרת רחלי: "לא כל יום פוגשים גבר כמו יובל. קשה להניח שבנסיבות אחרות הקשר בינינו היה אפשרי. אשאר אסירת תודה לאילנה כל חיי".

מאז פרצה **אילנה גוטמן** לעסקי השידוכים קרח דבר. משרד ההיכרויות "בית" שהקימה בחיפה הפך תוך זמן קצר למשרד הגדול והטוב ביותר בארץ עם סניפים גדולים גם בתל אביב, ירושלים ובאר שבע ועוד היד נטויה. הבום הגדול שייך דווקא לשינוי הרגלי התפיסה של כל נושא ההיכרויות. התפיסה כאילו הפונים הם לא יוצלחים הפכה לפאסה. **אילנה גוטמן** יכולה לזקוף לזכותה את המהפך. היום אחרי 7 שנים של עבודה מסורה ואחרי שמאות זוגות מאושרים נישאו בעזרת "בית", הפניה למשרד היכרויות מצביעה על סגנון חברתי חדש. הסטייל האמריקאי של מצליחנים, בעלי רמה גבוהה, שרוצים ליצור קשר איכותי בתנאי הלוקסוס שמשרד היכרויות מציע, קיבל תאוצה מפתיעה גם בארץ. מוסד השידוכים שנשא שנים רבות את החטוטרת של מוסד גלותי מיושן עשה קפיצת דרך, החליף צביון והפך בון טון.

אילנה גוטמן נדחפה לנושא מתוך עניין, מתוך אמפטיה טבעית לאנשים ומתוך היכרות אישית עם הנושא דרך אמה שהתאלמנה בגיל צעיר ועברה מסלול קשה ולא נעים למצוא בן זוג במשרדי שידוכים. מפח הנפש והאכזבה שהיו מנת חלקה עוררו אצל אילנה רגישות לנושא, יצרו אצלה פתיחות להקשיב לאנשים, ודחפו אותה להפוך את השדכנות לדרך חיים. הגישה החמה והאנושית שסיגלה לעצמה בישרה בשורה חדשה לאוכלוסיית הפנויים והפנויות. המאגר הגדול של 5000 פנויים פנויות, הטיפול האינדבידואלי המסור של אילנה והאמינות הרבה הפכו את "בית" למשרד הגדול והטוב ביותר בארץ. מאות הזוגות שמצאו את אושרם ב"בית" הם העדות הטובה ביותר שהשיטה הוכיחה את עצמה.

אחד הזוגות המאושרים, שנישאו החודש דרך "בית", הם רחלי (28) ויובל (30) **שניהם מאזור המרכז.** אילנה גוטמן הרגישה את עצמה בחתונה שושבינת כבוד ובצדק. **מספרת רחלי:** "בגיל 27 התחיל עלי לחץ סביבתי להתחתן. עד אז הייתי עסוקה בלימודים, טיילתי קצת בעולם והתחלתי קריירה חדשה ומרתקת כגרפיקאית בעיתון ארצי. חיי היו מלאים והיתה לי הרגשה שאני על גג העולם. ואז באה הנפילה. מערכת יחסים קבועה עם בן זוג שנמשכה קרוב ל־4 שנים הגיעה לקיצה, כמעט כל החברים שלי הקימו משפחות והלחץ הסביבתי שגם אני אתמסד התחיל להעיק. פתאום התחלתי גם אני להרגיש תשוקה לבית אמיתי והתעוררו בי געגועים לילד.

אל "בית" הגעתי דרך מודעה בעיתון. משהו בפרסומים ובקלסתרה של אילנה שנשקף מהם יצרו בי אמינות. בהתחלה די הססתי, לא ידעתי איך מתנהלים העניינים במשרד היכרויות, הייתי עמוסת דעות קדומות והיה לי סטריאוטיפ גלותי על שדכנים

שהיה שאוב מספרי שלום עליכם, אבל החלטתי להעיז. מה היה לי להפסיד!

ההפתעה היתה עצומה. אילנה הצליחה כבר בפגישה הראשונה להפריך את כל הספקות, לא היה שום קטע של מבוכה או של אי נעימות, היא היתה קשובה לצרכים שלי, לקפריזות שלי (והיו לי הרבה כאלה כי לא כל אחד מצא חן בעיני והיו לי המון דרישות) והיה לה אפילו זמן לשבת לשמוע חוויות מפגישות שהיו לי דרך המשרד. משך כמה חודשים היכרתי לא מעט בחורים והתקופה כולה זכורה לי כתקופה כייפית משופעת בהמון חוויות וקוריוזים משעשעים.

הפגישה הראשונה עם יובל לא היתה מיוחדת. יובל סיים אז בדיוק לימודי תואר שני במנהל עסקים והתחיל לעבוד בחברה קבלנית גדולה בתל אביב. היה נדמה לי שהוא רציני מדי לטמפרמנט שלי. היו דרושות כמה פגישות כדי שיתעורר אצלי משהו כלפיו וכדי שאגלה את העולם הרגיש והמיוחד שהיה טמון אצלו מתחת לקליפות החיצוניות. גם בקטע הזה היתה אילנה לצידי.

בחושים המיוחדים שלה הרגישה שאנחנו מתאימים ולא נתנה לי לוותר. היא היתה בשבילי חברה נאמנה ועל כך אשאר אסירת תודה לה כל החיים. האמת היא שלא כל יום פוגשים גבר כמו יובל וקשה להניח שבנסיבות אחרות הקשר בינינו היה אפשרי. **המעגלים החברתיים שלנו היו כל כך רחוקים שהיה דרוש רק בית כמו "בית" כדי להפגיש אותנו.**

אילנה, איך את מסבירה את ההצלחה המטאורית שלך?

אין לי שום תיאוריות עיוניות איך נוצרת הצלחה. אבל עם הצלחה לא מתווכחים. גם לא עם עובדות. ומאות הזוגות שנישאו דרך "בית" משך השנים הם עובדה. אני חושבת שזה נובע קודם כל מהרצינות הרבה שאני מיחסת לזוגיות, מתחושת האחריות הגדולה שלי ומההשקעה הרבה שאני משקיעה בעניין. אני מרגישה שאני עוסקת בדיני נפשות וכל אדם בשבילי הוא עולם ומלואו. אם זה סוד ההצלחה? אולי.

אז איך את עושה את זה?

אילנה גוטמן/מנהלת "בית"

קודם כל אני מזמינה כל מי שרוצה להירשם ל"בית" לראיון אישי מוקדם כדי לעמוד על טיבו של כל פונה, להכיר את הציפיות והדרישות שלו מבן הזוג, מהמשרד וממני, ובהתאם להתרשמות שלי אני מנסה להתאים לו בני זוג מתאימים. כל מי שנרשם ל"בית" מתחייב לשמור על דיסקרטיות, לא להעביר מספרי טלפון, לנהוג בנימוס, לא לפגוע, לא להעליב, והגברים מתחייבים להחזיר את הבחורה הביתה. יש לי מאגר של 5000 נרשמים מכל הארץ, ובחוזה אנחנו מתחייבים להמשיך ולחפש בן או בת זוג מתאימים עד החתונה. המשרדים שלנו בחיפה, תל אביב, ירושלים ובאר שבע ממוחשבים, פועלים שישה ימים בשבוע עם צוות מקצועי מיומן שעובד עם כל הנשמה, ורואה ב"בית" יעוד אמיתי בחיים.

מה היית מייעצת למי שעדיין לא התגבר על מחסום הבושה וחושש לעשות את הצעד הראשון?

לא יכולה להציע משהו יותר מעשי מאשר לעשות את הצעד הזה, להרים טלפון ולהירשם ל"בית". רק מי שהעיז יכול להעיד כמה זה פשוט.

ת"א:
אבן גבירול 111
טל' 5246425, 5239331,
03-5228562

חיפה:
דרך עכו 20 ק. ביאליק
טל' 707499, 738171,
04-712332

ירושלים:
רח' עליאש 8 בנין רגואן
קומה ה' דירה 18
טל' 233992, 233991-02

באר שבע:
רח' העצמאות 40
טל' 07-278801/2

תגידי, סבתא, איך זה שאת צעירה כל כך?

לזהר אוליאל, תינוק חייכן ממגדל העמק, יש אמא בת 15 וסבתא בת 33. ביקור נימוסין אצל משפחה עם אילן יוחסין בלתי שגרתי

אילן אוליאל, 29, הכיר את אילנית פרידה לפני שנתיים, בבריכה במגדל־העמק. "דיברתי איתה כזה, ושאלתי איך קוראים לה. היא אמרה לי אילנית, והתרשמתי מזה", הוא נזכר, "כי לי קוראים אילן. שאלתי מאיפה את, והיא אמרה מפה, ממגדל־העמק, אני גרה אצל אמא שלי. המשכנו ככה לדבר. היא סיפרה לי שסבא וסבתא שלה גידלו אותה מגיל קטן ושההורים שלה לא התחתנו, וזה כאב לי. התרשמתי ממנה, אבל לא ברצינות. היא נראתה לי קטנה".

אילנית סיפרה שהיא בת 16. אילן האמין. אחרי תקופת היכרות קצרה (במהלכה נפרד אילן ממי שהיתה אז חברתו), הפכו השניים לזוג. אילן: "יום אחד אילנית נקלטה. זה היה מזל כזה. פתאום היא לא קיבלה מחזור, הלכה לרופא נשים וגילו שהיא בהריון. אני זוכר איך נכנסתי באותו יום מהעבודה, ראיתי את הטופס של הרופא ונדהמתי. היה כתוב שם שהיא בת 14 וחצי. קטינה. נכנסתי ללחץ אריה. שאלתי, 'למה אמרת לי שאת בת 16? את יודעת שאני עלול ללכת לבית הסוהר?' אמרתי שלפני שכל העניין מסתבך, שתעשה הפלה. אבל אילנית אהבה אותי ולא רצתה לעשות הפלה ולהיפרד. הבנתי שבמצב הכי גרוע אנחנו חייבים להתחתן. אהבתי אותה, ועד היום אני מת עליה, אבל אז לא כל כך רציתי להתמסר. בסוף הסכמתי".

טיפוס על אילן היוחסין של אילן ואילנית מוכיח שההיסטוריה בכל זאת חוזרת. שלום וחביבה פרידה, סבא וסבתא של אילנית, עלו ממרוקו וילדו את יפה פרידה. יפה גדלה במגדל־העמק, וכשהיתה בת 16 הכירה את דוד אוחיון, בן ה־17, התאהבה ונכנסה להריון. דוד ויפה פנו לרב של מגדל־העמק וביקשו להתחתן. הרב אמר להם שמצוות "פרו ורבו" באמת חשובה, אבל לא בגילם. יפה לא הסכימה לעשות הפלה, ונפרדה מדוד. בגיל 16 ומשהו ילדה את אילנית וגידלה אותה שנתיים בקושי רב. אחרי שנתיים החליטו הסבא והסבתא שלום וחביבה לקחת את הנכדה אליהם לדימונה, שם גדלה אילנית עד גיל 13. מדי פעם היתה בורחת למגדל־העמק, לראות מה שלום אמא ולהתאוורר. בראש השנה שלפני שנתיים התאחדה המשפחה לכבוד החג בביתה של יפה, שנישאה בינתיים וילדה שלושה ילדים. אחרי חודש הודיעה אילנית לסבא וסבתא שהיא נשארת ב"מגדל" ואז, פחות או יותר, פגשה את אילן.

שלושה חודשים אחרי החופה נולד בנם הבכור של אילן ואילנית, חודש לפני המועד המשוער. כך הפכה יפה פרידה לסבתא בת 33, ודוד אוחיון לסבא בן 34. שלום וחביבה פרידה חבקו נין בגיל 60. אילן, האב המאושר, היה נוכח בשלב הנשימות ופרש בשלב המעשי של הלידה וחיכה בחוץ. הוחלט לקרוא לרך הנולד זהר. לא על שמו של הזמר המנוח, כי אם על שמה של זהרה, אמו האהובה של אילן.

ואילנית בת ה־15 הפכה לאמא. ילדה שהניקה תינוק. "אם הייתי יכול לתת לאילנית ציון על אימהות", אומר אילן, "הייתי נותן לה 11. לפני הלידה העובדת הסוציאלית נתנה לי טלפונים של טיפת חלב ובית חולים, לכל מקרה שנצטרך, אבל אנחנו לא היינו צריכים עזרה מאף אחד. ביום הראשון שבאנו הביתה מבית חולים גיסתי ואמא שלי הסבירו לאילנית איך לגזור לילד ציפורניים, איך להחליף טיטול ולהאכיל. המזל שלנו היה שכשאילנית גרה בדימונה, היא טיפלה בתינוקות של השכנה ממול, היא האכילה והשכיבה אותם, ככה שהיה לה ניסיון. לא ציפיתי שתניק אותו ותחזיק מעמד כל כך הרבה זמן. גם מהבחינה הכלכלית אנחנו מסתדרים טוב".

– ועכשיו אתה אחראי גם על אילנית וגם על זהר, שני ילדים.

"נכון. חשבתי שזה יהיה לי קשה, אבל לא קשה לי בכלל. למרות שאנחנו אוכלים הרבה אצל אמא שלי, או בחוץ, אילנית יודעת לבשל. היא עושה דגים ואוכל קל".

– למה אתה לא שולח אותה לבית הספר?

"את זה העובדת סוציאלית הציעה לי מזמן. אמרתי שהייתי רוצה שאילנית תלמד, אבל אני לא מוכן להכניס את הילד למעון בגיל צעיר כל כך. אילנית מעסיקה את עצמה. היא אוהבת מאוד טלוויזיה וקוראת ספרים ועיתונים. אפילו התחילה לראות כדורגל של מכבי חיפה בגללי. אני אוהד שרוף של הקבוצה, והייתי הולך לכל המשחקים, אבל היום קשה לי ללכת בגלל הילד. אבל כדי שיהיה בעניינים, אז במיטה שלו יש זמבורה ירוקה. תגידי, ראובן עטר הוא גדול, לא?"

אילנית: "עזוב את עטר. הכי טוב זה אלון מזרחי, האווירון, עם הריקוד הזה שלו".

בינתיים זהר התעייף מהצילומים והרעש והתחיל לבכות. אילנית לקחה אותו על הידיים ועשתה קולות משונים, כאלה שבדרך כלל עושות אמהות. אחר כך היא חיבקה את זהר חזק־חזק ופולה לטלוויזיה.

– תתני לזהר להתחתן בגיל צעיר?

"לא", היא חייכה אליו, "מה פתאום". ■

צילום: ישראל פרץ

אילן ואילנית תחת החופה. מאחור: יפה פרידה, הסבתא בת ה־33

אילן, אילנית וזהר אליאל. ציון 11 על אימהות • צילום: יוסי אלוני

פילה של במבי

"אלון", מועדון חברים, גבעת־עדה. טל' 06-388616

"זה לא לפלאפון", אמר לי שו־שו, שהיה בדרכו חזרה מבאר־שבע למשרד, "אבל שמעתי על מקום נפ־לא. אני אספר לך עליו מטלפון בטוח. אני צריך לחבור לקודקוד אחד באנטנה והלו"ז שלי רחוק, אבל איך שאני מגיע למשרד, אני חוזר אליך. צ'או". מעולם לא הבנתי היכן סיפח שו־שו לז'רגון הבטחוני שלו את ה"צ'או" האיטלקי הזה. נראה כמו אטילה ההוני ונשמע כמו לינדה אוונגליסטה. דבר אחד ידעתי בביטחון גמור: מקום זה מסע־דה. ככה זה אצלנו. צר עולמנו כעולם נמ־לה. מקום אצלנו זה אוכל. מה זה כבר יכול להיות? מוזיאון?

האמת שהיה לי מושג קלוש על מה שו־שו מדבר. אני בעסק הזה לא מאתמול, ובש־בועות האחרונים רחשה סביבי חרושת שמו־עות חרישית על מקום חדש, מופלא לכל הדעות, אליו מגיעים מאוזן לפה, לפי הזמ־נה בלבד, בתיאום מוקדם עם בעלת הבית ורק עם חברים. מכל חברי הטובים לא נמצא אחד שהתנדב לקחת אותי. כולם אנשי תק־שורת או כאלה שהיו מתים בלעדיה, אבל כשזה הגיע ל"מקום ההוא", הרפת המשופ־צת בגבעת־עדה, הם דיקלמו לי את השיר המשומש, שאם אכתוב על המקום אז הוא יתקלקל ויישטף בעדרים של סועדים מה־שורה, וחוץ מזה, בעלת הבית הבהירה להם חד־משמעית: בלי עיתונאים.

החושים שלי צדקו, כמובן. ממשרדו בתל־אביב לאט שו־שו באוזני, מחשש לצי־תות, על הרפת בגבעת־עדה. מסתבר שזה ארבעה חודשים פועלת בגבעת־עדה מסע־דת בשר ציד, שמומריה החדשים מדברים עליה עם דמעות בעיניהם. שו־שו טרם אכל שם בעצמו, אבל חברו מהתעלולים, יוסק'ה המריח, הפך למורידך ספארי לרפת. בגיחתו השביעית לשם, כך סיכמו יוסק'ה ושו־שו, שו־שו מוזמן להצטרף וגם מותר לו להביא חבר. בחרתי בך, הודיע לי שו־שו וחיכה עד שסיימתי להתייפח בטלפון. אני לא מתכוון להציב לך תנאים מוקדמים, כי אני מכיר אותך כבר כמה שנים, אבל דע לך שלא אוהבים שם עיתונאים. תעשה מה שאתה מבין.

כפי שתמיד קורה כשאני יוצא עם שו־שו, התיאום הסופי נעשה ברגע האחרון, כדי לבלבל את האויב. שו־שו נע במכוניתו על ציר כביש החוף צפונה, אני נעתי על הציר הפנימי, יוסק'ה רילג בין דירות המח־סה שלו בחדרה ותיכה לנ.צ של החבירה. את ההסחה הסופית ביצענו בצומת בני־דרור. עצרתי בתחנת האוטובוס החשוכה וחיכיתי עד שהאורות של שו־שו הופיעו מאחורי. הנהג של שו־שו עשה סיבוב פרסה ושו־שו עבר למכונית שלי. רק אז הודענו ליוסק'ה שנחבור אליו בתחנת הדלק, מאה מטר צפונית לכיכר בחדרה. מחדרה הוביל אותנו יוסק'ה, כשאנחנו עוקבים אחרי מכו־ניתו, בדרך עקלקלה ומפותלת לגבעת־עדה. כך לא נוסעים לגבעת־עדה, רטנתי. זה בסדר, אמר שו־שו ובדק אם יש לו כדור בלוע, יוסק'ה חושב שעקבו אחריו בחדרה.

מה שהרגיז אותי באמת, אחרי כל תעלו־לי להי־קארה התפלים האלה, שמול הבית הפרטי הקטן בגבעת־עדה חנה רוב צי המר־צדסים של גוש דן. כששו־שו תקע את הברו־טה כחגורה צמוד לגבו וניסה להסתיר אותו עם הז'קט, שאלתי אותו אם הוא לא מרגיש מעט מגוחך. אתם השמאלנים, גער בי, זה מקום קלאסי לאמבוש. אחרי שגמרתי להי־סוות את פני בבוץ, לחצנו ידיים עם יוסק'ה ונכנסו למקום שנקרא "אלון", שהוא אכן מקום ציורי, חמור וקטן, עם מטבח ביתי, אח מבוערת וראשי צבי וחזיר בר מפוחלצים על הקירות. הדבר הראשון ששו־שו עשה כש־נכנסנו, היה להתחבק ולהתנשק עם אילנה גור. מלה־קארה לציפורה. טוב שלא שמת פיאה נוכרית בלונדית, אמרתי לשו־שו אח־רי שנחלץ מחבורת גור הגדולה, אתה ממש אינקוגניטו.

האווירה נוחה ונעימה, למי שמתגעגע לערב סביב המדורה במונטנה. את המקום מתפעלת משפחה של ציידים צעירים. על המטבח חולשת בחורה עניינית שהתגלתה כמבינה גדולה ברזי בשר הציד. הציידים עצמם מאיישים שולחן צדדי ודואגים להזין את האח בבולי עץ ריחניים. אוכלים מה שעלה מהיער בערב הקודם. במנות הראשו־נות נותנים לסועד מרחב בחירה קטן. המ־נות העיקריות קבועות. המטבח מספק קנק־ני יין ארום של סגל וקנקן לימונדה, וכו שיח שלם של נענע. מי שמתעקש להביא יין מהבית, כמונו למשל, אינו שומע כל רטינה. פתחו לנו את יין מרגלית הסגול '91 שהבאנו איתנו, ללא מחאה.

אף אחד אינו יכול להאיין נמטבח של אלון בגבעת־עדה. יש לו את הקצב הנינוח והפלגמטי של אנשים שדרכם אינה אצה להם. אני מכבד את זה. קודם מביאה מישהי צלוחיות של שומר מוחמץ טובל בשמן זית ותבלינים טריים. לידו צלוחית נוספת ובה כרוב חמוץ עם שיני שום שלמות. עניין ללעיסה איטית ומהורהרת. הבשר זורם מהרגע הראשון, פרוסות ורדרות ומעושנות של צוואר חזיר בר. אכן מעט שומניות, אבל כה מיוחדות ועזות טעם. למי שמעדיף פחות שומן, יש גם פרוסות מעושנות של שוק חזיר. בסלסלת הקש הנאה היו פרוסות חמות ופריכות של באגט תפוח, בעל המר־קם הנכון ביותר שטעמתי בארץ. מעשה בית, הסבירו לי.

אני עוצר לרגע את השטף התיאורי כדי להבהיר שכל אותו ערב ארוך לא אמרתי מילה. יש שיחות שאסור לי לקחת בהן חלק. שו־שו ויוסק'ה גלגלו ביניהם מעשיות שהיו מביכות את ויקטור אוסטרובסקי. אני אוהב את השיחות המאצ'ואיסטיות האלה, כי הן הופכות אותי לשותף פסיבי בעולם ג'יימס בונדי מופלא מלא תככים, בגידות וערים אקזוטיות. את הסיגרים הקובניים שיוסק'ה הביא לנו לקינוח הוא קיבל מידיד אישי של פידל קסטרו. כמה פעמים בחיים יוצא לי לשבת ברפת בגבעת־עדה, לשהק שיהוקים קטנים של בשר ציד ולעשן קוהיבה כמו המינגוויי לעניים?

למנה ראשונה אכלנו שלו ממולא ומנה של דג סלמון מגולגל על אספרגוס עם מי־לוי גבינה מתובלת. יוסק'ה גרס את השלו, עצמות והכל, שו־שו ואני הודינו כי הסלמון היה מקח טעות. סלמון זה לא ציד. במקרה הטוב זה דיג.

החגיגה התחילה אחרי ההקדמות המנומ־סות. הגברת הביאה כלי אליפטי ענק מחרס, בו שכנה שוק שלמה של חזיר בר. השוק היתה שחומה, פריכה מבחוץ ועסיסית מבפ־נים, והיא טבלה בתבלינים רבים, בצל אפוי ושאר טעמים משכרים. מיד התפתחה שיחה ערנית בינה לבין שו־שו, שהוא גם צייד חובב, שהופתע לגלות שהבשר - כך טענה המבשלת - לא שרה ימים שלמים במרינדה שריככה אותו, אלא שכב בתנור 45 דקות בלבד. השוק נפרסה עבורנו לאורכה, ערימה גדולה של בשר, ונמסרה לטיפולנו. שו־שו אכל ונר בראשו כלא מאמין. אני לא מאמין שלא היתה מרינדה, מלמל, בחיים לא יצאה לי שוק כזו כבית. יוסק'ה צחק את הצחוק הסוסי שלו, אבל לא ממש הפסיק לאכול. צריך לחכב בשר ציד כדי להתרגל לארומה ולמרקם המיוחדים שלו. חזיר בר מקבל את טעמו מהצמחיה שהוא אוכל. טעמו נובע מהמטע שהשמיד בראש משפחתו. לא חי־סלנו את השוק, למרות שלפני חמש שנים וודאי היינו מבקשים תוספת, אלא המתנו לספייר־ריבס שהגיעו שחומים מציפוי הד־בש. הספייר־ריבס היו טעימים, למרות שא־ני הייתי ממתן את המתיקות של הדבש. ליד הבשר הוגש סלט ירוק גדול שטעמו הוכיח כי יש מי שיודעים לתבל סלט ירוק בארץ, מבלי להקפיץ אותו עד מוות. בתוס־פת של תפוחי־אדמה חצויים, אפויים ומ־תובלים היטב, לא השארנו סימן. היה חבל לנו על המקום.

הרגע הקשה בארוחה היה כאשר בעלת הבית הביאה לנו, על דעת עצמה, נתח בשר קטן ועליו רוטב לבן, ובישרה לנו, לא בלי גאווה, כי מדובר בפילה של איילה, שלצוד אותה ניתנים רשיונות מעטים בלבד בשנה. לא כל יום יוצא לנו לאכול את אמא של במבי, ואני מודה כי למרות שכבר אכלתי בשרים ומאכלי ים אקזוטיים בחיי, חשבתי רגע קטן לפני ששמתי בפי דמות מסרט של וולט דיסני. לבשר היה טעם עז ומיוחד מאוד, בדיוק מה שסועד מצפה מבשר שלא הגיע בצלופן מהסופרמרקט. מה שחשוב לז־כור בבשר ציד, ואני ממליץ לכם לשאול ללא בושה את בעלי המקום, שחובה להע־ביר לווטרינר לבדיקה נתח מכל בשר שני־צוד. בשר ציד לא בדוק הוא מרשם לאסון.

לקינוח הגישו שסק וגלידות מעשה בית, אלא שאני הבטתי בכל אלה מתוך באר הזי־ות עמוקה שטשטשה את ראייתי. יותר מדי בשר. יותר מדי יין. יותר מדי לימונדה, ואו־לי גם חשש עמום מבשר ציד. הבשר הזה לא עבר את התהליכים העוברים על בשר שאנחנו אוכלים דרך קבע, ויש לו חיים משלו בקיבת הסועד. פעם ראשונה כדאי לא להתגפל. מחיר קבוע לסועד הוא 95 שקל לפני טיפ, שגם את תוסיפו לו את מחיר הדלק ותקזזו עם החוויה, תגלו שמדו־בר במחיר סמלי בלבד.

ציור: אונן

צילום: רובי קסטרו

בשר נא

יום אחר הושבתי את בני הקטן בגינה ליד צלחת גדושה בצל־עות כבש שהכנתי במיוחד למנגל. ביקשתי ממנו שישמור עליהן מפני החתולים. הכנתי את הגחלים, עניין של כמה דקות. כשהאש נראתה יפה, חזרתי לקחת את הצלעות. היי־תי המומה. הילד כבר היה בצלע הרביעית. נכון, הן היו מתובלות ברוזמרין, שמן זית, מלח ופלפל, אבל הבשר היה נא. לי קשה לאכול בשר נא ודגים חיים, אבל הילד התנפל על הצלעות בתאווה עצומה.

בשר נא מקובל מאוד במטבחים שונים. הסורים והלבנונים אוכלים קובה נאיה, הע־שוי מתערובת של בורגול, בשר כבש ובצל, כשהם טחונים לעיסה חלקה ולא מבושלת. הקובה נאיה נחשב למאכל תאווה לאומי. לא תמצאו קובה נאיה במסעדות, חוץ מ"בחצר של פיני" בירושלים, וגם או רק אם תצליחו לשכנע אותו להכין לכם אותו במ־קום.

הצרפתים מכינים את הסטייק טרטר מב־שר טחון של בקר או סוס. מגישים אותו נא עם חלמון ביצה טרי ותבלינים. האיטלקים מפורסמים בקרפצ'יו, שהומצא ב"אריס־בר" המפורסם של ונציה, ונקרא על שם צייר רנסנס ונציאני. המנה מורכבת מפרוסות בשר חי המוגשות כשהן קרות, בתוספת רו־טב ויניגרט העשוי משמן זית, ומלווה בפרו־סות דקיקות של גבינת פרמזן ובפרוסות פטריות טריות.

חשוב לזכור: לשם הצלחת המתכונים של הבשר הנא, אין להשתמש בבשר קפוא ומופשר, אלא רק בבשר מעולה, מיושן ונקי לחלוטין מסיבים, סחוס ושומן.

סטייק טרטר

בשר פילה שנוקה לחלוטין משומן וגידים (150-200 גרם למנה)
חלמוני ביצים טריות (חלמון לכל מנה)
בצל קצוץ דק (בצלצל קטן לכל מנה)
צלפים כבושים (כפית שטוחה לכל מנה)
פטרוזיליה רעננה קצוצה (כפית לכל מנה)
קוניאק
חרדל משובח
טבסקו
רוטב וורצ'סטר
שמן זית
מלח
פלפל במטחנת פלפל שחור

אופן ההכנה: קוצצים את הבשר בסכין גדו־לה וחדה מאוד, או טוחנים במטחנה (לא במעבר מזון). יוצרים מנות דחוסות בצורת קציצה גדולה ומניחים על צלחות שטוחות. במרכזה של כל מנה יוצרים גומה ושמים בתוכה חלמון טרי (או מניחים אותו בתוך חצי קליפת ביצה ושמים אותה בגומה). מס־ביב לצלחת מסדרים את החרדל, הבצל, הצלפים והפטרוזיליה. מגישים לשולחן עם בקבוקי הקוניאק, הטבסקו, הוורצ'סטר, שמן הזית, המלח ומטחנת הפלפל. כל סועד מת־בל לפי טעמו האישי.

- את הבצל ניתן להחליף בשלוט - סוף־סוף יש בארץ. שלוט, למי שלא מכיר, זה בצלצל קטן בטעם מעודן ופריך.
- יש המוסיפים לצלפים הכבושים גם מלפ־פון כבוש קצוץ דק.

קובה נאיה

½ ק"ג בשר כבש או פילה בקר טרי
בצל גדול
1-2 כוסות בורגול טחון דק
מלח
פלפל שחור

אופן ההכנה: מנקים לחלוטין את הבשר משומן, סחוס וגידים. טוחנים אותו במטחנה פעמיים או קוצצים דק בעזרת סכין חדה (לא במעבד מזון). מגררים על פומפיה דקה את הבצל הטרי ומוסיפים אותו (עם המיץ) לבשר. מתבלים במלח ובפלפל טחון, וטוח־נים או קוצצים שוב את כל התערובת (אני עושה זאת בעזרת שתי סכינים גדולות, בתנ־ועות של לאסוף ולקצוץ), עד שהתערובת אחידה לגמרי בלי חתיכות של בשר או בצל.

מניחים את הבורגול במסננת דקה ושוטפים במים קרים. היחס בין הבשר לבורגול יכול להשתנות לפי טעמכם האישי. מסננים את הבורגול ומוסיפים לתערובת הבשר והבצל. כותשים את התערובת היטב בידיים. כותשים או טוחנים שוב, עד שמתקבלת תערובת חלקה ורכה. אם התערובת קשה או מתפור־רת, ניתן להוסיף לה מעט מים קרים. מגי־שים בתוספת עלים פנימיים של חסה המ־שמשים ככף. חופנים גוש קובה נאיה בעלה ואוכלים.

- לפני שמכניסים לפה, אפשר לסחוט מעט מיץ לימון על הקובה.
- דרך נוספת להגשה היא לגלגל את הקו־בה לאצבעות קטנות. לצקת עליהן מעט שמן זית טוב ולקשט אותן בצנוברים קלוי־ים.
- ניתן להכין מטבל של שמן זית, מיץ לי־מון, בצל ירוק קצוץ דק, פלפל חריף טרי קצוץ דק ומלח, ולטבול בו את הקובה.

קרפצ'יו

500-600 גרם בשר פילה או סינטה מיושן ומנוקה משומן, סחוס וגידים
שן שום בינונית קלופה
מיץ מלימון גדול טרי
½ כוס שמן זית (באיכות טובה)
פלפל שחור טחון טרי
מלח
גבינת פרמזן מגוררת או חתוכה לפרוסות דקיקות
עלים מ־6 גבעולי פטרוזיליה רעננים (לא הכרחי)
4-5 פטריות טריות או פקעות כמהין (מנו־קות ומקולפות)

אופן ההכנה: נועצים את שן השום על מז־לג ומשפשפים בה קערה. יוצקים לקערה את שמן הזית וטורפים אותו בעזרת מזלג 2-3 דקות. מטפטפים לאט את מיץ הלימון לתוך השמן, וממשיכים לטרוף את השמן כשתי דקות נוספות. מתבלים במלח ובפל־פל.

מסירים מהבשר את כל שאריות השומן, הסחוס והגידים. פורסים אותו בעזרת סכין חדה ומושחזת לפרוסות דקות. אם קשה לכם, כדאי להקפיא מעט את חתיכת הבשר ואז יהיה קל יותר לפרוס אותה.

מסדרים על צלחת שטוחה וגדולה את הפט־ריות (או הכמהין). אפשר לפרוס עליהן גם מספר פרוסות גבינה. במרכז הצלחת מסד־רים את פרוסות הבשר, עליהן יוצקים את הרוטב ומפזרים את עלי הפטרוזיליה. מגר־רים מעל את גבינת הפרמזן (שומרי כשרות יכולים לוותר עליה). חשוב לציין לגבי הפ־רמזן, שרצוי לא להשתמש בגבינה מגוררת משקית או ממכל, אלא לקנות את הגבינה כנתח ולגרד בעצמכם.

- אפשר להוסיף לרוטב עשבי תיבול נוס־פים כמו בזיליקום, עירית, בצל ירוק או רוזמרין. לתיבול אפשר להוסיף גם חרדל וחומץ בן יין.
- מומלץ להגיש עם פרוסות דקות של כמ־היון, עכשיו העונה.

לקחנו חבל ארץ, קשרנו לו איכות חיים...

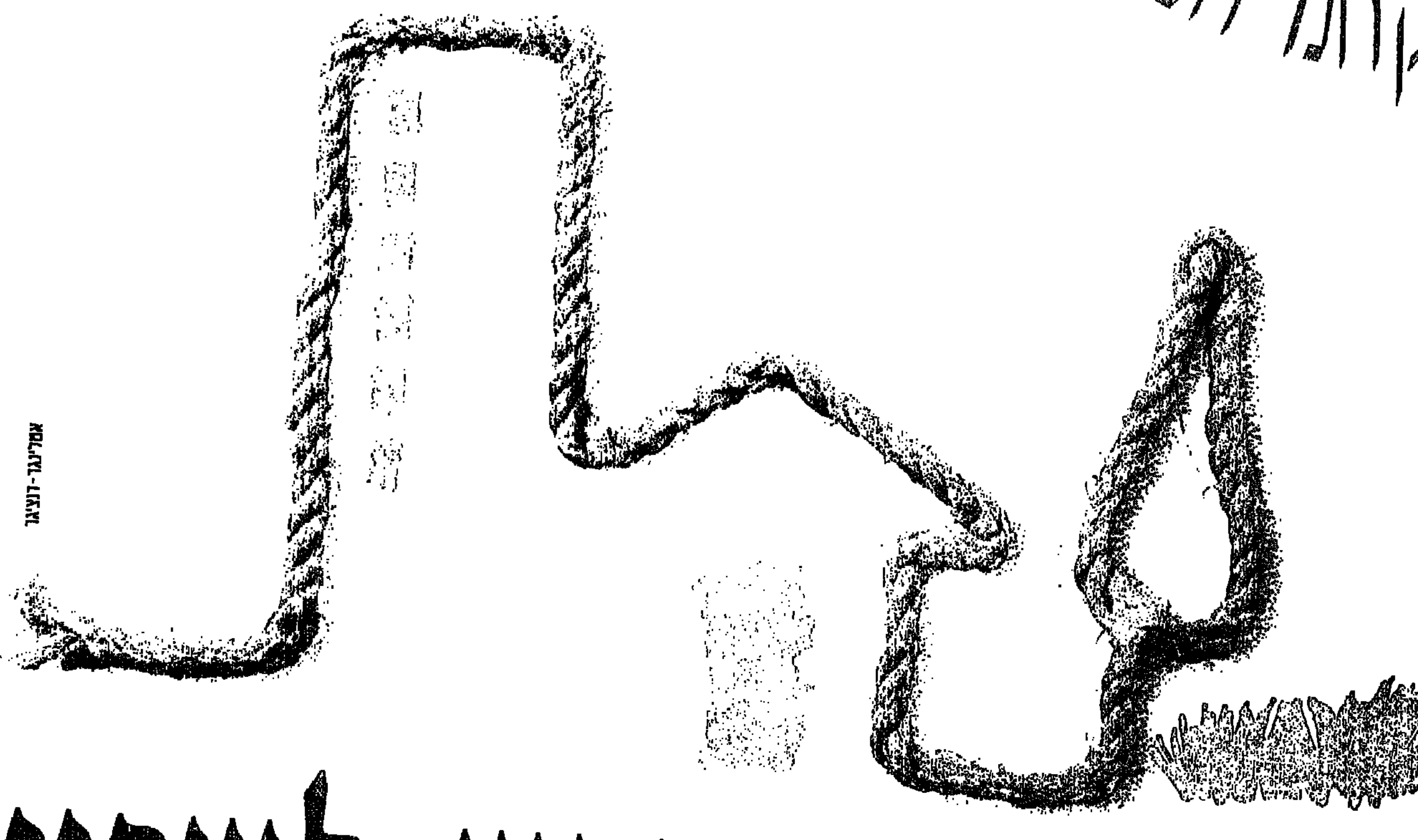

בנינו צפון חדש לשרון

כשתיכננו את קרית "משכנות נתניה" חשבנו כיצד לאפשר לכם להתקשר לאיכות החיים של השרון ולשלם מחירים נמוכים בהרבה

מסתבר שהצלחנו...

קרית **משכנות נתניה** תוקם בחבל ארץ יפיפה במזרח נתניה, בסמוך לשכונת נאות גנים (שכון ותיקים) ולצירי התנועה המרכזיים לתל-אביב ולחיפה, ותהיה שזורה לכל אורכה בכל המרכיבים של איכות חיים ברמה גבוהה:מאות יחידות דיור בסטנדרט גבוה, גנים ציבוריים, פינות משחקים ואפילו פארק ירוק ורחב ידיים.

משכנות נתניה וסביבתה הקרובה יתנו מענה מושלם לצרכים החינוכיים של כל הגילאים. מערכת החינוך תכלול גני ילדים, בתי ספר, מרכז קהילתי, ישיבת בני עקיבא ואף מכללה ללימודים גבוהים (שלוחה של אוניברסיטת בר-אילן) המתוכננת לקום בה בקרוב.

1100 יחידות דיור איכותיות יוקמו בחבל הארץ של "משכנות נתניה".
לבחירתכם: דירות 3 ו-4 חדרים עם מרפסות סוכה בבנינים בני 6 קומות ■ דירות 4 ו-5 חדרים בבנינים בני 3 ו-4 קומות עם מרפסות סוכה ואפשרות לגינה צמודה ■ דירות פנטהאוז 5 חדרים ■ קוטג'ים דו-משפחתיים בני 6 חדרים.

משהב
חברה לשיכון בנין ופיתוח בע"מ

■תל-אביב: רח' לילנבלום 27, טל: 03-664631
■ירושלים: רח' הגידם 1, טל: 02-254181

בואו לבקר אותנו
ביריד הדירות 18-23.4.94
מרכז הבניה רמת אביב ביתן 24

לפרטים משרד מכירות באתר:
שכונת נאות גנים (שכון ותיקים)
רח' קבוץ גלויות ,נתניה. טל. 03- 664631

משכנות נתניה
כי גם לשרון יש צפון

תשאל את לאה אתגר

מלצר בולגרי

עשן במטוס

פגשתי חבורת מהמרים ישראלים שנסעו לסופיה לסוף שבוע

הטיסה לסופיה ב"בלקן אייר" יוצאת בצהריים מנמל התעופה בן־גוריון, ואורכת כשעתיים וחצי. לא צריך להגיע אליה תשוש אחרי השכמה בארבע לפנות בוקר.

חובבי הבלקן מכנים את חברת התעופה שלהם "סוויסאייר" של הגוש המזרחי, אבל אני הייתי נזהרת בהענקת התואר הזה. בלקן אייר היא חברה טובה, אבל לא יותר מזה. האוכל היה בסדר גמור (אורז, גולש ועוגת שוקולד), השירות בסדר, אבל שום דבר לא ראוי לציון מיוחד. לא הייתי יוצאת מגדרי לחפש אותם. טסתי במחלקה רגילה, אבל ממה שראיתי, אין הבדל בין המחלקות. מה שכן: במחלקת העסקים אתה מוצא חבורה מגובשת של מהמרים ישראלים, שנוסעים לסופיה לסוף שבוע. הם לבושים היטב, מגונדרים בתכשיטי זהב, גם גורמטים, כולם מעשנים מרלבורו או קנט, מדליקים במצית מוזהב של "דו פונט" ונושאים תיק ג'יימס בונד. כאילו אנשי עסקים שמסתובבים בעולם. בעניין העישון: בבלקן אייר לא מקפידים. גם אם מושבך מסומן כ"לא מעשנים" אתה יכול לעשן. אף אחד לא מעיר. נדמה לי שכל כך שמחים שאתה טס עימם, עד שלא אוכפים חוקים.

מאוחר יותר פגשתי את המהמרים מישראל בקאזינו של מלון "ויטושה". אם לשפוט על פי אורחי הקאזינו הבולגרי, הרי המקום הראשון שייך לישראלים, והמקום השני למהמרים יפנים. אבל אף אחד לא מרוויח מי יודע מה. ההפך. ראיתי ישראלים מפסידים, ובגדול. הגיעו לכאן עם חבילות של דולרים, שלפו אותם מהכיס בשטרות של מאה, והחבילות הצטמקו. כשאתה רואה את האלפים הולכים ברולטה, בא לך להגיד למהמרים שחבל, ושיש עוד המון דברים נהדרים לעשות עם הכסף. אבל אתה לא אומר כלום. רק צופה בשטרות שנזרקים לשולחן ונעלמים תוך שניות. זה לא העסק שלך. רק לילה אחד בבולגריה ואתה תופס שבני עמנו נתפסים כאן כמיליונרים, בערך כמו שהאמריקאים נתפסו בעולם לפני 20 או 30 שנה.

עוד כנסיה ועוד מבצר

יצאתי לטיול במיניבוס ונהניתי במלון

אי אפשר לקיים סיור גסטרונומי מבלי שמארחיך יראו לך את חמדות סופיה על קצה המזלג. קצה המזלג פירושו סיור מיניבוס של שעה חצי באתרים מפורסמים. מה שנחרת בזיכרון זה עיר אירופית יפה, לא צפופה. הביקור השטחי שלי מזכיר את הסיפור על תיירת אמריקאית רגזנית שכתבה ספר מסעות שלם על אירופה, שכולו משפט אחד שחוזר על עצמו: "עוד כנסיה ארורה אחת, עוד מבצר ארור אחד, עוד כנסיה אחת, עוד מבצר ארור אחד".

מלון ויטושה שוכן למרגלות הר ויטושה, וצופה על העמק שבו שוכנת העיר סופיה. רק במרינות עניות עם עבר קומוניסטי אתה תופס שהמלון הוא עולם נפרד לחלוטין מחיי העיר שלידו. תמורת 200 דולר ללילה לזוג אתה נכנס לעולם שבו הכסף קונה הכל: טלוויזיה בכבלים, סרטים לפי הזמנה, בריכה סגורה, בריכה פתוחה, מועדון כושר, מסעדות ברמה בינלאומית: צרפתית, וינאית ויפנית. מגרשי טניס, חדרים מהודרים, חדרניות שמסדרות פעמיים ביום, חלוקים לבנים, מייבש שיער, מיני בר. בקיצור: הכל. אף על פי שבכסף קונים כאן הכל, הרי המלון עושה רושם די ריק. קר מאוד בחוץ, זו עדיין לא העונה, ולמקומיים אין כסף. בחדרי האוכל של המלון השמפניה נשפכת כמים, מיטב יינות בולגריה נפתחים לעיניך, ואף על פי כן, יש תחושה מסוימת של מסכנות באוויר: המלצר שלך, כמו הטבח שלך, כמו מנהל המסעדה, חיים ממשכורת חודשית דומה למחיר השולחן שפתחו לכבודך.

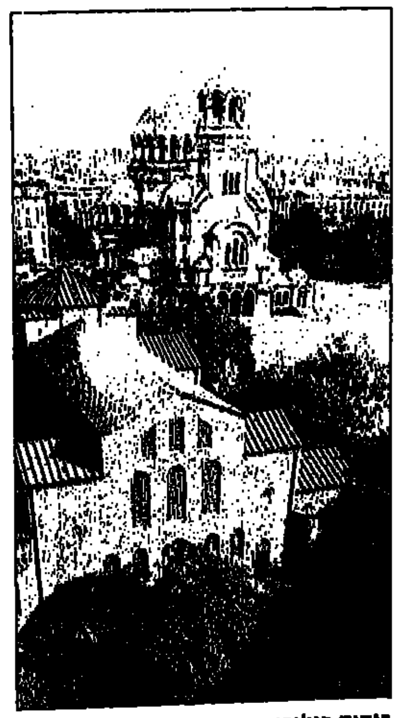

כנסיה בולגרית

חסך קצת צ'וברי צה

דחסתי לקרבי ארבע ארוחות בולגריות

בויטושה פתחו לנו שולחן, שיהיה דומה לזה שיציעו לנו בתל־אביב. על השולחן קערית צ'ובריצה, תבלין בולגרי שמזכיר לי זעתר, ובו אתה טובל עם חומץ את הלחם הלבן והטרי. כאן אתה גם תופס שלא תעזוב את בולגריה בלי לקנות בפרוטות כמה צנצנות תבלין כאלה ונקניק בולגרי יבש. למה? כי זה מה שכולם קונים בבולגריה. רק אחר כך מתברר שבבולגריה קונים בזול גם מערכת כוסות מקריסטל, גם מערכת מפות רקומות, ועוד שתיים־שלוש קופסאות עץ מעבודת יד שמתאימות לאחסון תכשיטים.

הארוחה הבולגרית מבוססת על מצרכים זולים ופשוטים. נפתחת בסליבובה, מבקבוק שזיפים חריף שמגיע עם סלטים: נקניק, גבינת עיזים מטוגנת וסלט ירק. אחר כך מגיעים עלי גפן ממולאים, פלפלים ממולאים וצלי כבש באורז מתובל. למנה אחרונה אתה מקבל מאפה אורז מתוק ועוגיות נקניק אווה. נחמד, אבל לא יותר מזה. נכון שהארוחה אורכת שעות, וכל נכבדי סופיה העוסקים בתיירות מגיעים אליה. נכון שהבולגרים הם אנשי שיחה חביבים, מעשנים כמו קטרים ושותים כמו חטפו צמא גדול במדבר, אבל ללבי התגנב חשד כבר שכל הבולגרי המיוצר אצלנו בארץ שלו בטיבו על האוכל הבולגרי האוריגינלי. מה לי שגם בשלני המשלחת סבורים כך.

במשך שלושה ימים דחסתי לקרבי שלוש או ארבע ארוחות בולגריות. כל אחת דומה לקודמתה, עם וריאציות שונות. בעיר פלובדיב, שהיא השנייה בגודלה בבולגריה, סעדנו ב"פלדין", מסעדה מרהיבה הבנויה על שרידי מבצר. יושבים שם על כסאות מרופדים בעור כבש ומתנדנדים. טועמים מהגיבטש, תבשיל ירקות רחוסים, שמגיע בוער ומעליו ביצה או חביתה, וצופים בהופעות פולקלור.

קר במסעדות. יש בהן חללים גדולים, ומשום שלבולגרים לא מספיק קר והם חוסכים בחימום, אתה סועד חבוש במעילים ושיניך נוקשות. מה שמעורר את המחשבה שלבולגריה כדאי לנסוע רק בקיץ.

המסעדות הכפריות בהן סעדנו שייכות לממשלה. כך גם היקב של "אוסונגראד" הסמוך לסופיה. היתה לי הרגשה שכאילו פתחו לכבודנו את היקב המיושן, והזמינו לפועלות לשבת ליד המכונות כדי לערוך בפנינו הצגה. ערכו לנו ביקב תצוגת טעימה של שישה סוגי יינות. בסוף התצוגה, כשאחד מאיתנו רצה לקנות מתוך נימוס בקבוק או שניים, ראית את האכזבה על פני המארחים. בלי בושה, אמרו לך שציפו ממך שתרכוש לפחות חמישה־שישה קרטונים של תריסרי בקבוקים. לך תסביר להם שאתה אמנם מישראל, ארץ המיליונרים, אבל שאין לך מה לעשות עם מלאי בקבוקי יין בולגריים, אפילו אם הם נמכרים לך כדולר הבקבוק.

סופיה, הסוף

חזרתי הביתה מהורהרת

אי אפשר לסגור קטע על בולגריה בלי כמה מילים על השווקים והבזארים. כל עיר בולגרית מתכבדת בשוק ענקי שיש בו הכל. ממזון בזיל הזול, ירקות, פירות ופרחים, ועד מיטב הבגדים המזויפים של העולם. מכנסי ליווייס ב־30 שקל, נעלי ריבוק ב־40 שקל, מעילי לה־קוסט ב־50 שקל. אתה מסתובב בשווקים, ממשש את הסחורה ותוהה אם היא תעבור בכלל כביסה ראשונה. עד שאתה דן בקושיה הרצינית הזאת בעברית ובקולי קולות עם עמיתיך, אתה מגלה שדוברי עברית המזדמנים לשווקים הם אזרחים מכובדים. גברים בולגרים דוברי עברית עטים עליך בשפע עצות. מסתבר שיש כאן הרבה פועלי בניין שבנו את מגדלי היוקרה של תל־אביב, ורואים בך נציג של מעצמת השפע. רק שם אתה תופס את המשמעות של האמירה הנדושה ש"ישראל זאת אמריקה". בטח אמריקה. רק מעצמה כמו ישראל יכולה להרשות לעצמה לערוך בתל־אביב פסטיבל בולגריה, אירוע שאפשר לחיות בכלל לא רע גם בלעדיו.

אכלתי משהו בבולגריה

שמעתי שישראלים כבר רכשו בתי נופש בהרי מחוז רילה

בסוף השבוע שלפני החג שלחו אותי לבולגריה לחמישי, שישי ושבת. ההזמנה היתה מטעם "הילטון ישראל" וחברת התעופה "בלקן אייר". העילה לנסיעה: לטעום ממעדני המטבח הבולגרי. מלון הילטון תל־אביב מתכנן פסטיבל בולגרי בראשית חודש מאי. את הטבחים, הרקדנים, הנגנים ושאר המשתתפים שיגיעו ארצה הייתי אמורה לפגוש בארץ מוצאם. אם הם ימצאו חן בעיני ובעיני שאר העיתונאים המוזמנים (רובם בשלנים מרופלמים, עם טורי מתכונים וצילומי אוכל בצבע), סביר להניח שנמליץ על הארוחה המתוכננת בתל־אביב. 39 דולר לסועד. הוצאה קטנה בהשוואה למחירו של סוף שבוע בולגרי.

אהיה צבועה אם לא אודה ששמחתי על הנסיעה. נכון שארוחה בבולגריה היא לא שיא המאויים המקצועיים שלי. נסיעה עם ראש הממשלה לטוניס או לדמשק היא יוקרתית הרבה יותר, אבל הקפיצה לבולגריה נפלה עלי בתקופת לחץ והבטיחה הרבה שקט.

מלון "ויטושה" שווה קטע נפרד. זהו המלון המפואר ביותר בסופיה. זכיתי שם למנוחה אמיתית, מנוחה נכונה. בבולגריה אתה יכול למצוא הרבה שקט. אין לך לאן לרוץ, שום דבר לא בורח. מסעדה שהיתה פתוחה בלילה, תהיה על כנה בבוקר. המשקיעים הזרים טרם כבשו ארץ זו. האנשים חביבים, נעימים ועניים (ההכנסה החודשית הממוצעת לנפש היא 200 דולר). בית בהרים המושלגים של מחוז רילה עולה כ־20 אלף דולר. מחיר מגוחך לבית נחמד עם גינה די גדולה. במחיר כלולות גם החסידות, שעוצרות לחנייה על הגג כל שנה. מספרים לי שכמה ישראלים כבר רכשו בהרים בתי נופש כאלה, אבל אני לא פגשתי איש מהם. גם חברת בלקן מוכרת בכ־400 דולר חבילות נופש, שבבסיסן כמה ימי מנוחה בהרים. אם אתה הטיפוס שאוהב לראות הר, עמק ואיזה נחל קטן זורם ביניהם עם גישרון עץ רעוע וציורי, סע לבולגריה, גם אם אין לך שורשים בארץ זו.

חוכמולוגי

עורכת: בת דורה בר

1 חידת קולנוע

אריה רייכמן

לפניכם, ארבעה סרטי־דודים. מיהם הדודים או הדודות שבתמונות? זהו לפחות שלושה.

2 תשחץ

טומי שמיר

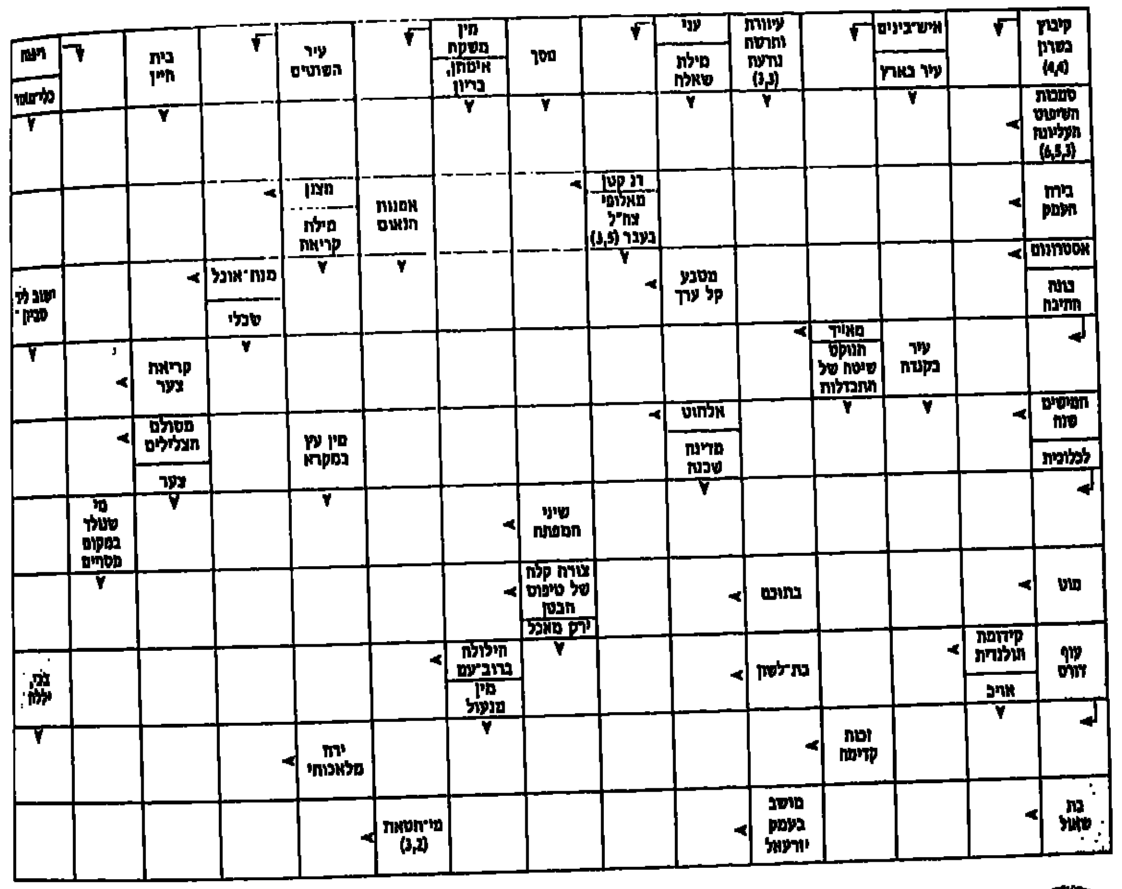

3 שבור את הראש

טומי שמיר

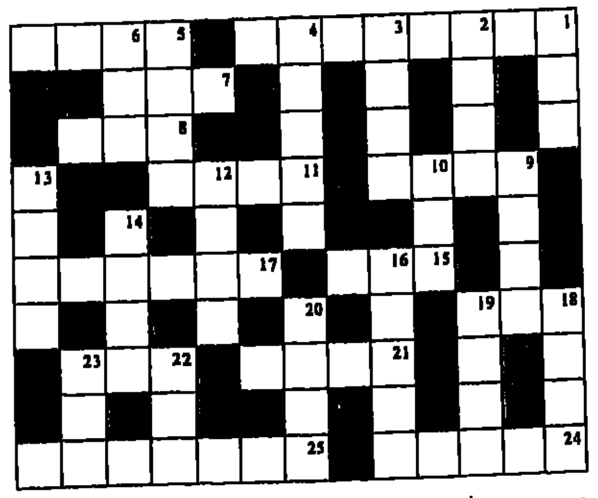

א ופקי: 1) למעשה לאחר השקעת מרבית שנותיו נותר עם אובר־דראפט (4,4), 5) קרוב נכרי ללא רחמים (4), 7) איש עשה בן (3), 8) לנכל היו שתי אמהות (3), 9) אי שם למטה שוכן (4), 11) חשופט מוגיש כדורך־כלל חוסר אימון (4), 15) בו היתה יד העלם הרע (3), 17) הצייר היהודי גאה בנסיונו המיני בצרפת (3,3), 18) לא מכירים אותו במרעה (3), 21) המקום אמור להיות בסוף הדרך (4), 22) פרס שרוי בעצב? בגלל שיש רוח (3), 24) סוזנה זוכרת לדראון את התקופה (5), 25) בורי ואמנון לאחר כניסתם לבית חבר (4,3).

א נכי: 1) סמל בחוה (3), 2) את חלשון בנעל חמצא (4), 3) שמעתי שלהט לא טוב לאדמה (4), 4) עיניים, יד, ורגליים, מה הקשר? (3,2), 5) כי האדם עץ השדה (4), 6) ציד רועה כנעני (3), 9) מכונת אמת מסובבת כנפים (4), 10) בעל טוב מפסיק (3), 12) מודה הפוך שורג אחרת (4), 13) לא מגיע ראשון באופן קבוע (4), 14) חולב את העז בנפשו (4), 16) את הסרעון דרש במכפלה פשוטה (5), 18) החיצים לחיריה (4), 19) יש לו אף בתוך איזה סוד (4), 20) היה מושך פעם כאליל הנוער (4), 22) מורה שבמול יש לו כיסוי (3), 23) חשוב כמת יען אין לו מוניטין (3).

4 בואו חשבון

טומי שמיר

בפעולת הכפל שלפניכם הוחלפו הספרות באותיות. עליכם למצוא את ערכה של כל אות ולהציב את האותיות המתאימות במקום הספרות בשורה שלמטה. אם תפתרו נכונה תקבלו אימרה נאה.

				ש	ו	ר	ד
				נ	ל	ב	ס
			נ	ד	ר	ו	ש
		ד	א	א	ר	ל	
	ד	ל	א	ב	א		
ר	ו	י	ב	ו			
ר	נ	ד	ב	ר	ל	ל	ש

האימרה: 9 7 8 5 0 ת ה 1 2 ה 4 7 3
ה 4 3 0 6 7 1 0 ת 3 7 3 ג ע 6 ה 0 2
2 0 ז 8 8 ג מ 3 1.

פתרון שבור את הראש

פתרון בואו חשבון

אין אדם סוקיר דבר אלא לפי העמל שהשקיע בו.

פתרון תשחץ 58

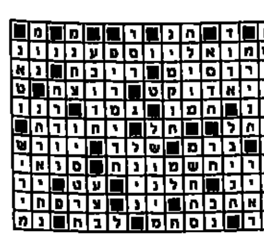

את הפתרונות יש לשלוח לחוכמולוגי, קרליבך 2 ת"א, ת"ד 20010 מיקוד 61200 עד 6.5.94 נא לציין על־גבי המעטפה את מספר החידה ותאריך הפירסום. בין הפותרים יוגרלו פרסים יקרי ערך: סוף שבוע זוגי במלון גלי כנרת ■ מנוי לשירות מנויים פרטי לניידות טיפול נמרץ לב נטלי ■ עשרות דיסקים תוצרת הד ארצי ■ מנוי שנתי על מעריב לנוער ■ ספרים מתנת ספריית מעריב ועוד.

5 ברידג'

אדריאן שוורץ

סיכוי טוב

המשחק הבא שוחק במסגרת אימון. המכריז והמבצע, השחקן התל־אביבי גיורא נפתלי. הסלאם שהוכרז הוא בעל סיכויים סבירים ובוצע על־ידי טכניקה טובה ומעניינת.

צפון
♠A Q 10 2
♥A 5 4 3
♦2
♣A K Q 2

מערב
♠6 5
♥J 10 7
♦K Q J 10 9 8 7
♣5

מזרח
♠4 3
♥K Q 6 2
♦6 5 4
♣J 10 9 4

דרום
♠K J 9 8 7
♥9 8
♦A 3
♣8 7 6 3

כולם פגיעים / מחלק דרום

דרום	מערב	צפון	מזרח
–	–	1קלאב	פאס
1 ספייד	3דיאמונד	4דיאמונד	פאס
5 דיאמונד	פאס	5 הארט	פאס
6 קלאב	פאס	6 ספייד	פאס
פאס	פאס		

ההכרזה בסגנון המקובל בישראל. הקפיצה ל־3 דיאמונד של מערב, שיעודה להפריע, דחפה את צפון־דרום לכיוון הסלאם. 4 דיאמונד של צפון מראה חוזק, כוונה לשחק סלאם, וככל הנראה קונטרול בדיאמונדים. 5 דיאמונד של דרום מראה קונטרול ראשון – אלוף או חוסר בצבע, והיענות לשחק סלאם. 5 הארט מראה אלוף או חוסר בהארט ו־6 קלאב של דרום מציע לשחק סלאם בקלאבים. למזלם של בני הזוג מתקן צפון לסלאם הנכון בספיידים. מערב יצא במלך דיאמונד והכרוז לקח באלוף בידו. הכרוז טרף דיאמונד בדומם ולאחר שהוציא שליטים על־ידי אלוף ומלך ספייד, שיחק הארט נמוך מהדומם. מזרח לקח במלכה הארט והמשיך בנסיך קלאב. הכרוז לקח במלכה קלאב והמשיך בשליט אל ידו. על השליט השליך מזרח דיאמונד. הכרוז שיחק ספייד נוסף (הרביעי) והשליך קלאב מהדומם. מזרח נתפס למשחק־לחץ עם שליט: אם משליך הארט, ישחק הכרוז קלאב אל האלוף על מנת לבדוק אם הקלאבים מחולקים, ואם לא – ימשיך באלוף הארט, יטרוף הארט בידו והדומם גבוה. מזרח בחר להשליך קלאב, אך הכרוז שיחק את המלך והאלוף שלאב המשיך באלוף הארט וטרף הארט בידו והקלאב האחרון הוגבה. הסלאם שביסודו תלוי בחלוקת הקלאבים (סיכוי של כ־68%) בוצע בטכניקה טובה וסיכויי הביצוע שלו הוגדלו משמעותית.

6 כפלשון

עדי גבעון

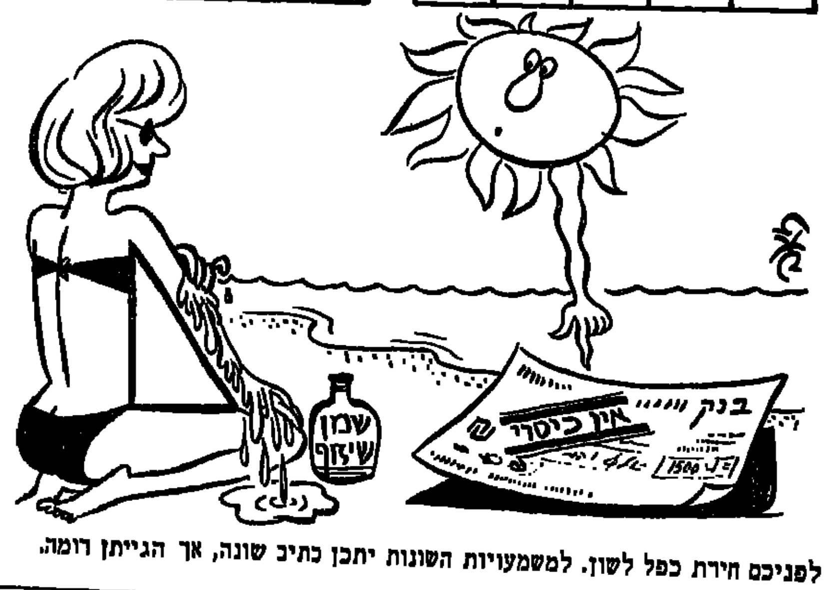

לפניכם חידת כפל לשון. למשמעויות השונות יתכן כתיב שונה, אך הגייתן דומה.

7 טריוויה

טל רז

1. מוסיקה: באיזו להקה היה קורט קוביין שהתאבד לאחרונה?
2. כלכלה: בכמה עלה מדד המחירים במארס?
3. צבא: מה זה חצובה?
4. בעלי חיים: מה אוכל הסמור?
5. גיאוגרפיה: מהי בירת טייוואן?
6. מושג: מה זה נסלה?
7. לועזי: מה פרוש אסימילטור?
8. צומח: איזה פרחים יש למקור החסידה?
9. ארכיאולוגיה: מה זה סרקופג?
10. משטרה: מי היה מועמד לתפקיד המפכ"ל לצד אסף חפץ?
11. ימים: אילו מדינות גובלות בים הכספי?
12. ספורט: מי הוא מאמן מכבי נתניה?

בין פותרי חקסימום תשובות נכונות יוגרלו פרסים. אין חובה לענות על כל השאלות

8 שחמט

שאול הון

גאות ושפל

לאחר הצלחתו בלינארס נכשל קרפוב במונקו. התוצאות: אנאנד 17 מ־22, קרמניק 16, איוונצ'וק 14.5, קמסקי 14, יהודית פולגר 11, קרפוב 10.5 (פחות מ־50%), ליובוביץ' 10, נאן וסיראוואן 9.5, ז'וז'ה פולגר 7.5, פיקט 6.5, קורצ'נוי 6. הנה כיצד מכניע קרמניק (בשחור) את אלוף פיר"א.

קרמניק   קרפוב

1. רד4 רד5, 2. ג4 ג6, 3. פ־ו3 פ־ו6, 4. פ־ג3 ה6, 5. הג3 פב־ד7, 6. ר־ד3 ד:ג4, 7. ר:ג4 ב5, 8. ר־ד3 א6, 9. ה4 ג5, 10. ד5 מה־ג7, 11. 0־0 ר־ב7, 12. ד:ה6 ו:ה6, 13. ר־ג2 ר־ה7, 14. פ־ז5 מה־ג6, 15. מה־ו3 ח6, 16. מה־ח3 (לניצול חולשת ה6, אך קרמניק מקריב טיב להשגת יתרון) ח:פ! (פ־ו8, 17. ה5! פ־ד5, 18. מה־ח5+ מ־ד7, 19. צ־ד1 וללבן יתרון מכריע), 17. מה:צ+ מ־ו7, 18. מה־ח3 ז4, 19. מה־ח4 פ־ה5, 20. ו3 ז:ו3, 21. ז:ו3 ג4, 22. ר־ה3 פ־ו6, 23. מה־ה1 צ־ח8, 24. צ־ד1 ר־ד7, 25. צ־ד2 מה־ג7, 26. צ:ר (26. ו4 פ־ז4!) מה:צ, 27. מה־ד2 מה־ה5, 28. צ־ז1 צ־ח3, 29. ר־ד1 פ־ח4, 30. ר־ד4 מה־ג7, 31. מה־ז5 מה־ד8, 32. צ־ד2 ר־ג6, 33. ה5 פ־ו5, 34. ר־ג5 מה־ג7, 35. ה:פ ר:ו3, 36. ו:ז7 מה:ד+, 37. צ־ו1 מ־ז8, 38. ר־ג2 צ:ח2!, 39. מה־ד8+ מ:ז7, 40. מה־ד7+ פ־ה7 לבן נכנע.

קרפוב נוצח בשח אקטיבי ע"י האחיות פולגר וניצח במשחק הסנוורים. הנה הפסדו נגד יהודית.

סיום מס' 474

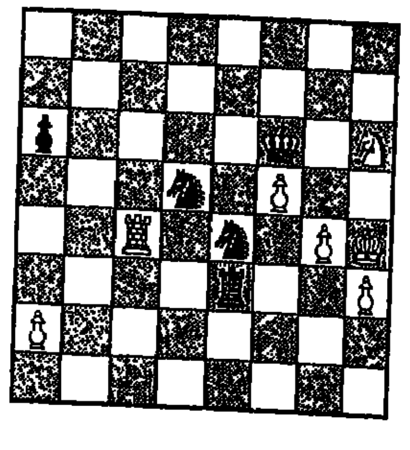

קרפוב הקריב כלי תמורת 3 רגלים והמשיך 57. ו5+ מ־ה7 (פ:ו5?, 58. פ־ז4+), 58. ו6+ מ־ה6, 59. פ־ו4 (טוב גם ו7) צ־ה1, 60. צ־ג6+ פ־ד6 (מ־ד7, 61. פ־ה5+ עם ו7), 61. ו7 צ־ו1, 62. ו6?? (62. פ־ו6 פ:פ, 63. צ:פ+! וזוכה) פ־ה7, 63. מ־ז5?? (חש להגנת הרגלי ושכח שגם הצריח מותקף) פ:צ לבן נכנע.

● המוח האנושי עדיף: בסיום 465 מצא המחשב "פריץ 2" תיקו אך החמיץ מט, שכמה מקוראינו גילו. לבן: מ־ז1, מה־א7, צ־ה8: א4, ו2, ז3, ח2. שחור: מ־ח7, מה־ב2, צ־ר2: ו7, ז7, ח6. אחרי 29. ר:ו7 נכנע שחור. "פריץ 2" הציע מה־ג1+, 30. מ־ז2 מה־ח1+!!, 31. מ־ח3 מה־ו1+ (המחשב הציע ר־ז4+), 32. מ־ח4 ז5+, 33. מ:ר מה־ח3X.

9 בולים

הלל זיידל

פופוב וריצ'י

איטליה הנפיקה בול בערך של 750 לירטות המציג את דיוקנו של המדען אוגוסטו ריצ'י שתרם לפיתוח הרדיו לפני 100 שנה. גם סן מרינו הנפיקה בול של 750 לירטות המראה את אלכסנדר סטפנוביץ' פופוב, על רקע המצאותיו בתחומי הרדיו וסימני המורס. ב־1896 הצליח פופוב להעביר בגלי האתר את שתי המלים "הנריך הרץ" (והיה הממציא הראשון בתחום זה).
בשנת 1995 יונפק בול שיוקדש לתגליותיו של מרקוני. כן הונפקו בסן מרינו 5 בולים המציגים אתרי פרחים וגנים.

מטבע איכות הסביבה

ליום העצמאות תשנ"ד, הנפיקה החברה הממשלתית למדליות ולמטבעות סדרת מטבעות, שעוצבו על־ידי בני הזוג נעמי ומאיר אשל. המטבעות מתארים את כדור־הארץ כמרכז של פרח וסביבו עלי כותרת. המסמל את פגיעתו של העולם והצורך לשמור עליו. המטבעות עשויות זהב וכסף בצורת עריליון.

תשובות 8.4.94:
חידת קולנוע: המילה המשותפת היא "נברח". "הוברח באוטובוס". "נברח דאופפייר". "הוברח עם הקסליוח". "נברח 00 הכנסה". **טריוויה:** 1. הליום איזו בושר. 2. ורדיים. 3. חורדות מצרים הקרוסה. 4. פתיחה תמורתית לאופרה 5. היחס בין הניצב מצלע אחת של זוית לצלע השניה 6. דג מאכל ממשפחת הקרפיונים 7. אל הים ונפו אדם וחובו של דג. 9. עמיר פרץ. 10. אריך קסטור 11. סקארלט אוהרה חלף עם הרוח **כפלשון:** מצב הכן. **קו לקו:** אין הוחתום מעיד על עיסוי

זוכים 25.3.94:
אותיות ומספרים – **זכו בדיסק:** חוה פרידמן בני ברק ור סקולובסקי. רמת גן יפה אלחרר. אילת **טריוויה** – **זכו בספר:** דורית אור. כפר סבא. ליטר קרסק חולון ברהה ברק. משסר השבעה **שבור את הראש** – **זכתה במנוי שנתי ל"את":** סלי סור. שערי תקווה **זכו בספר:** נחל שרים. חולון. חולו שבסר. ראשל"צ **קו לקו** – **זכו בקלטת:** אדית לווסי אשקלון אפרת שוני. מושב בקעוח יצחק טמרס. ראש העין **בואו חשבון** – **זכו בקלטת:** אליור קיקוב תל קציר שי לוי. ת"א אברהם לוטפי ירושלים **כפלשון** – **זכו בדיסק:** גילי קוסנסקי. תל סונר. יוני עורא יהודה סוד. קריית מוצקין **תשחץ ענק לחג** – **בסוף שבוע זוגי ב"גלי כנרת" זכתה:** סוכה לבנא. כפר סבא **זכו בספר:** חמר סויל ח"א. סעופחת סוהר. באר שבע **חידת קולנוע** – **זכו בקלטת וידאו:** בלה קרביץ. חיפה עות כרבן נשר אודי בן דוד. רמת גן

10 קו לקו

פרץ וינרייך

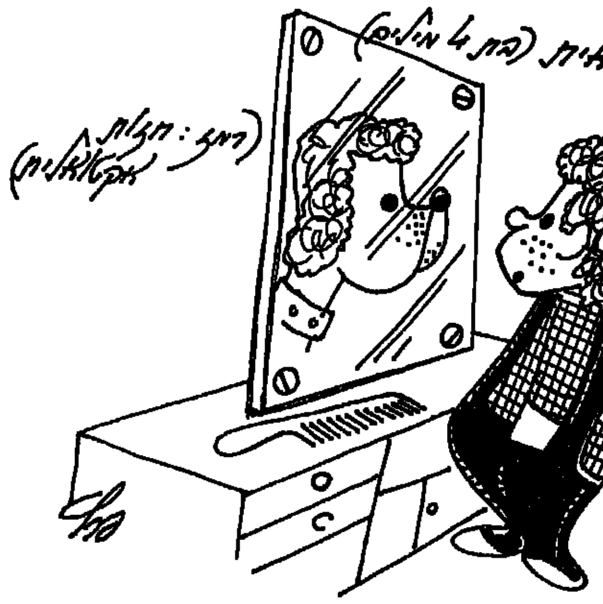

שבוע של כוכבים

טובה ספרא

לתאריכים שבין 22/4 ל־28/4
כדי לקבל תחזית יותר מדויקת, רצוי לעיין גם במזל האופק (השעה) שלכם.

שור (21.5 – 21.4)

השבוע קשה לכם להתרכז ולשבת במקום אחד ואתם נוטים לריחוף. אתם חשים צורך בהתרחשויות מעניינות, כדאי לשקול נסיעה. בעבודה יש אירוע יוצא דופן אך זמני. מבחינה חברתית אתם נהנים מחידושים מרעננים, ואולי גם משתחררים ממערכת יחסים כובלת. בתחום הכספי ניכרת נטייה לבזבוז, כנראה כדי לפצות את עצמכם. בסך הכל, אתם נהנים מחוויות רבות ומסוגלים להמשיך הלאה.

תאומים (21.6 – 21.5)

השבוע תתרכזו בארגון מצבכם הכספי, בשאיפה להשגת ביטחון חומרי. התוצאה תושג בהדרגה. צפוי עימות רגשי, אבל לא חריף במיוחד. השתדלו לשמור על ערנות, והעדיפו תקשורת כנה וישירה. אתם נהנים מתחושת שייכות ומביטחון רגשי. הקושי להגיע לפשרה עשוי להביא אתכם לעימות עם גורם סמכותי. זיכרו, הדרך לעצמאות כרוכה בוויתור מסוים. ענייני המשפחה יתבעו את תשומת לבכם, ומצב זה פוגע בתחושת המרחב שלכם. השבוע תצטרכו לקבל החלטה חשובה.

סרטן (23.7 – 22.6)

הקושי העיקרי שלכם השבוע יורגש ביישום החלטות. אתם בודקים את האפשרויות, מנסים, אבל קשה לכם לתפקר עם שתי רגליים על הקרקע. אתם חושבים בעיקר על העתיד. למעשה, אין לכם סבלנות לשגרה ולמפגשים משפחתיים. להפך. אתם רוצים לשוטט סתם, להיפגש עם אנשים שונים, לפטפט ולחוות חוויות. חוסר הסבלנות מתבטא גם בחוסר הקשבה, בהתנגדות למסגרות ובניסיון לשלוט בכוחות עצמכם בתהליכים. האלתור והתמרון יאפיינו את כל פעילותכם השבוע.

אריה (23.8 – 23.7)

השבוע אתם עסוקים בבירור רגשות ובשיחות נפש. ייתכן שתידרשו לתכנן כמה תוכניות שונות בבת אחת. אין אלה ימים חיוביים, ובעיקר תתקשו להוכיח את צדקתכם. מתח רב ילווה אתכם, ויבוא לידי ביטוי גם בקשר אינטימי קצר. תחושו קושי בשמירה על גבולות הטריטוריה שלכם, ומשום כך תעדיפו לבלות לבד, או במפגשים חברתיים רבי משתתפים בהם תוכלו לפטפט ולרכל. אתם ביקורתיים ביחס לסביבה, ולא משתפים כל אחד בחייכם.

בתולה (23.9 – 23.8)

אתם פתוחים ומשוחררים מבחינה חברתית ומרחיבים את מעגל האנשים סביבכם. תהנו בעיקר מרכישת מתנות לקרובים לכם או מבילויים, כל זאת בלי לעשות חשבון כספי. תיתכן התפתחות קשר אפלטוני, ואם הציפיות ממנו יהיו גבוהות מדי, תתאכזבו. אלה ימים של התנסויות חדשות ופריצת מחסומים, התמודדות עם אתגרים שעוזרים לכם להבהיר את מצבכם. השתדלו להיות בחברת אנשים בעלי אומץ ותעוזה, שיעזרו לכם.

מאזניים (23.10 – 23.9)

השבוע קשה לכם ליישם החלטות. אתם מוטרדים בעיקר משאלות של סטטוס וקריירה, ומתעלמים ממחויבויות אחרות. אתגרים וחוויות חדשות מעירים את דמיונכם. תחושת עצמאות לא מוגדרת מלווה את פעולותיכם, ונדמה לכם שדברים יסתדרו מעצמם. היו זהירים – זהו שבוע של תקלות, במיוחד בנסיעות, אך ייתכן גם עימות חריף בעבודה. קשה לכם להתמודד עם אחריות, ואתם מעדיפים שיניחו לכם.

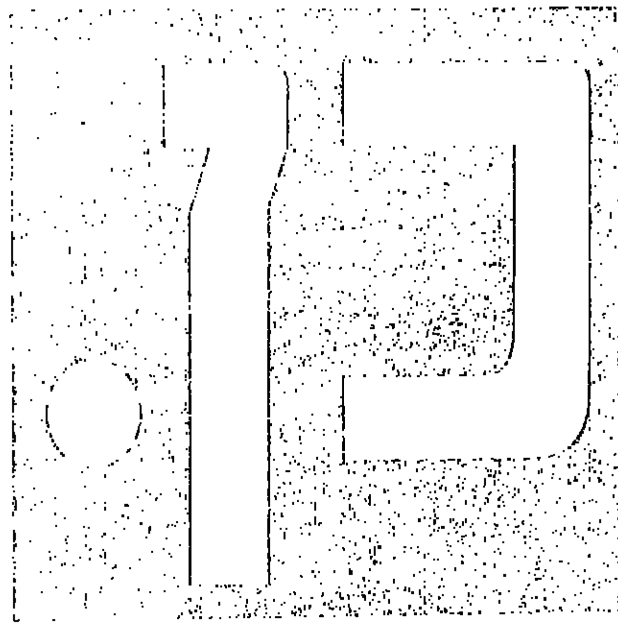

תעודת זהות: מזל שור

- יסוד: אדמה.
- איכות: קביעות.
- צבע: כחול, כחול־אינדיגו.
- אבן: ספיר, יהלום, קריסטל.
- סמל: שור.
- רגישות טיפית: הגרון, מיתרי הקול, הצוואר, בסיס המוח והאוזניים. נטייה חזקה לצרידות, תפקוד לקוי של בלוטות, מחלות הקשורות באכילת־יתר. בעיות בחילוף חומרים.
- מקום בילוי אידיאלי: מסעדות המתמחות בבשר לסוגיו, סופי שבוע במקומות פסטורליים, טיולים בין נופים ירוקים, תיאטרון, אופרה.
- מגרעות: חומרנות, עקשנות, צרות אופק, מרובעות, קנאות, חוסר יכולת להסתגל, חשש מפני שינויים, נהנתנות, שיעבוד להרגלים, חוסר מעוף, דאגה לנוחות אישית, ראיית כסף כמטרה וכפתרון לכל.
- תחביב: איסוף אמנות, בעיקר תמונות בעלות ערך כלכלי, שירה, מוסיקה, דברי מתיקה, בעיקר כאלה שעשויים משוקולד, טיפול בגינה סביב הבית או בעציצים.
- סימני זיהוי: השור הוא סלע איתן. הוא צועד צעד אחר צעד, בלי קפיצות ודילוגים. אחרי שהחליט, אפשר לצעוק, לצרוח ולהכות בו, הוא לא יחלש ולא ישנה את החלטתו. עקשנותו המורגשת נראית בפניו, כסנטרו הפונה מעלה ובידיו השלובות על חזהו באמירת "זהו זהו" נחרצת.

לא כדאי להרגיז אותו. כאשר הוא זועם, הוא מתנהג כפרא אדם ולא ממהר לסלוח. למעשה, נדיר לראותו מאבד את שלוותו. גם אם נכשל, לא ירעד או יקפוץ ממקומו, אלא ימשיך באותו קצב. המעשיות שלו לא תניח לו להיסחף אחרי ההתרחשויות הזמניות.
אבל אסור לטעות. בני מזל שור הם אנשים חמים מאוד. עם זאת, הם אינם מזנקים לתוך קשר רומנטי אלא בודקים את בן הזוג בסבלנות. התחשבות ושיקול דעת מאפיינים אותם בכל נושא, כולל באהבה.

בני מזל שור אוחזים היטב בארנק הכסף, הם אוהבים לשתול שקלים ולקטוף דולרים. בכל הקשור להשקעות כספיות, כדאי להתייעץ איתם. הם יודעים איך ואיפה. רוב השוורים עוסקים בנושאים הקשורים בכספים ובבנקאות. גם אם כחר בן מזל שור באמנות כמקצוע (יש להם כישורים מוסיקאליים), הוא יידע איך להשקיע את כספו ורווחיו וידאג לבסיס כספי איתן. הרכושנות טבועה בו והוא מרבה להרחיב את נכסיו. חשיבה שלו בהירה וברורה, עצמאית ומעשית. בני מזל שור אינם קטנוניים, והם משלבים מאוד נוחיות ורווחה. ביתם יהיה מטופח, עמוס בחמצים ומוקף בגינה. גם התמכרות להנאות חושים מאפיינת בני מזל שור. חוש ריח וטעם מפותחים וחיבה לאוכל משובח, ינות טובים ודברי מתיקה. אין הם בזבזנים, אבל גם אינם קמצנים. הם נאמנים למשפחה, אבל גם אוהבים מאוד את הבדידות. ביתם הוא מבצרם, ואין דבר מאוס יותר בעיניהם מחטטנים גסי רוח המתקרבים אליהם, ומעמידים את סבלנותם במבחן.

עקרב (23.11 – 23.10)

אתם מרגישים חוסר אונים, בעיקר בגלל חוסר האפשרות להוכיח את צדקתכם ולזכות בהכרה. תהיו מעורבים בשיחות נפש רבות שיעסקו בתוכניות לטווח הרחוק. באופן כללי, תעסקו השבוע בנושאים שונים שאין ביניהם קשר. בתוך הסבך צפויה לכם חוויה אינטימית, אלא שזו עלולה להתגלות כמזדמנת. כמו כן, אתם מגלים דברים רבים שלא ידעתם קודם, וגילויים אלו משנים את התמונה הכללית. תזדקקו מאוד לאינטואיציה שלכם.

קשת (23.12 – 23.11)

השבוע אתם מבזבזים הרבה כסף מבלי לעשות חשבון, חלקו על דברים שאינם נחוצים לכם. אתם מנסים להבהיר דברים, אך נכשלים בכך והדבר גורם לכם חוסר שקט. אתם עלולים להיקלע, שלא מרצונכם, למאבקי כוח ולמניפולציות, אבל אל תשקיעו בכך אנרגיה מיותרת. אין זה הזמן לתכנון תוכניות, כי כושר השיפוט שלכם אינו במיטבו. עדיף שתקבלו עזרה. אתם ביקורתיים כלפי בן הזוג ונוטים להסיק מסקנות חפוזות.

גדי (21.1 – 23.12)

יכולת ההכרעה שלכם אינה טובה במיוחד השבוע. אתם מבולבלים ואינכם מסוגלים למחשבה שקולה. אתם נרחסים למעורבות רגשית, אבל תוך כדי כך מבינים שבעצם אתם הזקוקים לתמיכה. יכולת התמרון שלכם במיטבה, ובעזרתה אתם נחלצים ממצבים מביכים. רעיונות חדשים מעסיקים אתכם, אבל היזהרו לא להיכנס לחיכוכים בנושאי עבודה או תפקוד. השתדלו לרכז אנרגיה ולהתמקד בעיקר, אחרת כלום לא יתקדם.

דלי (19.2 – 21.1)

כושר הריכוז שלכם אינו במיטבו השבוע. אתם מחפשים עניין, מעדיפים לטייל ולרחף. תיתכן תקלה במכשירים חשמליים, למשל במחשב. זהו זמן מתאים לבחינת רעיונות חדשים. הקפידו לזכות בהכרה על מעשיכם. נטייתכם להיגרר למעורבות רגשית תוליד חיכוכים גם עם אנשים זרים לכם. ההנאה העיקרית שלכם כרגע היא רכילות והחלפת מידע.

דגים (21.3 – 19.2)

אתם עסוקים בארגון מחדש של מצבכם הכספי. בינתיים, שום ניסיון אינו אפקטיבי. עדיף שתשיגו אשראי מהבנק ותתאזנו בשלבים. מערכות היחסים שלכם טעונות כרגשות, ומשום כך אתם זוכים לגילוי תרש. המעמד שלכם משתנה, פעילותכם עצמאית יותר, אך עשויה לגרור חיכוך עם הממונים עליכם בעבודה. למזלכם, יש לכם יכולת להציג עמדות בצורה משכנעת, כך שגם אם לא יימנע העימות, בסופו של דבר, יתברר כמועיל. כושר ההתארגנות שלכם יקל עליכם בתכנון שעות הפנאי.

טלה (21.4 – 21.3)

ימים אלה מאופיינים בבלבול ובחוסר יכולת החלטה, אולי משום שאתם נגררים למעורבות רגשית מיותרת. השבוע אינו מתאים לפריצות דרך או לתכנונים עצמאיים. אתם זקוקים מאוד לתמיכת הסביבה, אך היעדר פתיחות ותקשורת מונעים זאת מכם. בעיה בריאותית כלשהי דורשת טיפול, וכדאי להתייעץ עם אנשי מקצוע. תיתכן נסיעת עסקים קצרה. בכל מקרה, מומלץ לתכנן את לוח הזמנים בקפדנות, כדי לא להעמיס על עצמכם שיבושים אפשריים.

לציבור שומרי השבת משווק מכשיר "גרמאפון" - טלפון חרום שנועד לקשר את המנוי למוקד נ.ט.ל.י. מבלי לחלל ימי שבת וחג.

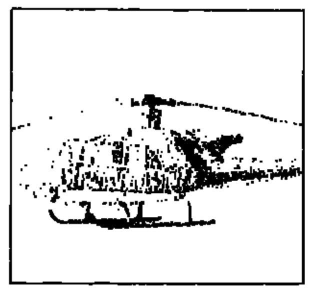

"אמבולנס מוטס"
שירותי פינוי בהיטס על ידי מסוקים ומטוסים המיוחדים לכך, להעברת חולים ונפגעים וכן איברים להשתלה מכל מקום לכל בתי החולים בארץ ובעולם, כולל הטסה חינם מבי"ח אחד למשנהו בארץ.

ניידות לטיפול נמרץ לב המשוכללות ביותר מסוגן
מגיעות אליך בדיוק מירבי ובזמן.

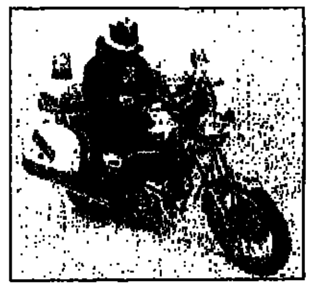

כל שניה היא קריטית...
אופנוען, פארמדיק או רופא מוזנק במקרה הצורך כחלוץ לפני הניידת.

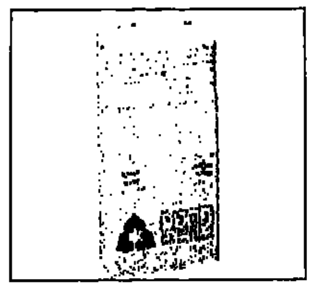

ה"קרדיופון" בדיקת הלב דרך הטלפון
המכשיר המתקדם מסוגו בעולם, בעל זכרון, נוח ופשוט להפעלה.

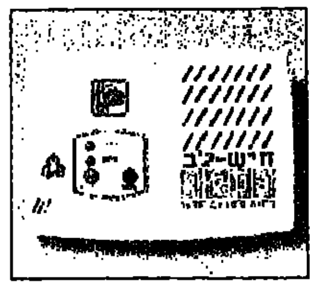

"חיש לב"-נ.ט.ל.י. קו ישיר לעזרה מיידית
מכשיר מצוקה משולב, באמצעותו ניתן לדבר עם המוקד מכל מקום בבית ללא שפופרת, ולהעביר שידור א.ק.ג. אלחוטי באמצעות ה"קרדיופון".

מוקד חרום רפואי
מאוייש 24 שעות ביממה ע"י אחיות טיפול נמרץ, ובפיקוח רופאים קרדיולוגיים בכירים.

"ביקורופא" סיוע רפואי כללי לילי
מוקד לילי עבור כל בני המשפחה. במקרה חרום הרופא מגיע לביתכם או לכל מקום שתמצאו בו בארץ.

התקשר כדי להשוות ולברר. מה שתשמע - ישכנע אותך.
מה שתקבל - ירגיע אותך. מנוי נ.ט.ל.י - קו פתוח ללב בטוח.
סניף ראשי: 03-5757799, הרצליה: 09-587111, נתניה: 09-828770,
ירושלים: 02-612333, עפולה: 06-523347, חיפה: 04-335728.

ניידות טיפול לב ישראל
שרות מנויים פרטי לניידות טיפול נמרץ לב

הפתרון שהעולם חיכה לו בקוצר נשימה
"אסטמה־פון" - שרות מנויים פרטי למעקב, התראה וטיפול חרום בהתקפי אסטמה טרם התהוותם. עכשיו אתה יכול לנשום לרווחה!

חיים צינוביץ' צילם השבוע, בקולנוע אלנבי

ליכטנשטיין (ראש גזור), רוזנבלום (ראש שמש) והכל בהתנדבות

צילומים: קוקו

רמון וקונדה, גיסו ועוזרו. "אני אחראי על השנור"

חיים, ז'קלין וכל השאר

מה אירע בערב ההתרמה של בית החולים השרון, על מי ומדוע צעק רמון שישתוק

בתשע בערב הוא הגיע, מלווה בפמליה של מעריצים ובגיסו, שהוא גם עוזרו האישי, אפרים קונדה. חיים רמון בחולצה לבנה ספורטיבית, ללא עניבה, ובסוודר כחול נערי זרוק על כתפיו, הזיע קצת, אבל נראה היה כמי שהאדרנלין מפעפע ברמו. מחוץ לאולם אורנים התגודדו, כיום ראשון בערב, המון רוקות נרגשות, שחלקן תלו על עצמן דגמים של מצדה זאבי, ולצידן בעלים בחולצות משי, שניגשו לרמון, טפחו על כתפו והבטיחו לו שהם איתו. רמון לא הגיע לגן אורנים בגלל תצוגת השיער של ז'קלין ליכטנשטיין, וגם על מצדה זאבי לא שמע ("מי זו מצדה? אני לא בעסק"), אז למה בא? "בגלל אשתי", אומר רמון, "באתי כאבא". האירוע, יש לדעת, היה ערב התרמה למחלקת היולדות של בית החולים השרון. פנינה רמון פעילה בעמותה למען המחלקה ואחותה, ציפי קונדה, עומדת בראשה (של העמותה). "כמה תרמתי?", שואל רמון בתשובה לשאלה, "תרמתי. זה לא עניין לעיתון" (ואז תדע לך שרוני מאנה תרם 5,000 שקל). אחר כך הצטרף לשיחה אפרים קונדה, תוך שהוא מעשן בהנאה סיגרעה. "אתנו מקבלים המון טלפונים ופקסים מאנשים שרוצים לתרום", מיהר לבשר, "העם איתנו. אני אחראי על השנור של הכספים", הוסיף. "אם יש חבר'ה עשירים שרוצים לתרום, בשמחה". כאן רמון הורעק. "קונדה, אולי תשתוק". קונדה הכי צעק והכל נאלמו דום. קונדה הכי בויש פרש לחיק אשתו, ציפי, שהיא, כאמור, אחותה של פנינה רמון. "אני גדולה ממנה בשנתיים", שחה ציפי, "אני בת 40 והיא בת 38. יש כאלה שאומרים שאנחנו קופי, וכאלה שאומרים שאין שום דמיון. וחיים? הרבה אנשים אומרים לי שעד עכשיו הם לא בחרו להסלי תדרות, ודווקא עכשיו הם יבחרו בגלל חיים. אני משוכנעת שהוא יזכה". אחר כך עלה רמון לבמה וגולל את סיפורו האישי (בכל הנוגע למחלקת היולדות). פנינה מתה דמעה. גם איבונה קרוגליאק, מאחורי הקלעים, היתה מוחה דמעה, אלמלא ז'קלין ליכטנשטיין

ויתרה לה, לבסוף, על מגדל השיער. הדוגמניות המתנדבות נאלצו להסתובב שם עם קילוגרמים של יצירות ליכטנשטיין על הראש, צבועות בצבעים מגוונים ומקטרות ללא הרף על כאבים (כגרת איבני, דוגמנית: "לכולנו מתפוצץ הראש, אבל מה לא עושים בהתנדבות"). כשקרוגליאק החליטה להתקומם, ליכטנשטיין הרכיבה על ראשה את שלשלת השיער הכבדה היא זעקה מכאב ודרשה להורידה, בנימוק שעליה עוד לשקוד על לימודיה והראש נקרע ודואב. היא לומדת תקשורת במכללה למינהל, ויש לה עבודה דחופה על סיקור הטבח בחברון בעיתונים. ליכטנשטיין התעקשה ועלתה לטונים: "אם אני אוריד לך תתחיל שרשרת ואני אצטרך להוריד לכולם, למה את עושה לי בעיות?" אבל קרוגליאק לא ויתרה עד שהמשקולת הוסרה. ליכטנשטיין: "זו האמנות שלי, על זה אני חולמת בלילה, זה הרעיונות שלי מהראש, זה הפנטזיות שלי. כאן אני מתבטאת. עשיתי 95 תסרוקות היום, משבע בבוקר אני על הרגליים, אתמול עד שתיים בלילה. אבל זה לא השיא, פעם עשיתי לאיכילוב 100". גם הבגדים הבכירו על הבנות. הן הולבשו בשמלות של מצדה זאבי, שחורות צמודות וחשופות כתפיים או גב. ואני עצמה הופיעה במחוך תחרה לבן. לתעשיינית פנינה רוזנבלום התאימו שמלה עם מחשוף כתפיים אלכסוני ותליון נצנצים. על ראשה הרכיבו שלל קרניים משיער, סטייל שמש. רוזנבלום: "ז'קלין חברה שלי, איך אפשר לסרב? אני תורמת בשקט ברוך כלל, מטעם החברה, הפעם תרמתי את ההופעה שלי. מוזר לחזור מעולם העסקים לעולם הדוגמנות, זה לחזור 20 שנה אחורה". רגע לפני שכולם פנו לזולול עגל בשזיפים ותפוחי אדמה אפויים, עוד הספיקה להתחולל שערוריונת. אנשי "בוקר טוב ישראל" שהגיעו ספונטנית לצלם את האירוע, הורשלכו החוצה, עקב הבכחת בלעדיות לכבלים. ערוץ 3 ישדר את המחזה הגרוטסקי בחג השבועות.

ריקי כהן

ציפי קונדה, גיסתו

זה צ'רה, שהיה רמטכ"ל, ושולמית אלוני, זו שרת האמנויות שהיתה שרת החינוך, היו כוכבי המסיבה המסורתית של מאיר עמית, בשישי שעבר. צור הפגין באותו בוקר עם האלופים בעד התהליך, ובמסיבה באו אליו כולם ולחצו לו ידיים, והמון נשים נישקו אותו. אז הוא אמר: "אם הייתי יודע שכל הנשים תבואנה לנשק אותי, הייתי מפגין כבר מזמן. עכשיו אני מבטיח להמשיך". ואלוני על שום מה? על שום נאומה בטקס פרס ישראל. לא היה אחד שלא החמיא לה. והיא נורא התרגשה.

האחת והיחידה חגגה 25 שנות נישואין לבעלה זהר, למרגלות בריכת השחייה בווילה בתל־ברוך. את פני האורחים קיבלה בחליפת שיפון סקסית וענק פנינים. מהממת, אומרים, מהממת. רנה, בתה, הופיעה בחצאיונת וגופיונת מג'ינס. יצאו מגדרם: אמנון זכרוני, סבאקס נדיר פיזו עם דבורין עד ארבע לפנות בוקר, אורי סלונים, שעלה לבמה והקריא שיר שחיבר לכבוד הזוג, וגם ראש השב"כ, פולי הגשש, מיכאל כדיאיר היועץ, רם כספי, יצחק לבני וישראלה סטיר. אכלו שם, אגב, באגטים עם שינקן ובשר מעושן. בערך בשתיים בלילה זרקו את דנה למים. שובבים.

קרול הבמאית ופלדמן עורך הדין

כבסת הציירת ולוסקי ההוגה

רפי כן. היו כל מיני שמועות על מי יבוא ומי לא יבוא להקרנת סרטה של דליה קרפל, "רפי נ9", על רפי לביא, ביום ראשון בסינמטק תל־אביב. היו כאלה שמיהרו להגיד שבגלל שלביא לא כל כך מבסוט מהסרט, מקורביו לא יגיעו. אז בלטו בהיעדרם אדם ברוך ומיכל נאמן. אבל זה לא אומר שיש בכלל קשר. חוץ מזה, כן הגיעו: הלית ישורון, שעיה יריב, דן צלקה, דן דאור, אביגדור פלדמן, שרה חינסקי, דגנית ברסט, מריס כבסה, שוש קורמוש, נריה דוד, חיים לוסקי, אהוד מנור, אילנה ברנשטיין, נמרוד אשל ועוד ועוד ועוד. הרוב, אגב, יצאו עם חיוך על הפנים. כלומר, נראה שנהנו. מאוד אפילו • צילומים: נאור רהב

מנגל יותר כיף מג'קוזי. יעקב טרנר, אקס מפכ"ל, שקד בעצמאות על מנגל לחבר'ת מחיל האוויר. כמדי שנה התכנסו הטובים לטייס לחגיגה סוערת, הפעם במקום שנקרא "אירועים בפרובינציה". כן, אביהו בן־נון היה שם. וגם דוד עברי. מעיד טרנר: "אני מומחה חלקית למנגל, אבל אשתי עוזרת לי" (רואים, רואים). ומה תאמר לרפי פלד על היום שאחריו? "אני מאחל לו הצלחה מכל לב, וסומך עליו שיידע לנתב את דרכו".

רכילות!

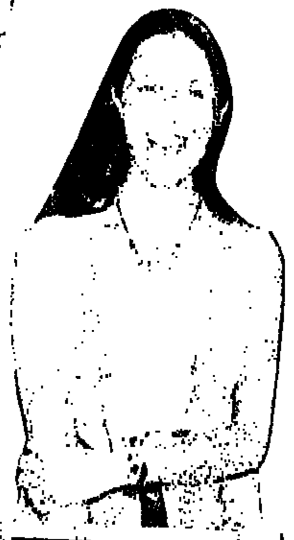

לחם

עמליה דיין, שחקנית בפוטנציה ודוגמנית בהווה, עובדת בסופי השבוע של החודש האחרון כמארחת בקפה טבאק. מארחת זו זאת שעומדת בכניסה ומובילה את האורחים למקומות הישיבה. עניין של שש עד שבע שעות וכ־100 שקל למשמרת. "היא מאוד חרוצה", מעידה סימונה שרמב, בעלים. "בשישי האחרון, למשל, עבדה כמו חמור עד שתיים לפנות בוקר ולמחרת בקושי קמה. היא היתה קליינטית קבועה שלי ושאלה אותי על עבודה", חושפת שרמב, וגם מפרטת: "מארחת צריכה להיות לא רק חתיכה, אלא גם מנומסת". עם לקוחות המקום נמנים בין השאר: מיכאל שטראוס, אלי פפושדו, ליאון קופלר וספיר קופמן. בקרוב, אגב, יחוללו שם תפריט חדש, והמקום ייפתח גם בבוקר • צילום: קוקו

... הגיע מחפשת במרץ ... גה "בגן העדן של ... על פי סיפור של ... שהיתה אמורה לעלות ... הודיע לה עמרי ניצן ... שהיא מוקפאת עד ספטמבר ... שיינפלד, דובר הקאמרי ... עוברים על הטקסט".

... הגיע לקומת התקשורת ב... האופרה, לצפות במופע ... חנוך קפצן, מי שהיה רו... תל־אביב, סא"ל מיל' ... כישר להמונים כי "רוני ... ראש עיריית חולון, ... מילות ברכה". אחר כך ... מו. היה מי שטען שזה לא ... שזה פרווינציאני, כמו שאמר...

ריב גדול. בפתיחת התערוכה של הצייר הנפלא דיוויד ריב, במוזיאון תל־אביב, ננקטו אמצעי ביטחון ... השמורים בדרך כלל לביקור של כבוד ראש הממשלה, מינימום. מה אירע? השבוע ... גרסה שטלפון מאיים ... את אנשי המוזיאון. אנשי המוזיאון מכחישים. בכל מקרה, נצפו שם בין השאר: אורי ליפשיץ, עמוס שוקן, דוד טרטקובר (בצילום), שוש אביגל (בצילום) ויורם קניוק (גם בצילום) • צילום: מוטי קמחי

היא רעייתו של שגריר בריטניה בישראל. בקבלות הפנים ... ות של יום העצמאות נראה ... כשסמל הפלמ"ח מקשט את ... מקטורנה. מה לשרה ולפלמ"ח ... תתפלאו. הדוד שלה היה ... הבריטי של כ"ג יורדי הסירה ... גוד למדיניות, הוא שיתף פעולה עם הפלמ"ח וגם שילם בחייו. כשהגיעה ברנס לארץ, הציעו ... רי הפלמ"ח למי שצריך להעניק לה לאות הוקרה את ... לם, וכך היה. ומאז ברנס ... גאה ומתגאה בו.

ומירב לוין חזרו. אחד לשנייה ולהפך.

מה אומרת גילה? גם הדה בושס היתה בקבלת הפנים שערכו יעקב אגמון וזוגתו התומכת, גילה אלמגור, במוצ"ש בחצר "הספריה", ברחוב קפלן בתל־אביב, לרגל צאת ספר ראיונותיו, במסגרת התוכנית "שאלות אישיות". 1,400 מרואיינים כבר עברו את אגמון, ואת האירוע כיבדו בנוכחותם, בין השאר, עמוס קינן, ראובן וימר, עמיקם גורביץ', יבי, הלל מיטלפונקט, יעל דן, אורי ליפשיץ, עמליה ארבל, עמנואל בר קדמא, יוסי ובתיה פרוסט, משה שלונסקי, אורי פז, הרב אבידור הכהן, אריאנה הרן, אשתו, ומיכל סנונית. בושס, שבשבוע שעבר התבשרה על הורדתו של מדור הביקורת שלה בעיתון "הארץ", נרשמה ככלת תשומת הלב. אלמגור הרחומה עמדה איתה שלובת זרוע לקבל את הבאים. "פתאום אני בחדשות", אמרה בושס בקול רם יחסית. "20 שנה אני כותבת על החדשות, ופתאום אני בראש החדשות, פתאום כולם שואלים אותי מה נשמע, איך אני מרגישה, ואפילו אחד השרים בכנסת בא לשאול אותי בחשש, 'אז מה שלומך?'. אני אומרת לכולם, אני חיה, אני בסדר גמור". ראובן וימר, הפרסומאי, שוחח איתה לעל פרויקט חדש שלו, ובושס אמרה: "אני באמת מחפשת עכשיו מה לעשות, יש לך איזה ג'וב בשבילי?" אבל בסוף חזלה ה... ופנתה אל המזנון החלבי (דג מלוח, גבינות). בכניסה ... קטן ועליו הוצע למכירה הספר שהיה, כזכור, ... נרשמה צפיפות. אחרי הכל, מרבית הבאים קיבלו ... ובחינם. וליעל דן והלל מיטלפונקט שעוד לא קי... אלכס קוטאי, שישלח. כך או כך, אורי ליפשיץ עוד ... ספרים בקצב שלי"), וגם המפקד משה שלונסקי ... רים. ומה אומרת המארחת אלמגור: "מדברים על ... לי, אבל אף אחד מאיתנו לא יכול היה לעשות את ... הזוגיות לא היתה מפרגנת כל כך. הוא חבר נפלא, ... והוא לא אוהב שאני מדברת עליו, אבל לחיות עם ... חומור, מה צריך יותר מזה" • צילום: קוקו

כותב ל"החמישיה הקאמרית". ברשימת הקרדיטים בסוף התוכנית מופיע השם אוהב ניב. זה אתגר קרת. הוא חותם כך כי הוא נורא אוהב את מיכל ניב ("הארץ", גל"ץ).

הבטיח בשבוע שעבר לאיתמר גרלן, הפסנתרן עתיר הדמיון, שקרוסלת החלומות שלו (זוכרים?) תוקם בגן סאקר בירושלים. זה היה בקונצרט של התזמורת הסימפונית.

נראתה באחרונה יותר מפעם אחת באולפני "קשת", ובחברת אלכס גלעדי. הם גם יצאו יחד לסעודת ערב.

המצחיק מאוד, מהצמד של ... ומשה המצחיק מאוד, אושפז בשבוע שעבר בבית חולים. צרות בקיבה. למחרת אושפזה גם זוגתו שתחיה, באותו בית חולים, אבל מסיבות אחרות. היא ילדה בת. וקוראים לה אורי.

בטעם ניו אורלינס. בעלי המסעדה היהודית בבלח, מיכה סול (בצילום) ודני איתן, פתחו מסעדת דגים בחוף יפו. בשישי האחרון ערכו במקום סעודת ניסוי לטובים לטיס. הטייסת, כמו שאומרים, המריאה מעונג. הגיעו גם כמה חברים כמו כרמלה מנשה וצביקה דגן. סול בוגר מדעי המדינה ואיתן בוגר חשייטת ושארם. בבלח נחשבת סיפור הצלחה, אז מה טעם מצאו בעליה לקחת ריזיקה? סול: "הרגשנו שאנחנו לא ממצים את הזמן והיכולת שלנו, ושאנחנו יכולים להצליח בעוד עסק מבלי לפגוע בישן. המקום מאוד הלהיב אותנו, יש לו נוף מאוד יפה". ומה הספציאליטה כאן? סול: "יש לנו מנה מיוחדת, דג קייג'ון, שנעשה במחבת ברזל לוהטת עם תבליני קייג'ון, המטבח של ניו אורלינס ולואיזיאנה". אם לקוחותיהם הקבועים ינדדו דרומה, אפשר יהיה לראות שם גם את עורכי הדין רם כספי ויורם שפטל, יוסי שפרלינג, רוני ונאוה דיסנציק, חציצים, איני וקסמן, חמי רודנר, דן תורן, אברי גלעד, חלי גולדנברג, רוני מילוא ואריק הניג. מנות הדגים והשרימפס – 40 שקל בממוצע • צילום: קוקו

צילומים: אמיר מאירי

יש לנו סאדו. ביום חמישי שעבר נחגגה בתל־אביב, בקולנוע אלנבי, מסיבת הסאדו הפומבית הראשונה. האחראי היה האמן ראובן כהן, והחבר'ה התמסרו בשקיקה. אורי שטרק, הבעלים, למשל, הופיע בתחתוני עור שחורים וגרביונים עד הירך עם שלשלאות. אורית ברקוביץ, זוגתו, נרשמה במכנסונים ממש קטנטנים מעור שחור, גרביוני רשת, חזיית עור ופיאה שחורה וחלקה. עמיתתה, הדוגמנית מלאני פרס, הופיעה באותו סגנון ותמרנה. במהלך הערב בין זה שהיה שלה (מאור כהן) לבין הנוכחי (לי־און רוזנברג, איתה בצילום). פרח שינקין, אמיר קמינר, עינטז במכנסי עור מפלסטיק בצבע כסף, שקיבל מלונדון. קרן מאירוביץ', אף היא מבעלי המקום, נצפתה במכנסי עור סטייל חללית וקולר ברזל, סטייל חיית מחמד. סימון אנגל, גברת אם.טי.וי (בצילום הקטן), העבירת ערב מקסים, במהלכו הכירה טוב מראה העונה לשם רביב, ואת חיבתה אליו הפגינה בריקוד מה זה ארוטי. היו גם שתי חשפניות וחשפן, שהורידו הכל וגם גילחו הכל (ומכל מקום). על התקרה היה פסל ענק של איבר, משל קינאו המארגנים במסיבתו המיתולוגית של ג'ון בוביט.

ואהוד ברק חברים טובים, מתברר. בשבתות הם נפגשים לבורקיו. לפעמים עם עוד חברים, ולפעמים רק עם בנות זוגם.

גוטסינדר, יועצת הביגוד של "קשת" ואקסתו של אלכס גלעדי,

המנכ"ל, שוחררה ממשרתה. גלעדי: "הלגה שוחררה כבר לפני שלושה חודשים, על פי בקשתה, ותחזור באוקטובר. אני לא יכול להסביר למה, כי בשביל זה צריך להסביר טלוויזיה". נו, באמת, אלכס. חוץ מזה, "מרגול" ו"מסמך" של ירון לונדון ינפשו עד ספטמבר. "שישי חי" ינוחו רק עשרה ימים.

ומנשה נוי נכנסו בשבוע שעבר לקו־אופ בלונדון מיניסטור. מור בתסרוקת מנופחת, ואוחזת סיגריה ארוכה ולא דולקת, ונוי אחריה עם העגלה. היא זרקה מצרכים, הוא תפס והניח. מור לא הבינה למה כולם מתגלגלים מצחוק.

חמאה

ענת עצמון, דז תורג'מן והבטן בילו השבוע חמישה ימים במלון הנסיכה באילת. עניין של 500 שקל ללילה לפני הנחה.

לימודים ■ קורסים ■ השתלמויות לימודים ■ קורסים ■ השתלמויות

המכללה האקדמית בתל חי

מודיעה על המשך ההרשמה של מחזור הלימודים השני

לתואר ראשון*

מכללת תל חי מציעה לך:

★ סביבת לימוד איכותית
★ כתות קטנות ויחס אישי לכל סטודנט
★ מעונות בתנאים נוחים ואפשרות לשילוב מגורים ועבודה בקבוצי האיזור

כאן לא תלך לאיבוד בים של סטודנטים ובירוקרטיה

במטרה
להיענות לצרכי השוק ההולכים
וגוברים פתחנו מסלול לימודים לתואר ראשון*

ב-**מחשבים ותקשורת מחשבים**

אם ברצונך להתמקצע בתחום זה, הנמצא כיום בעיצומה של פריצת דרך טכנולוגית ולהכשיר את עצמך להשתלבות במחקר ובפיתוח בחברות הי טק
בוא והצטרף למגמה החדשה.

מכללה עם ראש ירוק
מכללת גליל ה' חי

לראשונה בארץ מסלול לימודים לתואר ראשון*

ב- **מדעי הסביבה**

★ מחקר, ניתוח והבנה של המנגנונים הגורמים למפגעים סביבתיים
★ פיתוח שיטות וטכנולוגיות למניעה ו/או הסרת של המפגעים
★ הנוף סביבתי למודעות חברתית, חקיקה סביבתית ואכיפה
★ חקר ההשלכות החברתיות, הכלכליות, והמדיניות
★ נהול סביבתי.

בוא לרכוש כלים ודע ברמה אקדמית במקצוע חדשני ורב תחומי העומד להיות חלק בלתי נפרד מחיינו.

אם ברצונך להשתלב במחקר ופיתוח של טכנולוגיות מתוחכמות וחדשניות וביישומן במגזרים רבים ומגוונים כגון:
★ הנדסה ביורפואית ★ תעשיית המזון ★ הנדסה גנטית
★ התעשיות הכימיות ★ חקלאות חלופית ★ תעשיית התרופות
ואם בכוונתך לרכוש השכלה אקדמית של מקצוע העתיד המעלה קשת רחבה של נושאים מתחומים שונים של מדעי החיים, מדעי הטבע והנדסה
בוא והצטרף למכללה בתל חי למסלול תואר ראשון

ב-**ביוטכנולוגיה**

פרטים והרשמה: מזכירות ביה"ס למדעים ולטכנולוגיה
טל': 06-943731 שלוחה 76, ★ טל' ישיר: 06-959988

בתכנית האב שגובשה במועצה להשכלה גבוהה, נבחרה מכללת תל חי כאחת מתוך 3 מכללות אזוריות המיועדות לתהליך אקדמיזציה מואץ.

* המכללה פנתה בבקשה למועצה להשכלה גבוהה לקבלת החיתר

אוניברסיטת בר-אילן
המרכז להשתלמות בניהול
בר-אילן חברה למחקר ופיתוח בע"מ

נמשכת ההרשמה לקורס

ניהול מתקדם בתעשיות עתירות ידע

בשיתוף חברת I.B.M

אוכלוסיית היעד: מהנדסים, מנהלי פרוייקטים, עובדים טכניים בכירים ומנהלים בדרג הביניים ובדרג הבכיר, יזמים ומשקיעים בתחומי ההייטק.
מטרת הקורס: הקניית כלי ניהול חדשניים בתחומי שיווק ויזמות, משאבי אנוש, חשבונאות פיננסית וניהול עיסקי.

מועד פתיחת הקורס יום ד' 27.4.94
הלימודים יתקיימו באוניברסיטה בימי ד' 16.45-08:00
לפרטים: טל': 03-6747262, 03-5343613, פקס: 03-5351362

מעוניין לקנות מחשב לעסק/למשרד?
פתח את לוח מעריב -
מדור מחשבים
בימים שלישי ושישי

THE BOARD OF GOVERNORS:
WORLD SEPHRADI FEDERATION
ISRAEL SEPHRADI FEDERATION

חבר הנאמנים:
הפדרציה הספרדית העולמית
הפדרציה הספרדית בישראל

THE WORLD ZIONIST ORGANISATION
SEPHRADI COMMUNITIES DEPARTMENT

ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לקהילות ספרדיות

THE JEWISH AGENCY
DEPARTMENT FOR RURAL AND
URBAN DEVELOPMENT

הסוכנות היהודית
המחלקה לפיתוח והתיישבות -
עידוד כפרי

פרסי מחקר לדוקטורנטים

הרינו שמחים להודיע כי חבר הנאמנים של הפדרציה הספרדית העולמית ושל הפדרציה הספרדית בישראל בשיתוף עם ההסתדרות הציונית העולמית והסוכנות היהודית יעניקו פרסי מחקר לדוקטורנטים הכותבים את עבודת המחקר בשנת הלימודים תשנ"ד - 1994 (על פי תקנון הקרן)
בדבר פרטים והרשמה ניתן לפנות:

1. אונ' בר אילן פנימיה ב' בנות, התכנית להכשרת פעילי ציבור טל: 03-5318494
2. אונ' בר-אילן הועדה למלגות ופרסי מחקר, בנין שלייפר טל: 03-5318501
3. אונ' עברית בנין פרנק סינטרה חדר 319, התכנית להכשרת פעילי ציבור, 825373, 02-882364
4. האונ' העברית, המשרד לתלמידי מחקר, ג. רם, בנין המינהלה קומה ג' טל: 02-584759
5. אונ' חיפה, בנין רב תכליתי, התכנית להכשרת פעילי ציבור, טל: 04-240744
6. אונ' חיפה, הרשות ללימודים מתקדמים, מגדל אשכול קומה 25 טל: 04-246826
7. אונ' בן גוריון, מעונות ג', התכנית להכשרת פעילי ציבור, טל: 07-461684
8. אונ' ב"ג בנגב, המזכירות האקדמית, בית חיאס, באר-שבע. טל: 07-461209
9. אונ' ת"א, בנין מיטשל חדר 123, התכנית להכשרת פעילי ציבור. טל: 03-6428481
10. אונ' ת"א, המזכירות האקדמית, בנין הספריה למדעים מדויקים והנדסה טל: 03-6409670
11. הפדרציה הספרדית בישראל, רח' קרליבך 12 ת"א. טל: 03-5610631
12. המחלקה לקהילות ספרדיות, רח' רדק 7, ירושלים 92301, טל: 02-617173
13. הטכניון: לשכת הדיקן, ביה"ס ללימודי מוסמכים, קרית הטכניון, טל: 04-292478
14. הפקולטה לחקלאות, האונ' העברית רחובות, לשכת דיקן המשנה. טל: 08-481191
15. מכון ויצמן, המזכירות, רוני גולן, טל: 08-343840

מועדי ההרשמה: מיום א' 10.4.94 (כ"ט בניסן תשנ"ד) ועד יום ו' 27.5.94 (י"ז בסיון תשנ"ד)

אוניברסיטת תל-אביב

תוכנית ייחודית לתלמידים מצטיינים

אוניברסיטת תל-אביב מודיעה על ההרשמה לשנת הלימודים תשנ"ה לתוכנית הייחודית לתלמידים מצטיינים בוגרי בתי-ספר תיכוניים. לתוכנית יתקבלו מספר קטן של תלמידים בעלי כישורים גבוהים במיוחד.

יתקיימו שני מסלולי לימודים: המסלול הבין-תחומי, שיכלול לימודים מכל תחומי הידע והאמנויות; והמסלול החד-תחומי, שיתמקד בתחום לימודים אחד או בשני תחומים (תאופשרנה השלמות מתחומים אחרים) ודורש כישורים מובהקים בתחום הלימודים המיועד.

תלמיד, שיתקבל לתוכנית במסלול החד-תחומי, יוכל לסיים את לימודי התואר הראשון בפרק זמן קצר מהמקובל ויוכל אז להמשיך במסלול הישיר לדוקטורט (אם עמד בדרישות מסלול זה והתקבל ע"י אחד החוגים באוניברסיטה); לחילופין, יוכל התלמיד ללמוד לתואר שני, כולל כתיבת עבודות גמר ברמה גבוהה, ויהיה זכאי להתקבל ללימודי תואר שלישי בתחום התעניינותו עפ"י תנאי החוג המתאים.

התוכנית במסלול הבין-תחומי מעודדת את התלמידים ללמוד במסלול ישיר לקראת תואר שני, רצוי תוך ארבע שנים. עם זאת, תלמידים המעוניינים לקבל את התואר הראשון ולפנות למסלול ישיר לתואר שלישי אחרי כן, יוכלו לסיים את לימודי התואר הראשון גם בפרק זמן קצר מהמקובל.

תנאי קבלה

לתוכנית יתקבלו תלמידים בעלי כישורים בולטים במדעי הטבע, הרוח ו/או החברה. עליהם לשלוט היטב בשפות עברית ואנגלית, ולהיות מסוגלים לקרוא קריאה שוטפת חומר ספרותי ומדעי כאחד, בשתי השפות.
התלמידים יתקבלו עפ"י ציוני בחינות הבגרות והבחינה הפסיכומטרית וכן השגים או כישורים נדירים בכל תחום שהוא. עם המועמדים למסלול הבין-תחומי יערכו ראיונות אישיים והם יצטרכו לעמוד גם בבחינות קונקורס.

סדרי הרשמה

על המעוניינים לפנות בכתב ב-3 עותקים, אל התוכנית לתלמידים מצטיינים, בנין גילמן, חדר 366, אוניברסיטת תל-אביב, עד 20/5/94 (טלפון לבירורים 6409322). **הפניה תעשה בצורת מכתב המפרט תחומי ענין,** השגים בעבר ותוכניות לעתיד ומציין תעודת זהות, טלפון, כתובת ומיקוד (בצירוף צילום של תעודת הבגרות והציון הפסיכומטרי או המועד שבו נבחן בבחינה זו). עתודאים יכולים לשלוח מכתב הרשמה ולהעביר את תעודת הבגרות במועד מאוחר יותר. מועמדים הרשומים לשנה"ל תשנ"ה באוניברסיטת ת"א יציינו זאת בפנייתם. המועמדים למסלול הבין-תחומי מתבקשים גם לצרף עבודה מסוג כלשהו, המעידה על כישוריהם, במידה ויש להם, וכמו-כן תמונה.

ביה"ס לקולנוע ולטלוויזיה ירושלים

מיסוד משרד החינוך והתרבות והקרן לירושלים

מסתיימת ההרשמה לתלמידי שנה א' לשנת הלימודים תשנ"ה (1994/95)

(מחזור ששי)

מסגרת הלימודים: 3 שנים מעשיות ואינטנסיביות
מקצועות הלימודים: תסריטאות * בימוי עלילתי * בימוי תיעודי * סרטי פרסומת * הדרכת שחקנים * הפקה * צילום * עריכה * פסקול * הסטוריה ואסתטיקה של הקולנוע והטלוויזיה ועוד.

הלימודים כוללים את כל המקצועות. אין לימודים חלקיים.
כמו כן פותח ביה"ס מסלול חדש – מגמת הפקה יוזמת.

ההרשמה תסתיים ב– 19.5.94

לפרטים והרשמה - כתובת: יד-חרוצים 4, אזור התעשיה תלפיות, קו
למכתבים: ביה"ס לקולנוע ולטלוויזיה-ירושלים, ת.ד. 10636, י-ם 91103
טלפון: 02-731950, א'-ה' 15.00-10.00

לימודי אופטומטריה

במרכז ללימודי אופטיקה, המוסד היחיד בישראל להכשרת אופטומטריסטים המוכר ע"י משרד הבריאות
מודיע על פתיחת ההרשמה לשנה"ל תשנ"ה 1994/95
למסלול לימודי אופטומטריה שיקנו לבוגריו גם

תואר ראשון (B.Sc) באופטומטריה*

המרכז ללימודי אופטיקה:
- המוסד בעל הותק של 19 שנה, בהנהלת י.ה.גור.
- בסגל המוסד מרצים באופטומטריה ומדעי היסוד ברמה אוניברסיטאית.
- במוסד מרפאות אופטומטריות ומעבדות המצוידות במיכשור הבדיקות החדיש ביותר.
- 100% הצלחה לבוגרינו שנגשו לבחינות רשוי אופטומטריסטים של משרד הבריאות בשנת 1993.
- קורס האופטומטריה משלב בתוכו לימודי תעודה באופטיקאות בפקוח משרד העבודה והרווחה.

פרטים והרשמה: מזכירות ביה"ס - רח' יד-חרוצים 7 ת"א,
טל: 03-382339/40 פקס: 03-382642
* הוגשה בקשה להכרה למועצה להשכלה גבוהה

אוסקר

המכללה לחינוך ע"ש דוד ילין
בית הכרם, ירושלים

להוראה טובה יותר-
להתנסות סדנאית מגוונת ומעשירה

לימודים לתואר אקדמי "בוגר בהוראה" B.Ed ולתעודת מורה מוסמך "בכיר"

מסלולי חינוך
- הגיל הרך–גן ילדים כתות א' ב'
- החינוך היסודי
- החינוך היסודי המשלב
- החינוך היסודי המיוחד– כתות א'–ח'
- מלמ"ח– מורים לילדים בעלי מגבלות המורות
- חטיבת הביניים – כתות ז'–י'
- מערף– תוכניות ייחודיות להוראה בחט"ב ובחינוך היסודי בעיירות פיתוח
- חינוך מיוחד למגזר הערבי– גן ט' י'
- חינוך משולב למגזר הערבי, כללי ומיוחד– כתות א'–ח'
- מכינה קדם אקדמית

לימודי התמחות
- אנגלית * מקרא * לשון
- מתימטיקה * מדעי הטבע * גיאוגרפיה
- ערבית * ספרות * ספרות ילדים
- לימודי יהדות ותולדות עם ישראל * חינוך מיוחד
- הוראת עברית כלשון שניה והשכלת מבוגרים

לימודי השתלמות והסבה
- התאמה להוראה למורים עולים
- המכון לחינוך ניסויי
- המכון לחינוך ריפויי ע"ש רחל שזר
- לימודי השלמה לקבלת תואר בוגר בהוראה B.Ed למורים בעלי תואר מורה מוסמך בכיר"
- לימודי השלמה לקבלת תואר "מורה מוסמך בכיר"
- מרכז להשתלמות והסבות למורים בפועל ובשנת שבתון
- מכון ללימודי המשפחה והכשרת מנחי קבוצות הורים
- מכון להכשרת מורים ומדריכים בחינוך הבלתי פורמלי
- הסבת אקדמאים להוראה בכל מסלולי הלימוד

ערכת הרשמה ומידע על מילגות נוספות ניתן להשיג במזכירות המכללה, שדרות הרצל 89, ת"ד 3578 ירושלים 91035.
טל' 513111-02, או 521628 (בין השעות 12–8)

בית הספר לצילום
ירושלים

הרשמה לשנת הלימודים תשנ"ה 94/95
מסלול לימודים מלא שלוש שנים
לימודי תעודה

מוכר ע"י משרד החינוך והתרבות
סגל הוראה, יוצרים ואנשי מקצוע מהשורה הראשונה בארץ.
פרטים, חוברות מידע וטפסי הרשמה ניתן לקבל במזכירות ביה"ס לצילום,
רח' העי"ח 9 ירושלים, טל' 286519, 02-894479
בימים א'-ה' בין השעות 10:00 - 21:00

וילז' הפנטהאוזים

פנטהאוז ענק שלא נגמר:
6 חדרים, על 182 מ"ר +
54 מ"ר מרפסת פנטהאוז
וכל זה, מוקף באיכות החיים של וילז', בפארק הווילות של מערב ראשון לציון.

הכשרת הישוב
משרד מכירות: טל' 03-5200222

"ידידותי לסביבה"
אלבום חדש של שמוליק קראוס

עם: "בית הערבה", "תני לי" - דואט עם מזי כהן, "המקום הכי נמוך" ועוד.
האלבום החדש יצא עכשיו בכל חנויות התקליטים מבית "הד ארצי"

נטעי אמית — רשת מוסדות חינוך בישראל
אוניברסיטת בר-אילן — הפאקולטה למדעי הטבע

אמי"ת גוש-דן, אגף הבנות
בי"ס לתורה מדע וטכנולוגיה

לאור פניות רבות של הורים ותלמידות
נמשכת הרשמת בנות
לכיתות ט' ו-י' באגף הבנות
(כיתות נפרדות) לשנה"ל תשנ"ה
במגמות:
- ✓ עיונית מדעית
- ✓ ביו - טכנולוגיה
  * לימודי מיקרו-ביולוגיה, ביוכימיה
- ✓ אלקטרוניקה - מחשבים

הלימודים בכל המגמות ברמה מוגברת ו5 יח"ל לתעודת בגרות ותעודה טכנולוגית.
התלמידות תוכלנה לצבור נקודות זכות בקורסי צבירה לקראת תואר ראשון.

מועמדות מתאימות מוזמנות לפנות למזכירות ביה"ס
אוניברסיטת בר-אילן, קמפוס ביה"ס-גבעת שמואל
רח' הזיתים, מאחורי רמת-אילן
טלפון 03-5342686/7, 03-5340822

מכון וינגייט לחינוך גופני ולספורט
משרד החינוך התרבות והספורט — רשות הספורט והחינוך הגופני

ביה"ס למאמנים ולמדריכים
ע"ש נט הולמן

מודיע על פתיחת ההרשמה לשנת הלימודים תשנ"ה

לקבלת חוברת מידע ופרטים נוספים יש לפנות לטלפון:
- המחלקה להכשרת מאמנים: 09-639441
- המחלקה לנופש פעיל ומינהל ספורט: 09-639443
- המחלקה להדרכה ולהשתלמויות: 09-639450
- מזכירות ביה"ס: 09-639445

ההרשמה תסתיים ביום חמישי כ"א בתמוז תשנ"ד ה-30 ביוני 1994
חוק הספורט קובע: העוסקים באימון והדרכה בספורט חייבים בתעודת הסמכה

יש! זופר
עיתון גדול לילדים

日本

יפן - אמנות אחרת

המכון לתרבות יפן
יוזמה יפנית

החלה ההרשמה לתכנית הקיץ
מגוון רחב של קורסים בני 3 חודשים
וסדנאות 3 ימים ויום אחד - לכל המשפחה

שפה יפנית – שיאצו – אדריכלות יפנית – בישול יפני
סידורי פרחים/איקבנה – קליגרפיה יפנית
עשיית נייר יפני ועיצובו – אוריגמי – פוליטיקה ביפן.

מועד אחרון להרשמה 25.5.94

ניתן להרשם למועד נובמבר 94 לקורסים:
איקבנה, עשיה ועיצוב נייר, קליגרפיה יפנית וציור דיו, הדפסי עץ ומסכות נו, בישול יפני, שיאצו, בוטו, בישול מקרוביוטי, שפה יפנית מדוברת.

הקורסים מתקיימים בירושלים ובתל-אביב

לפרטים: טל': 02-249871,235543, פקס: 02-232963 בימים א'–ה' 08.00–17.00 בבנין כלל משרד 346, קומה ד', רח' יפו 97, ירושלים 94341

בית הספר הישראלי לשיאצו וריפוי סיני
מריסין

בפיקוח ד"ר ראול רודריגז, רון פייס, ד"ר יאיר מימון, ד"ר גיל זלצמן וד"ר צ'ואי יונג-צ'יאן.

בהכרה של: ביה"ח Guang-An-Men,
האקדמיה הסינית לרפואה מסורתית - בייג'ינג.
ובשיתוף **אוניברסיטת חיפה** - היח' ללימודי חוץ.

פותח את ההרשמה לשנה"ל הקרובה

לקורסים ולימודי תעודה
בתחומי

שיאצו
ריפוי סיני
רפלקסולוגיה
תזונה וצמחי מרפא

הלימודים מוכרים ע"י קרן ההשתלמות למורים בשנת שבתון.
מחכים לך למפגש הכרות והתנסות ביום ג' הקרוב !
לפרטים והרשמה:
רח' נהרדעה 5, ת"א טל' 03-5238621
למרכז מידע וקליניקה - טלפן/י חינם
177-022-1191

המשפחה הלומדת
תכנית הקיץ החדשנית באולפן עקיבא לעידוד חוויה משפחתית

לקראת הקיץ הקרוב תגענה משפחות מכל העולם ומישראל לקמפוס שבמלון "החוף הירוק" ליד חוף הים בדרום נתניה לשילוב של לימודים ונופש בתנאי פנסיון כשההורים והילדים בני העשרה (מגיל 12) מצטרפים לקורסי עברית או ערבית בעוד הילדים הקטנים מבקרים בקייטנה בקרבת מקום (מושב אודים).
הם מצטרפים לקהילה לומדת של ישראלים, תיירים, תושבים ארעיים ועולים חדשים - יהודים ושאינם יהודים, סטודנטים בני כל הגילים, עובדי מדינה, מורים בשנת שבתון ואורים.
הקורסים נמשכים כ-3 שבועות או 8 שבועות. לומדים 5 שעות ביום, הרבה פעולות חברה ותרבות במשך כל שעות היום והערב, טיולים, סיורים, ושבת עיון.
לקבלת חוברת מידע מפורטת ניתן להתקשר לאולפן עקיבא טל' 09-352312/3
בימים א'-ה 09.00-14.00 ת"ד 6086
נתניה 42-160 פקס' 09-652919

המכון ללימודים ערביים גבעת חביבה

קורסים לערבית

לבוגרי י"ב* (לפני השרות הצבאי) ולמעוניינים ברכישת השפה
- 5 ימים בשבוע בתנאי פנימיה
- בחינות בגרות עד 7 יח"ל
- ערבית ספרותית ומדוברת
- סיור לימודי למצרים

מסלול מיוחד להכשרת מורים לערבית עם המכללות לחינוך
- הכשרה לתואר .B.Ed
- הכשרה למורה מוסמך בכיר

קורס שנתי יום בשבוע לערבית ספרותית ומדוברת
- למתקדמים: כל יום ד' 9:00-15:00
- למתחילים: כל יום ד' 9:00-15:00

* דחיית השרות הצבאי דרכנו
פרטים והרשמה: המכון ללימודים ערביים גבעת חביבה ד.נ. מנשה 37850, טל' 06-373336, 06-309249

המכון לפריון העבודה והייצור — ביה"ס למינהל עסקים

אקצוענות ה- להצלחה בעסקים!

לימודי מינהל עסקים בסיסי

פתיחה: אפריל 94'
למיועדים לעסוק בניהול עסקים, לבעלי עסקים פרטיים

מסלול יום ו': 08.00 - 14.00
מסלול ערב: שתי פגישות בשבוע 17.00 - 20.00
משך הקורס - כ-8 חודשים

סדנה בנושא:
הכרת הבורסה ושוק ההון
7 מפגשים, בימי ו' החל מה- 6.5.94

פרטים והרשמה: רח' סולד 4, ת"א ☎ 6920220, 03-6920292

מכללת לוינסקי לחינוך
מוסד אקדמי להכשרת מורים

נמשכת ההרשמה לקבלת תואר אקדמי .B.Ed
ותעודת "מורה מוסמך בכיר"
להוראת

ביולוגיה / כימיה

בבית הספר העל-יסודי (כיתות ז'-י"ב)
המתקבלים יזכו **במלגות**
הכרה בלימודים אקדמיים קודמים.

פרטים והרשמה: מכללת לוינסקי לחינוך, רח' שושנה פרסיץ 15, קרית חינוך תל-אביב: היחידה לרישום: טל'. 6902444, 03-6902432/3

דבר ENGLISH
عربي · 日本語 · ESPAÑOL · FRANÇAIS · РУССКИЙ · ITALIANO · DEUTSCH · ESPAÑOL

ביה"ס המוביל בעולם ללימוד שפות
BERLITZ

לומדים תוך שבועיים עד 10 שבועות:
- כל השפות... ◆ כל הרמות ◆ כל השעות
- תוכניות לימוד שונות, כולל קורסים אינטנסיביים ותוכניות לימוד פרטיות.

הצטרף עכשיו ל- 35 מיליון תלמידים ברחבי העולם
לפרטים והרשמה: טל. 03-6952131
ברליץ ישראל - בית אירופה, שד' שאול המלך 37, ת"א 64928

מדהוב
המכללה להכשרת המטפל ההוליסטי
- רפלקסולוגיה למתקדמים - גלעד שדמון
- לגעת ולדעת – התבוננות פנימה – אבי ליפשיץ

לבונטין 7, ת"א 03-5608661

צילום יצר — בורנשטיין

קורס צילום הבא יפתח ב-22.6

הירדן 16, ת"א
טל': 03-5178596
טל'-פקס: 03-662518

מכללת הדסה

מכללת הדסה ירושלים

הרשמה

לשנת הלימודים תשנ"ה

הסבר וייעוץ אישי יינתנו בימים ובשעות המפורטים ליד כל חוג.

לימודי המחשב
ימי שלישי: 14:00–12:00 ימי חמישי: 14:00–12:00

צילום מקצועי
ימי שני: 12:00–10:00 ימי חמישי 14:00–12:00

לימודי הטלוויזיה
ימי שני 12:00–10:00 ימי חמישי 16:00–13:00

טכנולוגיה של הדפוס
ימי שני 13:00–11:00 ימי שלישי: 12:00–10:00

עיצוב תעשייתי
ימי שני: 16:00–14:00 ימי חמישי 13:30–11:30

טכנאות שיניים
ימי שני: 12:00–10:00 ימי שלישי 12:00–10:00

מעבדנות במדעי הרפואה
ימי שני: 10:00–08:30 ימי רביעי 11:00–09:00

רנטגנאות
ימי רביעי: 12:00–10:00

אלקטרואופטיקה
מגמת משנה לאלקטרוניקה
ימי ראשון: 13:30–12:30 ימי רביעי 13:00–12:00

מהט

מעטפת הרשמה ניתן לרכוש במזכירות המכללה, בימים א'–ה' מ 9:00 עד 14:00 או ע"י משלוח סך –.20 ש"ח לפי הכתובת:

מכללת הדסה, רח' הנביאים 37
ירושלים 91010, טל' 02-291911

המכללה האקדמית של תל-אביב-יפו
ACADEMIC COLLEGE OF TEL-AVIV-YAFFO
באחריותה האקדמית של אוניברסיטת תל-אביב

נפתח מחזור הרשמה שני לסמסטר א' תשנ"ה במכללה האקדמית לקראת התואר הראשון (B.A. – בוגר)

המכללה פועלת במתכונת של קולג' אמריקאי
תכנית הלימודים כוללת קורסי יסוד וארבע מגמות התמחות:

מחשבים
כלכלה וניהול
מדעי ההתנהגות
(פסיכולוגיה, סוציולוגיה ואנתרופולוגיה)
היסטוריה-חברה- פוליטיקה

המכללה פועלת באחריותה האקדמית של אוניברסיטת תל-אביב.
שכר הלימוד זהה לשכר הלימוד באוניברסיטאות.

ייעוץ אישי – על-פי תאום בטלפון: 03-5237631
ערכת הרשמה ניתן לרכוש ברשת חנויות "רב-דיונון", באוניברסיטאות: תל-אביב, בר-אילן ובן-גוריון וכן באמצעות הדואר, בצירוף המחאה ע"ס 25 ש"ח או ישירות במזכירות המכללה, רח' אנטוקולסקי 4 (ליד אבן-גבירול 108), ת"ד 16131, ת"א 61162

עכשיו בישראל ובעברית

הדרך הקצרה והיעילה לתואר שני ושלישי במינהל עסקים

מינהל עסקים

MBA
DBA

מתאים לעורכי דין, מהנדסים, רואי חשבון ובעלי תואר ראשון או שני מתחומים אחרים.

לתאום וראיון אישי נא להתקשר לטלפון:
(03) 5372183

קורס האיפור המקצועי המקיף ביותר בישראל

הקורס כולל ימי צילום בסטודיו, תמונות צבע של עבודות, ספר עבודות, כלים וחומרי איפור. עבודה לבוגרים. עבודות מעשיות במהלך הקורס.

מנהלת מקצועית: איריס עשת

שיעור דוגמא חינם
לתיאום 03-5229192
חינם לנרשמים:
ערכת איפור בשווי 400 ש"ח

מוכה סנטר
בית הספר לאיפור מקצועי

וידאו
צילום
דוגמנות
תיאטרון

אופנה
קולנוע
טלוויזיה
אירועים

איפור מקצועי

תל אביב: דיזנגוף 213, טל. 03-5229192. ירושלים: חבצלת 8 טל. 02-235538. חיפה: ארלוזורוב 1א' פינת הרצל 50 טל. 04-623295. ראשל"צ: הרצל 50 טל. 03-9677850. שישי שבת: 03-6421926

מסתיימת ההרשמה לקורסי מאי

קורס קוסמטיקה
בפיקוח משרד העבודה

- סגל המורים והמרצים הטובים ביותר בארץ.
- תכנית הלימודים המקיפה בישראל.
- ציוד ומיכשור מודרני ברמה גבוהה ביותר.
- תרגול ועבודה מעשית במהלך הקורס.
- עבודה מובטחת למצטיינות.

לנרשמות – מחירים מיוחדים בהרשמה לקורסי אפילציה, מניקור, פדיקור והרכבת צפורניים.

בהנהלת שרה גולן

שיעור דוגמא חינם
לתיאום 03-5226043
עבודה מובטחת למצטיינות

מוכה סנטר
בית הספר לקוסמטיקה מקצועית

קוסמטיקה

תל אביב: דיזנגוף 201, טל. 03-5226043. ירושלים: חבצלת 8 טל. 02-235538
שישי-שבת: 03-5321907

שיטת סלבה

קורס להורדת מתחים לשיפור הריכוז והזיכרון ועוד...
בת"א 2.5.94
בירושלים 4.5.94
03-202787

אלבום חדש ל"הבריה הטבעית"
"פעימות שחורות"
עכשיו בכל חנויות התקליטים ע"ג קלטות ותיק הד-ארצי

נפתחה ההרשמה
לשנת הלימודים תשנ"ה
במרכז ההשתלמויות

הקורסים מיועדים לאנשי חינוך והוראה ולקהל הרחב
מתאים במיוחד למורים בשנת שבתון

במרכז קורסים מתקדמים להנחייה והדרכת מורים בהשתלמויות בית ספריות

פרטים על הקורסים הנפתחים ובקשה למשלוח ערכת הרשמה אפשר לקבל באמצעות פניה בטלפון: 03-6902348/47/45/66/32
או ע"י פניה בכתב למזכירות מרכז ההשתלמויות במכללה – דרך נמיר 149 ת"א 62507

מכללה לחינוך סמינר הקיבוצים ת"א

"איגוד הרפלקסולוגים הישראלי"

לאנשי מקצוע
★ השתלמויות להעלאת הרמה המקצועית
★ קדום המעמד המקצועי בממסד

לציבור הרחב
★ רשימת הרפלקסולוגים הבכירים בארץ
★ רשימת בתי הספר המאושרים ע"י האיגוד לשנת 1994

פרטים: טל 03.5353902 . ת.ד 39220 ת"א 61391

עיבוד תמלילים

למדתי עיבוד תמלילים בשידור פרטי!

בשלושה שבועות בלבד למדתי בשרוטל עיבוד תמלילים על תוכנת איינשטיין /וורדפל /א-ב /קיוטקסט.
איך? בשיטת השיעור הפרטי. שיטה זו מופעלת בשרוטל כבר 28 שנים והיא שהוכנסת את בוגרות שרוטל למבוקשות בשוק העבודה. עוד בשרוטל עזרה במציאת עבודה, הנחות לחיילים / משוחררים. ימים ושעות הלימודים לפי בחירת התלמיד.

כתבנות • קלדנות • תמלילנות • מזכירות • חשבשבת

שרוטל
תל אביב 03-6801321/2
פתח תקוה 03-9346619
כפר סבא 09-955881

גמולב
שורשים

בית הספר לאספנות והערכה אמנותית וכספית

לימודי תעודה (בת"א, ירושלים וחיפה) שטיחים, תכשיטים, כלי כסף, ריהוט עתיק, אמנות דקורטיבית, מסחר באמנות, מכירות פומביות, יודאיקה ונושאים אחרים

8 שנות ותק, 1600 בוגרים
קורס שנתי מורחב למתקדמים
נסיעות אספנים וחובבים לחו"ל
מתירון אמנות ישראל '94

שורשים, פינסקר 66 תל אביב
טל. 202685, 295894

הנהלת חשבונות
בפיקוח משרד העבודה

הקורס המקיף ביותר בארץ
קורסים בוקר
למבוגרים אחרונים
1+2 – רחובות ימי ו' 22.4.94
סוג 3 – ראשל"צ 19.4.94
ימי שישי – ראשל"צ 22.4.94
1+2 ערב – ראשל"צ 25.4.94

10–20% הנחה

מכללת פאר
רחובות, ראשל"צ "ראשון סנטר" – 03-9677838/9

מהפכה אקדמית בעמק

המכללה האקדמית יזרעאל

ההרשמה לשנת הלימודים תשנ"ה
למודים לתואר ראשון (בוגר .B.A) *
בחוגים

מדעי ההתנהגות (חד חוגי)
לימודים משולבים בחטיבות:
פסיכולוגיה
סוציולוגיה ואנתרופולוגיה
חינוך

מדעי החברה רב תחומי (חד חוגי)
לימודים רב-תחומיים במדעי החברה בהתמחויות:
כלכלת עסקים
מחשבים ומערכות מידע
סוציולוגיה
מדעי המדינה ומנהל ציבורי
תקשורת

דרישות כניסה: תעודת בגרות ומבחן פסיכומטרי.
◆ סביבה לימודית תומכת והדרכה אישית.
◆ אפשרות למלגה.
◆ מגורים במעונות באזור.
* הוגשו בקשות למועצה להשכלה גבוהה.
הענקת התואר מותנית באישור המועצה להשכלה גבוהה.
יעוץ אישי בתיאום. טלפון: 06-423423
ערכת הרשמה ניתן לרכוש באמצעות הדואר בצירוף המחאה ע"ס 25 ש"ח, לפקודת מכללת עמק יזרעאל או ישירות במזכירות המכללה.
(בימים: א'–ה' בין השעות 08:00–16:00)

מכללת עמק יזרעאל
ע"ש מקס שטרן

בוא/י להפוך תחביב למקצוע

קורס יועצי/ות יופי מקצועיים/ות בשיתוף עם גיורא שביט

בקורס תלמד/י את יסודות הקוסמטיקה איפור, שיווק ומכירות, תדמית אישית ומקצועית.

עבודה מובטחת למצטיינים/ות

הקורס יתקיים בבית הספר של גיורא שביט
בדיזנגוף סנטר בת"א לפרטים: 03-9649992

לימודים בארה"ב

* יעוץ לבחירת אוניברסיטה * מילוי טופסי הרשמה
* כתיבת חיבורים (ESSAYS)
תרגום נוטריוני של תעודות
קורסים TOEFL - GMAT
ימי קבלה: א', ד' 18:00 - 15:00, ב', ה' 12:30 - 9:00
בית אל-על, בן יהודה 32, חדר 404 ת"א
03-5280866

מכללת לוינסקי לחינוך

מוסד אקדמי להכשרת מורים

מעולה

לקבלת תואר אקדמי ראשון
"בוגר בהוראה" (B.Ed.)
ותעודת "מורה מוסמך בכיר"
בכל מסלולי ההכשרה להוראה

נמשכת ההרשמה

המסלול לגיל הרך - גן ילדים, כיתות א'-ב'
המסלול לחינוך המיוחד
המסלול לביה"ס היסודי, כיתות ג'-ו'
המסלול לכיתות ז'-י'
המדרשה למוסיקה
לימודי השלמה לתואר ראשון B.Ed.
ליוצאי אוניברסיטאות ואקדמאים
לימודי תעודה (הסבה והסמכה)
השתלמויות מורים
מכינה קדם אקדמית

לברור פרטים נוספים:
יחידה לרישום טל'. 6902432/3, 6902444
לימודי השלמה לתואר B.Ed. טל'. 6902430/1
לימודי תעודה (הסבה והסמכה) טל'. 6902426/9
השתלמויות מורים טל'. 6902482/3
מכינה קדם אקדמית טל'. 6902475

את הלהיטים כבר הכרתם...

Life, Rock My Heart, What is Love,

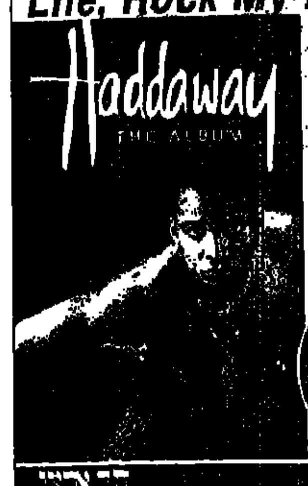

האדאוויי
האלבום

ועכשיו הוא מגיע! פארק הירקון ה-13/4

הד ארצי
עכשיו בכל חנויות התקליטים על גבי תק"ים וקלטות